

ΕΛΛΙΟΣ

Ομάδα

Εντομοπαθολογική

Επιδείκσις

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΠΑΤΡΩΣ
ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗΣ ΕΝ ΑΥΤΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΠΟΤΕ ΕΙΣΗΧΘΗ ΤΟ ΑΕΡΙΟΦΩΣ

Ἡ ἐποχὴ μας καλεῖται καὶ ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ καὶ εἰδικώτερον ἀπὸ φωτιστικῆς, «αἰὼν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ». Πρὸ 50 ὅμως περίπου ἐτῶν καὶ πρὶν διαδοθῇ εὐρέως ἡ περίφημος ἠλεκτρικὴ λυχνία τοῦ "Εντισόν", ἐχρησιμοποιεῖτο ἄλλαι φωτιστικαὶ μέθοδοι καὶ συγκεκριμένως τὸ πετρέλαιον, τὰ δαφνῶν-εὐδῶν φυτικά ἔλαια καὶ τὸ ἀερίοφως, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον ἀκόμη δὲν ἔχει ἐντελῶς ἀντικατασταθῇ εἰς τινὰς παλαιὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις. Τὸ ἀερίοφως εἶνε γαλλικὴ ἐπινόησις γενομένη τὸ 1791 ἀπὸ τὸν χημικὸν Λεμπόν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ Παρίσι, τὸ ὁποῖον ὅπως καὶ τώρα, ἐθεωρεῖτο ἡ ὠραιότερα καὶ μάλιστα περικυλισμένη πρῶ τεύουσα τοῦ κόσμου, ἐφωτίζετο μὲ φανούς ἐλαίου. Φυσικὰ ὁ φωτισμὸς αὐτὸς ἦτο ἀρτίω-
τατος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἐφαρμοζόμενον εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς πόλεις, χαρακτηρι-
στικῶς δὲ ἀναφέρουν οἱ χρο-
νολογῶντες τῆς ἐποχῆς ὅτι πολλοὶ νυκτερινοὶ διαβάται ἀρεπονοῦντο διότι οἱ φανοὶ τῆς πόλεως ἦσαν ἀδικαιολο-
γήτως ἐκφυλγαντικοὶ καὶ κα-
ταναλισκόντες πρὸς τοῦτο ἀδι-
κῶς τὰ δημοτικὰ χρήματα. Ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τῶν Παρι-
σιῶν ἦτο ἀντιθέτως τῶν ὑπερ-
φωτιστικῶν τῆς δίκτυος, ὥστε ἐπίστευεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον
τὰ ἐπινοῆσαι εἰς τὸ μέλλον κα-
λύτερος δημοτικὸς φωτισμὸς,
ὅταν δὲ ὁ Λεμπόν προέτεινε
τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀερίοφω-
τος, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν
φανῶν τοῦ ἐλαίου, οὐδεὶς ἀ-
πέδωσε σημάδιον εἰς τὴν πρό-
τασίν του. Ὁ ἀτυχὴς ἐφευρέ-
της διὰ τὰ ἀποδείξει τότε τὴν
ὑπεροχὴν τῆς ἐπινοήσεώς του,
ἐγκατέστησεν εἰς τὴν θύραν
τῆς οἰκίας του μέγαν φανὸν
ἀερίοφωτος, τὸν ὁποῖον μάλι-
στα διεκδίκησε μὲ πολὺ χρω-
μα ὑαλοφρακτα. Ἀλλ' οὕτῃ
προσπάθειᾳ αὐτὴ ἐπέτυχε, με-
τὰ τινὰ δὲ ἔτη ὁ Λεμπόν ἐπε-
νθεῖα δολοφονία εἰς τὰ Ἡ-
λύσια Πεδία, χωρὶς νὰ προλάβῃ
νὰ δρῇ τὸν τοῦς καρποὺς
τῶν προσπαθειῶν του. Μετ' ὅ-
λυνα ἔτη διεδόθη καὶ τὸ πε-
τρέλαιον, τὸ ὁποῖον ἐπεβλήθη
τραγέως, ἀντικαταστήσαν τὰ
πρότερον ἐν χρήσει ζωικά ἔ-
λαια, εἰς τὸ ἀερίοφως ἐξηκο-
λοῦθαι νὰ μὴν παρηγωνι-
αζόμενον. Τὸ 1817, εἰκοσιεὶς ἔτη
μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Λε-

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΜΑΣ

Διάφορα εἶδη ἐντόμων

(Εἰκονίζονται εἰς τὸ ἡμισυ
περίπου τοῦ φυσικοῦ)

1. Διάκτωρ ὁ δίγραιμος (N. Ἀμερικὴ), 2. Ψευδοκρεσφόρος ἡ στικτὴ (Δ. Ἀμερικὴ), 3. Ὑεχίς ἡ αἱματόβιος (Κίνα), 4. Στίλβων ὁ ἀμεθίστινος (Ἀφρική), 5. Χλώριον τὸ λοβω-
τὸν (Ἰνδία), 6. Καντήων (Ἰνδία), 7. Μαρμεσίδη ἡ τε-
τρακλιδωτὴ (Σιγκαπούρη), 8. Λίβυσσα ἡ στικτὴ (Δ. Ἀφρι-
κή), 9. Νευρόβασις (Σουμά-
τρα), 10. Μυτίλλη ἡ δυτικὴ (Β. Ἀμερικὴ), 11. Μεταλίον
ὁ λαμπρὸς (Βόρνεο), 12. Ἀ-
γέλιος ὁ φλογώδης (Αὐστρα-
λία), 13. Φουλγὸρη ἡ τηρωτὴ
(Κίνα), 14. Πάριφος ὁ ἐπί-
ξανθος (Κ. Ἀμερικὴ), 15. Κερκοπὴ ἡ ποικιλόχρους (Ἰν-
δία), 16. Ἐριφύλλιον τὸ σκη-
θικὸν (Ἰνδία), 17. Γαϊάνη ἡ

θειώδης (Ἰνδία), 18. Λεπτό-
κοκκος ὁ ἐρυθρὸς (Αὐστρα-
λία), 19. Βιτελίς ἡ λαμπρὰ
(Αὐστραλία), 20. Ἰούμα ἡ
καστανὴ (N. Γουινέα), 21. Ρωμαλαία (Ἀμερικὴ), 22. Φύλλιον τὸ χλωρὸν (Αὐστρα-
λία), 23. Χρυσανθὺς (Βραζι-
λία), 24. Τρίπανος (Μαρόκον),
25. Κατάκανθος (Καλέβη), 26. Ἀσπίδιον (M. Βρετανία), 27. Καραβανία (Μαδαγασκάρη),
28. Φαυλοπύλινος ἡ Φαραωνική (Ἰνδία), 29. Πρεσκυ-
λίς ἡ κοινὴ (N. Εὐρώπη), 30. Φυμάτιον τὸ γραμμωτὸν (Α. Ἀφρική), 31. Σκάμανδρος
(Καλέβη), 32. Ἀθηνίς (N. Ἀμερικὴ), 33. Καλλιφόρος
(Αὐστραλία), 34. Γίνα ἡ ἐν-
δοξος (Δ. Ἀφρική), 35. Λο-
κούστη ἡ πρασινοῦσα (M. Βρετανία).

ΜΙΑ ΠΑΛΑΙΟΤΑΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΑΓΑΜΩΝ

Εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κό-
σμου ὑπάρχουν ἀγάμοι, πολ-
λαχοὶ δὲ καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀ-
μερικὴν λειτουργοῦν σήμερον
εἰδικοὶ σύλλογοι φανατικῶν
ὑποστηρικτῶν τοῦ θεσμοῦ τῆς
ἀγαμίας, ἡ παλαιότερα ὅμως
ὁργάνωσις ἀγάμων ὑπάρχει
εἰς τὴν γερμανικὴν βιομηχανι-
κὴν περιοχὴν τοῦ Ρούρ παρὰ
τὸν Ρήνον καὶ εἰδικώτερον εἰς
τὴν πόλιν Μποχούμ.

Ἐκεῖ οἱ ἀγάμοι συγκεν-
τροῦνται κατ' ἔτος καὶ πανη-
γυρίζουν, ἡ εορτὴ τῶν δὲ ἀνα-
γεται εἰς τὸ 1383. Τὴν ἐποχὴν
ἐκείνην ἡ πόλις Ντόρτμουντ πε-
ριήλθεν εἰς ἔριδα πρὸ τὸν το-
πάρχην τῆς κόμητος Ἐγγλε-
βέρτον Γ'. Οἱ ἀγάμοι τῆς πε-
ριοχῆς συνελέγησαν μὲ τὸν
κόμητα καὶ τὸν ἐβοήθησαν νὰ
ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν του, ὁ τε-

λεπὸν ἐλειτουργοῦν εἰς Παρι-
σίους 12.000 φανοὶ καταναλί-
σκειντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
πετρέλαιον. Τέλος τὸ 1820 ἐ-
κασμὴ τὴν πρώτην του ἐμφάνι-
σιν καὶ τὸ ἀερίοφως ὡς μέ-
σον δημοτικοῦ φωτισμοῦ καὶ
διετήρησε τὸ προνόμιον αὐτὸ
μέχρι σχεδὸν τῆς ἐποχῆς τοῦ
παγκοσμίου πολέμου, λαβὼν
τεραστῆσαν διάδοσιν καὶ ἐπι-
βληθεὶς τόσο ἐν τῇ κοινῇ

λευταίῳ δὲ εἰς ἐνδειξὴν εὐ-
γνωμοσύνης καθιέρωσεν πρὸς
τιμὴν τῶν εἰδικῶν εορτῶν πα-
νηγυριζομένην τὴν τελευταίαν
ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου, τοὺς
παρεχώρησε δὲ τὸ δικαίωμα
νὰ ἐκκρίζωνται ἀπὸ τὰ δάση
τοῦ ἐνα δένδρον κατ' ἔτος
καὶ νὰ διαθέτουν τὸ εἰσόδημα
ἐκ τῆς πωλήσεως τῆς ξυλείας
τοῦ διὰ τὰ ἔξοδα τῆς εορτῆς.
Ὁ πανηγυρισμὸς διατηρεῖται
καὶ σήμερον, κατ' αὐτὸν δὲ
οἱ ἀγάμοι τῆς περιοχῆς τοῦ
Ρούρ, φέροντες λευκὰ παντα-
λόγια καὶ πράσινον ἐπενδύτην
καὶ ὠπλισμένοι μὲ ξύλινα ὀ-
πλα, μεταβαίνουν τὴν παρα-
μονὴν τῆς Πρωτομαγιάς καὶ
κόβουν τὸ δένδρον ποὺ κατὰ
παράδοσιν ἀποτελεῖ τὸ σύμ-
βολον τῆς ἀγαμίας τῶν.

νὴν συνειδήσιν, ὥστε ὑπάρ-
χουν καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς
τὰ προάστεια καὶ τὰς μα-
κρυνὰς συνοικίας τῶν Παρισί-
ων περιοχῶν, περιωρισμένοι
φυσικά, ὅπου ὁ ἠλεκτρικὸς δὲν
κατάρθωσεν ἀκόμη νὰ τὸ ἐκ-
θρονίσῃ. Ἄς ἴδωμεν ὅμως
πῶς ὁ κόσμος ὑπεδέχθη τὴν
πρῶτην του ἐφαρμογὴν. Ὅλοι
φυσικά ἦσαν εὐχαριστημένοι
καὶ πρὸ παντὸς ἡ δημοτικὴ

Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΥ

Ἡ Γαλλίς ἐπιστήμων Ζᾶν
Λεβὺ, ἀσχολουμένη ἀπὸ ἐτῶν
μὲ τὴν μελέτην τοῦ τρόπου τῆς
ἐπιδράσεως τοῦ οἶνον-πνεύμα-
τος ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ τῶν
ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι
κάνουν κατάχρησιν αὐτοῦ
πειραματίζεται ἀπὸ ἐτῶν ἐπὶ
ζῶων. Πρὸς τοῦτο προσέτιμησε
τοὺς ποντικούς, εἰς τοὺς ὁ-
ποίους ἔδιδε ἐπὶ μακρὸν οἶνο-
πνευμα αὐξάνουσα διαρκῶς
τὴν παρεχομένην δόσιν. Τὰ
ζῶα αὐτὰ, ὅπως ἄλλως τε
συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ἄνθρω-
πον, ἐσυνήθισαν βαθμίδον εἰς
τὴν λήψιν τοῦ μεθυστικοῦ πο-
τοῦ.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῆς
δεσποινίδος Λεβὺ διεπιστώθη
ὅτι ἡ τοιαύτη συνήθεια ἐπιτυ-
χάνεται κατὰ δύο τρόπους.
Εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν ὁ ὁρ-
γανισμὸς ἀντέδρα μεταβάλλων
τὸ οἶνον-πνευμα εἰς οὐσίαν
ὀλιγώτερον τοξικὴν, εἰς δὲ τὴν
δευτέραν ὑφίστατο ὁ ὁργανι-
σμὸς μείωσιν τῆς εὐαισθησί-
ας τῶν κυττάρων του, τὰ ὁ-
ποῖα ἔπαυσαν νὰ ἀντιδρῶν ὅ-
σον πρότερον εἰς τὰς ἐπιδρά-
σεις τοῦ οἶνον-πνεύματος. Κατὰ
τὰς πειράματά ἡ Γαλλίς βιο-
λόγος ἔδιδε καθημερινῶς εἰς
τοὺς ποντικούς ἐπὶ 3 — 6 μῆ-
νας δόσιν οἶνον-πνεύματος, τὴν
ὁποίαν ἠξέανε βαθμίδον ἀπὸ
0,2 γραμμάρια μέχρις 1,5. Ο-
σάκις ὁ ὅθισμός εἰς τὸ οἶνο-
πνευμα ἐγένετο μὲ μείωσιν
τῆς εὐαισθησίας τῶν κυττάρων
τῶν ποντικῶν (τοῦτο δὲ συνέ-
βαιεν εἰς τὰς περισσοτέρας
περιπτώσεις), τὰ προσβαλλό-
μενα κύτταρα ἦσαν τὰ ἐγκε-
φαλικά. Ἡ Γαλλίς ἐπιστήμων
προβάλλει τὸ συμπέρασμα τῆς
τονίζουσα τοὺς κινδύνους ἐκ-
φυλισμοῦ, τοὺς ὁποίους ἐγ-
κλείει διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ
κατάχρησις τοῦ οἶνον-πνεύμα-
τος.

ἀρχή, ἡ ὁποία δὲν εἶχεν ἀ-
νάγκην πλέον μεγάλου πλη-
θους ὑπαλλήλων διὰ τὸν ἐφο-
διασμὸν εἰς πετρέλαιον τῶν
λυχνιῶν καὶ διὰ τὸν καθαρι-
σμὸν τῶν καὶ ἐπετύγχανε ταυ-
τοχρόνως νὰ ἀνάβῃ ἐντὸς ἐ-
λαχίστου χρονικοῦ διαστήμα-
τος ὅλους τοὺς φανούς τῆς
πόλεως. Τὸ μόνον ὅμως μει-
ονέκτημα τὸ ὁποῖον κατηγό-
ρουν εἰς τὴν νέαν ἐφεύρεσιν
ἦτο ὅτι «ἐφώτιζε πάρα πολὺ».

7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1939

ΓΡΑΦΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ: Σταδίου 23
ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Γούναρη 48
Τηλέφωνο: 31-909

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐσωτερικὸς

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΑΧ. 225
ΕΞΑΜΗΝΟΣ 125

Ἐξωτερικὸς

ΕΤΗΣΙΑ £ 1
ΕΞΑΜΗΝΟΣ Σελ. 10

Περιεχόμενα

Εἰς τὸ τεῦχος αὐτὸ γράφουν οἱ κ.κ.
Σ. ΓΑΛΑΝΟΣ, καθηγητὴς τοῦ Πα-
νεπιστημίου. Τὰ αὐτὰ (σελ. 5).

Μ. ΜΩΥΣΕΙΔΗΣ, ἱατρός, διευθυντὴς
τοῦ περιοδικοῦ «Υγεία»: Ἡ ὑγιει-
νὴ τῆς παιδείας καὶ κορασιδὸς
(σελ. 6).

Γ. ΜΗΝΑΙΟΣ, δικηγόρος: Τί εἶνε
ἀκριβὲς τὸ λαθρεμπόριον πολέμου
(σελ. 7).

Β. ΡΥΜΠΟΣ: Ἡ προστασία τῶν οἰ-
κημάτων ἐναντίον τῶν κεραυνῶν
(σελ. 8).

Ι. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ κοι-
λὰς τοῦ Ἡλίου (σελ. 12).

Κ. ΣΦΑΕΛΛΟΥ: Συναί ἀπὸ τὴν
Βυζαντινὴν ἱστορίαν, Οἱ δύο Βάρ-
δαι (σελ. 21).

Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ, διευθυντὴς τῆς Ἑ-
θνικῆς Βιβλιοθήκης: Καρδιάλιος
Ρισελί (σελ. 25).

Μ. ΣΑΦΑΡΙΚΑΣ: Κάρολος Ντίκενς
(σελ. 26).

Χ. Ν. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ, φυσιοδίφης:
Παχυπλάς ἡ Ὠτός (σελ. 28).

Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, διδά-
κτωρ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν:
Ὁρχοειδὴ (σελ. 36).

Ε. ΦΩΤΙΑΔΗΣ: Νέαι ἐκδόσεις καὶ
Βιβλιοκρισία.

ΕΙΔΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Ἐπίσης δημοσιεύονται εἰς τὸ τεῦ-
χος τοῦτο τὰ κατωτέρω ἄρθρα:

Ὁ σύγχρονος πόλεμος: Τὰ ἀεροπλα-
νοφόρα (σελ. 9).

Ἡ στρατηγικὴ ἀξία τῆς Βαλτικῆς,
μετὰ χάρτην (σελ. 11).

τὸ θαλάσσιον θηλαστικὸν
(σελ. 32).

Σαλαγγάνη, χελιδὼν τῶν ἀκτῶν τῆς
νοτιοανατολικῆς Ἀσίας (σελ. 33).

Οἰκονομικὴ ἐπιστήμη: Δολλάριον,
λίρα, φράγκον (σελ. 30).

Οἱ ἀστεροειδεῖς (σελ. 34).

Νέαι ἐφευρέσεις (σελ. 35).

Εἰς τὰς σελ. 26, 27 δημοσιεύονται Γε-
ωγραφία καὶ χάρτης τῶν βορειοδυ-
τικῶν κρατῶν τῆς Νοτίου Ἀμερι-
κῆς.

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο δημοσιεύονται
ὡσαύτως ἄρθρα ἐπὶ διαφόρων ζητη-
μάτων Ἀνθρωπολογίας, Ἀρχαιολο-
γίας, Βιολογίας, Διαιτολογίας, Ἑ-
θνολογίας, Ἱατρικῆς, Ἱστορίας,
Κοινωνιολογίας, Μικροβιολογίας,
Παλαιοντολογίας.

Ο ΗΛΙΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Διευθυντής: Ι. Α. ΠΑΣΣΑΣ ■ Διευθ. συντάξεως: ΣΤ. ΚΑΡΑΒΙΑΣ

ΣΙΓΜΟΥΝΔ ΦΡΩΨΝΤ: Ο ΠΑΤΗΡ τῆς Ψυχαναλυτικῆς Μεθόδου

Μέσα εἰς τὸν συνταρακτικὸν σάλον
τῶν ἀνθρωπίνων τραγωδιῶν ποὺ διαδρα-
ματίζονται ἀνὰ τὴν ξηράν, τὰς θαλασ-
σας καὶ τοὺς αἰθέρας τῆς γῆραις Εὐρώ-
πης ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ διαρροῦσαντος
μηνός, ὁ θάνατος ἐνὸς πρεσβύτου, ἡλι-
κίας 83 ἐτῶν, θάνατος «φυσιολογικός»,
καὶ ἀνευ ἀγωνίας, ἠύρηνε τὰς ἐχθροπρα-
ξίας μέχρι καὶ τῆς περιοχῆς τῶν Ἰδεῶν,
τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης. Μεταξὺ
τῶν πολεμικῶν ἀνακοινωθέντων, διαστι-
καὶ καὶ πρόχειροι βιογραφικαὶ σημειώ-
σεις, σχόλια, κρίσεις, ἀρθρίδια, ἐμπνεύ-
μενα ἀπὸ τὰς πλέον ἀντιθέτους ἀντιλή-
ψεις, ὑπαγορευόμενα ἀπὸ σκοπιμότητας
καὶ καθαρώς ἐπιστημονικὰς καὶ κριτι-
κάς, ἀλλοῦ ἐμπαιθῆ, ἀλλοῦ μὲ προφανῆ
κίβδηλον ἐνθουσιασμόν, ἀνταράξαν τὰς
ἡδὴ τεταραγμένας στήλας τοῦ Εὐρωπαϊ-
κοῦ καὶ Ἀμερικανικοῦ Τύπου.

Ὁ Σίγμουνδ Φρῶϊντ — περὶ αὐτοῦ
πρόκειται — ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐγνώρισε
τὴν μεγάλην φήμην, μόνον ἀπὸ ἡλικίας
65 ἐτῶν, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ διὰ
τὸ μέγα πλῆθος, διὰ τὸν πολὺν κόσμον,
ἕνα ὄνομα νὰ μὴν γνωστότατον, ἀλλὰ
κάπως μυστηριώδες. Διότι, νὰ μὴν εἶνε
παγκοίνως γνωστὸν ὅτι ὁ Φρῶϊντ μὲ τὰς
θεωρίας του ἀνεστάτωσε τὴν πειραματι-
κὴν ψυχολογίαν, τὴν ψυχιατρικὴν, τὴν
λογιστικὴν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν κοινω-

νιολογίαν, ἀλλὰ πέραν τούτου εἰς τὴν κα-
λὰ - καλὰ συνίστανται αἱ θεωρίαι του
αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀκόμη μανδρωμένην ἰδιο-
κτησίαν τῶν ὀλίγων.

Καὶ πάλιν μεταξὺ τῶν ὀλίγων αὐτῶν
εἶνε ἀκόμη ὀλιγώτεροι ἐκεῖνοι ποὺ ὑπὸ
τῶν φακῶν τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ
τῆς ἀμεροληψίας διαβλέπουν ἀπὸ τώρα
τὴν περίπτωσιν ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν φρωϊν-
τιανῶν θεωριῶν, ὑπῆρξεν εὐθὺς ἐξ ἀρ-
χῆς θνησιγενές, ποῖον ἄλλο μέρος τῶν
θεωριῶν αὐτῶν παίζει ῥόλον κλειδὸς
διὰ πλείστα ἀγωνιώδη ἐπιστημονικὰ προ-
βλήματα τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλὰ ἐμπρι-
ζει τὰ σπάζματα τῆς χρονοκλίμας, καὶ
τέλος, ἵσκειν ἐνδεχομένως μέρος τοῦ φρω-
ϊδισμού, περασμένο ἀπὸ τὸν ἀμύδιαν τῆς
κριτικῆς καὶ τοῦ ἐλέγχου, τῆς πείρας
καὶ τῶν πρακτικῶν πορισμάτων. θὰ ἀν-
τελέσῃ ἀναμφισβήτητος ἕνα πολὺτιμον
κρίκον τῆς ἀτελειότητος αὐτοῦ, ποὺ λέ-
γεται ἀνθρωπίνην πρόοδος καὶ ἐπιστημο-
νικὴ ἀλήθεια.

Ἡ ἐπιτροχάδην συνοπτικὴ εἰσαγωγή
αὐτῆς καθε αἰδέ παρὰ ἀποδίδεται εἰς τὸ
νὰ πείσῃ τὸν ἀναγνώστην ὅτι ἐκεῖνο τὸ
ὁποῖον δὲν ἐξεκαθάρισαν ἄλλοι, θὰ τὸ ἐκ-
καθαρίσωμεν ἡμεῖς ἐδῶ. Ἀποσκοπεῖ ἀ-
πλῶς εἰς τὸ νὰ μαρτυρήσῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν
τὴν ἀμεροληπίαν τῆς κάτωθι περιληπτι-
κῆς ἐκθέσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ νὰ

ΟΙ ΤΟΜΟΙ τοῦ «ΗΛΙΟΥ»

Τὰ προηγούμενα τεύχη μας

Μὲ τὸ προηγούμενον τεῦχος τοῦ
«ΗΛΙΟΥ» (13ον), συνεπληρώθη ὁ
πρῶτος τόμος, μὲ τὸ ἀνὰ χεῖρας
δὲ τεῦχος (14ον) ἀρχίζει ὁ δευτε-
ρος τόμος. Ὅσοι ἐκ τῶν ἀναγνω-
στῶν μας δὲν ἔχουν συμπληρώσει
τὰ τεύχη τῶν διὰ τὸν πρῶτον τό-
μον δύνανται νὰ μας γράψουν, ἐμ-
βάζοντες τὴν ἀξίαν τῶν τευχῶν
ποῦ θέλουν εἰς γραμματὸσημα (5
δραχ. τὸ τεῦχος) καὶ ἡμεῖς θὰ
τοὺς ἀποστείλωμεν τὰ τεύχη ποὺ
ζητοῦν, διότι μετὰ δεκαπενθήμε-
ρον θὰ ἀρχίσῃ ἡ βιβλιοδέτησις
τοῦ Α' τόμου, ὅποτε δὲν θὰ εἶνε
εὐχερὴς ἡ ὑπηρεσία τῆς ἀποστο-
λῆς τῶν τευχῶν ποὺ θὰ θέλουν.

Ζητήσατε ὅλοι συνεπῶς νὰ συμ-
πληρώσετε τὸν Α' τόμον καὶ κρα-
τήσατε τὰ τεύχη του ἡ δέσατε αὐ-
τὰ εἰς τόμον, διότι οἱ τόμοι τοῦ
«ΗΛΙΟΥ» ἀποτελοῦν τὴν πλέον
συγχρονισμένην, τὴν πλέον ἀντι-
κειμενικὴν καὶ ἐθνηνὴν Ἐγκυκλο-
παιδείαν, ἀφ' ὧν ΜΟΝΟΝ μὲ 65

δραχμ. δύνασθε νὰ ἀποκτήσετε
ἕνα τόμον ἐξ 850 σελίδων μὲ 26
λитоγραφικὸς πινάκας μὲ 20 πε-
ρίπου γεωγραφικοὺς χάρτας πο-
λυχρώμους καὶ μὲ ὑλὴν σχετικὴν
μὲ ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνῶ-
σεις.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσετε
εὐθηνότερον καὶ πλεονέχον βι-
βλίον ἀπὸ τοὺς τόμους τοῦ «ΗΛΙ-
ΟΥ». Διὰ νὰ μάθετε ὅσα περιέ-
χουν αἱ σελίδες τοῦ «ΗΛΙΟΥ» πρέ-
πει νὰ ἀγοράσετε ἑκατοντάδας βι-
βλίων καὶ νὰ ἐξοδεύσετε μίαν πε-
ριουσίαν ὀλόκληρον, χωρὶς νὰ ὑ-
πολογισθῇ τὸ γεγονός ὅτι τὰ ἐ-
πιστημονικὰ συγγράμματα εἶνε
δυσνόητα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ
συνεπῶς ἀχρηστὰ διὰ τοὺς περισ-
σοτέρους, ἐνῶ εἰς τὸν «ΗΛΙΟΝ»
ὅλοι αἱ ἐπιστήμαι καὶ τὰ πολὺ-
πλοκώτερα θέματα εἶνε ἐκλαϊ-
κωμένα καὶ εὐκολονόητα δι' ὅλον
τὸν κόσμον.

προειδοποίηση, περί του ότι ένα ώριμμε-
νον μέρος του Φρωδισμού είχαν αποθά-
νει πολύ πρωτίτερα από τον θάνατον του
Φρωδ, ένα άλλο μέρος υφίσταται ήδη
από καιρού την βάσανον της επιστήμης
καί, τέλος, υπάρχει και το τρίτον εκείνο
μέρος το οποίον έχει ήδη ενσωματωθή
εις την καθολικὴν ἀλήθειαν.

Οἱ κύριοι σταθμοὶ τῆς σταδιοδρομίας
τοῦ ἀνθρώπου, εὐκολοῦνται πολὺ εἰς τὴν
γενικωτέραν κατανόησιν τοῦ ἔργου του.
Ὁ Φρωδὸς ἐνσαρκώνει ἐν αὐτῷ τὰ πολ-
λὰ «κατασταλάγματα» τοῦ δευτέρου ἡμί-
σεως τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ μίαν
χωρικωτάτην ἐκδήλωσιν τοῦ πρώτου
ἡμίσεως τοῦ ταραγμένου αἰῶνος μας. Πα-
ρὰ τὴν εἰς μίαν πολὺν τῆς Μορα-
τίας : τὸ Φράνκελν. Οὐσιαστικῶς ὁ-
μως ἀνήκει εἰς μίαν ἄλλην πραγματικὴν
καὶ ἀνυπαρκτον ταυτοχρόνως, ὁλικὴν καὶ
ὁλικῶς καὶ ἰδεατὴν πατρίδα. Ἦτο Ἐ-
βραῖος.

Κοινὴ μοῖρα συνδέει τὰς δύο του πα-
τρίδας — τὴν μικρὰν καὶ τὴν μεγάλην —
τῶν ὁποίων τὸ «κινούμενον» ἔδαφος, ἡ
ἐθνολογικὴ ρευστότης, ἡ λαογραφικὴ ἀ-
συναρτήσια, δὲν δεσμεύουν, καὶ προσο-
ρίζουν τὸν γόνον αὐτῶν τοῦ Ἰσραήλ, πρὸς
εὐρύτερους ἀνθρώπινους ὁρίζοντας ὡς
ἐκείνους ποὺ ὁραματίσθη ἕνας Ἰσραήλ.
Ὁ ἐπιλεκτός αὐτὸς Ἑβραῖος συνδέει τὴν
παράδοσιν τῶν μεγάλων ἀνησυχῶν πνευ-
μάτων τῶν ὁμοφύλων του, τῆς Βιβλικῆς
τῆς Ἑλληνιστικῆς τῆς Ταλμουδικῆς καὶ
τῆς Ραββινικῆς περιόδου.

Αὐτὴ αὕτη λοιπὸν ἡ μοῖρα τῆς διπλῆς
καταγωγῆς του τὸν προσάγει εἰς τὸν
ἐξόλον ἀμφιβόλου Ἰσως «προσφύτου», πάν-
τως ἔστιν — ταύτην ὁνὸς καὶ ὁραμα-
τιστοῦ τῶν ἀγῶνων καὶ ἀδυσσαλέων πε-
ρὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ. Ἀφανῆς
καὶ ἄσημος, εἰσέρχεται εἰς τὸ κράτος
τῆς Ἑπιστήμης βαδίζοντα ἐρησασμένους
ἀπὸ τὰ συστήματα τῶν Γάλλων Ἑγκυ-
κλοπαιδιστῶν, τῶν Γερμανῶν φιλοσόφων,
τῶν Ἀγγλῶν Ἑμπειρικῶν. Ἀμεσώτερός
τοῦ πνευματικοῦ ὁδηγητῆ εἶνε καὶ οὐδὲν
Δαρβίνος, ὁ Γκαίτε, ὁ Βούντ καὶ τέλος
ὁ Σαρκό, τοῦ οὐλοῦ ὑπῆρξε μαθητὴς
καὶ βοηθός.

Ὁ πρώτος τοῦ μεταδίδει τὸ πάθος τῆς
ἐρευνῆς τῶν βιολογικῶν νόμων, ὁ δεύ-
τερος τοῦ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐπιστήμη
καὶ ἡ ποίησις συναντῶνται, ἴσως δὲ καὶ
συνταυτίζονται εἰς τὰς κορυφογραμμὰς
τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως. Ὁ Βούντ
τὸν πείθει ὅτι καλεῖται δὲν δύναται νὰ εἴ-
νε ψυχολόγος πέραν ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ ὅ-
ρια τοῦ πειράματος καὶ ἐνθὺς τῆς περιο-
χῆς τῶν νόμων τῆς ζωῆς. Τέλος, ὁ πο-
λὺς Σαρκό τὸν μνῆ εἰς τὰ ἀπροσπέλα-
στα μυστικὰ τῆς κανονικῆς ἢ ἀνωμαλίου
λειτουργίας τοῦ ἀνθρώπου ἐγκεφάλου
καὶ τῶν νευρικῶν συστημάτων.

Μὲ τὰ ἐφόδια αὐτὰ καὶ ἡδὴ ἔκτακτος
καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βιέν-
νης εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν, ὁ Φρωδὸς ἀσχο-
λεῖται ἀποικειστικῶς εἰς τὴν ἱατρικὴν,
καὶ μὲ ἐργασίας ἐπὶ τῶν ἀφασίων, ἐπὶ
τῆς ὑστερίας, ἐπὶ τῶν παιδικῶν παραλύ-
σεων. Ἐπειτα ἐπιτίθεται εἰς τὴν «ψυχο-
παθολογίαν τῆς καθημερινῆς ζωῆς», ὡς
ὁ ἴδιος τὴν ὀνομάζει, καὶ εἰς τὴν ἐν-
χρίσιον τοῦ μηχανισμοῦ τῶν ὁνείρων.
Μετά τινα ἔτη, ἀντιμετωπίζει ἀπ' εὐθείας
τὸ πρόβλημα τοῦ «σεξουαλισμοῦ» καὶ ἐ-
ξερρεῖ τὸν ρόλον τῶν «ἐνδοκρινῶν» εἰς
τὴν ἐκδήλωσιν τῶν γενετηρίων ὁρμῶν.
Δεδομένου ὅτι δὲν ἔχομεν ἀκόμη κα-
θερωμένην ὁρολογίαν, ὁ γράφων προτι-
μᾷ νὰ ἀποδώσῃ ἰδίαν κρίσιν καὶ ἐπὶ τὸ
εὐληπτότερον τοῦ ἐν προκειμένῳ ἐπι-
στημονικοῦ ὅρου.

Ἐκεῖνο ποὺ ἀπασχολεῖ ἔπειτα τὸν

Η ΔΙΑΣΠΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΕΚΡΗΚΤΙΚΑΙ ΥΛΑΙ

Πρὸ τινος ἀνηγγέλθη, ἐπὶ τοῦ ζητή-
ματος δὲ αὐτοῦ ἐγράφε ἐπανελημέ-
νως καὶ ὁ «Ἡλῖος», ὅτι ὁ Γάλλος ἐ-
πιστήμων Ζολιό-Κιουρί, κατάρθωσε
νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ὄνειρον τῶν
ἀλλημιστῶν τοῦ μεσαίωνα· νὰ μετα-
βάλλῃ δηλαδὴ τὴν μορφήν τῆς ὕλης.
Συγκεκριμένως δὲ διασπασίς Γάλλος
σφοδρὸς κατάρθωσε πειραματιζόμενος
ἐπὶ τοῦ στοιχείου οὐράνιον νὰ δια-
σπᾷ τὸν αὐτοῦ τοῦ ἐν λόγῳ στοι-
χείου καὶ νὰ λάβῃ ἐκ τῆς διασπά-
σεως αὐτοῦ δύο ἄλλων τοιχείων
τοῦ ρουβιδίου καὶ τοῦ κεσίου. Τὸ πεί-
ραμα ἐπετεύχθη τῇ βοηθείᾳ ἡλεκτρι-
κοῦ ρεύματος περαστικῆς ἐνεργείας, ἡ
ὁποία κατάρθωσε νὰ εἰσχωρήσῃ με-
ταξὺ τῶν συγκροτούμενων τῶν αὐτοῦ
ἡλεκτρονίων καὶ νὰ προκαλέσῃ τὸν
ἀποχωρισμὸν τῶν. Διὰ τὴν κατασπῆ
σφοδρῆς ἢ φύσεως τοῦ πειράματος
ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι κάθε σῶμα ἐκ τῶν
ὑφισταμένων εἰς τὸ σύμπαν συγκρο-
τεῖται ἀπὸ ἄπειρα ἐλαχίστου μεγέ-
θους τμήματα τὰ αὐτοῦ, ἕκαστον δὲ
αὐτοῦ συγκροτεῖται ἀπὸ ὁρισμένων ἁ-
ριθμῶν ἀπειροελαχίστων καὶ ἀορά-
των διὰ μικροσκοπίου μονάδων τῶν
καλούμενων ἡλεκτρονίων, τὰ ὁποῖα
περιστρέφονται τάχιστα περὶ κεντρι-
κὸν πυρῆνα ὅπως οἱ πλανῆται κινου-
νται περὶ τὸν ἥλιον. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ
τῶν ἡλεκτρονίων τὰ ὁποῖα ἐγκλείει
κάθε αὐτοῦ ἐξαρτᾶται καὶ τὸ εἶδος
τοῦ σώματος τοῦ ὁποῖον συγκροτεῖ
τοῦτο. Εἰδικώτερον εἰς τὴν φυσικὴν
ἔχομεν σήμερον περὶ τὰ 100 ἀπλὰ
σώματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχονται
ὅλα τὰ σύνθετα. Τὰ ἀέρια π. χ. ὕδρο-
γόνον, ὀξυγόνον, ἀζώτον κλπ. ἀποτε-
λοῦν ἀπλὰ σώματα, ἐπίσης δὲ ὁ σί-
δηρος, ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, ὁ μόλυ-
βδος κλπ. Τὰ τελευταῖα αὐτὰ κα-
λοῦνται εἰδικώτερον μέταλλα.

Φρωδὸς εἶνε αἱ «ἀγωνίαι», ἡ ἀκριβέστε-
ρον αἱ «συναχωρίαι» τοῦ ψυχικοῦ μας
κόσμου. Κατὰ τὸ 1926 ἐκδίδεται τὸ πο-
λύκροτον ἔργον του «Ἀγωνία καὶ τρώ-
μος». Ἀλλὰ ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1921 ἔχουν ἐκ-
δοθῇ εἰς ἄλλον πολὺκροτον τόμον, τὰ μα-
θήματά του περὶ ψυχαναλύσεως, ὑπὸ τὸν
τίτλον «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ψυχανάλυσιν». Καὶ ἐνῶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκδίδῃ ἄλλα ἔρ-
γα του, διευθύνει τὴν «Διεθνή Ἐφημερί-
δα Ψυχαναλύσεως».

Τέλος, τὰ συγγράμματα τοῦ Φρωδὸς εἴ-
νε ἡδὴ μεταφρασμένα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς
γλώσσας τοῦ κόσμου, φυσικὰ δὲ καὶ εἰς
τὴν νεοελληνικὴν. Φυσικὰ ὅλα δὲν εἶνε
τῆς αὐτῆς ἀξίας. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία
ὅτι τὰ πρωτότυπα εἰς τὴν Γερμανικὴν κεί-
μενα, εἶνε καὶ τὰ πλέον ἐγκυρα, καὶ τὰ
πλέον ἐνδιαφέροντα.

Πέραν τῶν καθαρῶς ἐπιστημονικῶν του
ἐρευνῶν, ὁ Φρωδὸς ἐδόκιμασε νὰ στηρίξῃ
ἐπὶ τῶν θεωριῶν του κοινωνιολογικὰς με-
θόδους, αἱ ὁποῖαι ὅμως, εὐθὺς ἀπὸ τῆς γε-
νέσεώς των, δὲν ἀντέστησαν εἰς τὴν βά-
σανον τῆς κριτικῆς καὶ τῆς πείρας. Ἀν-
τιστρόφως ὅμως, ἐστήριξε καὶ ἐτροφοδό-
τησε τὰς θεωρίας του ἐπὶ ἱστορικῶν πα-
ρατηρήσεων γενικῶς, ἰδιαιτέρως δὲ ἐπὶ
πλουσίου ὕλικου τοῦ ὁποῖον ἠντλήσεν ἀπὸ
τὸν Ἑλληνικὸν «χουμανισμόν» — ἀπὸ τὸν
«ἀνθρωπισμόν» δηλαδὴ ἢ ἀκριβέστερον τὴν

τὰ πειράματα τῆς διασπάσε-
ως τοῦ ατόμου ἀποδέλουν εἰς τὴν
μεταβολὴν τῆς φύσεως ἐνὸς ἀπλοῦ
στοιχείου, εἰς τὴν μετατροπὴν π. χ.
τοῦ μολύβδου ἢ τοῦ σιδήρου εἰς χρυ-
σὸν ἢ ἄργυρον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ
ἐπιστήμονες πειραματίζονται ἐπὶ τοῦ
σπανίου στοιχείου οὐράνιον τοῦ ὁ-
ποῖου τὰ ἡλεκτρόνια τῶν ατόμων ἔ-
χουν τὴν μικρότεραν μεταξὺ τῶν συ-
νοχῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ὑπόκεινται
εὐκολώτερον εἰς διάσπασιν. Τὸ πρῶ-
τον συμπέρασμα ἐκ τῶν πειραμάτων
εἶνε ἀληθῶς τεραστία, ἐπειδὴ δὲ σή-
λεκτρονίων ἐνὸς σώματος ἐνέργεια
εἶναι ἀπλῶς τεραστία, ἐπειδὴ δὲ σή-
μερον ἡ ἀνθρωπότης ἔχει κυρίως ἐ-
στραμμένην τὴν προσοχὴν τῆς πρὸς
τὴν τελειοποίησιν τῶν μέσων τοῦ πο-
λέμου, πολλοὶ ἐσκέφθησαν ὅτι τὰ ἐ-
πιτυχῇ πειράματα τοῦ Ζολιό-Κιουρί
θὰ ἠδύναντο νὰ ἔχουν σπουδαίαν ἐ-
φαρμογὴν καὶ εἰς τὴν πολεμικὴν τέ-
χνην. Οὕτω ὁ Γάλλος ἡλεκτρολόγος
Πιέρ Μπρικού δημοσιεύει ἄρθρον εἰς
τὴν γαλλικὴν «Ἐπιθεώρησιν τοῦ Ἡ-
λεκτρισμοῦ» εἰς τὸ ὁποῖον τονίζει ὅ-
τι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενομένων ὑπο-
λογισμῶν ἐν αὐτοῦ οὐράνιον ατο-
μικῆς μάζης 239 ἐκλύει ἡλεκτρικὴν
ἐνέργειαν 100 ἑκατομμυρίων ἡλεκ-
τρικῶν βόλτ. Εἰδικώτερον ὁ κ. Μπρι-
κού ὑπελόγιεν ὅτι ἡ ἐνέργεια ἐνὸς
γραμμάριου ὕλης διασπώμενης εἶναι
δύο ἑκατομμυρίων μετρικῶν τόνων.
ἐνῶ ἓν γραμμάριον νιτρογλυκερίνης
ἐκλύει ἐκφυγνυομένην μόνον 630 χι-
λιόγραμμα. Ἐκ τούτου ὁ Γάλλος ἐ-
πιστήμων συμπεραίνει ὅτι τὸ οὐρά-
νιον βομβαρδιζόμενον ἀποδίδει ἐκρη-
κτικὴν ἐνέργειαν ἐν ἑκατομμύριον
φορὰς μεγαλυτέραν τῆς ἐνεργείας
τῶν γνωστῶν ἐκρηκτικῶν ὕλων.

πανανθρώπινον καθολικότητα τῶν ἐλλήνι-
κῶν γραμμάτων. Ὑπῆρξε παγκοσμίῳ φή-
μης δεινὸς Ἑλληνιστής.

Ἦς πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν του βίον δὲν ἐ-
γνώρισε συγκλονισμοὺς καὶ διακυμάνσεις
ἄλλας πλὴν τοῦ ἀναγκαστικοῦ ἐκπαιτισμοῦ
τοῦ, μετὰ τὸ «Ἀνολοῦ» κατὰ τὸν Μάρ-
τιον τοῦ 1938. Οἱ δύο υἱοὶ του ἦσαν ἡδὴ
ἀπὸ καιροῦ ἐγκατεστημένοι εἰς Ἀγγλίαν
καὶ τοῦ παρέσχον ἄσυλον. Πτωχὸς κατὰ
τὰ ἄλλα, ἀνίκανος νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὰς
ἀποδοχὰς τῶν ἐκδόσεων τῶν ἔργων του,
ποὺ ἠμπορεῦθησαν τρίτοι, ἔζη ἀπὸ τοῦς
πόρους τῆς κόρης του Ἀννας, ἱατροῦ.

Αὐτὸς ὑπῆρξεν, ὁ ἐπιστήμων καὶ ὁ ἄν-
θρωπος, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν ἐξόριστος, εἰς
μίαν λαϊκὴν συνοικίαν τοῦ Λονδίνου, τὴν
νύκτα τῆς 23ης Σεπτεμβρίου.

Καὶ δὲν μένει τώρα, παρὰ νὰ ἴδωμεν,
εἰς τί συγκεκριμένους συνίστανται αἱ θεω-
ρίαι ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα του (Φρωδισ-
μός), καὶ τί εἶνε, ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον, ἡ
λεγόμενη «ψυχχαναλυτικὴ μέθοδος», τῆς ὁ-
ποίας ὁ Φρωδὸς, θεωρεῖται «πατήρ».

ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΚΡΟΣ

(Σημ. Παρεκλήθημεν νὰ δηλώσωμεν,
ὅτι μόνον χάριν τῆς γλωσσικῆς ὁμο-
μορφίας τοῦ «Ἡλίου», ὁ συνεργάτης
μας ἐγράψεν εἰς καθαρεύουσιν) καὶ

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: «Φρωδισμός» καὶ
Ψυχχανάλυσις.

Ποία ἡ θρεπτικὴ ἀξία ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ὙΠΟ ΣΠΥΡΟΥ Δ. ΓΑΛΑΝΟΥ, τακτικοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΑ ΑΥΓΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)
Πλὴν τῶν ἡδὴ ἀναφερθέντων, οπου-
δαῖον τρόφιμον εἶναι τὰ αὐτὰ. Ταῦ-
τα κέκτηνται, ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ πο-
σότης αὐτῶν δὲν ἀποτελεῖ σημαντι-
κὸν ποσοστὸν τῆς συνολικῆς τροφῆς,
σπουδαίαν σημασίαν διὰ τὴν διατρο-
φὴν τῶν ατόμων καὶ εἶναι ἀναντικα-
τάστατα διὰ τὴν παρασκευὴν διαφό-
ρων γευστικῶν φαγητῶν. Λίαν ἐπιθυ-
μητὰ εἶναι ἐπίσης τὰ πρόσφατα ὡὰ
καὶ διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ἀσθενῶν
καὶ παιδιῶν.

Ἡ εἰς ἐνέργειαν (θερμαντικὴ) ἀ-
ξία ὅμως τῶν ὡῶν, ἥτις καθορίζεται
ἐκ τῆς ποσότητος τῶν εἰς αὐτὰ πε-
ριεχομένων θρεπτικῶν ὕλων, πολλὰ-
χὼς ὑπερτιμᾶται. Οὕτως ἐν ὡῶν, ὁ-
πῆρ περιέχει περίπου 6 γραμμάρια
λευκώματος καὶ 6 γραμμάρια λί-
πους, ἰσοδυναμεῖ πρὸς 40 γραμμάρια
περίπου παχέος κρέατος. Ἐπομένως
πρὸς κάλυψιν τῆς ἀπαραίτητου ἡμε-
ρησίας δι' ἰσχυρὸν ἐργάτην ποσότη-
τος λευκώματος εἶναι ἀναγκαῖα 20
ὡὰ περίπου. Περαιτέρω ἐν ὡῶν πε-
ριέχει τόσον λεύκωμα καὶ τόσον λί-
πος, ὅσον περίπου καὶ 150 γραμμά-
ρια γάλακτος ἀνελάδος, ὅπερ ὅμως
περιέχει ἐπιπροσθεῖως ἀκόμη καὶ ση-
μαντικὴν ποσότητα γαλακτοσακχα-
ρου. Ἡ σχετικῶς ὑψηλὴ τιμὴ τῶν
ὡῶν, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα ἴσως,
εἰς ἐνέργειαν, ἀξία τροφίμου, δι-
καιολογεῖται ἐκ τῆς περιεκτικότητος
αὐτῶν εἰς λεύκωμα μεγάλης βιολο-
γικῆς ἀξίας, ὡς καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέ-
ρας σπουδαίας βιταμίνας, λιποεἶδη
καὶ σιδηροπύκνους ἐνώσεις τὰς ὁποίας
πείσονται, ὡς καὶ τέλος ἐκ τῆς με-
γάλης αὐτῶν γευστικῆς ἀξίας.

Ἡ λίαν διαδεδομένη ἀποψις ὅτι τὰ
σκληρὰ βρασθέντα ὡὰ εἶναι δυσπε-
πτώτερα τῶν μαλακῶν τοιούτων στε-
ρεῖται πάσης βάσεως, δοθέντος ὅτι
ταῦτα φθάνουν εἰς τὰ ὅργανα τῆς πέ-
ψεως ἄρκοῦντως τεμαχισμένα. Ἐάν
ὅμως τοῦτο δὲν συνέβαινε, τότε πρά-
γματι τὸ ὑπὸ τοῦ ὁργανισμοῦ χρησι-
μοποιούμενον ποσοστὸν αὐτῶν θὰ ἦτο
μικρότερον, ὡς συμβαίνει ἄλλωστε
καὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸν στόμα-
χον μεγαλυτέρων τεμαχίων κρέα-
τος. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ γεγο-
νός ὅτι τὰ ὡὰ καὶ εἰς μετρίαν ποσό-
τητα λαμβανόμενα προκαλοῦν τὸ αἰ-
σθημα τοῦ κόρου, πρᾶγμα ὅπερ δὲν
συμβαίνει διὰ τῆς λήψεως γάλα-
κτος, περιέχοντος τὸ αὐτὸ ποσὸν λευ-
κώματος καὶ λίπους ἢ ἀναλόγου ἐπί-
σης ποσότητος κρέατος.

Ἡ γεύσις τῶν ὡῶν εἶναι λίαν διά-
φορος ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς τροφῆς τῆς
δοσίδος, οὕτω λ. χ. τὰ ὡὰ τῶν ἐλευ-
θέρως ζωσῶν ὀρνίθων, αἵτινες τρέ-
φονται ἐκ διαφόρων σπόρων, σκωλή-
κων κ.λ.π. εἶναι πολὺ εὐγευστότερα
τῶν ἐν κλειστῷ χώρῳ διατρεφένων,
αἱ ὁποῖαι τοσούτοι ἐξ ἐνιαίου εἶδους
τροφῆς ἢ ἐξ ἀποροχιδίων τῆς παρα-
σκευῆς τῶν φαγητῶν.

Πρὸς τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου δύνα-
ται νὰ χρησιμοποιηθῇ τὰ ὡὰ ὅλων
τῶν πτηνῶν, τὴν μεγαλυτέραν ὅμως
σημασίαν κέκτηνται τὰ ὡὰ τῆς ὀρνι-
θος καὶ παρ' αὐτὰ ἐν ἴσσοις μοίρα
τὰ τῶν χηνῶν, τῶν νησῶν, τῶν περι-
στερῶν ὡς καὶ περαιτέρω τὰ ὡὰ ὀ-
ρισμένων ἰχθύων, αἵτινα ἔρχονται εἰς
τὸ ἔμπόριον ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα
χ α β ι ρ ι ο ν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα ἁ-
πλῶς ὡὰ νοοῦνται τὰ τῆς ὀρνίθος,
διὰ τὰ ἄλλα δὲ πρέπει νὰ ἀναφέρη-
ται τὸ εἶδος αὐτῶν. Εἰς τὸ ἔμπόριον
ἔρχονται μόνον τὰ ὡὰ τῆς ὀρνίθος,
ἅπαντα δὲ τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ
ἐκτιθέμενα ἀφοροῦν ταῦτα, ἂν καὶ ὁ-
λων τῶν πτηνῶν τὰ ὡὰ παρουσιάζουν
παρομοίαν χημικὴν σύστασιν καὶ ὁ-
ναλόγους ἰδιότητες.

Τὸ ὡὸν ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν σα-
φῶς διακεκριμένων μερῶν, ἥτοι τοῦ
κελύφους, τοῦ λευκώματος καὶ τοῦ
κρόκου. Τὸ ἄραρος δλοκλήρου τοῦ
ὡῶ, ὡς καὶ τῶν τριῶν αὐτοῦ μερῶν,
κυμαίνεται μεταξὺ τῶν κάτωθι ὁ-
ρίων :

Βάρος συνολικοῦ ὡῶ 30—72 γραμμ.
κατὰ μέσον ὄρον 53 γραμμ.

Βάρος κελύφους 3—7 γραμ. κατὰ
μέσον ὄρον 6 γραμμ.

Βάρος λευκοῦ 15—34 γραμμ. κατὰ
μέσον ὄρον 31 γραμμ.

Βάρος κρόκου 10—23 γραμμ. κατὰ
μέσον ὄρον 16 γραμμ.

Τὸ κέλυφος τοῦ ὡῶ ἀποτελεῖται
κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνοργάνων συ-
στατικῶν (ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου κυ-
ρίως) αἵτινα εἶναι διαπερασιζόμενα
ὑπὸ μικρὰς ποσότητος ὁργανικῶν ὕ-
λων. Τὸ λευκὸν τοῦ ὡῶ εἶναι κυρίως
διάλυμα πρωτεϊνικῶν ὕλων (λευκώ-
ματων) ἐν ὕδατι εἰς ἀνάλογον 12—
13 % περίπου. Ὁ κρόκος, ἀπὸ ἀπό-
ψεως χημικῆς συστάσεως, διαφέρει
οὐσιμῶς τοῦ λευκοῦ, ἥτοι περιέχει
οὗτος σημαντικὴν ποσότητα λίπους
καὶ αἰσθητῶς ὀλιγώτερον ὕδωρ. πε-
ριέχει δὲ περαιτέρω λεύκωμα, χολε-
στερίνην, λεκιθίνη, φυράματα κ.λ.π.
Τὸ κίτρινον χρῶμα τοῦ κρόκου εἶναι
ἢ λουτεῖνη, ἥτις συγγενεῖς χημικῶς
πρὸς τὴν ξανθοφύλλην κίτρινον χρω-
στικὴν τῶν φυτῶν, καὶ ὑπὸ εὐρύτω-
ραν ἑνώσιαν συγγενῆς πρὸς τὴν χλω-
ροφύλλην τῶν πράσινων φυτῶν, καὶ
τὴν χρωστικὴν τῆς αἰμογλοβίνης
(αἰμοσφαιρίνης) τοῦ αἵματος. Ὁ
κρόκος τοῦ ὡῶ περιέχει περαιτέρω
πολλὴν βιταμίνη Α, ἀρκετὴν ποσό-
τητα βιταμίνης Β καὶ ἱχνὴ βιταμίνης
C. Γενικῶς ὁ κρόκος εἶναι τοσόν πλου-
σιώτερος εἰς βιταμίνη Α, ὅσον μάλ-
λον σκοτεινότερον εἶναι τὸ χρῶμα αὐ-
τοῦ καὶ τοῦτο ἐπιβεβαιεῖ τὴν ἰσχύου-
σαν λαϊκὴν γνώμην καθ' ἣν τὸ ζωη-
ρότερον κίτρινον χροῖμα τοῦ ὡῶ εἴ-
ναι ἀνωτέρας θρεπτικῆς ἀξίας τοῦ
ἀνοικτοκίτρινου.

Ἐκαστον ὡὸν περιέχει εἰς τὸ ἁμ-
βλὸν ἄκρον αὐτοῦ θάλαμον ἀέρος,
ὅστις ἔχει φυσιολογικῶς τὸν προσορι-
σμόν νὰ παράσχῃ εἰς τὸ ἐκκολαφθί-

σόμενον νεαρόν ζῶον τὴν ἀπαιτούμε-
νην διὰ τὴν ἀπνοὴν αὐτοῦ ποσότη-
τα ἀέρος.

Τὸ κέλυφος τοῦ ὡῶ ἔχει λεπτοτά-
τους πόρους, οἵτινες ἐν καὶ ἁ-
ν μικροὶ ἐπιτρέπουν τὴν ἐλευ-
θέραν διόδον τῶν μικροοργανι-
σμῶν καὶ σπορίων τῆς ἀποσυν-
θέσεως. Ἡ ἀλλοίωσις τῶν ὡῶν,
ἥτις ἐπέρχεται πάντοτε κατὰ τὴν μα-
κροτέραν διατήρησιν, προκαλεῖται ὑ-
πὸ μικροοργανισμῶν. Οὗτοι εἰσέρ-
χονται διὰ τῶν πόρων τοῦ κελύφους
εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὡῶ καὶ ἀπο-
συνθέτουν αὐτὸ προκυπτόντων ὅλων
τῶν δυνατῶν προϊόντων ἀποσυνθέ-
σεως τῶν λευκωμάτων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ
ὡὰ εἶναι σχετικῶς πλούσια εἰς θειού-
χους ἐνώσεις, σχηματίζεται πάντοτε
κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν ὑδρόθειον, τοῦ
ὁποῖου ἡ ὁσμὴ εἶναι γνωστὴ γενικῶς
ὑπὸ τὸ ὄνομα ὁσμὴ σεσηπτότων ὡῶν.
Αἱ διάφοροι μέθοδοι αἵτινες χρησι-
μοποιοῦνται πρὸς διατήρησιν τῶν
ὡῶν ἀποβλέπουν εἰς τὴν παρεμπόδι-
σιν ἢ τὴν παρακώλυσιν τῆς ἀναπτύ-
ξεως αὐτῶν. Αἱ πρὸς διατήρησιν τῶν
ὡῶν μέθοδοι δύναται νὰ κατατα-
χθῶσιν εἰς τέσσαρας διαφόρους τά-
ξεις, ἥτοι: α) εἰς τὴν ξηρὰν διατήρη-
σιν εἰς ψυχροῦς χώρους, β) τὴν περι-
κάλυψιν ἢ διαπύκνισιν τοῦ κελύφους
τοῦ ὡῶ, γ) τὴν τοποθέτησιν εἰς ξη-
ρὰς ἀπεστερωμένας ὕλας καὶ δ) τὴν
τοποθέτησιν εἰς ἀντισηπτικῶς δρῶντα
ὕγρα, μετὰ ἢ ἀνευ ἐμφράξεως τῶν
πόρων τοῦ κελύφους.

Ὁ ἔλεγχος τῆς νωπότητος τῶν ὡῶν
γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους. Συ-<

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους τῆς ζωῆς τῆς Β'. Ὑγιεινὴ τῆς παιδίσκης καὶ κορασίδος ἕως 12 ἐτῶν

ὑπό Μ. Μ. ΜΟΥΣΕΙΔΟΥ, ἱατροῦ, Διευθυντοῦ τοῦ Περιοδικοῦ «ΥΓΕΙΑ»

Ἡ ὑγιεινὴ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ὀφείλει νὰ ἔχη ὡς σκοπὸν νὰ καθοδηγήσῃ τὰ πρῶτα θήματα τῆς γυναικὸς ἐν τῇ ζωῇ, νὰ υποβοηθήσῃ τὴν φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀναπτύξεώς τῆς, νὰ ἀπομακρύνῃ πᾶν πτῶξιν τῆς, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν ἀναγκαίαν σὲ τὴν κανονικὴν τῆς ἀνάπτυξιν καὶ νὰ τὴν μεταμορφώσῃ εἰς νεάνίδα ὑγιᾶ, εὐρωστον καὶ ὀραίαν.

Μέχρι τοῦ 2½ ἔτους, ἡ ὑγιεινὴ εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτὴ καὶ διὰ τὰ δύο φύλα. Ἀπὸ τῆς δευτέρας ὁμοῦ παιδικῆς ἡλικίας ἐπιβάλλεται διασφύξις καὶ διευθέτησις τῆς ὑγιεινῆς, ἀνάλογος πρὸς τὴν ἰσοσυγκράσιον καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὁργανισμοῦ τῆς μικρᾶς κορασίδος.

Θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἐπεκταθῇ ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς τῆς διατροφῆς, τῆς ἐνδυμασίας, τῆς καθαριότητος, τῆς κατοικίας, τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς, τῶν αἰσθητηρίων ὁργάνων. Ὁ ἀριεὶς ὁρῶμεν μόνον ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ γεννητικοῦ συστήματος, ἐντέρων καὶ κύστεως καὶ τῆς σεξουαλικῆς διαπαιδαγωγῆσεως.

Τὸ γεννητικὸν σύστημα τῆς γυναικὸς, κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη τῆς ζωῆς δὲν παρουσιάζει μεγάλας μεταβολὰς ἀπὸ ἀπόψεως μεγέθους καὶ σχήματος. Κατὰ τὸ βὸν περίπου ἔτος αἱ ὀδοὶ καὶ αἱ σάλπιγγες, ἡ μήτρα, ἀρχίζουν νὰ ἀναπτύσσωνται. Ἐάν ἐνεκα σφαλμάτων εἰς τὴν διατροφὴν καὶ τὴν ἐν γένει ὑγιεινὴν τοῦ σώματος, ἡ ἀνάπτυξις διαταραχθῇ, τὸ γεννητικὸν σύστημα, εἴτε ὅλον, εἴτε μερικῶς, λαμβάνει τὸν παιδικὸν τύπον. Αἱ κορασίδες τῶν ὁποίων ἡ ἀνάπτυξις δὲν ὑπῆρξε κανονικὴ διὰ λόγους διαφόρους (ραχίτισμός, πρῶτος ἐπαγγελματικὴ ἐργασία κλπ.) δὲν ἔχουν μεγάλην λειτουργικὴν καὶ ἀναπαραγωγικὴν ἀξίαν, εἴτε ὡς νεάνιδες εἴτε ὡς γυναῖκες (ἀμηνόρροια, δυσμηνόρροια, ἀναρροδία, στειρώσις).

Ἡ φυσιολογικὴ ἀνάπτυξις τῆς λεκάνης ἐνέχει σηµασίαν μεγίστην διὰ τὸ μέλλον τῆς γυναικὸς. Μόνον μὲν ὅλα ταῦτα καὶ καλοσημασιμένη λεκάνη ἐξασφαλίζει ἕνα φυσιολογικὸν τοκετόν. Κάθε στενὴ καὶ παραμορφωμένη λεκάνη δυσκολεῖ τὸν τοκετόν καὶ μπορεῖ νὰ ἔχη συνεπείας ἐπικινδύνους διὰ τὴν μητέρα καὶ τὸ παιδί. Ἀπὸ ὅλων τὰς ἀσθενείας τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἐκείνη πού ἔχει τὴν μεγαλύτεραν σηµασίαν διὰ τὸ μέλλον τῆς γυναικὸς εἶναι ἀναμφισβήτητος ὁ ραχίτισμός. Ὁ ραχίτισμός καταστρέφει τὴν ἀρμονίαν τῶν γραμμῶν τοῦ γυναικείου σώματος, προσβάλλει τὰ σπουδαιότερα ἀναπαραγωγικά ὄργανα, παραμορφώνει τὴν λεκάνην καὶ ἀφίνει ἔχνη αἰσθητικὰ καὶ λειτουργικὰ ἀνεξίτηλα καθ' ὅλην τὴν ζωὴν. Εὐτυχῶς γνωρίζομεν σήμερον τὰ μέσα τῆς προλήψεως τοῦ ραχίτισμοῦ, καὶ ἔχον ἀναφανῆ ἡ ἀσθένεια εἰμειβάται

εἰς θέσιν νὰ τὴν καταπολεμήσωμεν ἐπιτυχῶς. «Μποροῦμεν νὰ θεσπώσωμεν ἐγκρίτως, λέγει ὁ διάσημος παιδίατρος Ε. Ἀπὲρ, ὅτι ὁ ραχίτισμός εἶναι ἀσθένεια πού ὀφείλει νὰ ἐκλείψῃ. Τὴν πάθουσιν αὐτὴν, ἡ ὁποία φαρμακῶς τὸς τοσοῦτος καμπούρηδες, κουτσούς, στραβόποδας καὶ δυσμόρφους πάσης φύσεως, ἀνδρας μορφολογικῶς κατωτέρους καὶ γυναῖκας προωρισμένας εἰς λυπηρὰς δυστοκίας μποροῦμεν σὴ μερὸν νὰ τὴν ἐξασφαλίσωμεν μὲ ἀγῶνα προφυλακτικόν ἅμα καὶ θεραπευτικόν».

Ἡ θάρεια σωματικὴ ἐργασία κατὰ τὴν προηγουμένη ἡλικίαν (7—13 ἐτῶν), λέγει ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς Κάρλ Μπάι, εἶναι ὀλιγία. Τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτὴν ἔχει ἀνάγκη ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ. Ἐάν λοιπὸν ὑποχρεωθῇ εἰς χρησιμοποίησιν μεγάλης μυϊκῆς δυνάμεως δι' ἐργασίας κοπιώδεις, αὐτὴ θὰ γίνῃ μόνον μὲ ἔξοδα τῆς γενικῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἰδιαίτερων ὁργάνων.

Ἐπὶ τὴν ἐπίδρασιν θάρειας σωματικῆς ἐργασίας, ὑποφέρει ἰδίως ἡ ἀνάπτυξις τῶν γεννητικῶν ὁργάνων, τὸσον ὅσοι ἡ ἐφηβία ἀναφάνεται ὅχι περὶ τὸ 14ον ἔτος ὅπως συνήθως ἀλλὰ πολὺ θραδύτερον.

Αἱ ἐρευνᾶται τοῦ Ματζόρα μᾶς πείθουν μὲ πόσιν ταχύτητα καὶ εὐκολίαν ἐπέρχεται κατὰ τὴν ἐφηβίαν, κατόπιν ἐργασίας πρῶτου καὶ δευτέρου γοῦ πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ ὁργανισμοῦ ἡ ὑπερκόπῃς μὲ ὅλας τὰς συνεπείας τῆς λίαν συχνᾶς ἀνεπανορθώτου ἀναστολῆς ἡ παρέκκλισις τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σώματος, φυσιολογικῆς ἀθλιότητος, εὐπάθειας ὑπερβολικῆς εἰς λοιμώξεις καὶ κυρίως εἰς τὴν φυματίωσιν.

Εἰς τὰς ἐργατικὰς καὶ ἀγροτικὰς τῆς, ἅμα ὡς ἡ κορασὶς φθάσῃ τὸ 12ον ἔτος, χρησιμασιεῖται εἰς ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι ὑπερβαίνουν τὰς δυνάμεις τῆς. Βοηθεῖ καὶ συχνὰ ἀντικαθιστᾷ τὴν μητέρα ὑποχρεωμένην νὰ ἐργάζεται ἕξω ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς. Αἱ μικραὶ αὐταὶ οἰκοκυραὶ, τὸσον ἐνδιαφέρουσιν καὶ τὸσον γενναῖαι, μαθαίνονται πρόωγως. Τὸ λεπτὸν αὐτὸ ἄνθος φυλλοροεῖ πρὸς ὅλην τὴν φθῆσιν τὰ εἰκοσι. Σχετικῶς μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν μικρῶν κορασίδων, ὁ καθηγητὴς Κ. Μικέλι ἔκαμε ἐρευνᾶς ὅτι ἕνα μικρὸν ὄρεινόν χωριὸν τῶν Ἀθρουζίων.

Δυστοκίαι καὶ συχνότατα θάνατοι ἐσημειώθη μετὰ τῶν γυναικῶν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ χωριοῦ, ὀφειλόμενοι εἰς στενώσεις πυέλου.

Ἡ ἐξήγησις εὐρήθη ἀμέσως. Ὁ ἰατρός καθηγητὴς διεπίστωσεν ὅτι κορασίδες 10 — 15 ἐτῶν κουβαλοῦσαν ἀπὸ μακροῦ νεοῦ σὲ δοχίαι 10—20 λίτρων διὰ τὴν ὕδατος τῶν οἰκογενειῶν τῶν. Ἡ θάρεια αὕτη ἐργασία

εἶχεν ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς πυέλου.

Ἡ κανονικὴ καὶ τακτικὴ λειτουργία τῶν ἐντέρων ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ὑγίαν τῆς γυναικὸς. Δυστυχῶς εἰς τὰς περισσοτέρας γυναῖκας ἡ λειτουργία αὕτη δὲν ἐκτελεῖται κανονικῶς καὶ παρατηρεῖται δυσκοιλιότης. Ἡ δυσκοιλιότης, μὴ ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας κοινωνικὰς μάστιγας, κατὰ τὸν Β. Πωσέ εἶναι λίαν συχνὴ εἰς τὴν γυναικίαν (7 ἐπὶ 10) καὶ ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ὀφείλει δὲ τὴν προέλευσιν τῆς εἰς δύο κύριαις αἰτίας: τὴν παραμέλησιν τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς καὶ τὴν ἐλαττωματικὴν διατροφήν.

Διὰ καταλλήλων γυμναστικῶν ἀσκήσεων ἐν ὑπαίθρῳ, τροφῆς πλουσίας εἰς φυτικές οὐσίας μποροῦμεν νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν τάσιν εἰς δυσκοιλιότητα.

Κάθε μέρα τὸ κορίτσι ὀφείλει τὴν ἰδίαν ὥσαν, τὸ καλὸν τερὸν τὸ πρῶτον τοῦ προγεύματος καὶ τὸ δεύτερον τὸ τοῦ ὑπνους, νὰ πηγαίνῃ στὸ ἀποχωρητήριον εἴτε αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην, εἴτε ὄχι.

Μὲ τὴν κάπως σχολαστικὴν αὐτὴν συνήθειαν τὸ ἐντερον συνηθίζει νὰ λειτουργῇ μὲ τὸ λεπτόν.

Συνιστᾶτε θερμῶς στὰ κορίτσια σας, γράφει ὁ Πωσέ, νὰ μὴ παραμελοῦν τὴν κένωσιν, ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη. Μία ἀνάγκη πρὸς κένωσιν οὐδέποτε πρέπει νὰ μὲν ἀνεκτέλεστος. Παραμέλησις τῆς κένωσεως τοῦ ἐντέρου εἶναι συχνὰ τὸ πρῶτον θήμα πρὸς τὴν καθ' ἑξῆς δυσκοιλιότητα.

Εἰς αὐτὴν προστίθεται συχνὰ καὶ ἡ κακὴ καὶ ἀθυγιεινὴ συνήθεια, πού ἔχουν τὰ κορίτσια νὰ κρατοῦν τὰ ὄργανα τῶν, εἴτε ἀπὸ τεμπελιά, εἴτε διὰ λόγους κακῶς ἐννοσημῆς ἡθικῆς.

Διὰ τὴν σεξουαλικὴν διαφώτισιν τῶν κορασίδων δὲν ὑπάρχουν πλέον σήμερον σοβαρὰ ἀντιρρήσεις. Ἀπὸ πολὺ νωρὶς, ἐνωρίτερον ἀπὸ τὰ ἀγῶνισμα, τὰ κορίτσια ἐνδιαφέρονται διὰ τὰς κυήσεις καὶ τοὺς τοκετοὺς τῶν περὶ αὐτὰ γυναικῶν. Ὅσοι φαίνονται ὅτι ἀγνοοῦν ὅλα ἀπὸ τὴν στιγμή πού ἡ περίοδος ἐπισύρει ὅλως ἰδιαίτερως τὴν προσοχὴν τῶν εἰς τὸ γεννητικόν τῶν συστημάτων εἶναι ἡ ἡλιθία ἢ ὑποκρισία. Μία νεανὶς τῆς ἐποχῆς μας ἀνατραφεῖσα στὸ σπῆτι τῆς καὶ ὄχι στὸ μοναστήριον, καὶ ἀπολύτως τιμῆ καὶ ἀγνῆ, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀναθευτή, ἐκτὸς ἐάν εἶναι ἡλιθία.

Ἐπομένως μία κόρη γνωρίζει ἡ ὑποπίπτει τὴν πραγματικότητά. Ἀλλ' ὅπως συμβαίνει συνήθως, τὴν γνωρίζει κακῶς καὶ ὑποτιμᾷ τὴν πράγματι. Ἡ φαντασία καὶ ἡ περιέργεια συνθέτουν τερατολογίας. Ἐάν ἡ μήτηρ δὲν ἱκανοποιῇ τὴν περιέργειαν τῆς, ζητοῦν νὰ μάθουν ἀπὸ φίλινδρους ἴσως ἐξ ἰσοῦ ἀμαθεῖς ἢ διε-

ΤΙ ΕΙΝΕ ΑΚΡΙΒΩΣ τὸ λαθρεμπόριον πολέμου

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΜΗΝΑΙΟΥ, ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ νέου εὐρωπαϊκοῦ πολέμου διασάξομεν συχνὰ εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι πολεμικὰ πλοῖα τῆς μίας ἢ τῆς ἐτέρας ἐμπολέμου πολιτείας καταδιώκουν τὸ λαθρεμπόριον πολέμου.

Κατὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου μεταξὺ δύο Κρατῶν, τὰ λοιπὰ Κράτη σπεύδουν ἢ νὰ ταχθῶν παρὰ τὸν πλεονῶν τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου τῶν ἐμπολέμων, ἢ νὰ δηλώσουν οὐδετερότητα. Τὰ κηρύξαντα οὐδετερότητα Κράτη δικαιούνται νὰ συνεχίσουν τὰς προπολεμικὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐμπολέμους, καὶ ἀμοιβαίως. Ἄν δὲ ἐπιθυμοῦν νὰ διατηρήσουν ἀκεραίαν τὴν ἰδιότητα αὐτῶν ὡς οὐδετέρων, ἡμεῖς ν' ἀπέχουν πάσης συμμετοχῆς εἰς τὰς ἐχθροπραξίας.

Αἱ ὑποχρεώσεις ὁμοῦ τῶν πολιτῶν τῶν οὐδετέρων Κρατῶν, δὲν ἐπιβαρύνουν τὰ Κράτη. Ἐπομένως τὸ ἰδιωτικὸν ἐμπόριον μετὰ τῶν ἐμπολέμων, ἀκόμη καὶ εἰδὼν ἀμέσους πολεμικῆς χρήσεως, ὡς ὅπλων κλπ., δὲν συνεπιφέρει καὶ τὴν εὐθύνην τῶν Κρατῶν πλὴν ὀρισμένων ρητῶν ἐξαίρεσεων.

Κατ' ἀρχὴν τὸ ἐμπόριον τῶν οὐδετέρων ἰδιωτῶν μετὰ τῶν ἐμπολέμων διαίρεται εἰς τρεῖς κατηγορίας :

1) Εἰς τὸ ἀφορῶν ἐμπορεύματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὰ πολεμικῆς χρήσεως, κατευθύνονται δὲ εἰς λιμένας, μετὰ τῶν ὁποίων κατὰ

φθαρμέναις ἢ ἀπὸ ἄλλας πηγὰς ἀκαθάρτους. Τὸ σπουδαῖον εἶναι νὰ ὀμυλῶμεν ὡς περὶ πραγμάτων φυσικῶν μὲ ἀπλότητα καὶ εὐκρίνεια: ἡ ἐγκυμοσύνη, ὁ τοκετός, ὁ θηλασμός εἶναι τόσα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἡ μήτηρ ὀφείλει νὰ διδάξῃ βαθμιαίως εἰς τὰς θυγατέρας τῆς χωρὶς νὰ περιμένη περισσότερον ἀπὸ τὴν ἐφηβίαν.

Ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ, λέγει ὁ καθηγητὴς Γκουζερὸν, νὰ προειδοποιήσωμεν καὶ διαφωτίσωμεν τὰς νεάνιδας ἀπὸ τὴν σιγῇν καθ' ἣν ἀφίνονται στὴν ζωὴ χωρὶς ἐπιβλεψιν καὶ ρίχνονται στὸν δρόμον χωρὶς προστασίαν.

Ἡ διαφώτισις δὲν θὰ ἀρχίσῃ ἐνωρίτερον ἀπὸ τὸ 12ον ἔτος καὶ ἀργότερον ἀπὸ τὸ 14ον ἢ 15ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Διὰ τὰς νεάνιδας, αἱ μητέρες ἰδίως εἶναι κατάλληλοι νὰ ἐπιτελοῦν τὴν εὐνοϊκὴν περιστάσεων διὰ νὰ δώσουν τὰς ἀναγκαίας προειδοποιήσεις. Ἀλλὰ καὶ διευθύντρια Λυκείων καὶ οἰκοτροφείων, διδασκάλισσαι κάπως ἡλικιωμέναι, μητέρες οἰκογενειῶν, ἰατρικῶν τέλων, μποροῦν μὲ τὴν συγκάθεσιν τῶν μητέρων νὰ πραγματοποιήσουν τὴν γενετήσιον διαφώτισιν καὶ προφύλαξιν, συγκεντρώνουσαι κατὰ μικρὰς ομάδας μαθητρίδας τῆς ἰδίας ἡλικίας καὶ ὀριμότητος.

τὰ κρατοῦντα περὶ ἀποκλεισμοῦ, εἶναι ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριον. Οἱ ἐμπόλεμοι δὲν ἀπαγορεύουν τὸ τοιοῦτον ἐμπόριον.

2) Εἰς τὸ ἔχον σκοπὸν τὴν προμήθειαν, πρὸς οἰκονομικὰς ἐμπολέμων δυνάμεις, πλοίων πλεμικῶν, τῶν ἐξοπλισμῶν, τὴν ἀνθράκωσιν ἢ τὴν τροφοδοσίαν αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχομεν ἀπόλυτον ἀπαγόρευσιν τὴν ὁποῖαν καὶ αὐτὰ τὰ οὐδέτερα Κράτη ὀφείλουν νὰ ἐπιβάλλουν εἰς τοὺς διαμένοντας ἐν αὐτοῖς, καθ' ὅσον ἄλλως καθίστανται αὐτὰ ὑπεύθυνα ἐναντὶ τῶν ἐμπολέμων.

3) Εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν οὐδετέρων ἰδιωτῶν μετὰ τῶν ἰδιωτῶν κατοικούντων εἰς ἐμπολέμους χώρας, εἰδὼν ὀρισμένων ἀμέσους ἢ ἐμμέσους πολεμικῆς χρήσεως καλούμενον λαθρεμπόριον πολέμου, ἡ καὶ εἰς τὴν ἀποστολὴν πάσης φύσεως ἐμπορευμάτων πρὸς ἀποκεκλεισμένους λιμένας. Τὸ ἐμπόριον τοῦτο ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων. Αἱ παραβάσεις ὁμοῦ τῶν ἀπαγορευέων τούτων οὐδὲν ὀφείλουν ὑπευθύνους τὰς οὐδετέρας Κυβερνήσεις.

Ὅταν, ἐπομένως, λέγομεν λαθρεμπόριον πολέμου ἐννοοῦμεν ἐκεῖνα ἰδίως τὰ ἐμπορεύματα, τὰν ὁποῖων ἡ χρησιμοποίησις διὰ τὰς πολεμικὰς ἀνάγκας εἶναι καταφανὴς καὶ τὰ ὁποῖα συλλαμβάνονται ἐπ' αὐτοφώρῳ, διευθυνόμενα διὰ θαλάσσης πρὸς ἕν τῶν ἐμπολέμων Κρατῶν.

Ἡ νομικὴ θάσις τῶν περιορισμῶν τοῦ ὁποῖου ὀφίσταται τὸ ἐμπόριον τῶν οὐδετέρων εἶναι καταφανὴς. Ἐκαστον ἄτομον, ἀδιακρίτως ὀηκοότητος, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συμμετέχῃ τῶν ἐχθροπραξιῶν κατατασσόμενον εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐνὸς τῶν ἐμπολέμων. Ἀπὸ τῆς κατατάξεως ὁμοῦ θεωρεῖται ἀναμφισβήτητος πολέμιος τοῦ ἐτέρου ἐμπολέμου. Τὴν ὑπόσφιξιν τοῦ δὲ ταύτην δύναται οὐ μόνον διὰ τῆς κατατάξεως εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ νὰ παρὰ σπῆ, ἀλλὰ κατὰ πολλοὺς ἄλλους τρόπους. Εἰς δὲ τούτων εἶναι καὶ ἡ προμήθεια τοῦ ἐνὸς τῶν ἐμπολέμων διὰ ἐμπορευμάτων χαρακτηριζόμενων ὡς χρήσιμα διὰ τὰς πολεμικὰς ἀνάγκας τοῦ. Τὰ ἐμπορεύματα ταῦτα συναντῶμεν ἐν τῇ θαλάσσει ἐπὶ σκάφους ἐχθρικοῦ κατασχόνται. Διὰ τῆς ἀποστολῆς δὲ ἐμπορευμάτων εἰς τὸν ἕνα τῶν ἐμπολέμων εἶναι ὡς νὰ συμμετέχῃ τῆς πολεμικῆς δράσεως ἐκεῖνων, πρὸς τοὺς ὁποῖους ταῦτα ἀποστέλλονται. Ἐπομένως εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ δικαιῶται ν' ἀπαιτήσῃ καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν περιουσιακῶν αὐτοῦ δικαιομάτων. Ἄλλως τε, ὁ οὐδέτερος ὁ ἐμπορευόμενος μετὰ τῶν ἐμπολέμων ἕνα καὶ μόνον σκοπὸν ἔχει, νὰ πλουτίσῃ. Τουναντίον ὁ ἐμπόλεμος, ὁ ἀπαγορεύων τὸ τοιοῦτον ἐμπόριον, ἀμύ-

νεται ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως.

Δὲν δύναται ὁμοῦ νὰ θεωρηθῇ ὅτι οἱ ἐμπόλεμοι, καταδιώκοντες τὸ λαθρεμπόριον πολέμου κάμνουν χρῆσιν δικαιοῦματος, διότι πρῶτον δὲν ἀδικοῦν οἱ ἀσκούντες τὸ ἐμπόριον τοῦτο οὐδέτεροι, καὶ δευτέρον διότι οἱ ἐμπόλεμοι οὐδὲν δικαίωμα ἔχουν νὰ ἐπιβάλλουν ποινὰς ἕξω τῆς ἐδαφικῆς κυριαρχίας τῶν. Βασίζονται ὁμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀναμφισβόλου δικαιοῦματος τῆς νομίμου ἀμύνης, τοῦ ἀναγνωρίζομένου γενικῶς καὶ εἰς τὰς πολιτείας καὶ τὰ ἄτομα.

Ὁ θεσμός τοῦ λαθρεμπορίου πολέμου ἔχει τὴν πρῶτην ἀρχὴν εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρώμης νὰ χορηγῶνται ὅπλα καὶ πολεμφοδία εἰς τοὺς Μουσουλμάνους τοὺς πολεμοῦντας κατὰ τῆς χριστιανωσύνης.

Ἀπαραίτητος ὁμοῦ κατέστη ἡ διακρίσις τῶν ἐμπορευμάτων εἰς ἐμπορεύματα σχετικῶς λαθρεμπορίου πολέμου. 1) Εἰς ἐμπορεύματα τοῦτέστι διφύους χρησιμότητος καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου ἀλλὰ καὶ δι' εἰρηνικὰς. 2) Εἰς ἐμπορεύματα ἀποκλειστικῶς διὰ πολεμικὰς ἀνάγκας χρήσιμα. 3) Εἰς ἐμπορεύματα τὰ ὁποῖα, λόγω τῆς φύσεως αὐτῶν, δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Τὸν κατάλογον τῶν ἐμπορευμάτων τούτων κατήρτισεν ἡ Λονδίνεος Συνδιάσκεψις τοῦ 1909. Διὰ τοῦ ἀρθροῦ δὲ 22 ὥρισεν τὰ ἐξῆς εἶδη ὡς ἀποκλειστικὰ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. 1) Τὰ πάσης φύσεως ὅπλα, ἐπὶ καὶ τὰ κυνηγετικὰ καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὁπλων τεμάχια. 2) Τὰ βλήματα, οἱ κάλυκες, τὰ πάσης φύσεως φυσίγγια καὶ τὰ χαρακτηριστικά αὐτῶν τεμάχια. 3) Αἱ πυρίτιδες καὶ αἱ ἐκρηκτικαὶ βόλαι αἱ εἰδικαὶ διὰ τὸν πόλεμον. 4) Τὰ τῶν πυροβόλων παραρτηρήματα κυλλίσαντες κλπ., σιδηρουργεῖα ἐκστορείας καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν τεμάχια. 5) Τὰ χαρακτηριστικὰ εἶδη στρατιωτικοῦ ἱματισμοῦ. 6) Τὰ χαρακτηριστικά εἶδη σαγῆς πάσης φύσεως. 7) Τὰ ζῶα ἱππεύσεως, ἐλάσεως καὶ φορτώσεως τὰ ἐν πολέμῳ χρησιμοποιοῦμενα. 8) Τὰ ὄπλα στρατοπεδεύσεως καὶ τὰ χαρακτηριστικά αὐτῶν τεμάχια. 9) Αἱ πλάκες θωρακίσσεως. 10) Τὰ πολεμικὰ πλοῖα, αἱ λέμβοι ὡς καὶ τὰ χαρακτηριστικά αὐτῶν τεμάχια, τὰ μὴ δυνάμενα νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἢ ἐπὶ πολεμικῶν σκαφῶν. 11) Τὰ ἐργαλεῖα καὶ ὄργανα τὰ ἀναγκαῖα ἀποκλειστικῶς πρὸς κατασκευὴν πυρομαχικῶν, κατασκευὴν καὶ ἐπισκευὴν ὁπλων καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ὀπλοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης.

Ὁ κατάλογος δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ σχετικοῦ λαθρεμπορίου κατὰ τὴν αὐτὴν Λονδίνεον Συνδιάσκεψιν εἶναι τὰ

ἑξῆς : 1) τὰ τρόφιμα, 2) τὸ χόρτον καὶ οἱ διὰ τὴν τροφήν τῶν ζώων σπόροι, 3) τὰ διὰ τὸν στρατὸν ἐνδύματα, ὑφάσματα καὶ ὑποδήσεις, 4) χρυσός καὶ ὁ ἄργυρος εἰς νομίσματα ἢ τεμάχια καὶ τὰ τραπέζια γραμματίκα, 5) τὰ ὄχηματα πάσης φύσεως, τὰ δυνάμενα νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου, καὶ τὰ διάφορα συστατικά των, 6) τὰ παντὸς μεγέθους καὶ εἶδους πλοῖα, αἱ πλωτὰ δεξαμεναὶ καὶ τὰ συστατικά αὐτῶν, 7) τὸ στερεὸν ἢ τροχαῖον σιδηροδρομικόν, τηλεγραφικὸν ἢ τηλεφωνικὸν ὕλικον, 8) τὰ ἀεροστάτα, τὰ μηχανήματα ἀεροπλοΐας, τὰ χαρακτηριστικά αὐτῶν συστατικά, τὰ ἐπικουρικά αὐτῶν εἶδη, ὥς καὶ πᾶν γενικὸς ἀντικείμενον δυνάμενον νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς τὴν ἀεροστατικὴν ἢ τὴν ἀεροπλοΐαν, 9) αἱ καύσιμοι ὅλα καὶ τὰ λίπη, 10) αἱ μὴ εἰδικῶς διὰ τὸν πόλεμον πυρίτιδες καὶ ἐκρηκτικὰ ὅλα, 11) τὰ συρματοπλέγματα ὥς καὶ τὰ ὑλικά πεταλώσεως, 12) τὰ εἶδη σελώσεως καὶ σαγῆς, 13) αἱ διόπτραι, τὰ τηλεσκοπία, τὰ χρονόμετρα καὶ τὰ διάφορα ναυτικά ἐργαλεῖα.

Τέλος διὰ τῆς αὐτῆς Δηλώσεως καθωρίσθησαν ὡς ἐμπορεύματα μὴ ἀποτελοῦντα λαθρεμπόριον πολέμου τὰ ἑξῆς εἶδη :

1) Ὁ ἀκατέργαστος θάμναξ, τὰ ξρία, αἱ μέταξαί, τὰ ἐκ χόρτου ὑφάσματα, τὰ λινά, αἱ ἀκατέργαστοι καννάβεις καὶ λοιπαὶ πρῶται ὑφαντουργικαὶ ὕλαι. 2) Οἱ ἔλαιοπα ραγωγικοί κόκκοι καὶ τὰ κάρυα. 3) Τὰ ἑλαιοστικά, ἡ ρητίνη, τὸ κόμμι. 4) Τὰ ἀκατέργαστα δέρματα, τὰ δοτά καὶ ὁ ἐλεφαντόδους. 5) Τὰ λιπάσματα, τὸ χλώριον καὶ φώσφορα τὰ χρήσιμα διὰ τὴν γεωργίαν. 6) Ἡ μεταλλίτις γῆ. 7) Ὁ ἀργίλος, ἡ ἀσβεστος, τὰ μάρμαρα, αἱ κέραμοι, αἱ πλίνθοι. 8) Ἡ πορσελλάνη καὶ ἡ ὕαλος. 9) Ὁ χάρτης καὶ αἱ πρὸς παρασκευὴν αὐτοῦ ὕλαι. 10) Οἱ σάπωνες, τὰ χρώματα καὶ αἱ πρὸς παρασκευὴν αὐτῶν πρῶται ὕλαι. 11) Ἡ ὑποχλωριοῦχος ἀσβεστος κτλ. 12) Αἱ ἀγροτικά, ἐκμεταλλευτικά, ὑφαντουργικαὶ καὶ ἐκτυπωτικά μηχαναί. 13) Οἱ πολῦτοιμοι λίθοι. 14) *Ὡρολόγια. 15) Τὰ εἶδη πολυτελείας. 16) Τὰ πτερά καὶ ἡ μέταξα καὶ 17) τὰ εἶδη ἐπιπλώσεως καὶ διακοσμῆσεως.

Ἐγένετο ὁμως δεκτὸν ὅτι, ἐπειδὴ
νέαι ἐφευρέσεις ἦτο δυνατόν νὰ κα-
ταστήσωσι ἀνεπαρκῆ τὸν καταρτι-
σθέντα κατάλογον, αἱ Κυβερνήσεις
θὰ δικαιουῖνται νὰ συμπληρώσωσι
αὐτὸν διὰ τῶν εἰδῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον
ὁμως νὰ ἀναγγέλλωσι τὰς γινομέ-
νας προσθήκας εἰς τὰς λοιπὰς πολι-
τείας καὶ αἱ προσθήκαι αὗται νὰ ἀ-
ναφέρωνται εἰς ἐμπορεύματα χρησ-
μοποιούμενα ἄποκλειστικῶς διὰ πο-
λεμικὰς ἀνάγκας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΜΗΝΑΙΟΣ
Δικηγόρος — Ναύπλιον

Ἡ προστασία τῶν οἰκημάτων ἐναντίον τῶν κεραυνῶν

Тоў к. В. РҮМПОР

Εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ γενικῶς τὴν δυ-
τικὴν καὶ τὴν βορειοδυτικὴν Εὐρώπην ὅ-
που αἱ καταγίδες εἶνε συχναὶ καὶ ἡ πῶ-
σις κεραυνῶν συνηθεστάτη, ἡ προστασία
τῶν οἰκίων καὶ μάλιστα τῶν μεμονωμένων
ἀγροτικῶν κτιρίων ἀπὸ τοῦς κεραυνῶνς ἐ-
χει ἰδιόαυσαν σημασίαν. Ὡς γνωστὸν ὁ
κεραυνὸς εἶνε προϊόν ἡλεκτρικῆς ἐκκένω-
σεως μεταξὺ τῶν ἡλεκτρισμένων νεφῶν
καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Τὰ νέφη
τὰ ὅποια ἐγγλείουν ποσότητα ἡλεκτρικῆς
ἐνέργειας, ἐρχόμενα εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὴν
γῆν, ἀποκαλομένην ἀπὸ τοῦς ἡλεκτρολό-
γους «κοινὸν» τομεῖον τοῦ ἡλεκτρισμοῦ,
ἐκκεννοῦν εἰς αὐτὴν τὴν ἡλεκτρίαν τὴν
ἐνέργειαν, κατὰ τὴν στιγμήν δὲ τῆς τοι-
αύτης ἐκκενώσεως δημιουργεῖται τεραστί-
α ἐντάσεως ἡλεκτρικῶς σπινθῆρ (ἀστρα-
πὴ) καὶ παρέχεται ὁ κεραυνός.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ ἐκκνώσεις γίνον-
ται κατὰ προτίμωσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς κτι-
ρίων, δηλαδὴ εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον
τῆς στέγης αὐτῶν, ἐπὶ ὑψηλῶν δένδρων,
δι' ὃ καὶ ἡ παραμονὴ κάτωθεν αὐτῶν ἐν
ὥρᾳ καταγίγδους εἶνε ἐπικίνδυνος, ὅταν αἱ
ἀστραπαὶ εἶνε συχαὶ καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα
φαίνεται ἤλεκτρισμένη. Εἰς τὴν περίπτω-
σιν τοῦ δένδρου ἢ τοῦ ὑψηλοῦ οἰκοδο-
μήματος, ταῦτα χρησιμεύουν ὡς ἀγωγοὶ
διὰ τῶν ὁποίων διέρχεται ἡ ἤλεκτρικὴ ἐκ-
κνώσις καὶ διχοθετεῖται πρὸς τὸ ἔδαφος.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων τοῦ κε-
 ραινοῦ χρησιμεύουν τὰ ἀλεξιέχρανα, τὰ
 ὅποια εἶνε ἀπόστατα συσκευαί, ἀποτε-
 λούμενα ἀπὸ μίαν μεταλλικὴν κεραίαν δε-
 σπόμεναι τῆς οἰκίας (συνήθως τοποθε-
 τεῖται ἐπὶ τῆς καπνοδόχου) καὶ ἓνα με-
 τάλλινον ἀγωγόν, ὁ ὅποιος ἀπὸ τὴν μίαν
 τοῦ πλευρὰν ἐπικοινωνεῖ (συνδέεται) με-
 τὰ τῆς κεραίας, ἀπὸ δὲ τὴν ἄλλην θάπτε-
 ται εἰς τὸ ἑδάφος πρὸς τὸ ὅποιον ἄγει
 τὸν κεραυνόν.

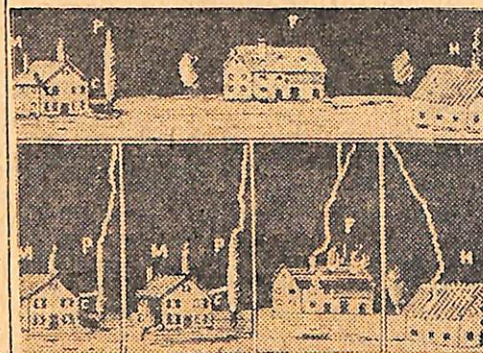
Πρὸς κατατόπισιν τοῦ κόσμου ἡ Ἑλβε-
τική ἑταιρεία τῶν ηλεκτρολόγων ἐξέθεσεν
εἰς ἴδιον περίπτερον τῆς ἐγκαινιαστικῆς
τελευταίως ἐθνικῆς Ἑλβετικῆς Ἐκθέσε-
ως τῆς Ζυρίχης, εἰδικὴν μακέταν ἀπὸ τὴν
ὁποίαν φαίνεται καθαρὰ πῶς ενεργεῖ ὁ
κεραυνὸς ἐπὶ τῶν κτιρίων. Εἰς τὴν μα-
κέταν φαίνονται τρεῖς μικραὶ οἰκίαι γει-
τονεύουσαι πρὸς δένδρα λευκῆς, τα ὁ-
ποία, ὥς γνωστόν, ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ
προσελκύουν τοὺς κεραυνούς. Οἱ κεραυ-
νοὶ τῆς μακέτας εἶνε τεχνητοὶ δημιουρ-
γούμενοι ἀπὸ ηλεκτρικὸν ρεῦμα ἐντάσεως
2.000.000 βόλτ. Ὁ δημιουργοῦντος ηλεκ-
τρικὸς σπινθὴρ, ὁ τεχνητὸς δηλαδὴ κεραυ-
νός, ἔχει μήκος 3 μέτρων, τηρουμένων δὲ
τῶν ἀναλογιῶν ὑπάρχει πλήρης σχέσις με-
ταξὺ τοῦ κεραυνοῦ τῆς μακέτας καὶ τοῦ
πραγματικοῦ.

Ἐκ τῶν πειραμάτων τὰ ὁποῖα ἐπα-
λαμβάνοντες ἐνώπιον τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς
ἐκθέσεως προκύπτουν ἀξιολογώτατα διδά-
γματα.

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν (ἀριστερὰ οἰκία τῆς εἰκόνος), ὁ κεραυνὸς πίπτει ἐπὶ τῆς ἐγγύστατα πρὸς τὸ οἶκον λεύκης, ἐπὶ τὴν ρίζαν τῆς ὁποίας ὑπάρχει μία μεγάλη ἀντίστασις ἐπιβραδύνουσα τὴν δι' αὐτῆς διοχεύεισιν τοῦ ρεύματος εἰς τὸ ἔδαφος. Ὁ κεραυνὸς πίπτει ἐπὶ τῆς λεύκης P καὶ μὴ εὗρισκων εὐχερῆ διέξοδον (κάτω ἀριστερὰ ἄκρον τῆς εἰκόνος), ἐκνεοῦται πνευρικῶς πρὸς τὸν ἀγῶν τὸν ἀλεξικεραυνὸν τοῦ οἰκήματος (C). Εἰς τὴν

περίπωσιν αὐτὴν ἐφ' ὅσον ὁ ἀγωγὸς εἶ-
νε καλὸς δὲν προκαλεῖται βλάβη εἰς
τὸ οἶκμα. Ὅταν ὁμοῦς ὁ ἀγωγὸς τοῦ ἀλεξι-
κραυνοῦ καταλήγῃ καὶ αὐτὸς εἰς ἀντί-
στασιν, τὸ ρεῖμα συνεχίζει τὴν πλευρίτιν
του διοχετεύσει καὶ συναντοῖν τὸν σω-
λῆνα τῆς ὑδρεύσεως διοχετεύεται δι' αὐ-
τὸν πρὸς τὴν διεύθυνσιν F (δευτέρα ἐξ
ἀριστερῶν κάτω εἰκόν). Καὶ ἂν μὲν ὁ
σωλὴν καταλήγῃ ἐξωτερικῶς εἰς ἑδαφον
εὐηλεκτραγωγὸν ἢ ἐκκένωσης διέρχεται
δι' αὐτοῦ καὶ δὲν βλάπτει τὴν οἰκίαν.
Ἄν ὁμοῦς συμβῇ τὸ εὐηλεκτραγωγὸν ἑδα-
φος νὰ εἶνε ἐντὸς τῆς κατοικίας τοῦ ρεῖ-
μα διασχίζει τὸν τοῖχον καὶ καταστρέ-
φει τὰ πάντα προκαλοῦν κατὰ τὴν διάβα-
σιν του πυρκαϊάς.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πειράματος καταδει-

Μακέττα από την Ἐθνικὴν Ἑλβετικὴν "Εκθεσιν τῆς Ζυρίχης δεικνύουσα τὸν τρόπον ἐνεργείας τῶν κεραυνῶν ἐπὶ τῶν οἰκημάτων.

κινύεται σαφῶς πόσον μεγάλην σημασίαν
ἔχει ἡ καλὴ προσγείωσις ἐνὸς ἀλεξιμε-
ρτύνου.

Ἡ δευτέρα οἰκία τοῦ πειραματισμοῦ (ἄνω εἰς τὸ μέσον) δὲν προστατεύεται ἀπὸ ἀλεξίκεραυνον. Ἐκεῖ οὐ κεραυνὸς πίπτει· εὐθείας (συνήθως ἐπὶ τῆς καπνοδόχου) καὶ οἱ ἐπισκέπται τῆς ἐκθέσεως παρκαλοῦσθον τὴν πυρκαϊάν ἣ ὅποια προκαλεῖται ἐντός αὐτῆς.

Διὰ τὴν φανήν πῶς κατέχεται ἐντὸς τῆς οἰκίας ὁ κεραυνός, μετάλλινον σῆμα ἔχει τοποθετηθῆναι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς καπνοδόχου τῆς, σπατατὰ δὲ τοῦτο εἰς σημεῖον ὅπου ὑπάρχουν τεράμια ὑψώματος διὰ πεποτισμένου διὰ βενζίνης. Ἀέσιμος μετατὴν ἐκκένουνσιν ἐκδηλοῦνται ἡ πυρκαϊά. Εἰς τὴν πραγματικότητά αἱ καπνοδόχοι τῶν οἰκίων δὲν ἔχουν βέβαια μετάλλινον ἀγωγὸν ἐσωτερικῶς διὰ νὰ διέλθῃ τὸ ρεῖμα ἀντ' αὐτοῦ ὅμως λειτουργοῦν μὲ εἰς ἡλεκτρωγῶνς ἰδιότητας αἱ ἐντὸς αὐτῆς καπναῖα.

Ἡ τρίτης οἰκίας τοῦ πειράματος (Η)
ἡ σκεπὴ εἶνε εἰσέτι ὑπὸ κατασκευὴν, δὲ
ὑπάρχει δὲ οὔτε εἰς τὴν περίπτωσιν αἰ-
τὴν ἀλεξικέραυνον. Ὁ τεχνητὸς κεραυνὸς
πίπτων προκαλεῖ καταστροφὰς ἀλλὰ δὲ
δημιουργεῖ πυρκαϊὰς.

Τὸ διδάγμα τὸ ὅποιον συνάγεται ἐκ τῶν ἀνωτέρων πειραμάτων εἶναι διπλοῦν. Πρῶτον ὅτι μεμινωμένα ἐξοχίμα οἰκήματα πρέπει νὰ εἰναι ἐφωδωσμένα δι' ἀλεξικερταύου καὶ δευτέρου τὸ ὅτι προγεγιστοῦν ἀγαθοῦ τοῦ λεξικερταίου πρὸς ἐλπίδα εἶναι καλῇ, ἄλλως ἢ χρησιμότης τοῦ προτυπευτικοῦ αὐτοῦ μέσου εἶναι ἀμφίβολο.

V. RUMBOR

Y

Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΚΟΙ ΣΤΟΛΟΙ

Γ'. ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΦΟΡΟΝ

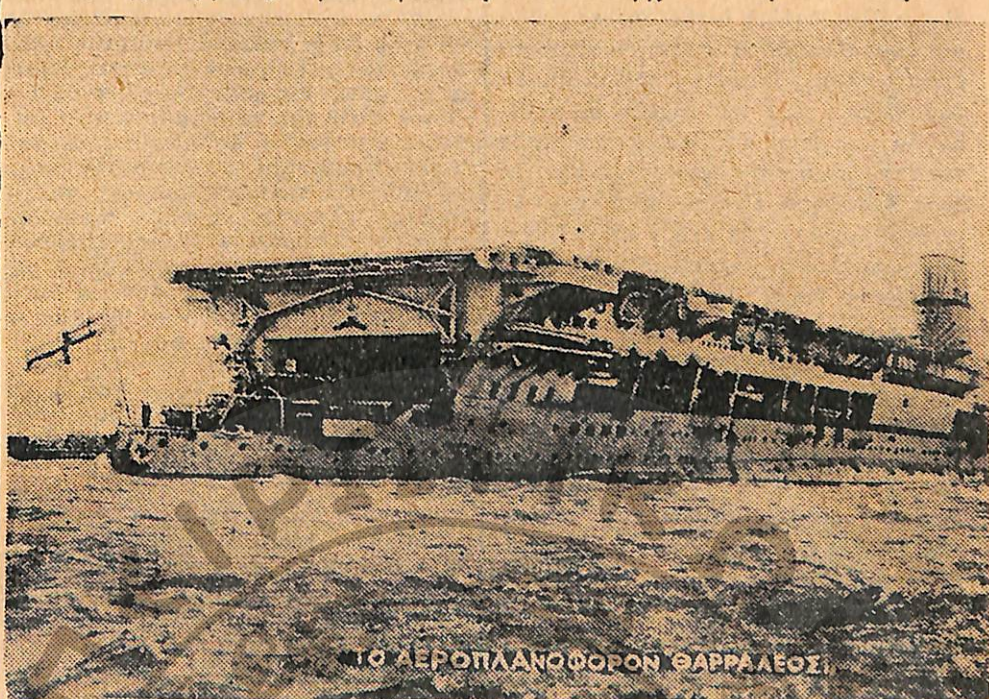
Τῶν κ. κ. ΝΤΥΠΟΥ·Ι· ΚΑΙ Φ. ΕΛΙΟΤ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ Ἀμερικανικοῦ Στρατοῦ

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἰαυπηγήσεως τῶν ἀεροπλανοφόρων σκαφῶν, τελευνήθη ἀφ' οὗτο τοῦ ἀεροπλάνου, τελειοποιηθέν ἐπαρκῶς, ἤρchiσε νὰ ἀποτελῇ ἀνάγκη ἐξάρτημα ἐνὸς πολεμικοῦ στόλου. Ὡς γνωστὸν τὸ ἀεροπλάνον ἔτυχε τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐφαρμογῆς εἰς τὸν κατὰ βάλασαν πόλεμον πρὸς διενέργειαν ἀνιχνεύσεων. Συγκεκριμένως ἀφ' οὗτο ηὐξήθη τὸ θεληνέκεις τῶν ναυτικῶν πυροβόλων προέκυψε ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη ἐνὸς σταθμοῦ παρατηρήσεως διὰ νὰ διαπιστωθῇ ἀν τὰ πυρὰ τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ στόλου ἦσαν ἀποτελεσματικὰ. Ὡς γνωστὸν τὰ μεγάλα πυροβόλα τοῦ ναυτικοῦ θάλλου ἐμέχρις ἀποστάσεως 25 χιλιόμετρων, ἡ ἀκτίς δὲ ὁρατότητος τοῦ ἐπὶ τοῦ ἰοῦτο τῶν μεγάλων θωρηκτῶν καὶ καταδρομικῶν σταθμῶν παρατηρήσεως ὅστις εὐρίσκειται συνήθεις εἰς ὕψος 35 μέτρων ὑπὲρ τὴν στάθμην τῆς θαλάσσης δὲν εἶναι μεγαλυτέρα τῶν 20 χιλιόμετρων καὶ τοῦ τοῦ ὑπὸ τὰς πλέον ὁμαλὰς ἀτμοσφαιρικής συνθήκας.

Τούοντιον· εἰς ὕψος 100 μέτρων ὑπὲρ τὴν στάθμην τῆς θαλάσσης ἡ ἀκτίς ὁρατότητος αὐξάνει εἰς 35 χιλιόμετρα, εἰς τὰ 200 μέτρα φθάνει τὰ 50 χιλιόμετρα, εἰς τὰ 300 τὰ 61 χιλιόμετρα καὶ εἰς τὰ 500 μέτρα ἡ ἀκτίς ὁρατότητος αὐξάνει μέχρις 80 χιλιόμετρων. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ δὲν ἔχουν ἀξίαν παρὰ μόνον ὑπὸ ἀπομορφῶσαν διασυνῇ. Κατ' ἀρχὰς τὰ πολεμικὰ σκάφη ἐχρησιμοποιοῦν ὥς παρατηρητήρια εἰδικὰ δέσμια ἀερόστατα. Ὅταν ὁμως τὸ ἀεροπλάνον ἐτελεστοιυῖθη κατεφάνη ἀμέσως ἡ ὑπεροχὴ του, διότι διὰ τοῦ νεοῦ μέσου ἡ ἀνίχνευσις ἡδύνατο νὰ διενεργηθῇ εἰς μέγα βάθος μετὰ τοῦ ὅπου ἡ ἀκτίς ὁρατότητος τοῦ δεσμίου ἀεροστάτου, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἡδύνατο νὰ ἐκταθῇ Συγκεκριμένως, τὸ ἀνιχνευτικὸν ἀεροπλάνον τοῦ ναυτικού.

ἔχει τὸ μέγα πλεοέκτιμα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἀνιχνευτικὸν τῆς ξηρᾶς, ὅτι δύναται ἀπὸ μεγάλῃν σχετικῶς ἀπόστασιν καὶ χωρὶς νὰ ἐνοχληθῇ ἀπὸ τὰ ἀντιαεροπορικὰ τηλεβόλα τῶν πλοίων νὰ διαπιστῶσιν τὸν ἄριστον καὶ τὸ εἶδος τῶν πλοίων μιάς ναυτικῆς μοίρας ἀκόθως καὶ τὴν πορείαν τὴν ὁποῖαν ἀκολουθεῖ αὐτή, ἐνῷ τοὺναιτίον εἰς τὴν ξηρὰν τὸ ἀνιχνευτικὸν χρειάζεται νὰ κατέλθῃ ἐντὸς τῆς ἀκτίνος βολῆς τοῦ ἀντιαεροπορικοῦ πυρὸς διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον του. Ὅπως δὲ ποτε πρὶν ἀκόμῃ εἰσάχθουν τὰ ἀεροπλανοφόρα, τὰ θωρηκτὰ καὶ καταδρομικὰ ἐφωδίσθησαν δι' ἐνὸς ἢ δύο ἀνιχνευτικῶν ἀεροπλάνων ἕκαστον. Τὰ ἀεροπλάνα ἦσαν προσηρμοσμένα ἐπὶ τὴν πυργίσκων τῶν πυροβόλων, ὁπότεν ἀπεγείοντο τὴν κατάλληλον στιγμήν διὰ νὰ ρυθμίσουν τὸ πῦρ τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ σκάφους. Καὶ ἵτοι μὲν εὐχερὲς ἢ τοιαύτῃ ἀπογεώσισι ἄλλα κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τὸ ἀεροπλάνον δέν ἦτο δυνατόν νὰ περιυλλεγῇ εὐκόλως, διότι τὸ θωρηκτικὸν δέν διέθετε κατάλληλον ἐκτεταμένον χώρον προσγειώσεως. Τὸ

πρόβλημα αντιμετωπίζετο **ἐν τῇ** μέ-
ρει διὰ τῆς χρησιμοποίησιν ὑδροπλά-
νων τὰ ὅποια μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀπο-
στολῆς τὴν προεσταλάσσοντο ἐγγὺς
τοῦ πολεμικοῦ καὶ ἠλιεύοντο τῇ βοη-
θείᾳ γερανῶν. Διὰ τὰ καταστῆ τούτο
δυνατὸν ἔπρεπε τοῖς πλοίοις νὰ ἀνακοφί-
τῳν πλοῦν του, πράγμα δυσχερέστατον
καὶ συχνὰ λίαν ἐπικίνδυνον ἐν καιρῷ
ναυμαχίας καὶ νὰ μὴ εἶναι τετραρα-
γμένη ἡ θάλασσα. Ἡ πρώτη ἀπογείω-
σις ἀπὸ πολεμικὸν σκάφος ἐγένετο τὸ
1912 ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ πλωτάρχου
Σάμπσον, κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπιδεί-
ξεως ἐκτελεσθεῖσης ἐνώπιον τοῦ Βα-
σιλεῶς τῆς Ἀγγλίας, Βραυτέρων δὲ

ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΦΟΡΟΝ ΘΑΡΡΑΛΕΟΣ

Ἀμερικανὸς ἀεροπόρος ἔλυε κατὰ-
 ῥωσσε νὰ προσγειωθῇ ἐπὶ τοῦ κατα-
 στρώματος θωρηκτοῦ, τὸ κατόρθωμά
 του ὅμως ἔχει καθαρὸν ἀθλητικὸν χα-
 ρακτῆρα καὶ δὲν εἶναι σχεδὸν δυνατὸν
 νὰ ἐπαναληθῇ σήμερον, ὅποτε τὰ ἀε-
 ροπλάνα λόγω τῆς μεγάλης ταχύτητος
 ἔχουν ἀνάγκη νὰ ἐξετασέμεν τὸν χώρου διὰ
 τὴν προσγείωσίν των.

Ὅπως οὐδέποτε ὄταν ἐξεργάσῃ ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἡ ἀνάγκη τῶν ἀεροπλανοφόρων εἶχει ἀναφανῇ ἀλλ' οὐδὲν ναυτικὸν εἶχει ἀρχίσει τὴν ναυπήγησιν τοιοῦτων σκαφῶν. Κατ' ἀρχάς οἱ Ἕλληνοι μετεσκεύασαν εἰς πρόχειρα ἀεροπλανοφόρα ἐμπορικὰ σκάφη καὶ ἰδίως μεγάλα ὑπερωκεάνεια ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀφῆρθησαν οἱ ἐξέχοντες τοῦ ἀνωτέρω καταστρώματος χώροι καὶ ἀντικατεστάθησαν δι' εὐρέος ἐπιπέδου διὰ τὴν ἀπογειώσιν. Διὰ τὴν προσγείωσιν πάντως τὸ πρόβλημα δὲν εἶχει ἀκόμη λυθῆναι. Τοιαῦτα πρόχειρα ἀεροπλανοφόρα ὑπῆρξαν τὰ ἀγγλικά ὑπερωκεάνεια «Αὐτοκράτειρα», «Εγγαδίην» καὶ «Ριβιέρ» τῆς ἐταιρίας «Κιούαρ Λάιν». Ἐπὶ τῶν τριῶν αὐτῶν προχείρων ἀερο-

πλανοφόρων υπήρχε χῶρος δι' ἑξ ἀεροπλάνων καὶ συνεργεῖον διὰ τὴν ἐπισκευὴν αὐτῶν. Βραδύτερον μετεσκαύθη καὶ τὸ «Καμπανία» ὑπερῶκεάνειον 21.600 τόννων, τὸ ὁποῖον προσεκολλήθη εἰς τὸν στόλον τοῦ ναυάρχου Τζέλικο. Φυσικὰ τὰ ἰδιότυπα αὐτὰ πρόχειρα ἀεροπλανοφόρα ἦσαν ἐξαιρετικῶς εὐπρόσθητα καθ' ὁστερομένα προστασίας καὶ πυροβολικοῦ, ὥς ἐκ τούτου δὲ καὶ ὁ Τζέλικο τὴν ἡμέραν ἀκριθῶς τῆς μεγάλῃς ναυμαχίας τῆς 'Ιουτλάνδης ἀπέστειλε τὴν «Καμπανία» χάριν ἀσφαλείας εἰς ἀνγλικὸν λιμένα. Βραδύτερον τὸ βρετανικὸν ναυαρχεῖον ἀπέφασκε νὰ μετα-

τρέψη ὠρισμένα ἑλαφρά καὶ ταχυπλοα εὐδρόμα εἰς ἀεροποροφόρα διὰ τῆς ἀποβιβάσεως τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τῆς τοποθετήσεως ἐπὶ αὐτὸν ἐπιπέδου προσ- γειώσεως καὶ ἀπογειώσεως. Τὰ πρῶ- τα περὶαυτά ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ εὐδρό- μου «Έρμη»· τὸ ὅποιον προσκολλη- θέν διαρκούντος τοῦ πολέμου εἰς τὸν στόλον τῆς Μεσογείου, προσέφερε με- γάλας ὑπηρεσίας κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Δαρδανελίων καὶ κατὰ τὰς ἐπι- χειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο λήγον- τος τοῦ πολέμου εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Προποντίδος.

Κατ' οὐσαν ὁμως τὸ πρῶτον ἀερο-
πλανοφόρον τοῦ συγχρόνου τύπου ὑ-
πῆρξε τὸ ἀγγλικὸν «Φούριους». Τὸ
σκάφος τοῦτο μαζὶ μετὰ ὁμοίαι του
«Κουράτζεους» («Θαρραλέος») καὶ
«Γκλόριους» («Ἐνδοξος») ἐναυπηγήθη
ὡς καταδρομικόν. Καὶ τὰ τρία εἶχον
μεγάλην ταχύτητα καὶ ἰσχυρὸν ὀπλι-
σμόν· ἀλλ' ἑσπεροῦντο σχεδὸν ἐξ ὅλο-
κληρου θωρακίσαι καὶ ὡς ἐκ τούτου
ἐξεωρήθησαν ἀκατάλληλα διὰ τὰ συμ-
μετασχοῦν εἰς ναυμαχίαν, ὃ Ἀγγλος
δὲ στόλαρχος Τζέλικου ἠρνήθη καὶ τὰ

Χρησιμοποίηση, παρατηρήσας ότι ή άποστολή των έναντιον του έχθρου θά Ισοδυναμεί με καταδίκη των πληρωμάτων εις βέβαιον θάνατον. Κατόπιν αυτού άπεφασίσθη ή μετασκευή των εις άεροπλανοφόρα. Πρώτον άπεπερατώθη τόν Μάρτιον του 1913 τó «Φούριους». Τοúτο είναι έκτοπίσματος 22.500 τόνων και είναι έξωπλισμένον διά 10 πυροβόλων των 5,5 ίντσών και πολυαριθμών άντιαεροπορικών ταχυβόλων και πολυβόλων. Δύνανται να μεταφέρη 50 «κατ' άνώτατον όριον άεροπλάνα, άνακ' άπό τούτου 32 περίπου μιλίων ήτώσει δέ ταχύτητα εις θέσιν να και ως έκ τούτου είναι εις θέσιν να παρακολουθήσῃ και τά ταχύτερα άκόμη πλοία του στόλου. Βραδύτερον μετετράπησαν εις άεροπλανοφόρα και τά τετρατάκτα «Κουράτζιους» και καταδρομικά «Γκλόριους» επί των οποίων έφηρμόθησαν όλοι αι τεχνικά θελτώσεις αι όποια είχαν έπιτελεσθί έν τῷ μεταξύ.

Πλήν των ειδικών άεροπλανοφόρων οι μεγάλοι στόλοι διαθέτουν και ειδικά ύδροπλανοφόρα σκάφη διαθέντα εγκαταστάσεις διά την άπογείωσιν των ύδροπλάνων και την ταχείαν περισυλλογήν των από την θάλασσαν μετά την έκπλήρωσιν της άποστολής των. Τά ύδροπλανοφόρα είναι μικρότερα των άεροπλανοφόρων, δέν έχουν δέ άνάγκην των πολυπλόκων κατασκευών της προσγείωσης. Κατά την έκρηξιν του συνεχιζομένου πολέμου ή Άγγλία διέθετεν έπτά άεροπλανοφόρα έν οίς και τó πορπιλλισθέν «Κουράτζιους» και δύο ύδροπλανοφόρα, έχει δέ υπό ναυπήγησιν άλλα έπτά έκτοπίσματος 26.000 τόνων περίπου. Άεροπλανοφόρα διαθέτουν επίσης οι στόλοι των Ήνωμένων Πολιτειών, της Ιαπωνίας και της Γαλλίας, ένῳ ή Γερμανία και Ιταλία δέν έφηρμόσαν άκόμη εις τó ναυτικόν των τά σκάφη του είδους αυτού. Ο λόγος διά μέν την Γερμανίαν είναι ότι δέν άπέκτησεν άκόμη ισχυρόν στόλον μάχης δυνάμενον να συγκριθί από άπόψεως αριθμού σκαφών και συνολικού έκτοπίσματος προς τους στόλους των υπολοίπων πέντε μεγάλων ναυτικών δυνάμεων, διά δέ την Ιταλίαν ότι ό στόλος της προορίζεται κυρίως δι' έπιχειρήσεις έν τῇ Μεσογείῳ, ή όποια, λόγω της μικράς της έκτάσεως δύναται να έπιτηρήται από τας χερσαίας Ιταλικάς θάσεις. Ιδιαίτερον ένδιαφέρον μεταξύ των συγχρόνων άεροπλανοφόρων παρουσιάζουν λόγω του όγκου των τά άμερικανικά «Λέβινγκτον» και «Σαρατόγκα». Τά πλοία αυτά έχουν έκτόπισμα 33.000 τόνων έκαστον.

Πλήν του έπιπέδου προσγείωσης και άπογείωσης τά δύο άεροπλανοφόρα φέρουν και ειδικόν μηχανήμα (καταπέλτην) διά την άπογείωσιν των βαρυτέρων άεροπλάνων, τά όποια έχουν άνάγκην να διατρέξουν μεγάλην από-

ΟΤΑΝ ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΠΕΡΝΟΥΝ ανάμεσα εις τὰ παγόβουνα

Μία σύντομος αλλά και έπικίνδυνος θαλασσία όδός

Η διαφυγή εις τόν ρωσικόν λιμένα Μουρμάνσκ του γερμανικού υπερωκεανείου «Βρέμη», τó όποιον, ως γνωστόν, είχαν αποπλεύσει έκ Νέας Υόρκης προ της έκρήξεως του πολέμου και εύρίσκετο έν πλώ όταν ό Άγγλος Πρωθυπουργός άνήγγειλεν ότι ή Άγγλία εύρίσκεται εις έμπόλεμον κατάστασιν μετά της Γερμανίας, σχολιάζεται υπό των ειδικών ως αληθές κατόρθωμα. Ύπενθυμίζεται ότι αι δυσκολία ένός τοιούτου ταξιδίου ξεκινάει εις τó γεγονός ότι ό ρωσικός λιμήν Μουρμάνσκ εύρίσκεται επί της Άρκτικής Παγωμένης Θαλάσσης εις την όποιαν και κατά τους θερινούς άκόμη μήνας κυκλοφορούν συχνά μεγάλα παγόβουνα. Η όδός του Μουρμάνσκ δέν χρησιμοποιείται διά πρώτην φοράν υπό των μεγάλων υπερωκεανείων, δύναται δέ να όνομασθί μάλιστα πολεμική όδός άφού κατ' εξαίρεσιν γίνεται χρῆσις αυτής μόνον εις πολεμικάς περιόδους. Ούτω κατά τόν παγκόσμιον πόλεμον, όπότε ή κανονική θαλασσία όδός του Άτλαντικού εύρίσκετο υπό την διαρκή άπειλήν των υποβρυχίων, πολλά σκάφη, πλέοντα έκ της Άμερικής προς την Εύρώπην, κατηυθύνθησαν εις τόν ρωσικόν λιμένα Μουρμάνσκ, διά της όδοϋ των παγοβούνων διότι ή διαδρομή αυτή ούδένα πολεμικόν κίνδυνον παρουσιάζει διά την ναυτιλίαν.

Ο κίνδυνος των πάγων ήτο, φυσικά, σοβαρώτατος. Πρέπει όμως να τονισθί ότι κατά τους θερινούς Ιδίως μήνας περιορίζεται ούτος αίσθητός, διότι οι πάγοι έχουν διαλυθί, συγχρόνως δέ έπικρατεί εις την πολικήν περιοχήν διαρκής σχεδόν ήμέρα, διευκολύνουσα σημαντικώς την άνίχνευσιν των παγοβούνων. Τούναντίον κατά τους χειμερινούς και τους έαρινούς μήνας ή όδός των παγοβούνων είναι σχεδόν άπρόσιτος, λόγω του έπι-

στασιν πριν άπογειωθόν καθώς και εγκαταστάσεις δι' ύδροπλάνα. Έκαστον των πλοίων τούτων δύναται να φέρη άνά 72 άεροπλάνα έξ ών τά 36 βομβαρδιστικά.

Έν συμπεράσματι τó σύγχρονον άεροπλανοφόρον είναι σκάφος έκτοπίσματος 7-33.000 τόνων, διαθέτει κατά τó πλείστον πολύ μεγάλην ταχύτητα και μεγάλην εύκινησίαν ή όποια έπιτρέπει εις αυτό να άνακόπη την ταχύτητά του την κατάλληλον στιγμήν διά να γίνη ό χειρισμός άπογείωσης των άεροπλάνων και να συνεχίση άκόλουθος πάση δυνάμει τόν πλούν διά να προλάβη την μοίραν του στόλου μετά της όποιας συμπράττει ή διά να άπομακρυνθί του πεδίου της ναυμαχίας και να τεθί έκτός της άκτίνας βολής των βαρέων τηλεβόλων. Τό πυροβολικόν των άεροπλανοφόρων άποτελείται από αριθμόν έλαφρών πυρο-

κρατούντος κατά μήκος αυτής διαρκούς νυκτερινού σκότους και διότι οι πάγοι είναι τόσοσ άφθονοι, ώστε συχνά άποκλείουν τόν πλούν. Σχετικώς άναφέρεται τελευταίον κατόρθωμα Ρώσου έμποροπλοίαρχου ό όποιος έφέτος, κυβερνών τó πλοϊον «Ροντίνα», φορτηγόν έκτοπίσματος 1500 τόνων, εξέτελεσε την από Μουρμάνσκ εις την Νέαν Υόρκην διαδρομήν από της 20 Φεβρουαρίου μέχρι της 18 Μαρτίου. Ο Ρώσος πλοίαρχος είναι ό πρώτος από της εποχής του παγκοσμίου πολέμου, όστις διέσχισε κατά την εποχήν αυτήν τόν δόν των παγοβούνων, εξέλεξε δέ την διαδρομήν, διότι μετέφερε μάρμαρα έκ βορείου Ρωσίας διά τόν ρωσικόν περίπτερον της Έκθέσεως της Νέας Υόρκης. Τά έν λόγω μάρμαρα έπρεπε να φθάσουν εγκαίρως εις τόν προορισμόν των, δέν υπήρχε δέ συντομωτέρα διαδρομή, διότι άν μετεφέροντο διά ξηράς εις τόν λιμένα του Λένινγκραντ και εκείθεν μέσω της Βαλτικής διά πλοίου, θα έφθάναν εις την Νέαν Υόρκην τόν Απρίλιον. Όταν τó πλοϊον εύρίσκετο έγγύς των άκτών της Γροιλανδίας διέτρεξε σοβαρόν κίνδυνον να άπολεθί διότι λόγω των μαγνητικών μεταβολών, δέν ήτο δυνατόν να ρυθμίση όρθως την πορείαν του, συγχρόνως δέ επί δύο συνεχώς ήμέρας έπικράτει διαρκής άσέληνος νύξ. Χάρης όμως εις τας πολυτίμους πληροφορίας τας όποιας έδιδον οι σταθμοί άσυρμάτου Γροιλανδίας και Ισλανδίας, ή πορεία έτηρήθη έπιτυχώς και τó πλοϊον έφθασε σῶν εις τόν προορισμόν του.

βόλων τά όποια παρέχουν εις αυτά την δυνατότητα ν' άντιμετωπίσουν τó πυρ των αντιτορπιλικών και των έλαφρών καταδρομικών, καθώς επίσης μέγαν αριθμόν άντιαεροπορικών τηλεβόλων. Γενικώς τά τελευταία έτη σημειούται τάσις αύξήσεως του άντιαεροπορικού πυρός των άεροπλανοφόρων. Τά άεροπλανοφόρα σκάφη άποτελούν στόχους έξαιρετικώς εύπροσβλήτους, άρκούν δέ όλγισι έπιτυχέσι βολαι έστω και μικρών πυροβόλων διά να καταστήσουν τó κατάρωμα προσγείωσης άχρησιμοποίητον. Έπίσης σημειούται τάσις μείωσης του όγκου των άεροπλανοφόρων και τούτο διότι τά σκάφη αυτά είναι έξαιρετικώς εύπρόσβλητα διά τó μικρόν δέ όγκον περιορίζονται αι ζημιαί έκ της καταστροφής ένός έξ αυτών.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Α' Τά έλαφρά σκάφη.

Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΒΑΛΤΙΚΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Τό πολύ κοινόν πιστεύει ότι καμία θάλασσα εις τόν κόσμον δέν είναι άπρόσιτος εις τους στόλους της Μεγάλης Βρετανίας. Γνωρίζει συγκεκριμένως ότι ή θαλασσοκράτειρα αυτή δύναμις κατέχει εις όλους τους ώκεανούς και τας μεγάλας θαλάσσας δεσποζούσας στρατηγικάς θέσεις διά των οποίων διέρχεται τó παγκόσμιον θαλάσσιον έμπόριον. Ούτω κρατεί τας δύο έξόδους της Μεσογείου Γιβραλτάρ και Σουέζ, κατέχει εις τó κέντρον της θαλάσσης αυτής την Μάλταν, κυριαρχεί των δύο έξόδων του Ινδικού ώκεανού («Αντεν και Σιγγαπούρη») και γενικώς διαθέτει δίκτυον ναυτικών βάσεων έξηπλωμένων καθ' όλην την γήν. Και όμως υπάρχουν ώρισμένα θαλάσσια μεγάλης σημασίας και κινήσεως εις τας όποιās ή άγγλική θαλασσοκρατία ούδέποτε κατώρθωσε να έκταθί. Εις την Ευρώπην συγκεκριμένως αι έν λόγω θαλάσσαι είναι τρεις, ή Βαλτική, ή Εύξεινος Πόντος και ή Αδριατική. Είναι περιττόν να λεχθί ότι ή σπουδαιότερα έκ των έν λόγω τριών θαλάσσων είναι ή Βαλτική, ή σημασία της δέ καταφαίνεται άν τονισθί ότι τά κράτη, τά όποια διαθέτουν διέξοδον εις αυτήν, έχουν συνολικόν πληθυσμόν άνω των 300 εκατομμυρίων κατοίκων. Έννοείται ότι άλλα έκ των έν λόγω κρατών έν οίς και τά μεγαλύτερα (Ρωσία και Γερμανία) διαθέτουν και άλλας θαλασσίας διέξόδους, άλλα δέ και συγκεκριμένως ή Φιλανδία, ή Σουηδία, ή Έσθονία, ή Λεττονία, ή Λιθουανία και ή ύφισταμένη μέχρις έσχάτων Πολωνία, άποτελούν χώρας άποκλειστικώς θαλτικές. Ο λόγος εις τόν όποιον όφείλεται ό άποκλεισμός των μεγάλων ξένων ναυτικών δυνάμεων και ειδικώτερον της Άγγλίας έκ της Βαλτικής είναι γεωγραφικός, όφειλόμενος εις τó γεγονός ότι ή θάλασσα αυτή δέν διαθέτει παρά μόνον στενάς και δυσπροσίτους διέξόδους προς τας άλλας θαλάσσας. Αι τοιαύται διέξοδοι είναι τέσσαρες έξ των τρις φυσικαί και μία τεχνητή (ή διώρυξ του Κιέλου). Τόν ελεγχόν των διέξόδων της θαλάσσης έχουν δύο δυνάμεις, ή Γερμανία κυριαρχούσα της διώρυγος του Κιέλου και ή Δανία δεσποζούσα των τριών φυσικών διέξόδων, αι όποια άνοίγονται μεταξύ των Δανικών νήσων, παραλλήλως προς άλλήλας, και είναι μάλλον δυσπρόσιτοι εις την ναυτιλίαν. Είναι δέ οι έν λόγω πορθμοί ή Σούνδη, παρά την όποιαν ή Δανική πρωτεύουσα Κοπεγχάγη, ή Μέγας Βάλτης και ή Μικρός Βάλτης. Η Βαλτική παρά την σημασίαν της είναι θάλασσα περιωρισμένης έκτάσεως. Έχει σχημα στενωμάκρον τοξοειδές, καταλήγει δέ εις τόν μυχόν αυτής εις δύο θαθώς εισχωρούντας κόλπους, τόν Βοθνικόν και τόν Φιννικόν. Τό έμβασδόν της Βαλτικής ύπολογίζεται εις 357.000 τετραγώ-

νικά χιλόμετρα. Είναι δηλαδή τούτο σχεδόν τριπλάσιον του έμβασδού της Έλλάδος. Τό όλον μήκος της θαλάσσης από της εισόδου αυτής μέχρι του μυχού του Βοθνικού κόλπου ύπολογίζεται εις 1.000 περίπου ναυτικά μίλια, τó έλάχιστον δέ πλάτος σχηματιζόμενον εις τó μέσον περίπου του Βοθνικού κόλπου είναι 45 μιλίων. Η άδυναμία των έξω της Βαλτικής ναυτικών δυνάμεων όπως κυριαρχήσουν της θαλάσσης αυτής δέν είναι σημερινή. Από της εποχής του Μεγάλου Πέτρου, άφ' ότου οι Ρώσοι κατήλθον μέχρι της παραλίας και ιδρύθη ή Πετρούπολις (σημερινόν Λένινγκραντ), ή Άγγλία, πρώτη έκτοτε ναυτική δύναμις του κόσμου, προσεπάθησε να θέσῃ πόδα επί της Βαλτικής. Αι ναυτικάί της μοίραι εισέπλευσαν εις την Βαλτικήν τó 1720 και τó 1726 και προσέβησαν εις έπιδείξεις άλλ' εύρέθησαν ένώπιον συνασπισμού όλων των δυνάμεων της θαλάσσης α'τής, δηλαδή της Σουηδίας, της Δανίας, της Πρωσίας και της Ρωσίας, και ήναγκάσθησαν να άποσυρθούν χωρίς να δώσουν μάχην. Μετά ένα περίπου αιώνα, διαρκούντων των Ναπολεόντειων πολέμων, ή Άγγλία άπέπειράθη έκ δευτέρου να κυριαρχήσῃ της Βαλτικής καταστρέψασα τόν Δανικόν στόλον και βομβαρδίσασα

την δανικήν πρωτεύουσάν Κοπεγχάγην, ή όποια δεσπόζει τῶν δατῶν της Σούνδης εισόδου της θαλάσσης (1807). Τούτο έγινετο άφορμή άγγλορωσικού πολέμου κατά τόν όποιον αι άγγλικά μοίραι, παρά την ύπεροχήν των, δέν κατώρθωσαν να έπιβάλουν τελικώς την άγγλική κυριαρχίαν έν τῇ Βαλτικῇ. Την ύπεροχήν έν τῇ θαλάσσῃ είχε ή εκάστοτε ναυτικώς ισχυρότερα έκ των παροχθίων δυνάμεων. Ούτω, κατά τόν 17όν αιώνα έκυριάρχουν οι Δανοί και μετ' αυτούς οι Σουηδοί, από των άρχών του 18ου αιώνος οι Ρώσοι και τέλος από της διανοίξεως της διώρυγος του Κιέλου (1895) οι Γερμανοί. Οι τελευταίοι αυτοί διετήρησαν την ύπεροπλίαν και διαρκούντος του παγκοσμίου πολέμου. Κατά την μεταπολεμικήν περίοδον και μέχρι της πολεμικής άνορθώσεως της Γερμανίας δηλαδή μέχρι περίπου του 1934-35 δέν υπήρχεν έν Βαλτικῇ ναυτική δύναμις διαθέτουσα άπόλυτον ύπεροπλίαν έναντι των άλλων. Σήμερον ή κυριαρχία άνήκει και πάλιν εις τους Γερμανούς.

‘Η Κοιλιάς του ‘Ηλίου

τὸ μέγα Κέντρον διασκεδάσεως τῶν ‘Αμερικανῶν
Δροσιὰ τὸ καλοκαῖρι καὶ ζέστη τὸν χειμῶνα

“Ὅπως ὅλα εἶνε τεράστια καὶ ἐξαισία εἰς τὴν ‘Αμερικὴν καὶ τὸ μέγα κέντρον διασκεδάσεων τῆς χώρας υπερβάλλει εἰς ἑκτασιν ὅλα τὰ παρόμοια κέντρα τῆς Εὐρώπης, καθὼς τὰ υπερβάλλει κατὰ πολὺ εἰς φυσικὰς καλλονὰς καὶ εἰς τεχνητὰ μέσα ψυχαγωγίας καὶ εἰς μέσα ἀνέτου διαμονῆς. ‘Εν τούτοις, τὸ κέντρον αὐτὸ δὲν εἶνε πολὺ γνωστὸν εἰς τὴν Εὐρώπην. “Ὅλοι ἔχουν ἀκούσει διὰ τὸς καταπληκτικούς καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα, τὸ ἀφαστον κάλλος τῆς Καλιφορνίας, ἀλλὰ εἰς ὀλίγους εἶνε γνωστὴ ἡ περίφημος εἰς τὴν ‘Αμερικὴν Κοιλιάς τοῦ ‘Ηλίου, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν πολιτείαν Αἰντάλο, εἰς τὸ “Ὀλντ Οὐέστ τῶν ‘Ηνωμένων Πολιτειῶν καὶ εἶνε κέντρον διασκεδάσεων δι’ ὅλον τὸ ἔτος, ἀλλὰ — καὶ τοῦτο εἶνε τὸ παράδοξον — μετὰ τοῦ χειμερινά. “Ὁ καθείς πού συλλογίζε-

ται χειμερινὰ σὺν φυσικὸν εἶνε νὰ τὰ συνδυάσῃ μετὰ δριμύ ψυχὸς καὶ συννεφιασμένον οὐρανόν. ‘Αλλὰ εἰς τὴν Κοιλιάς τοῦ ‘Ηλίου, μολοντὶ εὐρίσκεται εἰς ὕψος 6000 ποδῶν, ὁ ἀέρας εἶνε ἀπληλαγμένος ἀπὸ κάθε ὑγρασίας καὶ δροσερὸς τὸ καλοκαίρι, ἐνῶ κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας ὁ ἥλιος, ὁ ὁποῖος λάμπει τὰς περισσότερας ὥρας, ζεσταίνει ὅπως κατὰ τὰς θερμὰς ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως.

‘Η φύσις ἔχει διατηρήσει ἐκεῖ τὴν παρθενικὴν τῆς ἐμορφίαν. “Ὁ πολιτισμὸς ἔχει προσθέσει μόνον μερικά συγχρονισμένα ξενοδοχεῖα. Καὶ ὑπάρχουν ξενοδοχεῖα διὰ κάθε τάξιν, πού ἐμπρός των τὰ Εὐρωπαϊκά ξενοδοχεῖα τῶν αὐτῶν κλάσεων ὑπολείπονται πολὺ. Μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡμποροῦν ὅλοι νὰ χαροῦν καὶ νὰ περάσουν ἀλησμόνητους ἡμέρας μέσα εἰς τὴν φύσιν, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὰς ἀνέσεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. “Ὅλοι ἔχουν ἀσφαλῶς εἰς τὴν μνήμην των μίαν ἀρκετὰ πιστὴν εἰκόνα τοῦ Οὐέστ, ἀπὸ τὸν κινηματογράφον. Οἱ κάου-μπόυ, τὰ ἀγρία ἄλογα καὶ οἱ ‘Ερυθρόδερμοι δὲν τοὺς εἶνε ἀγνωστοί. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τῆς κοιλάδος, οἱ ἐπισκέπται τῆς Κοιλιάς τοῦ ‘Ηλίου μποροῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ τοὺς συνοικισμοὺς τῶν ‘Ερυθροδέρμων καὶ τοὺς καταυλισμοὺς τῶν κάου-μπόυ.

Τὰ βουνά ἴσια, φαλακρά, ἐπιτρέπουν εἰς πολλὰ σημεῖα τὴν χαρὰ τοῦ σκί. ‘Η Κοιλιάς τοῦ ‘Ηλίου συναγωνίζεται σήμερα τὰ μεγάλα χειμερινὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης ἀκόμα καὶ τὸ Σαίν-Μόριτς. ‘Επὶ μύλια ὁλόκληρα ὁ δρόμος τῶν σκιέρ εἶνε ἀνεμπόδιστος. Οὔτε δένδρα, οὔτε βράχοι ὑπάρχουν διὰ νὰ τοὺς σταματήσουν. ‘Η χιών εἶνε λεπτὴ σάν σκόνη ἀλλὰ ἀφθονή καὶ μαλακή, πραγματικὴ χαρὰ τῶν σκιέρ. ‘Η ἐποχὴ ἀρχίζει τὸν Δεκέμβριον καὶ τελειώνει τὸν Μάιον εἰς τὰς ὑψηλότερας κορυφάς. ‘Εκεῖ γίνονται ὅλα τὰ εἶδη τῶν χειμερινῶν σπόρ, μετὰ σκί, μετὰ ἔλκυθρα τὰ ὁποῖα τραβοῦν μεγάλα ἀγρία σκυλιά.

Αναπαυτικὰ καθισμένη εἰς τὸν ἀνελευστὴρα πού τὴν μεταφέρει εἰς τὸν τόπον τῶν οἰκιστῶν.

Τὸ καταπληκτικὸν τῆς κοιλάδος αὐτῆς εἶνε ὅτι εἶνε εὐχάριστη καθ’ ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἔτους. Κατὰ τοὺς καλοκαιρινοὺς καὶ τοὺς φθινοπωρινοὺς μῆνας οἱ ‘Αμερικανοὶ οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ ξεκουρασθοῦν ἀπὸ τὸν θόρυβον καὶ ἀπὸ τὴν ἐντονὴν ζωὴν τῶν μεγαλουπόλεων, πηγαίνουν ἐκεῖ ἀναζητοῦντες τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀνέτον ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαπημένων των σπόρ: ‘Ιππασία, ψάρεμα καὶ κνήγι. Πρὶν τὸν νὰ προστεθῇ ὅτι εὐρίσκουν ἐπίσης γήπεδα προετοιμασμένα διὰ γκολφ καὶ τένις. Ποδηλάτο, σκοποβολὴ καὶ κολύμπι εἰς τὸ ὑπαίθριον, ἐκδρομὲς μεγίστου ἐνδιαφέροντος εἰς

Τὸ ψάρεμα εἰς τὴν μικρὰν λίμνην τοῦ Κόκκινου Ψαριαῦ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ‘Ηλίου

τὰ περίχωρα, εἰς τὸν πραγματικὸν Οὐέστ, ὅπου ἔξοχα μονοπάτια σὰς ὀδηγοῦν εἰς μέρη πού δὲν τὰ μετέβαλεν ὁ πολιτισμὸς, μέρη μετὰ ἀφθονες λίμνες καὶ πηγές. Τὸ ψάρεμα εἶνε πραγματικὴ ἀπόλαυσις. ‘Εκτὸς αὐτοῦ οἱ κυνηγοὶ μποροῦν εὐκόλως νὰ ἐπιστρέψουν φέροντας ὡς λεία ἕνα ἔλαφι ἢ ἕνα ἀγριοκάτσικο ἢ ἀκόμα κατὰ περίεργα ἀρνία μετὰ κέρατα καὶ ἐπὶ πλέον μερικοὺς φασιανοὺς ἢ πάπιες. ‘Η ἀτμόσφαιρα ἔχει ἐξαιρετικὴν διαύγειαν καὶ οἱ νύκτες εἶνε δροσερές. “Ὅτι ἔλκυει πολλὸν κόσμον εἰς τὴν

Πλούσιοι καὶ πτωχοὶ μοιράζονται τὴν χαρὰ εἰς τὴν περίφημην κοιλάδα. Ὅλοι ἡμποροῦν μετὰ μικρὰ ἐξοδὰ νὰ μείνουν εἰς καλὰ ξενοδοχεῖα καὶ νὰ περάσουν εὐχάριστα τὰς ἡμέρας των.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

— Περί ταυρομαχίῶν

Τὸ ἐθνικὸν σπόρ τῶν ‘Ισπανῶν ἀποτελοῦν ὡς γνωστὸν αἱ Ταυρομαχίαι. “Ὁ μηχανισμὸς των εἶνε γνωστός.

Συγκεκριμένως ἐντὸς εἰδικοῦ ἀμφιθεάτρου (τῆς ‘Αρένας), οἱ ταυρομάχοι ἐξερεθίζουν τοὺς ταύρους καὶ ἀφοῦ τοὺς κουράσουν καὶ τοὺς ἐκνευρίσουν τοὺς φονεύουν διὰ τοῦ ξίφους ἐνώπιον τοῦ χειροκροτοῦντος κοινού. Φυσικὰ διὰ τὸ ἀγνισμὸν τῶν ταυρομαχίῶν δὲν εἶνε κατάλληλοι ὅλοι γενικῶς οἱ ταῦροι, ἀλλὰ μόνον ὁρισμένα ρωμαλέα ζῶα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὑποβληθῇ εἰς εἰδικὴν ἀνατροφήν. ‘Η ἀναπαραγωγὴ καὶ ἡ ἐκτροφή των ταύρων τῶν ταυρομαχίῶν γίνεται εἰς εἰδικὰ κτήματα καλούμενα «γκαναντέρια». Τὰ κτήματα αὐτὰ, τῶν ὁποίων τὰ τελειότερα εὐρίσκονται εἰς τὴν Νέαν Καστίλην, τὴν ‘Ανδαλουσίαν καὶ τὴν Ναβάρραν, ὁμοιάζουν κάπως μετὰ τὰ μεγάλα ἱπποτροφεῖα τῆς ‘Αγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, ὅπου ἀναπαύονται καὶ προπονοῦνται οἱ καθαρόαιμοι ἵπποι τῶν ἱπποδρομιῶν, καταλαμβάνουν δὲ συχνὰ μεγάλας ἐκτάσεις καὶ ἔχουν πληθώραν προσω-

πικοῦ καὶ πολυδαπάνων ἐγκαταστάσεων. Εἰς τὰς «γκαναντέρια» οἱ ταῦροι ζοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν «γκαναντέρων», νέων ἐκτελούντων ἔργον ἀνάλογον πρὸς τοὺς σταυλίτας τῶν ἱπποδρομιῶν, ἀπὸ αὐτοὺς δὲ προέρχονται συνθέστερον οἱ ταυρομάχοι. Κάθε «γκαναντέρια» ἔχει ἰδικὰ τῆς χρώματα καὶ εἰδικὸν ἐμβλημα, ὅταν δὲ ὁ ταῦρος εἰσέρχεται εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τῶν ταυρομαχίῶν φέρει ἐπὶ τῆς ράχους μικρὰν σημαίαν μετὰ τὰ χρώματα τοῦ σταύλου εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει.

— “Ενα γραμματόσημον

Τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, δηλαδὴ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἡ Τσεχοσλοβακία ἐπανηγύριζε τὴν εἰκοστὴν ἐπέτειον τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς. Πρὸς τοῦτο πλὴν τῶν ἄλλων ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία προέβη εἰς τὴν ἐκδοσιν εἰδικῆς σειρὰς ἀνιμνηστικῶν γραμματόσημων τὰ ὁποῖα ἐτέθησαν ἀμέσως εἰς κυκλοφορίαν. Μετ’ ὀλίγον, ὅταν οἱ Γερμανοὶ κατέλαβον τὴν χώραν δὲν ἀπέσυραν τὰ γραμματόσημα ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν ἀλλ’ ἐτύπωσαν ἐπ’ αὐτῶν τὴν ἐπισήμανσιν: «Εἰμεθα ἐλεύθεροι».

— Τὸ Γιβραλτάρ

Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι τὸ Γιβραλτάρ ἀνήκει εἰς τὴν ‘Αγγλίαν δικαίωματι κατακτήσεως. ‘Η ἀλήθεια εἶνε διαφορετικὴ. Τὸ Γιβραλτάρ κατελήφθη διὰ πολέμου τῷ 1704, μέχρι δὲ τοῦ 1782 ἡ ‘Ισπανία δὲν εἶχε παραίτηθῇ τῆς ἀξιώσεως τῆς ὅπως τῇ ἐπιστραφῇ ὁ «Βράχος». Πράγματι δὲ, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὑπὲρ ‘Ανεξαρτησίας ἀγῶνος τῶν ‘Ηνωμ. Πολιτειῶν, ἡ ‘Αγγλία ἐφάνη διατεθειμένη νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τὴν ‘Ισπανίαν διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ Γιβραλτάρ, λαμβάνουσα ἀντ’ αὐτοῦ τὴν Κούβαν καὶ ἀναγνωρίζουμένην ὡς Ἀγγλικὴ τῆς Μινόρκας ἐκ τῶν Βαλεαρίδων, ἡ ὁποία τότε κατεῖχετο ὑπὸ ἀγγλικῆς φρουρᾶς. Αἱ διαπραγματεύσεις διήρκεσαν ἐπὶ μακρόν, ἐπὶ ἡλθε δὲ ἡ συμφωνία καθ’ ἣν ἡ ‘Αγγλία παρέδιδεν εἰς τὴν ‘Ισπανίαν τὴν Φλωρίδα, ἥτις ἐκτοτε περιήλθεν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰτα εἰς τὰς ‘Ηνωμένας Πολιτείας καὶ ἀπέδιδε τὴν Μινόρκαν, ἐξαγοράζουσα οὕτω τὰ ἐπὶ τοῦ Γιβραλτάρ δικαίωματα τῆς ‘Ισπανίας.

Συνοδεία διαβαίνουσα τὸ στενὸν πού ὁδηγεῖ πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ ‘Ηλίου.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ Σωκράτους καὶ σοφιστῶν

Ὡς εἶδομεν ἐκ τῶν προηγουμένων ὁ Σωκράτης προέρχεται κατ' εὐθειαν ἐκ τῶν σοφιστῶν. Ἄλλ' ὁ καθολικός σοφιστικισμός τὸν ἐτρόμαζεν, ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ πρὸς αὐτοῦ ἀντίθεσις τοῦ. Ἐν τούτοις, ἐξακολουθεῖ, παρὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ, νὰ σχετίζεται στενότερα μετ' αὐτοῦ καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, πρὸ πάντων δὲ ὡς πρὸς τὴν ἀντίδρασιν ἐναντὶ τῶν παλαιῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων. Ὅπως οἱ σοφισταί, οὕτω καὶ ὁ Σωκράτης θέλει νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, δηλαδή, ἀπὸ τὴν μεταφυσικὴν εἰς τὴν μοναδικὴν μελέτην τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως οἱ σοφισταί, οὕτω καὶ αὐτὸς περιορίζεται καὶ ἐλαττώνει τὸ πεδίου τῆς διανοητικῆς δράσεως, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ νὰ ἀποτρέψῃ ἀπροκαλύπτως, ὅπως οἱ σοφισταί, ἀπὸ τὴν διανοητικὴν ἐν γένει δράσιν, ὁ Σωκράτης μετέρχεται ἕνα εἶδος σκληρὰ καὶ ἐπιβλητικῆς σεμνότητος. Τὸ «ἐν οἷδ' αὖτις οὐδὲν οἶδα», εἶνε ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικότερα σοκρατικά «σοφίσματα». Ἡ μετριοφροσύνη καὶ μόνη δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ δικαιολογήσῃ ὅτι ἕνας Σωκράτης, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ γνωρίζῃ ἄλλο, παρὰ ὅτι δὲν γνωρίζῃ τίποτε. Ἐκεῖνοι ποὺ ἤκουον τὸν «σοφώτερον ἀπάντων» νὰ διατυπώῃ τὸ «σοφίσμα» τοῦτο, ἐν ἑκ τῶν δύο πρέπει νὰ ἐσκέπτοντο, εὐθύς ὡς παρήρχετο ὁ πρῶτος θαυμασμός διὰ τὴν μετριοφροσύνην τοῦ Διδασκάλου. Ἡ ὅτι ὁ μέγας Σωκράτης δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν, ἢ ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν, ὅποτε κλονίζεται κάθε πεποίθησις ἐπὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς γνώσεως. Τέλος, ἄλλος ἐξώφθαλμός του δεσμός μετ' αὐτοῦ σοφιστὰς εἶνε ὁ ἐντελὴς ἀνεπαρκὴς σεβασμός του ἀπέναντι τῆς κρατούσης θρησκείας.

Συμφώνως πρὸς τὰ ὅσα γνωρίζομεν περὶ Σωκράτους ἀπὸ τὸν Ξενοφῶντα, τὸν ὀλιγώτερον ἐμπαθὴ καὶ εὐφάνταστον τῶν μαθητῶν τοῦ, ὁ Σωκράτης, ὅπως καὶ οἱ σοφισταί, περιώριζε τὴν διδασκαλίαν τοῦ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ ἡ μεγάλη καὶ ἀσύγκριτος πρωτοτυπία τοῦ Σωκράτους συνίστατο εἰς τὸ ὅτι, ἐνῶ οἱ σοφισταί ἤθελον ὅπως ὁ ἀνθρώπος μελετηθῇ διὰ νὰ γίνῃ εὐτυχής, ὁ Σωκράτης ἤθελε νὰ μελετηθῇ ὁ ἀνθρώπος διὰ νὰ γίνῃ ἠθικός.

Ἡθικός δὲ κατὰ Σωκράτην ἔπρεπε νὰ εἶνε, ὁ δίκαιος, ὁ τίμιος, ὁ φροντίζων περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ ὑποστάσεως, ἀσχετῶς τοῦ ἐάν ἢ ἀπασχόλησις αὐτῇ ὀδηγῇ εἰς τὴν εὐτυχίαν. Θὰ ἦτο πλάνη ἐάν συνεταύτιζεν τις ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰς ἰδέας τοῦ Σωκράτους μετ' αὐτὰς περὶ ἀσκητισμοῦ ἰδέας, προερχομένας ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν. Ὁ καθόλου «Ἕλλην Σωκράτης» δὲν ἦτο δυνατόν, οὔτε τὸν «φαι-

κισμὸν» — φέρ' εἰπεῖν — νὰ υιοθετήσῃ καὶ νὰ προπαγανδίσῃ, οὔτε τὸν ἀπὸ σκοποῦ ἀσκητισμὸν. Ἡ χαρακτηριστικὴ ἑλληνικὴ τοῦ ψυχισμοῦ θεοῦ καὶ νοοτροπία ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸ ὅτι ὁ τέλειος ἀνθρώπος δὲν προτάσσει ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς τοῦ τὴν εὐτυχίαν τοῦ, ἀλλὰ τὴν ἠθικότητά του. Καὶ μόνον τώρα κατανοοῦμεν τὴν σημασίαν τῶν ἀντιθέσεων τὰς ὁποίας εἶδομεν εἰς τὸ προηγούμενον. Μόνον τώρα δὲν ἐκπληροῦμεθα, βλέποντες ἕνα Σωκράτη, λιτὸν, πτωχόν, ἀφροντίν, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄλλο περιφρονούντα ὠρισμένας ἀνέσεις ὁσάκις αὐτὰ τοῦ παρουσιάζοντο κατ' εὐκαιρίαν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὁ Σωκράτης ἤθελεν ὅπως ὅλοι οἱ ἀνθρώποι τείνουν εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ συμβάλλουν καὶ ὑποτάσσονται εἰς αὐτήν, ὡς εἰς ἕνα σκοπὸν, ὡς εἰς ἕνα ἐσχάτον τέρμα.

Ὅπως μᾶς θεβαῖοι ὁ Ξενοφῶν, ἡσχολεῖτο ἀδιακόπως μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀνοησίας, τοῦ θάρρους καὶ τῆς δειλίας κτλ. κτλ. Ἐξηγεῖται δὲ τὸ ὅτι ὑπῆρξε τὸσον ἀληθὴς διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς, τὸσον καλὸς διδάσκαλος τῆς ἠθικῆς, ἐκ τοῦ ὅτι — ὡς τονίζει ὁ Ἀριστοτέλης — ἡσχολεῖτο συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως εἰς τὸ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἠθικὴν τῶν ἑλλήνων καὶ νὰ μὴ ἀρκεῖται ποτὲ εἰς ἀσφαλεῖς ὅρους, οἱ ὅποιοι προκαλοῦν τὰς πνευματικὰς παραισθήσεις. Ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου προφανῶς δὲν εἶχε τὸν ὁμοῖόν του ἦτο ἡ συνεχὴς προσπά-

Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΜΕΤΑΞΗΣ

Ἡ τεχνητὴ μέταξα, ἡ ὁποία ἔχει λάβει σήμερον τεραστίαν διάδοσιν τελειοποιηθεῖσα εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ μὴ διαφέρῃ σχεδὸν ἀπὸ τὴν φυσικὴν, ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τὸν Γάλλον χημικὸν καὶ φυσικὸν Σαρντονέ δι' ὃ καὶ κατ' ἀρχὰς ἀτεκλήθη σαρντὸν (σαρντὸν εἰς τὴν γαλλικὴν σημαίνει καρδερὶνα). Ὁ ἐφευρέτης προέβη εἰς πολλὰς διαδοχικὰς τελειοποιήσεις τῆς ἐπινοήσεώς του ἕως ὅτου δὲ φθάσει εἰς τὴν τελειότητα. Ἐλαβε 40 περίπου διπλώματα εὑρεσιτεχνίας. Συγκεκριμένως τὰ δυσκολώτερα στάδια ἦσαν ἡ κατασκευὴ μάζης νιτροκυτταρίνης καταλλήλου διὰ τὴν παραγωγὴν ἰνῶν, ἡ παρασκευὴ τῆς ἀνωτέρω συνθέσεως εἰς ποσότητα διομηχανικῶς ἐκμεταλλεύσιμον, ἡ εὑρεσις τρόπου ταχείας ἀποξηράσεως τῶν ἰνῶν τῆς νιτροκυτταρίνης κλπ.

θεῖα τοῦ ὅπως ὑποβάλλῃ τὸ πνεῦμα τοῦ εἰς αὐστηρὰν πειθαρχίαν, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται προφανὴς ἡ διάκρισις τῆς ἀληθείας ἀπὸ τὴν πλάνην.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον, ὡς ἡδὴ ἐτονίσσαμεν, τὸν συνδέει μετ' αὐτοῦ σοφιστὰς, ἦτο ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι, αἱ διαλεκτικαὶ τοῦ μέθοδοι, καὶ γενικῶς ἡ περίφημος ἐκείνη «τέχνη τοῦ συζητεῖν». Οὐδεὶς ἀμφισβάλλει ὅτι ὁ Σωκράτης ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐφεύρῃ μὲ τὰς ἐδαφείσθαι ἀπὸ τοῦ σοφιστῆς, ἀφοῦ αὐτοὶ πρῶτοι τὰς ἐχειρίσθησαν. Ἡ τεραστία ὅμως διαφορὰ, ἡ ὁποία χωρίζει τὰς διαλεκτικὰς μεθόδους τῶν σοφιστῶν ἀπὸ ἐκείνας τοῦ Σωκράτους, εἶνε ἡ ἐξής:

Οἱ σοφισταί, καὶ μάλιστα οἱ κατώτεροι, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν, ἔθετον, ὡς γνωρίζομεν, τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου. Συνεπῶς, ἐλάχιστα ἐνδιέφερε τὸν περιεχόμενον τῆς διαλεκτικῆς μεθόδου, ποῦ ἡδύνατο κάλλιστα νὰ ἐξελιχθῇ εἰς... γελοιογραφίαν λογικῆς, ἀρκεῖ νὰ ἐκπληρῇ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὴν οἰανδήποτε εὐτυχίαν τοῦ χειρίζομένου τὴν μεθόδον τῶν. Ἐνῶ, συνεπῶς μετ' αὐτὸν τοῦ, ὁ Σωκράτης, ἀπέβλεπε εἰς τὸν ἠθικὸν περιεχόμενον τῆς συζητήσεως, καὶ συνεπῶς τὰ ἰδικὰ τοῦ «σοφίσματος» ὅχι μόνον ἀνῆλκε δὲν ἦσαν ποτὲ, ὡς πλὴν ἀπὸ τὰ σοφίσματα τῶν σοφιστῶν, ἀλλὰ οὐτε καὶ παράλογα κατήντων ποτὲ, ἀσχετῶς τοῦ ἐάν — ὡς κρίνουν οἱ σύγχρονοι — τὰ ἐπιχειρήματά του δὲν ἦσαν πάντοτε ἀπολύτως ἐπιτυχή. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως περιέπιπεν καὶ ὁ ἴδιος εἰς ἕνα θασιμὸν σόφισμα, συμφώνως πρὸς τὸ ὅποιον ὁ ὑπερβολικὸς ζήλος τοῦ πρὸς τὴν ἠθικὴν, τὸν ἔκαμνε νὰ μετέρχεται μεθόδους διαλεκτικὰς τὰς ὁποίας... εἶνε πολὺ ἀμφίβολον ἐάν θὰ ἡδύνατο νὰ υιοθετήσῃ πάντοτε ἡ ἠθικὴ. Ἡ περίφημος ἐκείνη «ἐκμαιευτικὴ μεθόδός» τοῦ δὲν μαρτυρεῖ πάντοτε τὴν κατὰ μέτωπον εὐθειαν συζήτησιν. Συχνὰ προσεποιεῖτο ὅτι πιστεύει ὄντως τὰς δοξασίας τοῦ ἀντιπάλου τοῦ καὶ αἱ ἐρωτήσεις τοῦ εἶνε συχνάκις αὐτόχρημα σοφιστικαί, ἀν' ὅχι καὶ παραπειστικαί, εἰς τρόπον ὥστε νὰ συγχύσῃ τὸν συνομιλήτην τοῦ καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς ἀντίφασιν μετ' αὐτόν του. Καὶ, ὡς παρατηροῦν οἱ νεώτεροι, «ἐθριάμβευε μετ' αὐτοῦ πονηρίαν». Τέλος, ἀληθεύει ἀπίσης ὅτι «ἐδίδασκε τὴν ἀληθῆ σοφίαν, ἐιρωνεύμενος τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα».

Ἀλλὰ τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν μειώνει τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τῆς Σωκρατικῆς Διαλεκτικῆς, τὴν ὁποίαν ἀνήγαγεν εἰς σύστημά ὁ Πλάτων.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ δίκαια καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους.

ΠΑΡΘΕΝΩΝ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΑΥΜΑ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΟΥ Σ. ΡΕΝΑΚ

Ὁ Φειδίας ὑπῆρξεν ἡ ψυχὴ τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἑλληνικοῦ ἔργου. Ἡ θέσις τοῦ ἦτο ἀνάλογος πρὸς ἐκείνην τοῦ Ραφαήλου πλησίον τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ 10ου, ὅταν διεκοσμοῦντο αἱ «τῶν τῶν» — αἱ αἰθούσαι — καὶ αἱ «λότζιαι» — αἱ στοαί — τοῦ Βατικανοῦ. Ὅπως ὁ Ραφαήλος, οὕτω καὶ ὁ Φειδίας δὲν εἶνε ὁ ἀμέσως δημιουργὸς τῶν ἔργων ποῦ ἐνέπνευσεν. Ἀλλὰ ὡς ἐκεῖνος, τοιοῦτοτρόπως αὐτὸς ἀφῆκεν εἰς τὰ ἔργα αὐτὰ τὴν ὑπέροχον σφραγίδα τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ.

Πολιοῦχος τῶν Ἀθηναίων, ἦτο ἡ Ἀθηνᾶ Παρθένος καὶ ναὸς τῆς, θεωρούμενος ὡς κατοικία τῆς ἦτο ὁ Παρθενών. Ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς παλαιὸς Παρθενών, λίθινος, καταστραφείς ἀπὸ τοῦς Πέρσας κατὰ τὸ 480 π. Χ. Ὁ Περικλῆς ἠθέλησε νὰ ἀνεγείρῃ ἕνα νέον, μεγαλύτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον.

Ἐπὶ εἰκοσὶν ὅλα ἔτη, τὰ λατομεῖα τῆς Ἀττικῆς προσέφερον τὰ ὠραιότερα τῶν μάρμαρα εἰς χιλιάδας τεχνίτας καὶ καλλιτέχνας. Τὰ ἔργα ἡνόκει ἡ περίοδος σχετικῆς εἰρήνης καὶ ἐτερματίσθησαν κατὰ τὸ 435.

Μετ' ὀλίγον ἤρχισεν ἡ ἀνέγερσις ἐκ μαρμάρου τοῦ μικροῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, καὶ τοῦ Ἐρεχθεῖου, εὐρισκομένου πρὸς βορρᾶν τοῦ Παρθενῶνος. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς ναὸς δὲν ἀπεπερατώθη παρὰ μόνον κατὰ τὸ 408 π. Χ. εἰκοσὶν ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περικλέους. Ἡδὴ ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος εἶχεν ὀδηγήσει εἰς πτωχείαν τὰς Ἀθήνας καὶ ἐκάλυπτε μετ' αὐτὸν πένθος τὸ τέλος τοῦ μεγάλου αἵματος.

Οἱ Παριανοὶ ποῦ θέλουν τὸν ναὸν τῆς Μαγδαληνῆς (περίφημος ναὸς τῶν Παρισίων), δύνανται νὰ ἔχουν μίαν ἰδέαν περὶ τῆς ὄψεως τοῦ Ἑλληνικοῦ αὐτοῦ ναοῦ. Κατ' οὐσίαν πρόκειται περὶ οἰκῆματος ὀρθογωνίου, διατρήτου ἀπὸ θύρας, ἀνευ παραθύρων, περιτριγυρισμένου ἐξ ὀλῶν τῶν πλευρῶν διὰ μίας ἢ περισσοτέρων σειρῶν στηλῶν, αἱ ὁποῖαι διδοῦν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι, ἐνῶ ὑποθασιάζουν τὴν σκέπην, παρατάσσονται ταυτοχρόνως ὡς φρουροὶ περὶ τῆς κατοικίας τῆς θεᾶς.

Ἐπὶ τῶν δύο μικρῶν πλευρῶν τοῦ ὀρθογωνίου, ἡ στέγη σχηματίζει τρίγωνον. Λε-

γόμενον ἀέτωμα, καὶ τὸ ὅποιον κοσμεῖται ἀπὸ ἀγαλμάτια. Τὸ ἄνω μέρος τῶν τοίχων τοῦ κτιρίου κοσμεῖται μετ' ἀνάγλυφα, ποῦ ἀποτελοῦν τὸ διάζωμα. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἐπιστυλίου συνίσταται ἀπὸ τρεῖς πλάκας μετ' ἐπιμήκει ἐντομάς (χαραγματιᾶς) λεγομένης «τρίγλυφα», αἱ ὁποῖαι ἐναλλάσσονται μετ' αἱ πλάκας λείας, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται «μετωπίδες».

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἐχρησιμοποίησε τρεῖς «τάξεις», δηλαδή τρεῖς γενικοὺς τύπους στολοποιίας. Ὁ ἀρχαιότερος ὄλων, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκουν καὶ ὁ Παρθενών καὶ ὁ ναὸς τοῦ Διὸς τῆς Ὀλυμπίας, ὁ ναὸς τῆς Ἀφαιᾶς εἰς τὴν Αἴγινον, οἱ ναοὶ τῆς Σικελίας καὶ τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας, (Σελινούς, Ἀκράγας, Ποσειδωνία), λέγεται Δωρικὸς ρυθμός, τοῦτο δὲ διό-

Ὁ Περικλῆς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Φειδίου καὶ τῆς Ἀσπασίας, ἐπιθεωρεῖ τὸ ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς (Πίναξ Α. Ντόντλεϋ).

Οί Μηδικοί πόλεμοι ΠΩΣ ΠΡΟΕΚΛΗΘΗΣΑΝ

Ἡ ἀγωνιώδης κρίσις τοῦ ἑλληνικοῦ, εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ πέμπτου αἰῶνος, περὶ τῆς ὠμίλησας εἰς τὰ προηγούμενα, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε παρὰ ἓνα ἐκ τῶν δύο, κρίσις εἴτε παρὰ τὴν θνησιμότητα ἢ κρίσις παρὰ τὴν ἀναγεννήσεως καὶ ἀναπτύξεως.

Ἡ ἀτεγκτος ἐκείνη ἱστορικὴ καμπὴ δὲν ἐγνώριζεν τρίτην διέξοδον. Καὶ ἐφάνη πρὸς στιγμὴν, ὅτι τὰ στοιχεῖα τῆς κρίσεως, ἀπέκλινον πρὸς τὸν μαρσαμὸν καὶ τὸν θάνατον ἐνὸς πολιτισμοῦ ποῦ εἶχε διαλάμψει. Ἐκείνο ποῦ συνετέλεσεν εἰς τὸ ψεῖ, ἔκείνο ποῦ θανάτισμος ἢ θάνατος ἐκείνῃ κρίσει, ἦτο πρὸ παντὸς ἄλλου καὶ τὸ ἐξῆς :

Ταυτοχρόνως μὲ τὰς ἄλλας σκοτεινὰς καὶ ἀποσυνθετικὰς δυνάμεις — ὡς ἦδη ἐξετέθη — ἐκείνο ποῦ ἐθετε τὴν εἰς ἀμεσον κίνδυνον ὑπάρξεως τὸν ὅλον ἑλληνισμόν, ἦτο ἡ ἐμφάνισις καὶ ἡ ραγδαία ἀνάπτυξις τοῦ Περσικοῦ κράτους.

Μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη, οἱ δύο ἀντίπαλοι τότε πολιτισμοὶ — ὁ ἑλληνικὸς καὶ ὁ Περσικὸς — χαρακτηρίζονται ὁ μὲν πρῶτος ὡς παναθροῦν, ὁ δὲ δεύτερος ὡς θάρβαρος. Αἱ συνυπάρχουσαι ἐννοιαὶ πολιτισμοῦ καὶ θάρβαροτητος — πρὲς τὴν ἀπολογίαν — εἶνε ἀσυμμετρίαι. Πλὴν τῆς ἀντινομίας αὐτῆς, ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη ἐπίσης περίεργος.

Ἐνῶς ἡ ἑλλάς δολοκλήρος χαρακτηρίζεται τὸν Περσισμόν ὡς θάρβαροτητα, βλέπομεν ἐπιφανεῖς προσωπικότητες τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως — ὁ Ξενοφῶν λ. χ. εἰς τὴν «Κύρου παιδείαν» — νὰ διατείνωνται ὅτι ἀνευρίσκουν εἰς τὸν Περσισμόν, ὑποδειγματικὰ τεκμηρία πολιτισμοῦ. Τί λοιπὸν ἐξ ὧν αὐτῶν εἶνε ἀληθές ;

Εἶνε καὶ παραμένει ἀναντίρρητον,

τι οἱ παλαιότεροι ἐπίστευον ὅτι εἶχεν ἐπινοηθῇ ἀπὸ τοῦ Δωριεῖς. Τοῦ Δωρικοῦ ρυθμοῦ ἡ στήλη εἶνε μάλλον ἀπλή. Ὁ ἄλλος ρυθμὸς εἶνε ὁ λεγόμενος Ἰωνικός, συμφώνως δὲ πρὸς αὐτὸν ἀνὴ γέρθησαν τὰ μεγάλα μνημεῖα τῆς Μικρασίας, ὁ ναὸς τῆς Ἐφέσου, ἐπίσης δὲ καὶ ἓνα ὀρειόστατον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως δῶμα, ὁ ναὸς τῆς Ἀπτερου Νίκης. Ἐδῶ ἡ στήλη εἶνε λεπτοτέρα καὶ ἐστεφανωμένη μὲ διακεκοσμημένον ἐπιστήλιον. Τέλος, ὁ Κορινθιακὸς ρυθμὸς, χρησιμοποιοῦντες κυρίως κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν περίοδον, κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας (Ἐκκλησία Μαγδαληνῆς, Παλαί Μπουμπόν, κ. λ. π.) χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰς στήλας του, αἱ ὁποῖαι φέρουν ἓνα ἐπιστήλιον ποῦ ἀναπαριστᾷ κἀνιστρον φύλλον ἀκάνθους.

Ὁ Δωρικὸς καὶ ὁ Ἰωνικὸς ρυθμὸς προέρχονται ὁ εἰς ἐκ τοῦ ἄλλου, καὶ ἐκ τῆς ἐποχολογικῆς παραδόσεως. Ὁ Κορινθιακὸς ρυθμὸς ἐμφανίζεται εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἑλληνικὴ τέχνη εἶχε λησμονήσει τὰς ἀνάγκας

τοῦ ὁ Περσισμός, ἐν σχέσει μὲ τοὺς Ἀνατολικούς πολιτισμούς, παρουσί- ασε μίαν ἐξ ἀφανικὴν καὶ ραγδαίαν ἀνάπτυξιν. Ἀπὸ ὅλα τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπάρξαντα «κράτη- τέρατα» τῆς Ἀνατολῆς, τὸ Περσι- κὸν ἦτο πλήρως ὀργανωμένον καὶ ὑπέρτερον πάντων. Τὸ ἐπίπεδον τῆς πνευματικῆς καὶ ὁλικῆς ζωῆς ἦτο ἀνώτερον ἀπὸ οἰονδήποτε ἄλλο Ἀνατολικὸν κράτος.

Ἐν σχέσει ὅμως πρὸς τὸν ἑλλη- νισμόν, ὁ Περσισμός ἀπέτελε σαφε- στάτην θάρβαρότητα. Διότι ἦτο πολιτισμὸς καταπίεσεως καὶ ἐξανδρα- ποδισμού, «πολιτισμὸς» σκότους καὶ θί- βας, πολιτισμὸς ἐν πάσῃ περιπτώ- σει μίᾳ ἐλαχίστης κατηγορίας ἀ- τόμων, θασίζόμενος εἰς τὴν ἐκμετάλ- λευσιν καὶ τὴν ἀποκτίνωσιν ὧν τῶν ἄλλων ἐθνικῶν καὶ κοινωνικῶν στοιχείων τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἀντιθέτως, καὶ εἰς τὴν χειροτέ- ραν του καμπήν, φῶς περιβάλλει τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν, τὸν φωτόβολον καὶ τὸν θαυμάσιον ἀνθρώπινον. Ἐ- κεῖ ἡ ἀνεσις, ἡ χλιδὴ καὶ ὁ ἀκατά- σκετος πλοῦτος διὰ μίαν ὀρισμένην κυρίαρχον τάξιν, ἐδῶ ἡ πλήρης συ- ναίσθησις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἀσχετῶς κοινωνικῆς θέσεως καὶ ὁλικῶν ἀπολαύων τῆς ζωῆς, ἀντί- στα τὴν ἰδανικὰ πνευματικὴν καὶ καλλι- τεχνικὴν δημιουργίαν, μὲ θάσιν τὸν ἀνθρωπισμόν, εἰς τὴν πλατυτέραν του ἐκδήλωσιν. Καινοτομία, ἀκατά- ληπτος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τῆς ἐ- ποχῆς ἐκείνης, αἱ Ἀθηναί, ἐπὶ δύο φάσεις, (ἐπὶ Σόλωνος καὶ ἐπὶ Κλει- σθένης), προβαίνουν εἰς ὁμαδικὰς ἀπελευθερώσεις δούλων, εἰς αἰῶνας κατὰ τοὺς ὁποίους ἦτο ἀκατανόη- τος ἡ ὁλικὴ παραγωγή ἀνευ τῶν «φωνηέντων ἐργαλείων», ὡς δικαίως

τῆς ἐποχολογικῆς. Δηλαδή, βασι- κὸς σκοπὸς τοῦ κίνους, δὲν ἦτο πλέον νὰ ὑποδοσάσθῃ θάρος. Διότι ἄλλως πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σκεφθοῦν, νὰ στηρίζουν θάρος ἐπὶ... κανίστρου ἐκ φύλλων ἀκάνθους;

Ὁ Δωρικὸς ρυθμὸς δίδει τὴν ἐντύ- πωσιν στερεότητος, ἀνδρικῆς ρωμαλέο- τητος, πράγμα ποῦ εὐρίσκεται εἰς ποι- ᾶν τινα ἀντίθεσιν μὲ τὴν κομψότητα, λεπτεπίλεπτον καὶ κάπως θηλυπρεπῆ, τοῦ Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ.

Ὁ Κορινθιακὸς ρυθμὸς ἀφυπνίζει συναισθήματα πλοῦτος καὶ μεγαλοπρε- πείας. Μία τῶν μάλλον περιττῶν ἀ- ποδείξεων περὶ μεγαλοφυΐας τῆς ἑλ- λάδος εἶνε ὅτι οὔτε ἡ Ἀναγέννησις, οὔτε ἡ νεωτέρα τέχνη κατάρθωσαν νὰ δημιουργήσουν μίαν νέαν «τάξιν», ἕνα ρυθμὸν ποῦ νὰ μὴ συμπεριλαμβάνεται μέσα εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς ρυθμούς. Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ μας ἐξῆ ἀκόμη μέχρι τῆς χθὲς ἀπὸ τοῦ θησαυροῦ τῶν ἑλληνικῶν ρυθμῶν, οἱ ὁποῖοι δίδουν λαβὴν εἰς τοὺς πλέον ποικίλους συνδυα- σμούς.

Ἐκαστοτε δὲ, ὅτε ἡ ὑπέρμε- φος κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ἀπέφε- ρε κοινωνικὰ χάσματα, καὶ ἐ- νφανίζοντο εἰς τὴν ἑλλάδα συμ- πτώματα ἐκμεταλλεύσεως ἀνθρώπων ἀπὸ ἀνθρώπων, τότε οὐ μόνον εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀνεπτυγμένας Ἀθη- νας, ἀλλὰ καὶ παντοῦ ἄλλου, ἐπέ- ρχεται καὶ πάλιν ἡ πλήρης ἰσορροπία, μὲ κοινωνικὰ φαινόμενα ἀνάλογα τῶν ὁποίων, οὐδενὸς ἄλλου λαοῦ ἡ κοινωνικὴ ἱστορία εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ.

Τί χαρακτηριστικώτερον εἶνε τὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς Σπάρτης, ὅταν φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ πλοῦ- του καὶ τῆς χλιδῆς ἢ ἰθὺς αἰσθη- τοκρατίας. Τότε αὐτὸς οὗτος ὁ βα- σιλεὺς (Ἄγιος ὁ Δ') τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς, ὅχι πολιτικῆς, ἀλλὰ κοι- νικῆς ἐπαναστάσεως, μὲ συμπα- ρστάτας του καὶ ἀμέσους συνεργά- τας τὴν μάμμην του Ἀρχιδάμειαν, πολυεκατομμυριοῦχον τῆς ἐποχῆς ἐ- κείνης, καὶ τὴν ζῶσαν τὴν συζυγί- αν του Ἀγιστοράτην. Καὶ οἱ τρεῖς ὁ- μοῦ δημιουργοὶ τὸ καταληκτικώ- τερον πυροτέχνημα, ποῦ δὲν ἐγνώ- ρισε ποτὲ καμμία ἄλλη μεταγενε- στέρα κοινωνικὴ ἐξέγερσις. Συνά- λλουν δηλαδὴ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς πλα- τεΐας τῆς Σπάρτης ὅλα τὰ χρωστι- κά γραμμάτια τοῦ πλῆθους τῶν πε- νομένων πολιτῶν, καὶ «θάζουν φω- τίαν». Εἰς τὸν πρωτοφανῆ ἐκείνου ἐμπρησμόν, πρωτοστατοῦν ἡ μάμμη καὶ ἡ συζυγίς τοῦ ἐπαναστάτου βα- σιλεῦς, θέτοντες πρῶτα αὐτὰ τὸ πῦρ, μὲ δαυλοὺς κατεσκευασμένους ἀπὸ... ἰδικὰ τῶν χρεώγραφα, δυνάμει τῶν ὁποίων εἶχον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξου- σίαν τῶν μυριάδων πολιτῶν.

Δὲν ἐδημιούργησε λοιπὸν μόνον Παρθενῶνας καὶ μόνον Σωκράτας ὁ

ἐχαρακτηρίζοντο οἱ δούλοι.

Ἐκαστοτε δὲ, ὅτε ἡ ὑπέρμε- φος κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ἀπέφε- ρε κοινωνικὰ χάσματα, καὶ ἐ- νφανίζοντο εἰς τὴν ἑλλάδα συμ- πτώματα ἐκμεταλλεύσεως ἀνθρώπων ἀπὸ ἀνθρώπων, τότε οὐ μόνον εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀνεπτυγμένας Ἀθη- νας, ἀλλὰ καὶ παντοῦ ἄλλου, ἐπέ- ρχεται καὶ πάλιν ἡ πλήρης ἰσορροπία, μὲ κοινωνικὰ φαινόμενα ἀνάλογα τῶν ὁποίων, οὐδενὸς ἄλλου λαοῦ ἡ κοινωνικὴ ἱστορία εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ.

Τί χαρακτηριστικώτερον εἶνε τὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς Σπάρτης, ὅταν φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ πλοῦ- του καὶ τῆς χλιδῆς ἢ ἰθὺς αἰσθη- τοκρατίας. Τότε αὐτὸς οὗτος ὁ βα- σιλεὺς (Ἄγιος ὁ Δ') τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς, ὅχι πολιτικῆς, ἀλλὰ κοι- νικῆς ἐπαναστάσεως, μὲ συμπα- ρστάτας του καὶ ἀμέσους συνεργά- τας τὴν μάμμην του Ἀρχιδάμειαν, πολυεκατομμυριοῦχον τῆς ἐποχῆς ἐ- κείνης, καὶ τὴν ζῶσαν τὴν συζυγί- αν του Ἀγιστοράτην. Καὶ οἱ τρεῖς ὁ- μοῦ δημιουργοὶ τὸ καταληκτικώ- τερον πυροτέχνημα, ποῦ δὲν ἐγνώ- ρισε ποτὲ καμμία ἄλλη μεταγενε- στέρα κοινωνικὴ ἐξέγερσις. Συνά- λλουν δηλαδὴ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς πλα- τεΐας τῆς Σπάρτης ὅλα τὰ χρωστι- κά γραμμάτια τοῦ πλῆθους τῶν πε- νομένων πολιτῶν, καὶ «θάζουν φω- τίαν». Εἰς τὸν πρωτοφανῆ ἐκείνου ἐμπρησμόν, πρωτοστατοῦν ἡ μάμμη καὶ ἡ συζυγίς τοῦ ἐπαναστάτου βα- σιλεῦς, θέτοντες πρῶτα αὐτὰ τὸ πῦρ, μὲ δαυλοὺς κατεσκευασμένους ἀπὸ... ἰδικὰ τῶν χρεώγραφα, δυνάμει τῶν ὁποίων εἶχον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξου- σίαν τῶν μυριάδων πολιτῶν.

Δὲν ἐδημιούργησε λοιπὸν μόνον Παρθενῶνας καὶ μόνον Σωκράτας ὁ

ἐχαρακτηρίζοντο οἱ δούλοι.

Ἐκαστοτε δὲ, ὅτε ἡ ὑπέρμε- φος κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ἀπέφε- ρε κοινωνικὰ χάσματα, καὶ ἐ- νφανίζοντο εἰς τὴν ἑλλάδα συμ- πτώματα ἐκμεταλλεύσεως ἀνθρώπων ἀπὸ ἀνθρώπων, τότε οὐ μόνον εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀνεπτυγμένας Ἀθη- νας, ἀλλὰ καὶ παντοῦ ἄλλου, ἐπέ- ρχεται καὶ πάλιν ἡ πλήρης ἰσορροπία, μὲ κοινωνικὰ φαινόμενα ἀνάλογα τῶν ὁποίων, οὐδενὸς ἄλλου λαοῦ ἡ κοινωνικὴ ἱστορία εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ.

Τί χαρακτηριστικώτερον εἶνε τὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς Σπάρτης, ὅταν φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ πλοῦ- του καὶ τῆς χλιδῆς ἢ ἰθὺς αἰσθη- τοκρατίας. Τότε αὐτὸς οὗτος ὁ βα- σιλεὺς (Ἄγιος ὁ Δ') τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς, ὅχι πολιτικῆς, ἀλλὰ κοι- νικῆς ἐπαναστάσεως, μὲ συμπα- ρστάτας του καὶ ἀμέσους συνεργά- τας τὴν μάμμην του Ἀρχιδάμειαν, πολυεκατομμυριοῦχον τῆς ἐποχῆς ἐ- κείνης, καὶ τὴν ζῶσαν τὴν συζυγί- αν του Ἀγιστοράτην. Καὶ οἱ τρεῖς ὁ- μοῦ δημιουργοὶ τὸ καταληκτικώ- τερον πυροτέχνημα, ποῦ δὲν ἐγνώ- ρισε ποτὲ καμμία ἄλλη μεταγενε- στέρα κοινωνικὴ ἐξέγερσις. Συνά- λλουν δηλαδὴ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς πλα- τεΐας τῆς Σπάρτης ὅλα τὰ χρωστι- κά γραμμάτια τοῦ πλῆθους τῶν πε- νομένων πολιτῶν, καὶ «θάζουν φω- τίαν». Εἰς τὸν πρωτοφανῆ ἐκείνου ἐμπρησμόν, πρωτοστατοῦν ἡ μάμμη καὶ ἡ συζυγίς τοῦ ἐπαναστάτου βα- σιλεῦς, θέτοντες πρῶτα αὐτὰ τὸ πῦρ, μὲ δαυλοὺς κατεσκευασμένους ἀπὸ... ἰδικὰ τῶν χρεώγραφα, δυνάμει τῶν ὁποίων εἶχον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξου- σίαν τῶν μυριάδων πολιτῶν.

Δὲν ἐδημιούργησε λοιπὸν μόνον Παρθενῶνας καὶ μόνον Σωκράτας ὁ

ἐχαρακτηρίζοντο οἱ δούλοι.

Ἐκαστοτε δὲ, ὅτε ἡ ὑπέρμε- φος κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ἀπέφε- ρε κοινωνικὰ χάσματα, καὶ ἐ- νφανίζοντο εἰς τὴν ἑλλάδα συμ- πτώματα ἐκμεταλλεύσεως ἀνθρώπων ἀπὸ ἀνθρώπων, τότε οὐ μόνον εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀνεπτυγμένας Ἀθη- νας, ἀλλὰ καὶ παντοῦ ἄλλου, ἐπέ- ρχεται καὶ πάλιν ἡ πλήρης ἰσορροπία, μὲ κοινωνικὰ φαινόμενα ἀνάλογα τῶν ὁποίων, οὐδενὸς ἄλλου λαοῦ ἡ κοινωνικὴ ἱστορία εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ.

Τί χαρακτηριστικώτερον εἶνε τὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς Σπάρτης, ὅταν φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ πλοῦ- του καὶ τῆς χλιδῆς ἢ ἰθὺς αἰσθη- τοκρατίας. Τότε αὐτὸς οὗτος ὁ βα- σιλεὺς (Ἄγιος ὁ Δ') τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς, ὅχι πολιτικῆς, ἀλλὰ κοι- νικῆς ἐπαναστάσεως, μὲ συμπα- ρστάτας του καὶ ἀμέσους συνεργά- τας τὴν μάμμην του Ἀρχιδάμειαν, πολυεκατομμυριοῦχον τῆς ἐποχῆς ἐ- κείνης, καὶ τὴν ζῶσαν τὴν συζυγί- αν του Ἀγιστοράτην. Καὶ οἱ τρεῖς ὁ- μοῦ δημιουργοὶ τὸ καταληκτικώ- τερον πυροτέχνημα, ποῦ δὲν ἐγνώ- ρισε ποτὲ καμμία ἄλλη μεταγενε- στέρα κοινωνικὴ ἐξέγερσις. Συνά- λλουν δηλαδὴ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς πλα- τεΐας τῆς Σπάρτης ὅλα τὰ χρωστι- κά γραμμάτια τοῦ πλῆθους τῶν πε- νομένων πολιτῶν, καὶ «θάζουν φω- τίαν». Εἰς τὸν πρωτοφανῆ ἐκείνου ἐμπρησμόν, πρωτοστατοῦν ἡ μάμμη καὶ ἡ συζυγίς τοῦ ἐπαναστάτου βα- σιλεῦς, θέτοντες πρῶτα αὐτὰ τὸ πῦρ, μὲ δαυλοὺς κατεσκευασμένους ἀπὸ... ἰδικὰ τῶν χρεώγραφα, δυνάμει τῶν ὁποίων εἶχον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξου- σίαν τῶν μυριάδων πολιτῶν.

Δὲν ἐδημιούργησε λοιπὸν μόνον Παρθενῶνας καὶ μόνον Σωκράτας ὁ

ἐχαρακτηρίζοντο οἱ δούλοι.

Ἐκαστοτε δὲ, ὅτε ἡ ὑπέρμε- φος κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ἀπέφε- ρε κοινωνικὰ χάσματα, καὶ ἐ- νφανίζοντο εἰς τὴν ἑλλάδα συμ- πτώματα ἐκμεταλλεύσεως ἀνθρώπων ἀπὸ ἀνθρώπων, τότε οὐ μόνον εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀνεπτυγμένας Ἀθη- νας, ἀλλὰ καὶ παντοῦ ἄλλου, ἐπέ- ρχεται καὶ πάλιν ἡ πλήρης ἰσορροπία, μὲ κοινωνικὰ φαινόμενα ἀνάλογα τῶν ὁποίων, οὐδενὸς ἄλλου λαοῦ ἡ κοινωνικὴ ἱστορία εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ.

Τί χαρακτηριστικώτερον εἶνε τὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς Σπάρτης, ὅταν φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ πλοῦ- του καὶ τῆς χλιδῆς ἢ ἰθὺς αἰσθη- τοκρατίας. Τότε αὐτὸς οὗτος ὁ βα- σιλεὺς (Ἄγιος ὁ Δ') τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς, ὅχι πολιτικῆς, ἀλλὰ κοι- νικῆς ἐπαναστάσεως, μὲ συμπα- ρστάτας του καὶ ἀμέσους συνεργά- τας τὴν μάμμην του Ἀρχιδάμειαν, πολυεκατομμυριοῦχον τῆς ἐποχῆς ἐ- κείνης, καὶ τὴν ζῶσαν τὴν συζυγί- αν του Ἀγιστοράτην. Καὶ οἱ τρεῖς ὁ- μοῦ δημιουργοὶ τὸ καταληκτικώ- τερον πυροτέχνημα, ποῦ δὲν ἐγνώ- ρισε ποτὲ καμμία ἄλλη μεταγενε- στέρα κοινωνικὴ ἐξέγερσις. Συνά- λλουν δηλαδὴ ἐπὶ τῆς κεντρικῆς πλα- τεΐας τῆς Σπάρτης ὅλα τὰ χρωστι- κά γραμμάτια τοῦ πλῆθους τῶν πε- νομένων πολιτῶν, καὶ «θάζουν φω- τίαν». Εἰς τὸν πρωτοφανῆ ἐκείνου ἐμπρησμόν, πρωτοστατοῦν ἡ μάμμη καὶ ἡ συζυγίς τοῦ ἐπαναστάτου βα- σιλεῦς, θέτοντες πρῶτα αὐτὰ τὸ πῦρ, μὲ δαυλοὺς κατεσκευασμένους ἀπὸ... ἰδικὰ τῶν χρεώγραφα, δυνάμει τῶν ὁποίων εἶχον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐξου- σίαν τῶν μυριάδων πολιτῶν.

ἑλληνισμός. Ἔθεσε πρῶτος τὰς θά- σεις τοῦ παναθροῦν πολιτισμοῦ.

Δὲν πολεμοῦμεν διὰ πολλὰ ἢ ὀ- λίγα ἐλαϊόδενδρα, διὰ μερικὰ ἀμπε- λοχωράκια, ἢ ἔστω καὶ διὰ τὴν κα- τοχὴν ὀρισμένων νησιῶν — ἔλεγεν εἰς τραγικὰς στιγμὰς ὁ Περικλῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Πολεμοῦμεν διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἐάν θὰ ζήσωμεν ὡς ἐλεύθεροι ἄνθρωποι ἢ ὡς δού- λοι...» Δι' αὐτὸ καὶ μόνον ἐπολέμη- σαν πάντοτε οἱ Ἕλληνες.

Τέλος, δὲν θὰ ἐμπεῖνωμεν ἐδῶ ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι Ἕλληνες ὡς ὁ Ξενοφῶν, ἀνατρέχουν εἰς τὸν Περσι- κὸν πολιτισμόν, διὰ νὰ παραδειγμα- τίσουν τοὺς συμπατριώτας των. Ἀλ- λά καὶ κατὰ τὴν προφανῆ ἀκόμη ἐκ- δοχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ξενοφῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξεύρῃ καλύτερα ὑ- ποδείγματα διαπαιδαγωγήσεως, χα- ρακτηριστικῶν τῆς εὐρύτητος ἀντι- λήψεων τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, εἶνε ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν διστάζει νὰ λάβῃ τὰ ὑποδείγματά του ἐκεί- ὃπου νομίζει ὅτι τὰ εὐρίσκει. Καὶ οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων σκανδαλίζεται ὅταν ἑνὰς Ἕλληνα συγγραφεὺς, λέ- γει οὐσιαστικῶς : «Νᾶ ! Ἔτσι ἐκ- παιδεύονται οἱ Πέρσαι !...»

Οἱ οὗο λοιπὸν ἀντίθετοι πολιτι- σμοὶ εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, εἰς στιγμὰς κατὰ τὰς ὁ- ποίας ἡ ἱστορία ἐθεσεν ὅχι μόνον εἰς τὴν ἑλλάδα, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀν- θρωπότητα ὁλόκληρον, τὸ δίλημμα τῆς ἐκλογῆς. Ἡ ἀπαρχὴ τῆς κρίσι- μος ἐκείνης καμψῆς, ἐκδηλοῦται μὲ τὸ πρωτοφανὲς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐ- κείνης «ἱστορικὸν παράλογον». Δη- λαδὴ, αἱ ἀκμάζουσαι Ἰωνικαὶ πα- ράλιοι καὶ νησιωτικαὶ πόλεις, ὁμοῦ δὲ καὶ αὐτὴ ἡ παρ' ὅλγον κοσμο- κράτειρα Σάμος, ἀποτελοῦν τώρα... Περσικὴν Σατραπείαν, ἐκτεινομένην ἀπὸ Λυκίας μέχρις Ἑλλησπόντου. Ἀλλ' ἡ πάλιν Περσικὴ Σατραπεία, πε- ριλαμβάνει τὰς ἀκτὰς τῆς Προπον- τίδος καὶ τοῦ Βοσπόρου, μὲ ἔδραν τὸ Δασκύλειον.

Ἡ Σατραπεία τῆς Μυσίας, μὲ πρῶ- τεύουσας τὰς Σάρδεες, εἶνε καὶ αὐ- τὴ κατὰ μέγα μέρος ἑλληνικὴ, ὅπως ἐπίσης, ἀπὸ Ἰκρου εἰς ἀκρον ἑλλη- νικὴ εἶνε ἡ Σατραπεία τῆς Κιλικίας μὲ ὅλας τὰς παραθαλασσίους ἑλλη- νικὰς πόλεις. Ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ σα- τραπῆ τῆς Γαρσοῦ. Ὑπάρχουν ἄκό- μη πόλεις, ὑπὸ σκιῶν αὐτονομίαν, ὡς ἡ Μίλητος, ἡ Κύμη, ἡ Λάμψακος κτλ. Ἀλλὰ ἐδῶ ὁ θάρβαρος ζυγὸς εἶνε ἀκόμη ἐπαχθέστερος καὶ ἀπε- χθέστερος. Διότι κυβερνοῦν ὡς τυ- ραννοὶ ὄργανα τῆς Περσικῆς αὐλῆς, καλῶς γνωρίζοντα ὅτι ἡ ἐπονείδι- στος τυραννία των μέλλει νὰ λήξῃ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀ- ποτιναχθῇ ὁ Περσικὸς ζυγός. Χα- ρα- κτηριστικὰ δνόματα εἶνε ἐκεῖνο τοῦ Ἰστιάου εἰς Μίλητον, τοῦ Αἰάκου εἰς τὴν Σάμον, τοῦ Στρατίτιδος εἰς τὴν Χίον, τοῦ Λαοδάμαντος ἐν Φω- καίᾳ, τοῦ Ἀρισταγόρα εἰς τὴν Κύ- μῳ, τοῦ ἄλλου Ἀρισταγόρα ἐν Κυ- ζίκῳ, τοῦ Δάφνιδος ἐν Ἀβύδῳ, τοῦ Ἰππόκλου ἐν Λαμψάκῳ, κτλ. κτλ.

Ἀλλὰ ὡς θὰ ἴδωμεν, καὶ ἐδῶ ἀκό- μη ἡ ἑλληνικὴ συνείδησις δὲν κατα- πνίγεται, καὶ μετὰ αὐτῶν ὑπάρ- χουν ἐκεῖνοι ποῦ δὲν θὰ λησμονή- σουν ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου εἶνε Ἕλ- ληνες.

Ὁὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅταν ἐτέθη εἰς τὸν Δαρείον τὸ πρόβλημα διανοίξεως νέων ὁδῶν συγκοινωνίας καὶ ἐμπορίου, ὅποτε καὶ ἐστρέψε τὰ βλέμματα του πρὸς τὴν Εὐρώπην.

Οἱ πράκτορες του, περιγράφουν ὡς μυθικὰ τὰ πλοῦτῃ καὶ ἰδίως τὸν χρυσὸν τῶν Σκυθῶν, τῶν λαῶν δη- λαδὴ τῶν οἰκούντων πέραν τοῦ Δου- νάβεως καὶ ἀνὰ τὰς θορείας ἀκτὰς τῆς Μαύρης θαλάσσης. Ὁ Δαρεῖος δελεάζεται καὶ τίθεται αὐτοπροσώ- πῳ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκστρατείας (513 π. Χ.).

Πρῶτῃ συνέπεια τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς, εἶνε ἡ ἀπίστευτος κίνησις νὰ δραστηριοποιῇ τὸν δημιουργεῖται ἡ ἀνά τούς Ἰωνικοὺς λιμένας, οὗο ὑπάρχουν οἱ πόροι οἱ διυάμι- ροι νὰ ἐξαπλώσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Δαρείου. Βοηθοῦν δὲ τὸν βασι- λεῖα ὅχι μόνο, οἱ κύρνοι οἱ ἀ- ποιοὶ ἐλπίζουν εἰς ἀμοιβὰς καὶ ἀ- ξιώματα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὁ λαός, διότι οἱ Ἰωνικοὶ ἐκείνοι λιμένες ἦ- σαν τόσον συνδεδεμένοι μὲ τὸν Πόν- τον, ὥστε ὁ ἐμπορικὸς τῶν βίος κα- θίστατο ἀδύνατος ἀνευ τῆς συνε- χούς των ἐπικοινωνίας μὲ τὰς ὑπερ- θορείους ἀγοράς. Ἐξ ἄλλου, ἡλι- πίζον ἐπίσης ὅτι διὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ ἀπαλ- λαγῶν ἀπὸ τοῦ Σκύθας ἡγεμό- νας, οἱ ὁποῖοι ἐπεχείρουν καθαρῶς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς ἐπὶ τῶν μετα- φορῶν των, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἐπε- ζέτεινον τὰς ἐμπορικὰς τῶν σχέ- σεις.

Ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν ἐξηγεῖται ἡ καθολικὴ συμμετοχὴ τῶν Ἰωνῶν εἰς τὴν ἐκστρα

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ „ΚΡΑΤΟΣ - ΤΕΡΑΣ” Η ΑΚΜΗ ΤΗΣ ΑΣΣΥΡΙΑΣ

Ωμιλήσαμεν ήδη περί της ανιάντου και θανάσιμου παρακμής των Βαβυλωνίων και περί παροδικής και προσκαιρου παρακμής των Άσσυρίων. Δέον νά έχωμεν υπ' όψιν μας, ότι ο άσσυριακός μαρσαμός άρχίζει νά υποχωρή από του 10ου ήδη πρό Χριστόν αιώνας.

Από τας άρχάς του 9ου αιώνας, έπανευρίσκομεν κράτος Άσσυριακών άκμαίων, υπό τόν βασιλέα Άσσορ Νασιρπάλ. Η άκμή αυτή έκδηλοῦται διά μακρῶν αΐματηρῶν άγώνων, αποτέλεμα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ επέκτασις τοῦ Άσσυριακοῦ κράτους, πρὸς δυσμὰς μέχρι Φοινίκης, πρὸς ἀνατολάς δέ μέχρι τῆς Μηδίας καὶ τοῦ Ἑλάμ.

Ἡδη, εὐρισκόμεθα πρό ἑνὸς τῶν κρατῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δικαίως χαρακτηρίζει ἡ ἱστορία ὡς... «κράτη - τέρατα», κράτη δηλαδή ἀπὸ τὰ ὁποῖα λείπει ἡ ἐθνολογική συνοχή, καὶ τὰ ὁποῖα στηρίζονται, κατὰ κανόνα, ἐπὶ σαθρῶν βάσεων, παραμένουν δέ ἐτοιμόρροπα. Κάποτε ἡ άγωνία τῶν κρατῶν ἐπὶ αἰῶνάς, ὡς λόγου χάριν συνέβη, μὲ ἕνα ἀκόμη γνωστότερον «κράτος-τέρας», ἐκεῖνο τῆς Ρώμης, ὅπου ἡ ἱστορία τῆς Αυτοκρατορίας δέν εἶναι παρά ἱστορία μιᾶς μακρᾶς ανιάντου άγωνίας. Διὰ τὰ ἐπανέλθωμεν ὅμως εἰς τοὺς Άσσυρίους, οὐδὲ καὶ διὰ τοῦ Ἀρ-Νασσοῦρ-Νασιρπάλ, ὁ Σαλμάν-Ασσορ ὁ Β' συνεχίζει τοὺς πολέμους καὶ τὰς κατακτήσεις, ἀπὸ τοῦ 860 μέχρι τοῦ 824. Ἡδη εἶνε προφανές, ὅτι τὸ Άσσυριακὸν κράτος δέν ἔχει πλέον νά ἐκλέξη παρά μίαν τῶν δύο ἱστορικῶν ὁδῶν, τὴν τῶν συνεχῶν κατακτήσεων, ἢ τὴν τοῦ μαρσαμοῦ καὶ τῆς καταβαρσθρώσεως.

Πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς Άσσυριακῆς κοσμοκρατορίας, ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Άσίας, —πλὴν τῶν Φοινίκων— συμμαχοῦν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐπιχειροῦν νά ἀποτινάξουν τὸν άσσυριακὸν ζυγόν. Ἐπακολουθοῦν μακροχρόνιοι καὶ προφανῶς σκληροὶ πόλεμοι, μέχρις ὅτου οἱ Άσσύριοι καταβάλλουσι τοὺς ἡνωμένους ἀντιπάλους. Παρὰ τὴν μεγάλην νίκην τοῦ Σαλμανασσορ πάλιν οἱ ὅτι ποταμοὶ Ὀρόντου, ἢ Συρία ἐσακολουθεῖ νά ἀνθίσταται, ἐν τέλει ὁ μὲν υποχρεοῦται καὶ αὐτὴ εἰς τὴν καταβολὴν φόρων.

Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ, καλὸν θά εἶναι νά γίνη μία χαρακτηριστικὴ διάκρισις. Ὁ ἀνατολικὸς ἱμπεριαλισμὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διαφέρει σὺν τοῖς ἄλλοις, θαυτάτα ἐναντὶ τοῦ συγχρόνου Εὐρωπαϊκοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Ὡς γνωστόν, τὸν σύγχρονον ἱμπεριαλισμὸν χαρακτηρίζει ἐξ ὁδοῦ κεφαλαίων πρὸς τὰς ἀποικίας, ἀντιστρόφως δέ εἰσόδος πρῶτον ὕλων. Κατὰ τὰ ἔτη ὅμως ἐκεῖνα, τὸν ἀνατολικὸν ἱμπεριαλισμὸν χαρακτηρίζει, ἀπλῆ καὶ μόνον εἰσόδος «πλοῦτου» εἰς τὴν μητρόπολιν, ἄνευ ἄλλης διαθέσεως κεφαλαίων, καὶ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς προσπάθειας ἐκμεταλλεύσεως τῶν τοπικῶν πλουτοφόρων πηγῶν, —τῆς συγκοινωνίας, λόγου χάριν,

ἢ ἄλλων πλουτοπαραγωγικῶν συντελεστῶν τοῦ κατακτημένου ἐδάφους καὶ τοῦ ὑπεδάφους του. Ἀμυδρὰν ἐξήρεσιν, ἔκαμεν ἡ Αἴγυπτος, ἡ ὁποία ἔντως ἐξεμεταλλεύετο ἐπὶ αἰῶνας τὰ ὄρυχεα τοῦ ὅρου Σινᾶ.

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ, κατανοοῦμεν διατὶ ὁ Σαλμανασσορ, ἀφοῦ ἐξεστοάτευσεν κατὰ τῆς Περσίας τὴν ὁποίαν καὶ ἐνί-

Ἀνάγλυφον παριστῶν τὸν Τιγλάθ - Πιλασάρ ἐπὶ ἄρματος.

κησε, περιορίσθη εἰς τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν εἰσπραξιν φόρων. Ἐάν ἡ Περσία ἐξηκολούθει ἐπ' ἀπειρὸν νά καταβάλλῃ τοὺς φόρους αὐτοῦς, δέν θά εἶχε νά ἀντιμετώπισῃ νέους πολέμους. Ἀλλὰ οἱ φόροι, καίτοι πληρωνόμενοι ἀπὸ τὰ λαϊκά κατὰ κανόνα στρώματα, ἦσαν ἐξαντλητικοί. Ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ μέγας οὗτος βασιλεὺς τῶν Άσσυρίων ἀναγνωρίζει, ὅτι, οἰασδήποτε σημασίας καὶ ἔαν εἶνε αἱ κατακτήσεις του, δέν θά δυνηθῇ νά δεσπῶσῃ, ἔαν δέν θέσῃ χεῖρα ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. Ἐποφελῇται λοιπὸν ὁ Σαλμανασσορ τῶν ἐσῶτα

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΠΡΙΟΝΙ

Τοῦ λοιποῦ, εἰς τὰς Ὀμοσπονδιακὰς φυλακὰς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, οἱ κατὰ τὰς θὰ φοροῦν κάλτσες θαμβακερές. Εἰς κανένα δέν θά ἐπιτρέπεται νά φορῇ μάλλινες κάλτσες. Τὸ μέτρον δέν ἐλήφθη διὰ λόγους οικονομικοῦς, ἀλλὰ διὰ λόγους ἀσφαλείας, ἐλήφθη δὲ ἀφότου εἰς φυλακισμένους, ὀνόματι Ράλλφ Ἐβανς κατῳρῶσεν ὅτι ἀποδράσῃ, ἀφοῦ ἐπρίονισεν τὰ κἀγκέλλα τοῦ παραθύρου τοῦ κελιοῦ του μὲ... μίαν μάλλινην κάλτσαν. Ὅπως ἐξηκριβώθη, ὁ Ἐβανς περιέβαλε μὲ μίαν κάλτσαν τοῦ τῷ ἕνα ἀπὸ τὰ σίδερα καὶ ἔπειτα, κρατῶντας τὸ ἄκρον τῆς μὲ τὸ ἕνα χεῖρ, ἤρρισε νά... πριονίζει. Πανελάχιστα μεταλλικὰ κομματάκια ἀπεσπάρσθησαν, αὐτὰ δὲ ἐχρησίμευσαν ὡς λίμα, ἡ ἑτοῖα, ἐπὶ τέλους, ἔκοψε τὸ σίδερον. Ἐχρησίμευσεν ἐπὶ τὸ ὅλον αὐτὴν, ἀλλὰ εἰς τὸ τέλος ἦτο ἐλπίθιος.

ρικῶν ταραχῶν τῆς Βαβυλωνίας καὶ τῶν δυναστικῶν τῆς διχονοίᾳ καὶ ἐτεμβαίνει διὰ τὰς ρυθμίσεις τὰ πράγματα. Ὁμοῦ μετὰ τῶν βαβυλωνίων, καθυπτάσσει τοὺς Χαλδαίους, ἀκολουθῶν δὲ εὐρίσκει ἐξησθενημένους τοὺς Βαβυλωνίους, καὶ τοὺς καθυποτάσσει καὶ αὐτοὺς. Μετὰ τὸν θάνατόν του, οἱ ὑποταγέντες συνασπίζονται καὶ ἐπαναστατοῦν, θέτουν δὲ πράγματι εἰς δύσκολαν θέσιν τὴν Άσσυριακὴν αὐτοκρατορίαν συμμαχῶσαντες μετὰ τῶν Ἑλαμιτῶν.

Ἐν τούτοις, ὁ διάδοχος τοῦ ἀποθανόντος, Σαμουραμάν ὁ Δ', κατορθώνει νά ἀντιμετώπισῃ τὴν ἐξέγερσιν. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος του Ραμμανράδι ἡ Ἀδάρ Νιράρι, ἐπιχειρεῖ ἀλλεπαλλήλους ἐκστρατείας, καὶ ἐπεκτείνει τῶσα τὰ ὅρια τῆς Άσσυρίας μέχρι Κασπίας θαλάσσης (811, π. Χ.).

Μὲ μίαν νέαν ἐκστρατείαν, ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς κυριεύει τὴν Δαμασκόν, ὁποῦ αὖτε τοὺς Φιλισταίους, τοὺς Ἑδωμίτας, ἐπίσης δὲ καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ φθάνει μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Ἀλλὰ, ὡς ἐτονίσσαμεν καὶ ἀνωτέρω, αἱ κατακτήσεις αὐταὶ εἶνε ἐφήμεραι. Τὸ κέντρον, εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀδυναμίᾳ νά διοικήσῃ τὸς λαοὺς δι' αὐτὸ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλεῶς ἐπαναρχίζει νέα περίοδος παρακμῆς, ἡ ὁποία διαρκεῖ ἐπὶ ἡμισυ σχεδὸν αἰῶνα.

Ἀλλὰ οὐτε καὶ τὴν φερόν αὐτὴν τὸ βασίλειον τῶν Άσσυρίων ὑποκύπτει εἰς τὴν κρίσιν. Ἡ ἀνοδος εἰς τὸν θρόνον τοῦ Τιγλάθ - Πιλασάρ σημαίνει τὴν ἀπαρχὴν νέας πάλιν άκμῆς. Ἡ πολιτικὴ τοῦ βασιλεῶς αὐτοῦ συνίσταται εἰς ἀκρῆς πολέμους, εἰς αἰφνιδιστικὰς ἐπιθέσεις, ἐναντίον ἀκόμη καὶ τῶν χωρῶν αἱ ὁποῖαι δέν ἐξεγείρονται. Ὁ Τιγλάθ - Πιλασάρ εἶνε ὁ ἰδρυτὴς τῆς πολιτικῆς τῆς συστηματικῆς τρομοκρατίας, καὶ ὅταν ἀκόμη δέν διδεται ἀφορμὴ πρὸς λήψιν μέτρων. Πιστεῖται ὅτι ἡ τρομοκρατία, ἀργὰ ἢ γρήγορα θά ἐξυπηρετήσῃ τὴν διοικητικὴν μηχανήν.

Ἀντιπερισπασμὸν ὅμως εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτὴν, ἀποτελεῖ ἡ ἄλλη μελετημένη πολιτικὴ τῆς Αἰγύπτου, ἡ ὁποία φροντίζει νά συντηρῇ πράκτορας τῆς εἰς τὰς στεναζούσας χώρας καὶ νά διεγείρῃ συνεχῶς τὰ ἐθνικὰ δνεῖρα τῶν ὑποτελῶν. Τώρα ἡ Αἴγυπτος ἀναλαμβάνει νά παίξῃ τὸν ρόλον τῆς προστατίδος τῶν Ἑθνῶν.

Καὶ εἰς τὸ σημεῖον ἀκριβῶς αὐτὸ, ἐνέχει ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, ἡ σύγκρισις τῶν δύο συστημάτων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀφάιμαξιν, ὅσον τῶν τρομοκρατουμένων, ὅσον καὶ τῶν «προστατευομένων» λαῶν.

ΠΡΟΣΕΧΩΣ: Ἡ πρὸ 2.800 ἐτῶν διπλωματία.

Ο ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΟΣ «ΧΡΥΣΟΥΣ ΑΙΩΝ»

Ἐκεῖνο ποὺ χαρακτηρίζει τὴν Σολουτραίαν περίοδον τῆς Παλαιολιθικῆς ἐποχῆς, περὶ τῆς ὁποίας ἐγράψαμεν εἰς τὰ προηγούμενα, εἶνε ἡ σαφὴς ἀνωτερότης τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐν σχέσει πρὸς τὰς προηγούμενας περιόδους. Εὐρισκόμεθα ἤδη εἰς τὸ κατακόρυφον, εἰς τὸν «Χρυσὸν Αἰῶνα» τοῦ Παλαιολιθικοῦ πολιτισμοῦ. Ὅπως ἡ προηγούμενη βαρβαρότης ἐκράτησεν ἐπὶ αἰῶνας καὶ αἰῶνας, οὕτω ὁ «Χρυσὸς Αἰὼν», αὐτὸς ἐγνώρισε διαρκείαν ἑκατοντάδων, αἱ ὅχι χιλιάδων, ἐτῶν.

Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ μεσουρανήματος αὐτοῦ εἶνε ἡ ὄντως ἀνωτέρα τέχνη μὲ τὴν ὁποίαν εἶνε κατασκευασμένα τὰ σολουτραῖα ὄπλα καὶ ἐργαλεῖα, πολὺ δὲ περισσώτερον ἡ τέχνη καὶ ἡ λεπτότης τῶν κοσμημάτων.

Διότι ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νά αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ «κόσμου», τοῦ στολιδιοῦ. Πρὸς τοῦτον τὸν παραινῶν δύο τινά, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ παράδειγμα τῆς περιοδικῆς διακοσμῆσεως τῆς φύσεως, ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀνεῖσις τοῦ ὕλικου τοῦ εἶου, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν τῆς δημιουργίας ἀνωτέρων καλλιτεχνικῶν καὶ πνευματικῶν ἰδανικῶν.

Ὁ ὑποδειγματικὸς «κόσμος» τῆς φύσεως δημιουργεῖ τὸ καλλιτεχνικὸν ἐνστικτον τοῦ πρωτογόνου ἐκείνου ἀνθρώπου, ἀκριβῶς λόγῳ τῆς περιοδικότητός του, ὀφειλομένης εἰς ἐναλλαγὴν τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους. Ἡ γῆ, ποὺ καλύπτεται μὲ χλόην καὶ φυτῶνται ἔπειτα μὲ καρποὺς, ὁ ἥλιος ποὺ λάμπει καὶ θερμαίνει κτλ., ὅλα αὐτὰ εἶνε φυσικὸν νά ἐγκαταλείπουν παρερχόμενα ἕνα συναισθημα νοσταλγίας, ἀναμνήσεως καὶ ἐλπίδος.

Ὅταν παύουν νά ὑπάρχουν, ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος τὰ νοσταλγεῖ, τὰ ἀναζητεῖ, ἀναμνήνει τὴν ἐπάνοδόν των. Καὶ, ὅπως ὁ ἐρωτευμένος ὄλων τῶν ἐποχῶν, ἀρέσκειται νά χαράσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τῆς ράβδου τοῦ τὸ ὄνομα τῆς ἀγαπημένης, οὕτω καὶ ὁ ἔρῶν τὰς ὥρας ἐποχᾶς ἀνθρώπος προσπαθεῖ διὰ κάθε τρόπον νά ἀναπαράσῃ τὰ θέλητρα, τὰ ὁποῖα τοῦ λείπουν. Ἐξ αὐτοῦ ἡ πρώτη ὁρμὴ τοῦ ἀνθρώπου τῆς σολουτραίας περιόδου, ὅπως ἀναπαράσθη ἐν τῷ μετρω τῶν δυνάμεων του τὴν φύσιν, μὲ χαράγματα καὶ χονδροειδεῖς εἰκόνας, ποὺ ἀναπαριστοῦν διάφορα φυσικὰ ἀντικείμενα, κυρίως ἄνθη καὶ δένδρα.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι δέν ἀνευρίσκομεν ἀκόμη τοιαῦτα χαράγματα, ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τῶν σπηλαίων, ὡς θά συμβῇ εἰς κατοπινὰς ἐποχάς. Ποῦ λοιπὸν ἀναπαριστᾷ τὰ κοσμήματα αὐτὰ καὶ πῶς τὸ γνωρίζομεν αὐτό;

Τὰ ἀναπαριστᾷ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἰδίου του δερμάτος. Ἐδῶ ἔχει τὴν ἀρχὴν τοῦ ὁ «στιγματισμοῦ», ἡ «τατουάρισ», ὅπως συμβαίνει ἀκόμη νά γίνεταί εἰς ἡμιαγρίους λαοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ κοινωνικὰ ὑποστρώματα. Ἐπὶ πολὺ, ἐπιστεῦθη ὅτι ἡ τάσις αὕτη εἶχε θρησκευτικὴν ἀρχὴν καὶ ὅτι, διὰ λόγους

θρησκευτικῶν ἢ γενικώτερον διὰ λόγους γοητείας ἢ μαγανείας, ὁ προϊστορικὸς ἄνθρωπος ἐγέμιζε τὸ σῶμα του μὲ τοτεμιστικὰ σύμβολα καὶ ἀναπαράστασεις.

Ὡς ἀπεδείχθη, ἡ μάλλον ὡς πιστεύεται σήμερον, ἡ τοτεμιστικὴ ἐκείνη τέχνη δέν ἦτο γυναιουργὸς αἰτία τῆς στίξεως, ἀλλὰ προσπάθεια νά ἐξωραίσῃ τὸν ἑαυτόν του.

Πόθεν ὅμως γνωρίζομεν ὅτι ὁ σολουτραῖος ἄνθρωπος ἐστὶν ἡμῶν;

Ἐργαλεῖα τῆς Σολουτραίας περιόδου.

λολουτραῖος ἄνθρωπος ἐστὶν ἡμῶν διὰ τὸ σῶμα τοῦ διὰ τὰς καλλωπίσει; Αὐτὸ τὸ μαρτυροῦν διάφορα ὄστα, κυρίως ὄστα ζώων, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε χαραγμένα διάφοροι ἀναπαράστασεις. Αὐτὸ, ἐν τούτοις, δέν θά μᾶς διεφώτισεν βεβαίως. Ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ μᾶς κἀμῖν νά ἐξαγάγωμεν τὸ ὡς ἄνω γενικώτερον συμπέρασμα εἶνε ὅτι εἰς τὰς διαφόρους σολουτραίας ἐστίας εὐρέθησαν ὠραιότατα κατεργασμένα καρφίδες ἢ μάλλον «πα-

ΠΟΙΑ Η ΘΡΕΠΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 5ης σελίδος)

ρος. Ἐπειδὴ ὁ θάλαμος τοῦ ἀέρος αὐξάνεται διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου, ὅσον καλλιότερον εἶναι τὸ ὡν, ὅσον περισσώτερον μετακινεῖται τὸ ἐσωτερικὸν κατὰ τὴν τάραξιν τοῦ ὡν διὰ τῆς χειρὸς.

γ) Ἐξέτασις εἰς τὸ διερχόμενον φῶς. Αὕτη εἶναι ἡ συνήστερον ἐν τῇ πράξει χρησιμοποιουμένη μέθοδος. Κατ' αὐτὴν τοποθετεῖται τὸ ὡν ἐντὸς σκοτεινοῦ χώρου καὶ φωτίζεται ἰσχυρῶς. Πρόσφατα ὡὰ παρῶσις ζουν ὁμαλοτάτην διαφάνειαν, πεπαιτωμένα δὲ θολότητα καὶ κηλίδας μικρὰς ἢ μεγάλας καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτον σαφῶς περιδιαγεγραμμένα. Ἡ ἐξέτασις αὕτη ἴσως γίνεταί δι' εἰδικῶν ὥσκειων δύναται ἀριστὰ νά γίνη καὶ διὰ τῆς χειρὸς, δηλαδή περικλείεται τὸ ὡν ἐντὸς τῆς παλάμης, φέρεται πλησιέστερα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν καὶ φωτίζεται δι' ἰσχυροῦ φωτός.

Εἰς τὸ ἐμπόριον κυκλοφοροῦν ἐπίσης καὶ παρασκευάσματα ζηρῶν ὡν, χρησιμοποιούμενα εἰς μεγάλα ποσὰ πρὸς παρασκευὴν ζυμαρικῶν, ἡδυνάτων, ὁμελετῶν, μαγιονέζας, διαφόρων γλυκισμάτων, εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς μαργαρίνης κτλ.

Σ. ΓΑΛΑΝΟΣ

ραμάνες», ἀκόμη καὶ ἀντικείμενα ποὺ ἐνθυμίζουν τὰ σημερινὰ «κλίπς», τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν αἱ γυναῖκες. Αὐτὰ εἶνε κατασκευασμένα ἀπὸ ὁστά ταρανδῶν ἢ ἄλλων ζώων, καθίσταται δὲ πρόδηλος ὁ τρόπος χρησιμοποίησός των. Ἀποβλέπουν βεβαίως ἀρχικῶς εἰς πρακτικὸν σκοπὸν, εἰς τὸ νά συγκρατήσῃν ὅτι τὰ δέρματα ἢ τὰ δερμάτινα φορέματα ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ ἡ κατεργασία τῶν προφανέστατα δέν ἀποδέλπει μόνον εἰς πρακτικὸν σκοπὸν. Εἶνε ἐξῶφθαλμος ἡ προσπάθεια τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ὠφελίμου μετὰ τοῦ ὠραίου, ὥστε τὸ χρήσιμον ἀντικείμενον νά εἶνε καὶ κόσμημα. Πλὴν αὐτῶν, ἀνευρίσκομεν χάνδρες ἀπὸ κόκκαλον, τῶν ὁποίων ὁ προορισμὸς ἦτο πλὴν καθαρῶς διακοσμητικὸς, εὐρίσκομεν ἐπίσης κατεργασμένα κογγύλια καὶ ὀδόντας ζώων ἐπίσης κατεργασμένους.

Μία μικρὰ λεπτομέρεια, δέν μᾶς ἀφήνει ἀφιβολίαν τοῦ προορισμοῦ τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν. Ἐκαστον κογγύλιον, ἕκαστος ὀδὸντος φέρουν καὶ ἀπὸ μίαν μικρὰν ὀπήν. Εἰς τὴν ἄλλαν νά ἐχρησίμευεν αὕτη παρὰ εἰς τὸ νά δύναιται νά διαπερασθῇ ἀπὸ νήματος — φυτικὰς προφανῶς — καὶ νά σχηματίσῃ περιδέραϊα, βραχιόλια κτλ. κοσμήματα δηλαδή προσωρισμένα νά κοσμήσουν τοὺτον τὸν φέροντα; Εἶνε λοιπὸν ἐξῶφθαλμον ὅτι, προτοῦ ἀρχίσῃ νά διακοσμῇ τὸ ἄμεινον περιβάλλον του, ὁ σολουτραῖος ἄνθρωπος ἤρρισε ἀπὸ τοῦ νά διακοσμήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Πρὶν χαράξῃ εἰκόνας καὶ ἀναπαράστας ἐπὶ ὁσῶν ἡ ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τῶν σπηλαίων, ἐχάραξε τὰς ἀναπαράστασεις αὐτὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἰδίου του δερμάτος.

Διὰ τὰ γίνοντο ὅμως ὅλα αὐτὰ, σημαίνει ὅτι ὑπῆρχεν ἡ προϋπόθεσις τῆς ὕλικης ἀνέσεως. Τοῦτο ἀκριβῶς διαπιστοῦται ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὄπλα, τὰ σύνεργα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Δέν εἶνε πλὴν πρωτόγονα ὡς εἰς τὰς προγενεστέρους ἐποχάς. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ἀποστολὴ τῶν εἶνε πάντοτε πρακτικῆς φύσεως, ἀλλὰ ὅχι ἀποκλειστικῶς πρακτικῆς.

Διότι τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ὄπλα αὐτὰ, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐκ λίθου ἢ ἐξ ὁστοῦ, εἶνε λεπτότατα κατεργασμένα, ἀλλὰ καὶ διακοσμημένα. Αἱ αἰχμαὶ τῶν σκοντιῶν καὶ τῶν τόξων, ποὺ ἐξ αἰτίας τοῦ σχήματός των ὀνομάσθησαν «φύλλα ἰτέας» ἢ «φύλλα δάφνης», εἶνε σπανίως κομψότατα. Ὁ ἐργάτης ἔχει φθάσει μέχρι σημείου νά πραγματοποιῇ γλυφὰς κανονικὰς καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ἐργαλείου. Ὁρισμένοι ἀπὸ τὰς αἰχμὰς αὐτὰς εἶνε τὸσον λεπταί, ὥστε καταντοῦν διαφανεῖς. Ἀλλὰ πάλιν ἀντικείμενα εἶνε τὸσον εὐθραυστα, ὥστε νὰ διερωτῶται τις ἔαν δέν ἦσαν προσωρισμένα ὡς ἀντικείμενα, πράγμα τὸ ὁποῖον θά ἐμαρτύρει ἀκόμη πλεον προωδευμένη κοινωνία, ἐφ' ὅσον θά εἶχεν ἤδη ἐμφανισθῇ τὸ θρησκευτικὸν συναισθημα ὑπὸ μορφῇ βεβαίως ἀνιμιστικῆς περὶ τῆς βλέπε δσα ἐγρᾶφσιν εἰς τὰ κεφάλαια περὶ θρησκευτολογίας.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ὁ Μαγδαληναῖος πολιτισμὸς.

ΠΩΣ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ προέκυψε από τήν πλήρη ἀναστάτωση ΑΙ ΕΙΣΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΩΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ

Ο ἡγέτης τῶν Βανδάλων Γενσερίκς περιεφρόνησε τὸν ρωμαϊκὸν θρόνον, τὸν ὁποῖον ἀφῆκεν εἰς τοὺς περιφήμους «Αὐτοκράτορας - Φαντάσματα», ἐντελῶς ἀναξίας λόγου φυσιογνωμίας, οἵτινες προτεπάρησαν νὰ συνεχίσουν τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν, περιελθούσαν εἰς πλήρη παρακμὴν.

Ὑπὸ σερπητὸς πλέον καθεστῶς, ἡ Ρώμη ἀποτελεῖται τὴν ἀγωνίαν της, μέχρι τοῦ 476 μετὰ Χριστόν, ὅποτε ὁ ἀρχηγὸς τῶν μισθοφόρων Ἑρούλων Ὀδοάκρος θέτει ἐπὶ τέλους τέρμα εἰς τὴν σκιώδη ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων καὶ ἀνακηρύσσεται ὁ ἴδιος «Βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας». Τὸ σηματικὸν αὐτὸ γεγονός ἀντιπαρήλθε σχεδὸν ἀπαράτηρητον ἀνὰ τὸν τεταραγμένον ἄλλον κόσμον τῆς ὀφθαλμίας ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐξ ἄλλου, ὁ Ὀδοάκρος δὲν ἐκράτησεν ἐπὶ πολὺ τὴν ἐξουσίαν του. Διότι κατέφθασαν οἱ Ὀστρογότθοι, ἀπελευθερωθέντες ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Οὐννων, καὶ ἠθέλησαν νὰ ἱδρῶσουν καὶ αὐτοὶ βασιλεῖον. Ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Θεοδόριον, ὑπέτασαν τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὸ 493, ὅποτε ὁ ἡγέτης τῶν ἀπείθῃ εἰς τὸν πλουσιωτέρων καὶ ἰσχυροτέρων βαρβάρων βασιλεῶν. Ἀλλὰ ἡ αἴγλη τοῦ βασιλείου αὐτοῦ ἐκράτησεν ἐλάχιστα, καί, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βαρβάρου αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ πλαστογραφῇ τοὺς Ρωμαίους αὐτοκράτορας, ἐπανήρχισαν αἱ ταραχαὶ καὶ ἐπικυβόλησεν ἡ κατάρρευσις (526).

Τώρα ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἱστορίας νέα βαρβαρικά στίφη. Πρόκειται περὶ τῶν Λογγοβαρδῶν ἢ Λομβαρδῶν, οἱ ὁποῖοι κατέρχονται τὰς Ἀλπεῖς κατὰ τὸ 528, ὑπὸ ἡγέτην τῶν τῶν Ἀλθίνων, καὶ ὑποδουλώνουν τὴν κεντρικὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον. Τὸ ὄνομα τῶν Λομβαρδῶν ἔμεινεν ἀπὸ τότε εἰς ὁλόκληρον τὴν κοιλάδα τοῦ Πάδου ποταμοῦ (τοῦ Πό). Οἱ Λομβαρδοὶ ἀσπάζονται τὸν Χριστιανισμόν, τὸν ὁποῖον τοὺς ἐδίδασκεν ἡ Βασιλισσά των Θεοδωρίνη, τὸ δὲ βασιλεῖον των διέλαμψε πράγματι ἐπὶ τινὶ καιρὸν δι' αἰγλῆς λαμπράς. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπεκτείνουν τὴν κατοχὴν των ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν περιοχῶν, αἱ ὁποῖαι ἔμεινον ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν Βυζαντινῶν. Οὔτε ἠδυνήθησαν νὰ καταλάβουν τὴν Ρώμην, τὴν ὁποίαν κατεῖχον τὴν τῶν οἱ Πάπαι καὶ τὴν ἐθεώρουν ὡς ἀνεξάρτητον ἰδικὸν των κοσμικὸν βασιλεῖον. Ὅταν, οἱ Πάπαι εἶδον ὅτι κινδυνεύουν ἀπὸ τοὺς Λομβαρδοὺς, ἐκάλεσαν εἰς βοήθειάν των τοὺς Φράγκους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἤδη κληρονομήσει ἄλλαν βαρβαρικά βασιλεία.

Διὰ νὰ ὁλοκληρώσωμεν, τὴν ἀπαρίθμησην τῶν βαρβάρων λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξῆλθον νὰ ἀποτελέσουν τοὺς πληθυσμούς τῆς Εὐρώπης, δεῶν ἀκόμη νὰ συμπεριλάβωμεν τοὺς Σάξονας καὶ τοὺς Ἀγγλούς, οἱ ὁποῖοι προήλ-

Εἰς τὸ προηγούμενον ἐξετέθη ἡ σειρά τῶν εἰσβολῶν τῶν βαρβάρων λαῶν εἰς τὰς χώρας τοῦ δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ἀπὸ τοὺς ἐκρέατους αὐτοὺς, οἱ Βάνδαλοι, ὑπὸ τὸν Γενσερίκ, κατέλαβον τὴν 455, τὴν Ρώμην.

Θοὺ ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν νήσον τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὅπου ἐσχηματίσθησαν ἐπτά βασιλεία, ἀπὸ τοῦ 455.

Ἡ μεγάλη αὐτὴ νήσος δὲν ἦτο βεβαίως ἀκατοίκητος. Οἱ ἐπιδρομαὶ εἰς ἐξεδίωξαν τοὺς αὐτόχθονας, πρὸς τὰς ὄρεινὰς περιφερείας τῆς Οὐαλλίας, ἡ δὲ μεγαλὴ νήσος, ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν «Γῆ τῶν Ἀγγλῶν» ἢ Ἀγγλία. Τὸ βόρειον μόνον τμήμα τῆς νήσου, διέτηρησε τὸ ὄνομά του, ὡς Καληδονία ἢ Σκωτία, καὶ παρέμεινεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ὀρεινῶν αὐτοχθόνων, τοὺς ὁποῖους ἐπὶ μακρὸν ἔτρεμον οἱ Ἀγγελοι.

Ἐν τῇ μεταξύ, ἐκ τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι κατέλαβον τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν, οἱ Φράγκοι ἐφάνησαν οἱ ὀλιγώτερον φιλόδοξοι. Ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν μεταξύ τοῦ Μένση καὶ τοῦ Ρήνου περιοχὴν, ἀφῆκαν τὰς ἐπιδρομαὶς νὰ ἀντιπαρέλθουν ὡς χεῖμαρρος, καὶ δὲν ἐκινήθησαν παρὰ μόνον ἀργότερον ὑπὸ τὸν ἡγέτην των Κλοδίων, κατόπιν δὲ (448) ὑπὸ τὸν Μερσβαίον ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσαν δυναστείαν τῶν Μερσβιγγιανῶν. Ἡ πρώτη των πρωτεύουσα ὑπῆρξεν ἡ πόλις Τουρνάι. Ὁ Μερσβαῖος ὑπέταξε ὀριστικῶς τοὺς Γαλάτας, καὶ συνήνωσε Φράγκους, Βουργουνδοὺς καὶ Βισιγόθους, διὰ

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Ἡ μεγαλύτερα σιδηροδρομικὴ ἀτμομηχανὴ τοῦ κόσμου εἶναι φυσικὰ ἀμερικανικὴ καὶ φέρει τὸ ὄνομα «Πόλις τοῦ Λὸς Ἀντζελες». Ἐκτελεῖ τὴν συγκοινωνίαν μεταξύ Λὸς Ἀντζελες καὶ Σικάγου, διανύει δὲ τὴν ἀπόστασιν αὐτὴν ἐντὸς 40 ὥρων.

Πολλοὶ νομίζουν ὅτι τὸ χρηματιστήριον τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡ περίφημος Οὐὼλ Στρήτ, εἶναι τὸ καλὺτερον πληροφωρημένον κέντρον τῶν συμβαινόντων εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἐν τούτοις τὸ 1932 ὅτε ἐξελέγη πρόεδρος τῆς δημοκρατίας διὰ μεγάλης πλειοψηφίας ὁ κατέχων καὶ σήμερον τὸ προεδρικὸν αξίωμα Φραγκλίνος Ρούσβελτ, ἡ Οὐὼλ Στρήτ ἐστοιχημάτιζε 7 πρὸς 5 ὅτι θὰ ἐπανεκλεγῇ ὁ πρῶν πρόεδρος Χούβερ.

νὰ δυνηθῇ νὰ ἀπωθήσῃ τοὺς Οὐννων. Διάδοχος ὑπῆρξεν ὁ υἱὸς του Χιλδέριχος, διάδοχος δὲ αὐτοῦ, ὁ περίφημος Κλόβις, ἄλλως γνωστὸς ὡς Χλοδοβίκος. Οὗτος διεξήγαγε συνεχεῖς πολέμους ἐναντίον ὅλων τῶν ἄλλων βαρβάρων ἡγετῶν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, πρὸ πάντων δὲ ἐναντὶ τῶν ἄλλων Φράγκων ἡγετῶν, μέχρις ὅτου παρέμεινεν ὁ μόνος κυρίαρχος. Τοὺς ἄλλους Φράγκους ἡγέτας, ἂν καὶ συγγενεῖς του, τοὺς κατέσφαξε καὶ ἐστερέωσεν αὐτὴν τὴν βασιλείαν του, τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις, δὲν ἐχάρη ἐπὶ πολὺ, διότι ἀπέθανεν ἐν ἔτει 511 εἰς τὴν πρωτεύουσάν του τὴν ὁποῖαν αὐτὸς ἱδρυσεν εἰς Παρισίους ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας Λουτεντίας ἢ Λουθηκίας. Οἱ υἱοὶ του, τέσσαρες τὸν ἀριθμῶν, Τιερό, Χιλδεβέρτος, Κλοδομυρὸς καὶ Κλοδάριος, διενεμήθησαν τὸ Κράτος τοῦ πατρὸς των, καὶ ἱδρυσαν τέσσαρα βασιλεία. Αὐτὰ ἦσαν, τὸ βασιλεῖον τοῦ Μέτς, τὸ βασιλεῖον τῶν Παρισίων, τὸ βασιλεῖον τῆς Σουασσῶν, καὶ ἐκεῖνο τῆς Ὀρλεάνης.

Κατέκτησαν ἀκόμη καὶ οἱ τέσσαρες ὁμοῦ, τὴν Θουριγγίαν, τὴν Βουργουνδίαν καὶ τὴν Ὠθέρινην.

Ἀλλὰ θάρβαροι, ὡς ἦσαν, δὲν παρέλειψαν νὰ ἐπιδοθῶν εἰς ληστρικάς ἐκστρατείας, οἱ μὲν ἐναντὶ τῶν δὲ καὶ νὰ ἀλληλοσφαγοῦν. Τελευταῖος ὅλων ἐπιζήσας, ὁ Κλοδάριος συνήνωσεν ὁλόκληρον τὴν Γαλιαν, καὶ ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 561.

Τὰ τέσσαρα βασιλεία τὰ ὁποῖα εἶχον δημιουργηθῇ, ἔγιναν τῶρα τρία μόνον. Ἦσαν δὲ αὐτὰ, τὸ βασιλεῖον τῆς Βουργουνδίας, τὸ βασιλεῖον τῆς Νευστρίας (Δυτικὸν βασιλεῖον) καὶ τὸ βασιλεῖον τῆς Ὀστρασίας (Ἀνατολικόν).

Τὰ δύο τελευταῖα αὐτὰ κράτη, ὑπὸ ἡγεμονίας, τὴν Φρεδεγόνδην καὶ τὴν Εὐρυχίλδην, ἐκήρυξαν μεταξύ των, τὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν αἱματηρότατος καὶ ἐκράτησε μέχρι τοῦ 613. Ὁ Κλοθάριος ὁ Δεύτερος συνήνωσε τὰ δύο βασιλεία, καὶ τὰ ἐκληροδότησεν εἰς τὸν υἱόν του Δαγοβέρτον. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐπανήρχισεν ὁ διαχασμὸς, ἡ δὲ διακυβέρνησις περιήλθεν οὐσιαστικῶς εἰς τοὺς παλατινοὺς. Μεταξύ αὐτῶν, ὁ Πιπίνος ὁ Ἐριστόλιος ἐκυβέρνησεν ὁλόκληρον τὴν Γαλιαν ἐξ ἐνόμιματος τοῦ βασιλέως του, ὁ δὲ υἱὸς του Κάρολος Μαρτέλος, διὰ τῆς περιφήμου μάχης τοῦ Πουατιέ (732) ἀνεχάτισε τοὺς Ἀραβας, οἱ ὁποῖοι εἶχον προελάσει. Τέλος, ὁ Πιπίνος ὁ Βραχὺς καθήρесе τὸν τελευταῖον μεροβιγγιανὸν βασιλέα, καὶ ἀνεκηρύχθη ὁ ἴδιος βασιλεὺς τῶν Φράγκων, κατὰ τὸ 752.

ΕΠΕΤΑΙ: Ἡ νέα Εὐρωπαϊκὴ κοινὴ νῆα, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Καρλομάγνου, ἔμφανισις τῆς Φεουδαρχίας.

ΟΙ ΔΥΟ ΒΑΡΔΑΙ

Ἡ ἱστορία δύο μεγάλων στρατηγῶν, τοῦ Βάρδα Φωκά καὶ τοῦ Βάρδα Σκληροῦ, ποὺ ἐφιλοδόγησαν νὰ γίνουν αὐτοκράτορες καὶ ἡ Μοῖρα τοὺς ἔφερε νὰ ἀλληλομαχοῦν, πότε ὁ εἰς ἀπαιτητὴς τῆς ἀρχῆς καὶ ὁ ἄλλος ὑπερασπιστὴς τοῦ θρόνου καὶ πότε ὁ δεῦτερος ἀπαιτητὴς καὶ ὁ πρῶτος στρατηγὸς τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὑπὸ Κ. ΣΦΑΕΛΛΟΥ

Ὅταν μέσα σὲ μιὰ νύκτα τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 969 ὁ Νικηφόρος Φωκάς, τὸ καύχημα τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ἐπεφτε αἰμόφυρτος ἀπὸ τὰ πλῆγματα τοῦ ἰδίου του τοῦ ἀνεψιῦ ποὺ φιλοδοξοῦσε τὸν θρόνον καὶ τὴν καρδιά τῆς Θεοφανοῦς ἡ οἰκογένεια τῶν Φωκάδων ποὺ εἶχε δώσει τόσους δοξασμένους στρατηγούς δεχόμεν κτύπημα ἀποφασιστικόν.

Ἐξόριστοι στελνόμενοι στὴ Λέσβο ὁ Λέων Φωκάς ὁ κουροπαλάτης καὶ ὁ γιὸς του Νικηφόρος — ἀδελφὸς ὁ ἑνας, ἀνεψιὸς ὁ ἄλλος τοῦ δολοφονημένου. Κι' ὁ στρατηγὸς Χαλδίας (ὁ διοικητὴς Τραπεζούντος ὅπως θὰ ἐλέγαμε σήμερα) ὁ Βάρδας Φωκάς, ὁ ἄλλος γιὸς τοῦ Λέοντος, εὐρέθηκε περιωρισμένος στὴν Ἀμάσεια.

Ἐνας ἄνθρωπος ὅμως σάν τὸν Βάρδα δὲν μποροῦσε νὰ πιστεῦσῃ ὅτι εἶχε λήξει ὀριστικῶς ἡ σταδιοδρομία του. Ἐπὶ γενεάς οἱ Φωκάδες, πρῶτοι μέσα στοὺς πρώτους καὶ ἱκανοὶ ὅσο ὀλίγοι, φιλοδοξοῦσαν τὰ ἐρυθρὰ αὐτοκρατορικὰ πέδιλα καὶ τὴν ράβδον τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τὴν οἰκογένειά τους εἶχε ἐπιτύχει δὲν ἦταν πιά διαπαιθήμενοι νὰ ἀναγνώρισουν ἄλλον αὐτοκράτορα.

Λίγον καιρὸ λοιπὸν ἀργότερα ὁ Βάρδας δραπέτευε ἀπὸ τὴν Ἀμάσεια, κατεβαίνει στὴν Κασάρεια καὶ ἐκεῖ ἀφοῦ συγκέντρωσε ὁπαδοὺς ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ ἐν συνεννοήσει μὲ τὸν πατέρα καὶ τὸν ἀδελφόν του.

Ὁ Ἰωάννης Τσιμισκής, ὁ αὐτοκράτωρ, ποὺ ἴσως νὰ θάραινε στὴ συνειδήσιν του τὸ αἷμα τοῦ εὐεργέτου καὶ θεῖου του, δὲν θέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ πολέμησῃ τὸν ἐξαδελφὸ του καὶ ἀρκέσθηκε νὰ τοῦ γράψῃ φιλικὰ συμβουλευόντάς τον νὰ ὑποταχθῇ καὶ ὑποσχεόμενος ἀμνηστία.

Μὰ πῶς ὁ Βάρδας μποροῦσε νὰ ἀποδεχθῇ τίς προτάσεις τοῦ ἐξαδελφου τοῦ καὶ πῶς θὰ ὑποτασσόταν ἀφοῦ τὴν ἴδιαν ἐποχὴ ὁ Ἰωάννης εἶχε ἡμιτυφλώσει τὸν γέρον Λέοντα καὶ τὸν Νικηφόρο, ὅταν ἔμαθε τὴ συμμετοχὴ τους στὴ στάσι;

Μολοντί οἱ δυνάμεις του δὲν ἦσαν ἀξιόλογες, ἀπάντησε ὕβριστικά στὸν αὐτοκράτορα καὶ ἐκεῖνος ἔστειλε τότε ἐναντίον τοῦ ἀποστάτου τὸν γυναικῆδελφόν του τὸν Βάρδα Σκληρό, ἀδελφὸ τῆς πεθαμένης του γυναίκας τῆς Μαρίας, στρατηγὸ σπανίας ἀξίας ποῦχε θριαμβεύσει κατὰ τῶν Ρώσων.

Ἀλλὰ ὁ Σκληρὸς δὲν θέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὴ στρατηκὴν του ἐναντίον τοῦ Φωκά. Ὅχι μόνον ὁ βασιλεὺς τοῦ εἶχε πῇ ν' ἀποφύγῃ τὴν αἱματοχυσία, ἀλλὰ καὶ ὁ νεώτερος ἀδελφὸς του Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος

σὲ πρόσφατῃ ἐκστρατείᾳ τοῦ εἶχε σῶσει τὴ ζωὴ, εἶχε νυμφευθῇ τὴν ἀδελφὴν τῶν Φωκάδων. Ἀπέσπασε μὲ δῶρα καὶ μετ' ὑποσχέσεις τοὺς περισσότερους ὁπαδοὺς τοῦ ἐπαναστάτου καὶ πρότεινε καὶ στὸν ἴδιον ἀμνηστία. Παρὰ τὴν προδοσίαν τῶν ὁπαδῶν του ὁ Φωκάς ἔμεινε ἄκαμπτος.

Καὶ μιὰ νύκτα θυγχε κρυφὰ μαζί μετ' ὅλην οἰκογένειαν καὶ τοὺς μετρημένους πιστοὺς ὁπαδοὺς του, γιὰ νὰ κλεισθῇ σ' ἓνα ὄχυρό φρούριο. Οἱ στρατιῶται τοῦ Σκληροῦ τὸν καταδιώκουν καὶ τὸν βρίζουν. Τότε ὁ Βάρδας ποὺ πάντοτε ἔμεινε τελευταῖος, σκεπάζοντας τὴν ὑποχώρησιν, ἀρπάζει

Τρεῖς εἰκόνες ἀπὸ χειρόγραφον τοῦ χρονογράφου Σκυλλίτη, συγγραφέαντος χρονικῶν τῶν γεγονότων ἀπὸ τοῦ 811 μέχρι τοῦ 1079. Ἡ πρώτη τῶν εἰκόνων τούτων, αἱ ὁποῖαι παρατίθενται κατὰ συμπλήρωσιν, αἰτίνες δὲ εἶναι ἀπλοῦς ὁλως σχεδίου καὶ τέχνης ἀρκετὰ καθυστερημένης — παριστάνει τὴν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἀναγόμενον τοῦ Βάρδα Σκληροῦ ὡς αὐτοκράτορος, ἡ δευτέρα, τὴν μονομασίαν τοῦ Βάρδα Φωκά καὶ τοῦ Βάρδα Σκληροῦ κατὰ τὴν τελευταίαν φάσιν αὐτῆς, καὶ ἡ τελευταία τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Βάρδα Σκληροῦ πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασίλειου Β', τὸν ὁποῖον ἐξήγησε νὰ ἴδῃ ὁ μέγας στρατηγός, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσῃ διότι ἐν τῷ μεταξύ ἐτυφλώθη καὶ ὡδηγήθη πρὸς αὐτὸν χειραγωγούμενος.

τὸ ρόπαλό του, ἐπιστρέφει πίσω καὶ ἔχει ἕνα κτύπημα ἀνοίγει τὸ κρανίον τοῦ γενναιοτέρου ἀλλὰ καὶ αὐθαδεστέρου ἀπὸ τοὺς διώκτες του. Οἱ ἄλλοι ἔτρου μοκρατήθησαν καὶ ὁ Φωκάς ἐφθασε ἀσφαλῶς στὸ φρούριό του. Ἀλλὰ ὁ Σκληρὸς δὲν ἄργησε νὰ τὸν περικυκλώσῃ ἀπὸ παντοῦ στενά καὶ νὰ πιάσῃ ὅλας τὰς ἐξόδους. Κάθε ἐλπίδα ὅχι πιά ἐπικρατήσεως ἀλλὰ καὶ ἀπλῆς σωτηρίας ἔσθυνε. Καὶ ὁ Βάρδας Φωκάς, θλέποντας πῶς μαζί του θὰ χανόνταν ἡ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του, ἀφοῦ ζήτησε ἐγγυήσεις, ἐδέχθηκε τέλος νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα.

Ὁ Τσιμισκιὺς δὲν ἐφάνηκε αὐστηρὸς ἀπέναντί του, ἀλλὰ οὔτε καὶ τελεία ἀμνηστία τοῦ παρέσχε. Ἰσως, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴν ποῦχε δείξει νὰ τὸν φοβῶταν καὶ γι' αὐτὸ προτίμησε νὰ τὸν περιορίσῃ στὴ Χίο μαζί με τὴν οικογένειά του καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ γίνῃ μοναχός.

Περνοῦσαν τὰ χρόνια. Ὁ Βάρδας Σκληρὸς, νικητὴς σ' ὅλους τοὺς πολέμους, εἶχε μεγάλη θέσι δίπλα στὸν Αὐτοκράτορα. Γιὰ πόσον ὅμως καιρὸ; Μόνον ἐφόσον ἡ δύναμις του δὲν φανόνταν ἐπικίνδυνη στὸν παρακοιμώμενο, τὸν εὐνοῦχο Βασίλειο, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ πανίσχυρος καὶ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς κυβερνήτης. Καὶ ὅταν ὁ Τσιμισκιὺς πού προσωπικὰ ὑπεστήριζε τὸν Βάρδα Σκληρὸν, πέθανε τὸν Ἰανουάριον τοῦ 976, ὁ εὐνοῦχος Βασίλειος, ὅρθηκε πῶς ἦταν καιρὸς νὰ περιορίσῃ κάπως τὴν δύναμιν του. Τοῦ ἀφαίρει τὴν ἀρχιστρατηγία καὶ τὸν μεταθέτει σὲ μιὰ μακρινὴ ἐπαρχία.

Ἐξω φρενῶν ὁ ἡρωϊκὸς στρατηγὸς ἐπαναστατεῖ καὶ τὰ στρατεύματά του τόσες φορές τὰ εἶχε ὀδηγήσει στὴ νίκη τὸν ἀναγορεύουν βασιλεῖα.

Ἀδικα ὁ παρακοιμώμενος Βασίλειος στέλλει τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, τοὺς διάφορους αὐλικούς πατρικίους ἐναντίον τοῦ ἀποστάτου. Ὁ Σκληρὸς τοὺς νικᾷ ἀλλήλοδιαδόχως καὶ μπαίνει θριαμβευτικῶς στὴ Νίκαια. Ὁλητὴ ἡ Μ. Ἀσία κι' οἱ μακρινὲς Ἀνατολικὲς ἐπαρχίαι ὑπακούουν σ' ἐκεῖνον.

Μπροστὰ στὴ πανωλεθρία αὐτὴ ὁ πονηρὸς εὐνοῦχος καταλαβαίνει ὅτι μόνον ἕνας δεινὸς πολέμαρχος ἔστι δυνατόν νὰ σώσῃ τὴν κατάστασιν καὶ στρέφει τὸ βλέμμα στὸν ἐξόριστο τῆς Χίου πού εἶχε ἀναγκασθῇ νὰ ἱερωθῇ. Τὸν ἀνακαλεῖ ἀπὸ τὴν ἐξορία καὶ τὸν ὀνομάζει δομέστικον τῶν σχολῶν, δηλαδὴ ἀρχιστράτηγον.

Ὁ Βάρδας Φωκάς εἶχε θέβαια ἀφορμὲς δυσαρρεσκείας κατὰ τοῦ «πρωθυπουργοῦ». Ὁπωσδήποτε ὁ Τσιμισκιὺς, ὁ προσωπικὸς του ἐχθρὸς, εἶχε πεθάνει καὶ δὲν μπορούσε νὰ μισῇ τοὺς δύο νεαροὺς θλαστοὺς τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας, στοὺς ὁποίους ἔμενε ὁ θρόνος, γιὰ τὴν ἀδικίαν τοῦ κηδεμόνος τῶν. Ἐξ ἄλλου θεωροῦσε τὸν Σκληρὸν ὑπεύθυνον γιὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ κινήματος πού εἶχε αὐτὸς ἐπιχειρήσει καὶ δὲν τοῦ συνεχῶρει τὴν αἰχμαλωσία του. Περισσότερο ὅμως ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἐδέχετο νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ στέμμα, γιὰ ἄλλο σκοπὸ: Ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἐξαναστατοῦσε τὰ χῶματα τῆς Μικρασίας, ὅτι θάβλεπε τὴν ἀπέραντη χώρα, πλούσια σὲ στρατεύματα, ὅπου ἦταν ἀγαπητὸς καὶ ὅπου ποτὲ δὲν ἔλειψαν οἱ φίλοι, ἔκανε τὴν καρδιά του νὰ πλημμυρίζῃ ἀπὸ χαρὰ. Τὸ ράσο δὲν εἶχε σβύσει τὴν φιλοδοξίαν του καὶ οὐτε καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς ἡλικίας. Καὶ μεταξὺ τῶν πληθυσμῶν

αὐτῶν πού ἠλέκτριζε πάντοτε ἡ ἀνδρεία, ὁ Βάρδας Φωκάς ἦταν θέβαιος πὺρ δὲν θὰ τοῦ ἔλειπε οἱ ὁπαδοί. Ἔτσι ὁ ἀγῶνας ἀνάμεσα στοὺς δύο Βάρδες ἐξανάρχισε — ἀλλὰ τώρα με ἀντεστραμμένους ὁρους.

Ἐπειτα ἀπὸ διάφορες περιπέτειες τὰ δύο στρατεύματα συναντήθηκαν κοντὰ στὸν ποταμὸν Ἄλυν. Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρῶν τοὺς καὶ ὁ Φωκάς θλέποντας ὅτι τὸ στρατεῦμά του ἄρχισε νὰ κλονίζεται, ὁρμᾷ σὰν τυφὸν κατὰ τοῦ Σκληροῦ καὶ οἱ στρατιῶται ἐκθαμβοὶ κυττοῦσαν τὸ «πάγκαλον θέβαιον». Οἱ δύο ἡρωϊκοὶ ἀρχηγοὶ ἐμονομάχησαν σὰν ἄλλοι ὁμηρικοὶ ἥρωες. Ἐνα κτύπημα τῆς κορύνης τοῦ Φωκά ἔρριψε τὸν Σκληρὸ ἀνάσθητα καὶ ἐνῶ οἱ ἐπιτελεῖς του τρέχουν νὰ τὸν βοηθήσουν, ὁ Φωκάς μοιράζοντας δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κτυπήματα, ἀπεσύρθη ἐκθίκτος. Οἱ στρατιῶται τοῦ Σκληροῦ, θλέποντας τὸ ἄλογόν του νὰ καλπάζῃ χωρὶς ἀνασάτη, τὸν νόμισαν νεκρὸ καὶ ἀκράτητος πανικὸς τοὺς ἐκυρίευσεν.

Ἡ ἦττα τοῦ Σκληροῦ ἦταν πλήρης καὶ λίγο ἀργότερα ὁ νικημένος στρατηγὸς ἀποφάσισε νὰ καταφύγῃ με τοὺς φίλους του στὴ Βαγδάτη. Ὁ Χα

ΟΙ ΦΥΤΙΚΟΙ ΣΠΟΓΓΟΙ

Πλὴν τῶν συνήθων σπόγγων, τῶν ὁποίων ἡ προέλευσις εἶναι ζωϊκὴ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι φυτικῆς προελεύσεως, χρησιμοποιούμενοι διὰ τὴν πλῆσιν τοῦ σώματος με καλύτερα ἀποτελέσματα ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ζωϊκοὺς. Δι' ὅσους δὲν γνωρίζουν τὴν προέλευσιν τῶν ζωϊκῶν σπόγγων σημειοῦμεν ὅτι εἶναι ὁ σκελετὸς τῶν τινὰ τοῦ σώματος ἀποικίας ὑδροβίων κοιλεντερῶν ζώων. Συγκεκριμένως ὅπως αἱ ἀποικίαι τῶν κοραλλίων περὶ τῶν ὁποίων ἐγράψαμεν εἰς προηγούμενον τεῦχος τοῦ «Ἡλίου» ἀναπτύσσεται ἐντὸς τῆς θαλάσσης, λαμβάνουσι σχῆμα δένδρου, καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ αἱ ἀποικίαι τῶν σπόγγων λαμβάνουν σχῆμα ὅπως ἡ ἀνθοκράμβη περὶ τοῦ.

Ἐντὸς τοῦ σπογγώδους σκελετοῦ τῆς ἀποικίας, δηλαδὴ ἐντὸς τῶν ὁπῶν αὐτῆς ζοῦν τὰ μικρὰ κοιλεντερῶτα ζῶα, τὰ ὁποῖα ὅταν ὁ σπόγγος ἐξαχθῇ ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἀποθνήσκουν. Ὁ φυτικὸς σπόγγος προέρχεται ἀπὸ τὸν καρπὸν ἑνὸς ἀναρριχόμενου φυτοῦ τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῶν τροπικῶν κλιμάτων τῆς Ἀφρικῆς. Τὸ φυτόν τοῦτο εὐδοκίμει καὶ παρ' ἡμῶν εἰς τὴν Κρήτην ὅπου εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὴν δημόδιον ὀνομασίαν «λίφι». Ἀνὴρ εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν κολοκυνθοειδῶν, ἀποδίδει δὲ καρποὺς ὁμοίους περίπου με τοῦ ἀγγουριοῦ. Τὸν σπόγγον σχηματίζουν αἱ ἴνες αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὸν σκελετὸν τῶν τινὰ τοῦ σαρκώδους σώματος τοῦ καρποῦ.

Συγκεκριμένως ἂν φαντασθῶμεν ἕνα ἀγγούρι τοῦ ὁποῦ τοῦ μεταξὺ φλοιοῦ καὶ σπόρων χυμώδες σῶμα ἔχει καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν συμπλεκόμενους μεταξὺ τῶν σκληρὰς ἴνας ἔχοντες τὴν εἰκόνα τοῦ φυτικοῦ σπόγγου. Ὁ σπόγγος λαμβάνεται ἂν ἀφῆσθαι τὸν ὥριμον πλεόν καρπὸν νὰ σαπίσῃ καὶ νὰ ζηρανθῇ, ὁπότε τὸ σαρκώδες καὶ ὕδαρὸς μέρος αὐτοῦ καταστρέφεται καὶ μένει μόνον τὸ πλέγμα.

λίφης τῶν Ἀράβων ὅμως, ἀνήσυχος γιὰ τὴ συγκέντρωσιν στὸ κράτος τοῦ τόσων ἀπίστων, τοὺς ἐφυλάκισε. Ἀλλὰ σὲ λίγο εὐρέθηκε ὁ ἴδιος σὲ πόλεμον με τοὺς Πέρσας καὶ ἀναγνωρίζοντας τὴ σπάνια στρατηγικὴ ἱκανότητα τοῦ Βάρδα, ἐξήτησε τὴ συνδρομήν του. Ἐκεῖνος πάντοτε ἀτρόμητος, ἀνταποκρίθηκε στὴν προσδοκία του καὶ ἐπὶ κεφαλῆς μονάχα τῶν Ἑλλήνων αἰχμαλώτων, κατετρόπωσε τοὺς Πέρσας.

Ἐννοεῖται ὅτι ἀφοῦ τὸ λεοντάρι θρέθηκε ἔξω ἀπὸ τὸ κλουδί του, κανεὶς πιά δὲν μπορούσε νὰ τὸν περιορίσῃ καὶ ἐνῶ οἱ ὁπαδοὶ του τὸν ἐπευφήμουν ὡς βασιλεῖα, ὁ Σκληρὸς ἐμπήκε ἄλλη μιὰ φορά στὴ Μ. Ἀσίαν.

Ἐκεῖ ὅμως συνήντησε πάλι τὸν Φωκά, πού ἐν τῷ μεταξὺ οἱ στρατηγοὶ τῆς Ἀνατολῆς εἶχαν ἀνακηρύξει στὴν Καισάρεια Αὐτοκράτορα.

Ν' ἀντιμετώπισῃ ὁ Σκληρὸς καὶ τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατὸ καὶ τὸν στρατὸ τοῦ Φωκά ἦταν ἀδύνατον. Γι' αὐτὸ ἀπ' ἐνὸς ἔστειλε τὸν γιὸν του στὴν αὐλή γιὰ νὰ σφυγμομετρήσῃ τὴν διαθέσιν τοῦ βασιλέως καὶ ἀπ' ἐτέρου ἄρχισε συνεννοήσεις με τὸν Φωκά νὰ διανεμηθῶν τὴν ἀρχήν.

Ὁ Φωκάς ἐδεῖε πῶς ἐνέκρινε τὴν προτάσιν τοῦ ἄλλου ἐχθροῦ του, ὅταν ὅμως ὁ Σκληρὸς ἦλθε στὴν Καισάρεια, διέταξε νὰ τοῦ ἀφαιρέσουν τὰ βασιλικά διατάγματα πού φοροῦσε καὶ νὰ τὸν φυλακίσουν σ' ἕνα ὄχυρό.

Ὁ Βάρδας Φωκάς ἔμενε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο μόνος ἀπατητῆς τοῦ θρόνου με τὴν ὑποστήριξιν μάλιστα τῶν περισσοτέρων στρατηγῶν τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ γιὰ νὰ διακόψῃ τὸν ἐπισημοῦς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπολιόρκησε τὴν Ἀδύον πού ὑπερήσπιζε μάλιστα ὁ ἀδελφὸς καὶ συμβασιλεὺς τοῦ Βασιλείου, ὁ Κωνσταντῖνος.

Θ' ἀντικαθιστοῦσαν οἱ Φωκάδες τὴν Μακεδονικὴν δυναστείαν; Ἡ ἀπάντησις ὁ ἐμφύλιος πόλεμος θὰ χρονιάε ἀκόμη, ἀχρηστεύοντας ἔτσι τὴν πολιτικὴν ἱκανότητα τοῦ κράτους;

Κανεὶς δὲν θάξερε νὰ πῇ. Λίγο ἀργότερα, πλὴν γίνῃ ἡ ἀποφασιστικὴ μάχη, ὁ Βάρδας Φωκάς πέθανε δηλῆς τῆραςμένος. Ὁ Βάρδας Σκληρὸς νίκησε τότε τὴν ἐλευθερία του, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀποστασίαν, ἔπειτα ἀπὸ δώδεκα χρόνων ἀγῶνες καὶ περιπέτειες, ἐδήλωσεν ὑποταγὴν καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἰδῇ τὸν βασιλεῖα, πού τοῦ ἔκρινε τόσες νίκας ὅταν, ἀνῆλικος ἀκόμη, ἐκηδεμονεῖτο ἀπὸ τὸν Τσιμισκῆ.

Ὁ Βασίλειος Β' τοῦ ἔδωκε πλήρη ἀμνηστία, τοῦ ἔδωκε ἀκόμη, ἀμοιβοντας τὴν παλῆς του ὑπηρεσίαν, τὸν τίτλον τοῦ κορυπολάτου καὶ τὸν ἐκάλεσε κοντὰ του. Ἀλλὰ ὁ Βάρδας Σκληρὸς δὲν εἶχε τὴν τύχην νὰ ἰδῇ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὴν βασιλεύουσιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε χάσει τὸ φῶς του. Κι' αὐτὸς ὁ ὁρμητικὸς καὶ ἀνδρείος ἔφθασε μπροστὰ στὸν θρόνον ὅπου εἶχε ποθῆσαι ν' ἀνέβῃ, τυφλός, χειραγωγούμενος.

Οἱ δύο Βάρδαι, οἱ δύο ἀτρόμητοι λέοντες πού τὸ θῆναί τους εἶχε ἀντιχρῆσαι σ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν, ἦσαν τώρα καὶ οἱ δύο ἐκτὸς τῆς κοινστρας ὁ ἕνας νεκρὸς καὶ ὁ ἄλλος ζωντανὸς νεκρὸς.

Ο ΑΓΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΑΡΚΕΙΑΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΠΩΣ ΘΑ ΦΥΤΕΥΣΕΤΕ ΚΑΙ ΠΩΣ Θ' ΑΝΑΠΤΥΞΕΤΕ ΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΑ

Τὰ λαχανικὰ καθὼς καὶ γενικῶς ὅλα τὰ φυτὰ πολλαπλασιάζονται: με σπόρον, παραφυάδες καὶ φυτάνια (ἀπὸ σπόρους).

Α) ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ ΜΕ ΣΠΟΡΟΥΣ

Τὰ περισσότερα τῶν λαχανικῶν πολλαπλασιάζονται με σπόρους. Οἱ σπόροι πού θὰ χρησιμοποιήσετε πρέπει νὰ εἶναι ἀρίστης ποιότητος, γεροὶ καὶ ὅχι πολυκαιρισμένοι γιὰ νὰ διατηροῦν τὴν βλαστικὴν τοὺς ἱκανότητα. Ἡ διάρκεια τῆς βλαστικῆς ἱκανότητος τῶν σπόρων εἶναι διάφορος εἰς τὰ διάφορα λαχανικὰ καὶ κυμαίνεται μεταξὺ 2 καὶ 10 χρόνων. Ὁ σπόρος τοῦ κρεμμυδιοῦ, τοῦ σπαργαγίου, τοῦ καρότου καὶ τοῦ ραπανιοῦ διατηρεῖ τὴν βλαστικὴν τοὺς ἱκανότητα 2 χρόνια, τὸ σκόρδου καὶ ἄλλων λαχανικῶν 3, τοῦ κολοκυθοῦ 4, τῆς τομάτας 5, τοῦ ἀγγουριοῦ 6, τοῦ σέλινου 8, τοῦ ραδικιοῦ 10 κλπ.

Ἄν θέλετε νὰ βγάλετε γερά φυτὰ καὶ νὰ πετύχετε περισσότερο εἰς τὰς προσαβείας σας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀπολυμαίνετε τοὺς σπόρους πρὶν τοὺς σπείρετε. Με αὐτὸν τὸν τρόπο δυσκολώτερα προσβάλλονται ἀπὸ ἀρρώστειες τὰ λαχανικὰ σας. Γιὰ νὰ τοὺς ἀπολυμάνετε τοὺς βουτᾶτε ἐπὶ 20 λεπτὰ τῆς ὥρας μέσα εἰς διάλυσιν καραμπογιάς (θεικοῦ σιδήρου).

Οἱ σπόροι σπείρονται ἢ στὰ φυτῶρια (τζάκια) ἢ στὴς βραγιές, ἀπ' εὐθείας στὴ γῆ.

Τὰ τζάκια ἢ φυτῶρια δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μεγάλες ἀλέες τοῦ περιβολιοῦ μας μέσα στὴς ὁποῖες σπέρνεται ὅλα τὰ λαχανικὰ πού ἀντέχουν στὴς καιρικὲς μεταβολές, ὅπως τὴς μελιτζάνης, τὴς ντομάτης, τὴς πιπερίας, τὰ σέλινα, τὰ πράσσα, τὰ λάχανα κτλ.

Τὸ χῶμα τῶν φυτῶριων πρέπει νὰ εἶναι καλὰ καθαρισμένο ἀπὸ πέτρες καὶ διάφορα ζιζάνια, καλὰ σκαλισμένο καὶ οὔτε πολὺ ἐγρὸ, οὔτε πολὺ ὕγρ. ἔπειδὴ εἰς τὴν πρώτην περιπτῶσιν ὁ σπόρος δὲ καὶ εἰς τὴν δευτέραν θὰ σαπίσῃ.

Πρὶν σπείρετε, πρέπει νὰ τοῦ ρίξετε κάμποση, καλὰ χωνεμένη, κοπριά καὶ κατὰ προτίμησιν ἀλόγων ἢ αἰγοπροβάτων. Πρὶν σπείρετε τὸν σπόρον τὸν βουτᾶτε ἐπὶ 10—15 περίπου ὥρες μέσα σὲ νερό. Τὸν σπόρον πρέπει νὰ τὸν σπέρνεται σὲ γρῦνις κι' ἀφοῦ τὸν σπείρετε τὸν σκεπάζετε με χῶμα καὶ κοπριά. Ἀφοῦ φυτέψετε τὸν σπόρον, τότε πατηκάνετε ἐλαφρᾶ ἀπ' ἐπάνω τὸ χῶμα γιὰ νὰ σκεπασθῇ καλά.

Μετὰ τὴν σπορὰν δὲν πρέπει νὰ ἐκνοιάσετε, ἀλλὰ νὰ παρακολουθεῖτε τακτικὰ τὰ φυτῶριά σας καὶ ὅταν ἰδῆτε ὅτι ἄρχισε πρώμια κρῦο ἢ παγωνιές, τὰ σκεπάζετε με ψάθες ἢ ἄχυρα χοντρά, τὰ ὁποῖα καὶ τὰ βγάζετε ὅταν καλοσυνέψῃ ὁ καιρὸς.

Τὸν χειμῶνα δὲν τὰ ποτίζετε καθόλου ἢ πολὺ ὀλίγο ἂν δὲν βρέχῃ συχνά, ἀλλὰ μόλις περάσῃ ὁ χειμὼν τὰ ποτίσματα πρέπει νὰ γίνονται συχνὰ καὶ ὅσον πλησιάζῃ τὸ καλοκαίρι τὸσο τὸ νερό πρέπει νὰ εἶναι περισσότερο.

Τὰ ραδικία καὶ τὰ σπανάνια βλασταίνουν ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν, τὰ πεπόνια, τὰ ἀγγούρια, τὰ λάχανα καὶ ὅτι μοινατὸς ἐντὸς πέντε ἢ ἑξ, τὰ φασόλια ἐντὸς ὀκτώ, τὰ κουκιά ἐντὸς δέκα ἕως δώδεκα, τὸ κρεμμύδι ἐντὸς δέκα ἕως δεκαπέντε, τὸ σέλιον ἐντὸς εἴκοσι ἕως τριάντα ἡμερῶν.

Ὅταν τὰ φυτὰ τοῦ φυτῶριου ξεπεταχθῶν καὶ ἰδίως ὅταν βγάλουν μερικά φύλλα, δηλαδὴ μετὰ 20—25 ἡμέρας ἀπὸ τότε πού τὰ ἐσπείρετε, τὰ μεταφυτεύετε στὴν ὀριστικὴν τοὺς θέσιν καὶ σὲ ἀνάλογον ἀπόστασιν τὸ ἐναπὸ τὸ ἄλλο. Με αὐτὸν τὸν τρόπο ἀερίζονται καλύτερα αἱ ρίζαι, τὸ φυτόν ἀπορροφᾷ περισσότερες θρεπτικὰς οὐσίας ἀπὸ τὸ ἔδαφος, γίνονται πλεονάζοντα, ἀντέχει καλύτερα στὴς διάφορες ἀσθένειες καὶ δίνει περισσότερα καὶ καλύτερα καρπούς.

Μπορεῖτε ὅλα αὐτὰ τὰ λαχανικὰ νὰ τὰ σπείρετε καὶ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν γῆν, ὅταν τὰ σπείρετε στὰ φυτῶρια ἀναπτύσσονται γρηγορώτερα καὶ γίνονται πλεονάζοντα.

Τόσο ὅταν τὰ φυτὰ εὐρίσκονται εἰς τὰ φυτῶρια ὅσον καὶ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν γῆν πρέπει νὰ τὰ σκαλίζετε συχνὰ γιὰ ν' ἀφρίζετε τὸ χῶμα. Καλὸ εἶναι κάπου-κάπου νὰ τὰ ποτίζετε καὶ με νιτρικὸ ἄσβεστο, ὁ ὁποῖος ξεπετάει γρηγορώτερα τὰ φυτῶρια.

Ἄν θέλετε νὰ βγάλετε γερά φυτὰ καὶ νὰ πετύχετε περισσότερο εἰς τὰς προσαβείας σας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀπολυμαίνετε τοὺς σπόρους πρὶν τοὺς σπείρετε. Με αὐτὸν τὸν τρόπο δυσκολώτερα προσβάλλονται ἀπὸ ἀρρώστειες τὰ λαχανικὰ σας. Γιὰ νὰ τοὺς ἀπολυμάνετε τοὺς βουτᾶτε ἐπὶ 20 λεπτὰ τῆς ὥρας μέσα εἰς διάλυσιν καραμπογιάς (θεικοῦ σιδήρου).

Οἱ σπόροι σπείρονται ἢ στὰ φυτῶρια (τζάκια) ἢ στὴς βραγιές, ἀπ' εὐθείας στὴ γῆ.

Τὰ τζάκια ἢ φυτῶρια δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μεγάλες ἀλέες τοῦ περιβολιοῦ μας μέσα στὴς ὁποῖες σπέρνεται ὅλα τὰ λαχανικὰ πού ἀντέχουν στὴς καιρικὲς μεταβολές, ὅπως τὴς μελιτζάνης, τὴς ντομάτης, τὴς πιπερίας, τὰ σέλινα, τὰ πράσσα, τὰ λάχανα κτλ.

Τὸ χῶμα τῶν φυτῶριων πρέπει νὰ εἶναι καλὰ καθαρισμένο ἀπὸ πέτρες καὶ διάφορα ζιζάνια, καλὰ σκαλισμένο καὶ οὔτε πολὺ ἐγρὸ, οὔτε πολὺ ὕγρ. ἔπειδὴ εἰς τὴν πρώτην περιπτῶσιν ὁ σπόρος δὲ καὶ εἰς τὴν δευτέραν θὰ σαπίσῃ.

Πρὶν σπείρετε, πρέπει νὰ τοῦ ρίξετε κάμποση, καλὰ χωνεμένη, κοπριά καὶ κατὰ προτίμησιν ἀλόγων ἢ αἰγοπροβάτων. Πρὶν σπείρετε τὸν σπόρον τὸν βουτᾶτε ἐπὶ 10—15 περίπου ὥρες μέσα σὲ νερό. Τὸν σπόρον πρέπει νὰ τὸν σπέρνεται σὲ γρῦνις κι' ἀφοῦ τὸν σπείρετε τὸν σκεπάζετε με χῶμα καὶ κοπριά. Ἀφοῦ φυτέψετε τὸν σπόρον, τότε πατηκάνετε ἐλαφρᾶ ἀπ' ἐπάνω τὸ χῶμα γιὰ νὰ σκεπασθῇ καλά.

Μετὰ τὴν σπορὰν δὲν πρέπει νὰ ἐκνοιάσετε, ἀλλὰ νὰ παρακολουθεῖτε τακτικὰ τὰ φυτῶριά σας καὶ ὅταν ἰδῆτε ὅτι ἄρχισε πρώμια κρῦο ἢ παγωνιές, τὰ σκεπάζετε με ψάθες ἢ ἄχυρα χοντρά, τὰ ὁποῖα καὶ τὰ βγάζετε ὅταν καλοσυνέψῃ ὁ καιρὸς.

Τὸν χειμῶνα δὲν τὰ ποτίζετε καθόλου ἢ πολὺ ὀλίγο ἂν δὲν βρέχῃ συχνά, ἀλλὰ μόλις περάσῃ ὁ χειμὼν τὰ ποτίσματα πρέπει νὰ γίνονται συχνὰ καὶ ὅσον πλησιάζῃ τὸ καλοκαίρι τὸσο τὸ νερό πρέπει νὰ εἶναι περισσότερο.

Β) ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ ΜΕ ΦΥΝΤΑΝΙΑ

Τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ γίνεται ὅταν τὰ φυτῶρια τῶν λαχανικῶν σας δὲν τὰ προετοιμάσατε στὴς οἱ ἴδιοι στὸ φυτῶριό σας ἢ ἀπ' εὐθείας στὴ γῆ με σπόρον, ἀλλὰ τὰ ἀγοράσατε ἑτοιμὰ ἀπὸ καταστήματα.

Προσέχετε τὰ φυτάνια πού ἀγοράζετε νὰ συγκρατοῦν ἀρκετὸ χῶμα στὴς ρίζες τοὺς καὶ τὰ φυτῶρια καὶ τοὺς νὰ εἶναι ζωηρὰ καὶ πράσινα.

Αὐτὰ τὰ φυτάνια τὰ φυτεύετε στὴ γραμμὴ καὶ γιὰ νὰ εὐκολύμεσθε στὴ διάκρισιν τοὺς καὶ τὴς κατόπιν περιποιήσεις τοὺς φυτεύετε τὸ κάθε εἶδος σὲ ἰδιαίτην βραγίαν.

Τὸ μέρος ὅπου θὰ τὰ φυτέψετε πρέπει νὰ τὸ ἔχετε καθαρίσει, σκαλίσαι καὶ κοπρίσαι προηγουμένως.

Τὰ φυτάνια νὰ τὰ φυτεύετε ἢ πολὺ πρῶτὴ ἢ ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα. Τὴς τρύπες πού θὰ τοποθετήσετε τὰ φυτάνια τὴς ἀνοίγετε με τὸ φυτευτῆρι καὶ σὲ τέτοιο βάθος, ὥστε νὰ χώνεται μέσα στὸ χῶμα ὁλόκληρο τὸ φυτάνιον ὡς τὴν ἀρχὴ τῶν φύλλων του. Μετὰ τὸ φυτεύμα, σκεπάζετε καλὰ τὴν τρύπα

με χῶμα, ἱσοπεδώνετε ἀπ' ἐπάνω τὸ ἔδαφος καὶ τὸ ποτίζετε με λίγοστό νερό καὶ πάντοτε με τὸ πιτιστῆρι πού πρέπει νὰ ἔχη μπροστὰ ψιλὸ σουρωτῆρι γιὰ νὰ μὴ πέφτῃ ἀπότομα καὶ με δύναμιν τὸ νερό.

Τὰ φυτὰ τὰ παρακολουθεῖτε, τὰ σκαλίζετε καὶ τὰ ποτίζετε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν.

ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΟΣ ΚΑΙ ΣΕ ΤΙ ΑΠΟΣΤΑΣΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΦΥΤΕΥΕΤΕ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΣ ΛΟΥΛΟΥΔΙΟΥ

Γιὰ τὴς ἀγγινάρες, τὴς γλυκοπατάτες, τὴς πατάτες καὶ τὰ κουκιά χρειάζεται βάθος 10—25 πόντων καὶ ἡ ἀπόστασις τοῦ ἑνὸς φυτοῦ ἀπὸ τὸ ἄλλο πρέπει νὰ νὰ εἶναι 60—120 πόντους.

Γιὰ τὰ ἀγγουράκια, τὰ ἀγγούρια, τὰ ἀντίδια, τὰ κοκκινογούλια, τὰ κρεμμύδια, τὰ μαρούλια, τὴς μπάμιες, τὰ μπιζέλια, τὴς πιπεριές, τὰ πράσσα, τὰ σέλινα, τὰ σκόρδα, τὰ σπανάνια, τὸν ἀνιόν, τὴν ἀντράκλα, τὸ ραδικί, κτλ. χρειάζεται βάθος 2—5 πόντων καὶ ἡ μεταξὺ τοὺς ἀπόστασις νὰ εἶναι 5—15 πόντους.

ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΡΙΚΩΝ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ

Ἀγγούρι. Τὸ ἀγγούρι εὐδοκίμει σὲ μέρος ὅπου δὲν κάνει πολὺ κρῦο καὶ σὲ ἔδαφος πλούσιο σὲ θρεπτικὰς οὐσίας. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὸ μέρος πού πρόκειται νὰ σπείρετε ἀγγούρια πρέπει νὰ τὸ κοπρίσετε καλὰ καὶ κατόπιν νὰ ρίχνετε καὶ χημικὸ λίπασμα τύπου 4—

Ο ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΣ ΡΙΣΕΛΙΕ

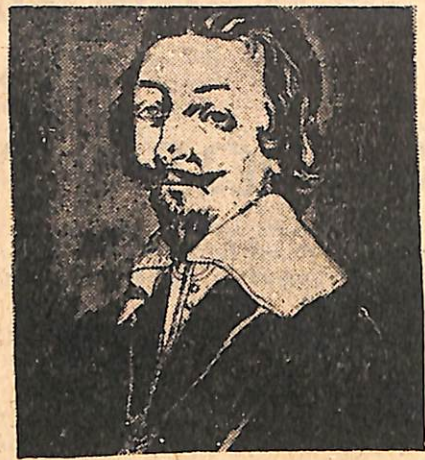
ΤΟΥ Κ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ

Ο μέγας Γάλλος πολιτικός που κατώρθωσε διά της συγκεντρώσεως της εξουσίας υπό τον βασιλέα να σφυρηλατήσει την κρατική ενότητα της παραρριζωμένης εκ των έσωτερικών αντιθέσεων και εξησθενημένης εκ της χαλάρωσης της κεντρικής διοικήσεως Γαλλίας. Κανείς πολιτικός δεν ευρήκε τόσον φανατικούς εγκλωβιστάς και τόσους επικριτάς, όπως αυτός, αλλά η αλήθεια είναι ότι υπήρξε ανώτερον πνεύμα αρχηγού και κυβερνήτου, ικανόν να δημιουργήσει ιστορίαν μεγάλου λαού. Στρατιωτικός κατ' αρχάς, πληρικός έπειτα και αργότερα έναλλάσων τον έρυθρόν μανδύαν του καρδινάλιου με την στολήν του στρατάρχου, απέβη πραγματικός κυβερνήτης της Γαλλίας. Οι κρίνοντες εκ μεμονωμένων απεισδίων και οι άνθρωποι των στενών οριζώντων είδαν εις αυτόν τον σκληρόν αρχηγόν και έμπαθη δώκτην των έχθρων του, τον άνθρωπον διά τον όποιον κανέν μέσον δεν ήτο κακόν διά να φθάσει εις τον σκοπόν του, άλλ' η ιστορία που βλέπει μόνον το μέγα αποτέλεσμα έθεσε τον καρδινάλιον Ρισελιέ εις το βάθρον του ύψους των μεγάλων ανδρών των αιώνων. Ίκανός να συλλαμβάνη και να εκτελή μεγάλα σχέδια, με πολιτικήν προορατικότητα εις το γενικόν σχέδιον, με θαυμαστήν επιτηδειότητα της έπικρατήσεως εις τους αγώνας κατά των ισχυρών στοιχείων που αντιδρούσαν έναντίον του, άλλοτε κεραυνοβολών και άλλοτε έλισσόμενος, με θαυμαστήν στρατηγικήν εις τους πολιτικούς του αγώνας, άνθρωπος του νόμου και ίκανός να τον έπιβάλη εις όλους, προστάτης των γραμμάτων και των τεχνών, πρωτεργάτης πολιτισμού και κρατικής ισχύος δημιουργήσε την μεγάλην Γαλλίαν.

Ο Αρμάνδος Ιωάννης ντν Πλεσσις δούξ ντε Ρισελιέ έγεννήθη εις τους Παρισίους το 1585 από παλαιόν άριστοκρατικήν οικογένειαν του Πουατου, υιός αξιωματικού ύπηρετήσαντος υπό τον Φραγκισκόν τον 2ον, τον Κάρολον τον 9ον, τον Έρρικόν τον 3ον και τον Έρρικόν τον 4ον, του όποιου και υπήρξε λοχαγός των σωματοφυλάκων. Έσπούδασε κατ' αρχάς στρατιωτικά, άλλ' έπειτα ήκολούθησε την θεολογίαν και έδειξε τόσην επίδοσιν εις την έπιστήμην και τόσον ταχύος έφάνη ώριμος, ώστε εις ηλικίαν είκοσιδύο έτών διωρίσθη έπίσκοπος του Λυσόν. Κατά το 1614 έξελέγη υπό του κλήρου του διαμερίσματος του Πουστόν άντιπρόσωπος διά την συνέλευσιν των τριών τάξεων, όπου έκαμαν τόσην έντύπωσιν η μόρφωσίς του, η κρίσις του και η εύγλωττία του ώστε ο γενικός έλεγκτής των οικονομικών Μαρμπέν και η μαρκησία ντ' Ανκρ τον παρουςίασαν εις την βασιλομήτορα Μαρίαν των Μεδίκων, η οποία κατά το 1616 τον προσέλαβεν ως πνευματικόν της, και τον διώ-

ρισε γραμματέα του συμβουλίου του κράτους. Άλλ' εις το περιβάλλον των Άνακτόρων των Παρισίων, όπου διεξήγετο άδιαλείπτως περι τον Λουδοβίκον 13ον άγών έπιρροών μεταξύ αυλικών, πριγκήπων και διαφόρων ισχυρών προσώπων, ο Ρισελιέ έδέησε να καταβάλη προσπάθειας προς έπικράτησιν εύθους έξ αρχής. Κατά την διάστασιν μεταξύ της βασιλομήτορος και του Λουδοβίκου, ήναγκάσθη ν' ακολουθήσθην την πρώτην εις το Μαλουά έκτεθείς εις την δυσμένειαν του βασιλέως. Προσέπαθσε όλίγον αργότερα να συμφιλίωσθην την μητέρα με τον υιόν, αλλά το αποτέλεσμα ήτο να τον στείλουν εις την έκκλησιαστικήν του έδραν. Έκει ήσχολήθη με την συγγραφήν του έργου «Ομολογία πίστωσης του Χριστιανισμού», κριθέν ως έργον νέου άποστόλου της έκκλησίας, και χάρις εις το όποιον έβελτίωθη η θέσις του άπέναντι του βασιλέως διακειμένου καχυπόπτως έως τότε προς αυτόν. Όταν όλίγον αργότερα έπανήλθεν εις τους Παρισίους η Μαρία των Μεδίκων, έπανεφερε και τον Ρισελιέ εις τον όποιον έδόθη ο τίτλος του καρδινάλιου, κατώρθωσε δε να κάμη τον βασιλέα να μεταβάλη αισθήματα άπέναντί του και να τον δεχθή ως μέλος του ύπουργικού συμβουλίου. Όλίγος καιρός έφθασε διά να καταστή ο Ρισελιέ κύριος του πεδίου, άποκτήσας άπέναντι του βασιλέως μέγιστον κύρος, το διετήρησε άμείωτον μέχρι του τέλους της ζωής του. Όλα υπετάγησαν υπό την ισχυράν του θεληματικότητα και ήμπορεί να ειπεί κανείς ότι κατά την διάρκειαν δεκαοκτώ έτών υπήρξε ο πραγματικός ήγμενός της Γαλλίας. Η άρχαί και ασθενηκή φυσιογνωμία του Λουδοβίκου 13ου έξηφανίσθη όπισθεν της έπιβλητικής του ύπουργού και ο φασματώδης έκείνος βασιλεύς δεν έμφανίζεται πλέον εις την ιστορίαν παρά ως ο σιωπηλός μάρτυς των πράξεων του μεγάλου καρδινάλιου.

Ο Ρισελιέ έπεδίωξε κατά πρώτον να έδρασίωσθην την έσωτερικήν ενότητα συγκεντρών την εξουσίαν ολοκληρών εις τον βασιλέα, εκμηδενίζων την θρησκευτικήν διαίρεσιν, ενέχουσιν πολιτικήν σημασίαν, και περιορίζων την δύναμιν των άριστοκρατών, οι όποιοι ως κύριοι εις τα μεγάλα φέουδα των έφθασαν μέχρι του σημείου να άσκούν ίδιαν έξωτερικήν πολιτικήν και να διατελούν άκόμη εις σχέσεις μετά των έξωτερικών έχθρων του κράτους. Έστράφη τότε κατά των Ουγενότων, οι όποιοι άποτελοΰσαν μεγάλην δύναμιν εις την Γαλλίαν και έν όνόματι της θρησκευτικής όρθοδοξίας εξήτουν ενίσχυσιν παρά της έχούσης τότε βλέψεως επί γαλλικών έδαφών Άγγλίας. Προπύργιον τούτων ήτο η πόλις Ροσέλ, όπου συνεκεντρώθη ο Έρρικος ντε Ρουάν και ο δούξ ντε Σουμπίς συνεκέντρωσαν την στρατιωτι-

κήν των δυνάμιν, ενίσχυθέντες κατά πιν συνεννόησας με τον Άγγλον ύπουργόν Βούκιγχαμ υπό άγγλικού στρατού έξ έπτά χιλιάδων ανδρών και ισχυρού στόλου από έκατό άγγλικά πλοία. Έπρόκειτο δηλαδή κατ' ουσίαν περί πολέμου μεταξύ Γαλλίας και Άγγλίας, της τελευταίας ταύτης σπληνιζόμενης επί των Ουγενότων. Ο ίδιος ο καρδινάλιος διηύθυνε τας έπιχειρήσεις και οι Ουγενότοι έντός όλίγου ήττήθησαν. Ο Ρισελιέ άφού είχε δράσει πρό όλίγου ως στρατάρχης και ως μηχανικός, δευθύνων τον πόλεμον με τον καλλίτερον τρόπον ήερούργησεν ο ίδιος εις την έκκλησίαν της Αγίας Μαργαρίτας της πόλεως και ύπεδέχθη εκεί τον βασιλέα. Η δύναμις των Γάλλων προτεσταντών εκ τούτου έμειώθη, και κυρίως έμειώθη η δύναμις των Ουγενότων συνεννοούντων άλλοτε με την Άγγλίαν και άλλοτε με την Ισπανίαν και άμφισβητούντων έως τότε το βασιλικόν κύρος. Κατά την ανακάλυψιν μετ' όλίγον μιάς συνωμοσίας υπό τον δούκα του Ορλεάν ένήργησε κατά τρόπον κεραυνοβόλον, διατάξας άλλων την φυλάκισιν και άλλων την έκτέλεσιν. Και άφού έπανεφερε το κόμμα έκείνο εις τον νόμον, έπέδειξε σεβασμόν προς τας θρησκευτικές πεποθήσεις των προτεσταντών, και άνεγνώρισε την έλευθερίαν της συνειδήσεως άποδεικνύων διά τούτου ότι η ουσία δεν υπήρχεν εις την διαφοράν των θρησκευτικών δογμάτων, άλλ' εις την έν όνόματι τούτων πολιτικήν έκμετάλλευσιν. Τότε έστράφη κατά του Ρισελιέ η πρώτην του προστάτις, η Μαρία των Μεδίκων, μη άνεχομένη την άπόλυτον εξουσίαν που ήσκει ο ισχυρός ύπουργός. Όλοι οι παλαιοί και νέοι έχθροι του καρδινάλιου συνεκεντρούντο εις τας άνάκτορα του Λουξεμβούργου ενισχύοντες την βασιλομήτορα. Η κίνησις υπήρξεν έπικίνδυνος, διότι η βασιλομήτωρ προσέπαθε να παρασύρη κατά του καρδινάλιου τον άναποφάσιστον Λουδοβίκον και σχεδόν το είχε κατορθώσει. Ο Ρισελιέ έπληροφόρηθη την συνωμοσίαν και ένψ ό βασιλεύς έφάνιστο έτοιμος να ένδώσθην εις τας έναντίον του ύπουργού του ένεργείας, κατώρθωσε να παρουςιασθή ένόμπόν του και τον μετέπεισε. Έπέφερε τότε θαρύ κτύπημα κατά των συνωμοτών. Και αύ-

(Συνέχεια εις την 32αν σελίδα)

ΚΑΡΟΛΟΣ ΝΤΙΚΕΝΣ

Υπό του Κ. ΜΑΝΟΥ ΣΑΦΑΡΙΚΑ

«Μιά αδιάκοπη περιπέτεια... μια αδιάκοπη αναζήτηση ιδανικών... μια αγωνιώδης πάλη για την επικράτηση του καλού». Σ' αυτά τα λόγια, ο Τζων Φόρστερ, ο βιογράφος του, συνόψισε τη ζωή του Καρόλου Ντίκενς. Και δεν υπάρχουν πράγματι πιδ παραστατικοί χαρακτηρισμοί, για να μάς δώσουν μιαν πλήρη ιδέα αυτής της θεελλώδους ζωής, που αφιερώθηκεν ολοκληρωτή στην εξυπηρέτηση των αδυνάτων. Ο Ντίκενς υπήρξε ο μέγας άπολογητής των πτωχών, ο μέγας φίλος των κατατρεγμένων. Η αγάπη του αυτή προς τους ταπεινούς, δεν είχε μόνον αποτέλεσμα ενός φλογερού ιδεαλισμού, αλλά κυρίως άφορμή της προσωπικής του πείρας. Ο Ντίκενς υπήρξε και αυτός πτωχός, ταπεινός και κατατρεγμένος. Η ίδια η ζωή του έδίδαξε τι θα πη δυστυχία, και από την νεότητά του, την πονεμένη, την γεμάτη στερήσεις και σκληρούς αγώνας, έχει μάθει το αληθινό νόημα της φιλανθρωπίας. Όταν κάποτε η τύχη του χαμογέλα, όταν «εφάνη» άναδενκνέσθαι, γίνεται ένδοξος, δεν ξεχνά εκείνος που άφηκε πίσω του, όλον αυτόν τον κόσμο των δυστυχισμένων «που έλησμονήθηκαν από την μοίρα» και θα μείνουν σ' όλην τους την ζωή κλεισμένοι σ' έναν άτελείωτο κύκλο στερήσεων. Όλους αυτούς τους θεωρεί σαν άδελφούς του, σαν παλαιούς συμπατριώτας του, που όπως λέγει ο ίδιος «είδουν πάντα την μάχην διά να λάβουν ως ανταμοιβήν πάντα την ήτταν».

Παιδί 10 χρόνων μόλις, ο Κάρολος Ντίκενς αναγκάζεται να δουλέψη σ' ένα εργοστάσιο βερνικιών. Ο πατέρας του, έμπορος χρεωκοπημένος, βρίσκεται στη φυλακή. Άπροστάτευτος, διωγμένος από τους συγγενείς του, ο μικρός Κάρολος περνά μια ζωή γεμάτη από πίκρες, απογοητεύσεις και αφάνταστες στερήσεις. Όλη όμως αυτή η άπέραντη αθλιότης, η πίκρα γι' αυτή την άχαρη, την άγέλαστη ζωή, — που γίνεται άκόμη πιό φορηή για την ψυχή του παιδιού, γιατί βλέπει πόσο άμέριμνα ζούν οι συνομήλικόι του — δεν λυγίζουν το θάρρος του και τη θέλησή του να προσδεσθή. Στόν «Δαυίδ Κόππερφιλντ» που εινε ένα είδος βιογραφίας της παιδικής του ηλικίας, ο Ντίκενς μάς άφηγείται παραστατικά τα χρόνια της σκληρής βιοπάλης του, τις άτελείωτες νύχτες που έκλαιγε, έκρύωνε και πεινοούσε, τις απογοητεύσεις, τα δάκρυα, την κακή μεταχείρησι των μεγάλων, τη λαχτάρα του για το ζεστό φαγητό, για τα καλά ρούχα, για τη στοργή που στερήθηκε για πάντα.

Αυτά τα χρόνια έπηρεάσαν άποφασιστικά το χαρακτήρα του. Ο Ντίκενς κι' όταν άκόμη έγινε ένδοξος δεν τα ξεχασε, και σ' όλη του τη ζωή, με τα έργα και με τις πράξεις του, μάς θυμίζει πόσος πόνος, πόση δυστυχία υπάρχει στόν κόσμο.

Ο Ντίκενς δεν γράφει μόνο μυθιστορήματα. Συγχρόνως κηρύττει. Έπιχειρεί περιοδείες, διοργανώνει διαλέξεις, συλλέγει έράνους. Διαβάσει δημοσία τα έργα του, και εισπράττει από τους άκροατάς του χρήματα που τα διαθέτει εις φιλανθρωπικούς σκοπούς. Άκόμη και παραστάσεις οργανώνει για τα άπορα παιδιά, για τα όποια ιδρύει άστυλ, σχολεία, φιλανθρωπικά καταστήματα. Η έστρατεία του διά του τύπου γίνεται άφορμή να μεταρρυθμισθή η κοινωνική νομοθεσία, και να ληφθούν μέτρα ύπέρ των άπόρων, στην Άγγλία και στην Άμερική, όπου γρήγορα έγινε ένας από τους πλέον δημοφιλείς συγγράφεις.

*

Ο Ντίκενς — που γεννήθηκε στο Πόρτσμουθ το 1812 — πηγαίνει για πρώτη φορά στο σχολείο σε ηλικία 15 έτών μετά την αποφυλάκιση του πατέρα του. Άλλά εινε τόσο κυριευμένος από τη δίψα της μάθησεως που γρήγορα κερδίζει τα χαμένα χρόνια του σχολείου και γίνεται ένας από τους καλύτερους μαθητάς. Εινε 18 χρόνων όταν διορίζεται στενογράφος της Βουλής και προσλαμβάνεται ρεπόρτερ εις τα «Πρωίνα Χρονικά». Τα «σκιαγραφήματά» του που τα ύπογράφει με το ψευδώνυμον «ΒΟΖ» τον καθιστούν γνωστόν στους κύκλους των διανοουμένων. Το 1837 εκδίδει το σατυρικόν περιοδικόν «Πικουί Πέιπερς» που γρήγορα άποκτά εύρυτάτην κυκλοφορίαν εις την Εύρώπην και την Άμερικήν. Η σατυρική του ιδιοφυία εκδηλούται και με δύο άλλα έργα το «Νικόλαος Νίλμπυ» και το «Περίεργες σημειώσεις», εις τα όποια ο Ντίκενς κατορθώνει να συναδεφώσθην το δραματικόν και το κωμικόν στοιχείον.

Ο ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝ ΚΙΝΑ

Ο στιγματισμός του σώματος τον όποιον οι ήμίταγροι λαοί χρησιμοποιούν ως μέσον διακοσμήσεως έχει χαρακτήρα ποινής εις την περιφέρειαν Καταύ της Κίνας. Εινε δε παλαιότατη η ποινή αυτή άναφερομένη εις κινεζικόν ποινικόν νόμον εκδοθέντα το 1110 μ. Χ. Ο έν λόγω νόμος προβλέπει πέντε διαβαθμίσεις ποινών, τον στιγματισμόν, ο όποιος εινε η έλαφρότερα, την ρινοτομίαν (άποκοπή της μύτης), την μαστίγωσιν δημοσία, την στείρωσιν και τον άποκεφαλισμόν.

εις μιαν σύνθεσιν μοναδικής γλαφυρότητος.

Από του 1842 ο Ντίκενς έπιχειρεί τας περιοδείας του. Μεταβαίνει εις την Άμερικήν, έπειτα το 1844 εις την Ιταλίαν, όπου επιδίδεται εις παντός είδους έπιχειρήσεις. Εις την Άγγλίαν επιστρέφει μετά ένα έτος διά να δημοσιεύσθην τις «Καμπάνες» του, τα «Κάλανδα των Χριστουγέννων» και έπειτα κατά σειράν το «Ντόμπεϋ και υιός» (1846), «Δαυίδ Κόππερφιλντ» (1849). Ταύτοχρόνως ιδρύει ένα μεγάλον έβδομαδιαίον περιοδικόν το «Χάουζεχολντ Ουόρντς» που συντελεί πολύ εις την δημοτικότητα του.

Το 1859, ύστερα από την δημοσίευσιν μιας σειράς νέων μυθιστορημάτων μεταξύ των όποιων «Η μικρή Ντόρριτ» και το περίφημον «Ιστορία δύο πόλεων», ο Ντίκενς έχει φθάσει εις το ύψιστον σημειον της δημοτικότητος. Αυτήν ακριβώς την εποχήν, χωρίζει την γυναίκα του, με την όποια είχαν ζήσει εύτυχισμένοι πολλά χρόνια. Στήν ακμή της δόξης του, ο χωρισμός αυτός, που τον καθιστά άναπόφευκτο μια ξαφνική και απρόβλεπτη εκδήλωση διαφωνίας χαρακτήρων, άποτελεί για τον Ντίκενς ένα μεγάλο πλήγμα. Ο Ντίκενς γίνεται δύσθυμος και μελαγχολικός. Έχει χάσει κάθε όρεξη για δουλειά και το τελευταίο μυθιστόρημα που γράφει το «Έντβιν Ντρουόντ» (1869), φέρει την σφραγίδα αυτής της απογοητεύσεως και της κοπώσεως.

Μετά ένα χρόνο άλλως τε τον εύρίσκει ο θάνατος. Εις το τέρας της πολυταρχου ζωής του, ο Ντίκενς εινε και πάλι δυστυχισμένος. Από μερικά γράμματά του, που έξεδόθησαν το 1898 αποκαλύπτεται όλο το δράμα του μεγάλου συγγραφέως, που πεθαίνει με την πεποίθησιν ότι «ξαναγύρισε στον κόσμο της δυστυχίας απ' όπου είχε ξεκινήσει».

Μολονότι σπανίως άνθρωποι αγωνίσθηκαν με τόσην έπιμονήν για την πραγματοποίηση των ιδανικών τους, ο Ντίκενς δεν φαίνεται ικανοποιημένος από τον αγώνα του σ' αυτόν. Πόσα λίγα έκαμε για τους πτωχούς; Τι δυνάμεις άδινες έσπατάλησε για έργα ξένα «προς το τίμιο καθήκον κάθε ανθρώπου»!... «Αν μπορούσα να ξαναρχίσω τη ζωή μου» — γράφει στόν φίλο του Ουίλμινς, στη Νέα Υόρκη — «θα ήξερα να έξοικονομήσω πολλές δυνάμεις άποσώσεως και αγάπης για να σκορπίσω την ευτυχία στον κόσμο που έμαθε να την έντιμά με λίγα μέσα, εξ αιτίας των στερήσεων».

Αδικη άπογοήτευσιν ένός ιδεαλιστού, που δεν άγωνιζόταν απλώς για να ικανοποιήσθην την άτομική ανάγκη του άγώνος! Γιατί ο Ντίκενς, όσον όλίγοι, έξεπλήρωσε το καθήκον για να έξυπηρετήσθην, ότι ένόμιζε τίμιο και καλό.

Και το τεράστιο έργο του, που καθρεφτίζει ακριβώς αυτούς τους αγώνες του — τα θαυμάσια συγκινητικά του μυθιστορήματα με τα όποια έκλαψαν, χαμογέλασαν, συνεκινήσαν, ένοητεύθησαν όλόκληρες γενεές — άποτελεί την καλύτερη έπιβράβευσιν της ζωής του.

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ - ΚΟΛΟΜΒΙΑ - ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ

Ἡ Βενεζουέλα, ἡ Κολομβία καὶ ὁ Ἰσημερινός εἶναι τρεῖς δημοκρατίαι τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς παρουσιάζουσαι μεταξὺ των πολλὰ κοινὰ χαρακτηριστικά. Ἐν πρώτοις κείνται καὶ αἱ τρεῖς ἐν συνεχείᾳ ἀλλήλων εἰς τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς Νοτιοαμερικανικῆς ἡπείρου. Ἐξ ἄλλου περιλαμβάνονται ἐντὸς τῆς ζώνης τῶν τροπικῶν, τὸ ὁρισμὸς τῶν δὲ διασχίζεται ἀπὸ τὰς ὁροσειράς τῶν Ἀνδεων καὶ τὰς διακλαδόμενους αὐτῶν. Εἰδικώτερον ἡ Κολομβία κατέχει τὴν κεντρικὴν θέσιν ἐκτεταμένη ἐν συνεχείᾳ τοῦ χωρίζοντος τὴν Νότιον ἀπὸ τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν ἰσθμοῦ, ἀνῆκε δὲ εἰς αὐτὴν μέχρι τοῦ 1903 καὶ ἡ νῦν ἀνεξάρτητος μικρὰ δημοκρατία τοῦ Παναμά ὅπου ἔχει κοπὴν ἡ ὁμόνομος μεγάλη διώρυξ ἡ συνδέουσα τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν μετὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Πρὸς ὠκετὸς τῆς Κολομβίας ἐκτείνεται ἡ δημοκρατία τῆς Βενεζουέλας καὶ πρὸς νότον ὁ Ἰσημερινός, καλούμενος οὕτω ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι διασχίζεται καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ πλάτος ὑπὸ τοῦ γηίνου ἰσημερινοῦ.

Ἐτερον κοινὸν χαρακτηριστικὸν τῶν τριῶν δημοκρατιῶν εἶναι ὅτι κατοικοῦνται ἀπὸ ἐλάχιστον ποσοστὸν καθαροαίμων λευκῶν, τὸ πλεῖστον δὲ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοικεῖται ἀπὸ μιγάδας ἐξ ἐρυθροδέρμων καὶ λευκῶν ἢ νέγων. Εἰς τὴν Βενεζουέλαν συγκεκριμένως τὸ ποσοστὸν τῶν μιγάδων ἀντιπροσωπεύει τὰ 90 ἑκατοστὰ τοῦ πληθυσμοῦ, ἐνῶ τῶν λευκῶν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ δύο ἑκατοστὰ. Εἰς τὰς δύο ἄλλας δημοκρατίας ὑπάρχει μέγα ποσοστὸν καθαροαίμων ἐρυθροδέρμων Ἰνδῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκπολιτισθὴ ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς τῆς Βραζιλίας, οἱ ὅποιοι ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν εἰς τὰ δάση καὶ νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἐντελὲς πρωτόγονον κατὰστασιν. Εἰς τὸν Ἰσημερινὸν οἱ Ἰνδοὶ ἀποτελοῦν τὰ 48 ἑκατοστὰ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ οἱ ἐξ Ἰνδῶν μιγάδες τὰ 30 ἑκατοστὰ, εἰς δὲ τὴν Κολομβίαν οἱ καθαροαῖμοι Ἰνδοὶ εἶναι τὰ 15 ἑκατοστὰ καὶ οἱ Ἰνδομιγῆς τὰ 40 ἑκατοστὰ. Τὰ ἀνωτέρω ποσοστὰ δὲν ἀπαντοῦν εἰς τὰς ἄλλας χώρας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀργεντινὴν, τὴν Χιλὴν καὶ τὴν Βραζιλίαν, δηλαδὴ εἰς τὰς εὐρισκομένας ἐντὸς τῆς εὐκράτου ζώνης. Εἰς τὰς χώρας αὐτάς οἱ λευκοὶ ἀποτελοῦν τὸ πλεοψηφικὸν στοιχεῖον. Ἄλλη σημαντικὴ διαφορὰ τῆς Βενεζουέλας, τῆς Κολομβίας καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπὸ τὰς νοτιοαμερικανικὰς χώρας τῆς εὐκράτου ζώνης ἔγκειται εἰς τὰ προϊόντα. Οὕτω ἡ θλάσσις εἰς τὰς πρώτας εἶναι καθαρῶς τροπικὴ. Τὰ κύρια προϊόντα των εἶναι αἱ μπανάνας, τὸ κακάο, ἡ ζάχαρις ἐκ ζαχαροκάλαμου κλπ. Εἰδικώτερον ἡ Βενεζουέλα εἶναι ἡ πρώτη μπανανοπαραγωγὸς χώρα τοῦ κόσμου ἐξάγουσα τὰ προϊόντα τῆς εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος αἱ χώραι τοῦ βορείου τμήματος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς παρουσιάζουν μεγάλην ἰδιωσύνην. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ τῶν τεσσάρων ἐποχῶν τοῦ ἔτους, ἀλλ' ἐκαστον εἰκοσιτετράωρον περιλαμβάνει τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνοιξέως, τοῦ θέρους, τοῦ φθινοπώρου καὶ τοῦ χει-

μῶνος. Τοῦτο συμβαίνει ἰδίως εἰς τὴν ὑψηλὴν περιοχὴν τῶν Ἀνδεων ὅπου ὑπάρχουν συνοικισμοὶ εἰς ὕψος 3000 μέτρων καὶ ἀνω ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὰς περιοχὰς αὐτάς αἱ πρώηναι ὄραι ἔχουν καθαρῶς ἑαρινὸν χαρακτήρα, ἀπὸ τῆς δεκάτης ὁμῶς πρῶτῆς καὶ μέχρι τοῦ ἀπογεύματος ἐπικρατεῖ ἀφόρητος καύσων, ἐνῶ τὴν νύκτα ἡ ἀτμοσφαῖρα ψύχεται καὶ τὸ θερμόμετρον κατέρχεται εἰς ὀλίγους βαθμοὺς ἀνω τοῦ μηδενός. Ἐγγὺς τῆς παραλίας εἰς τὰ χαμηλὰ ἐδάφη καὶ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ διαρρέοντος τὴν Βενεζουέλαν ποταμοῦ Ὁρενόκου τὸ κλίμα εἶναι καθαρῶς τροπικὸν με ἀφθόνη βροχὰς καὶ ὑψηλὴν θερμοκρασίαν. Ὁ ἐγκλιματισμὸς τῶν λευκῶν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εἶναι δυσχερὲς ῥεστατος. Γενικῶς ἡ φύσις εἰς τὴν Βενεζουέλαν ἰδίως διατηρεῖ τὸν ἀγριὸν χαρακτήρα τῶν ἀνεξερευνητῶν τροπικῶν περιοχῶν. Εἰς τὰ πυκνὰ δάση τοῦ Ὁρενόκου ζοῦν ἀγρία θηρία καὶ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἀπαντοῦν κατὰ χιλιάδας οἱ ἀμερικανικοὶ κροκόδειλοι ἀλιγότεροι.

Τέλος νέφη κωνῶπων καὶ ἄλλων ἐνοχλητικῶν ἐντόμων καλύπτουν τὴν ἀτμόσφαιραν. Λόγω τῶν δυσμενῶν αὐ-

ΠΕΡΙΕΡΓΑ
ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Τὸ 1880 ὅταν ἐγένοντο αἱ πρώται προσπάθειαι πρὸς ἀποικισμόν τῆς ἀμερικανικῆς πολιτείας τῆς Νοτίου Κολομβίας αἱ σιδηροδρομικαὶ ἐταιρίαι διὰ νὰ προσελκύσουν τὸ κοινὸν εἶχον ὀρίσει τὴν ἐξευτελιστικὴν τιμὴν τοῦ ἐνόος δολλαρίου διὰ τὸ εἰσιτῆριον ἀπὸ Μισισσιππὶ εἰς Λὸς Ἀντζελες, δηλαδὴ διὰ διαδρομὴν ἴσην μετὰ τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Τὸ πολυπλοκώτερον μουσικὸν ὄργανον τοῦ κόσμου εὐρίσκεται εἰς τὸ ἑπαρχικὸν μουσεῖον τῆς γερμανικῆς πόλεως Στουτγάρτης. Κατεσκευάσθη τὸ 1805 καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 37 αὐλῶν, 38 κλαρινέτων, 8 τρομπέτας καὶ πληθὺς κυμζάλων, τυμπάνων, χορδῶν κ.λπ.

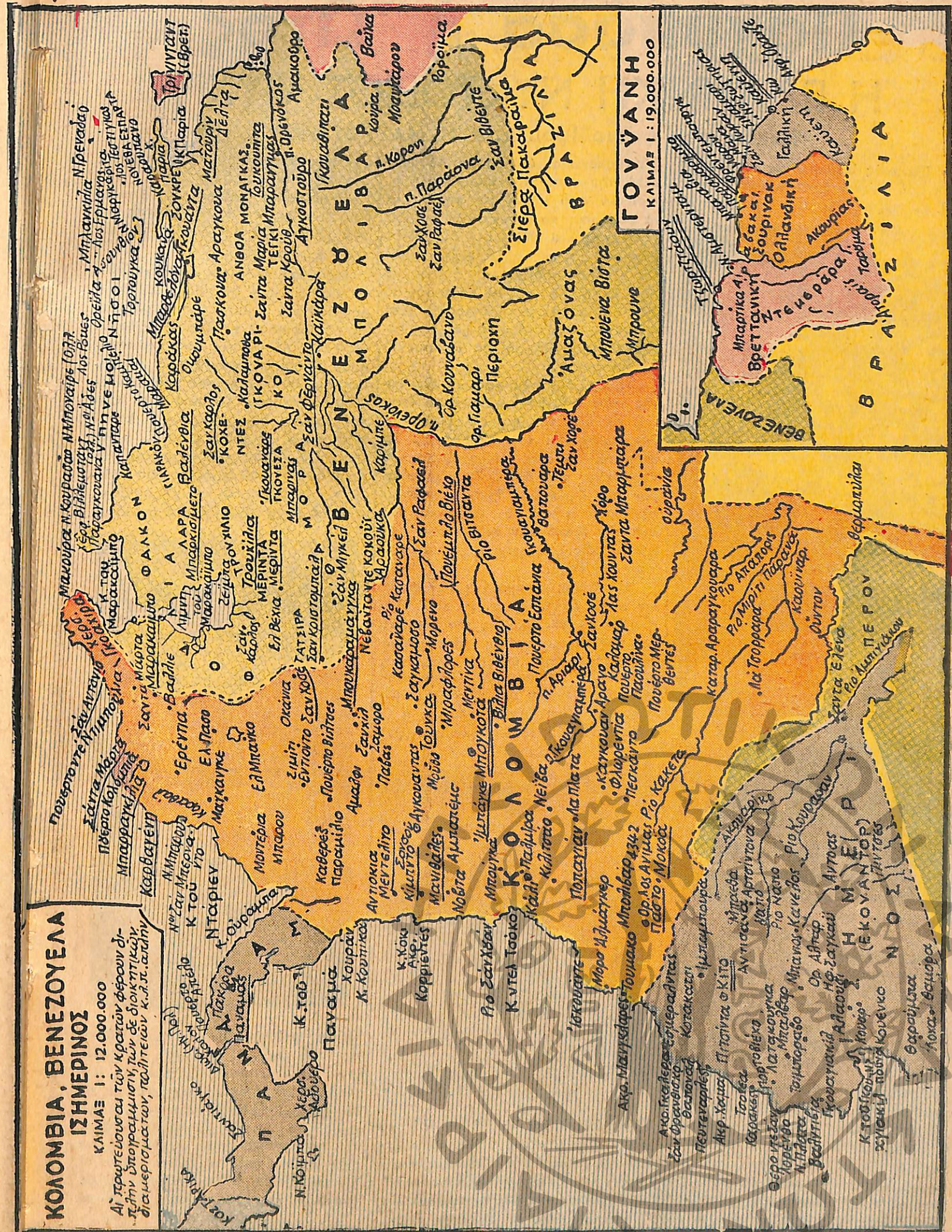
Οἱ Ἰάπωνες ὥς γνωστὸν ἐφαρμόζουν ἀφ' ὅτου ἤρχισεν ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Κίνας, πολιτικὴν αὐταρκειᾶς. Διὰ τὰς περιορισθῆ ἡ εἰσαγωγὴ δερμάτων τὰ ὅποια σπανίζουν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ὅπου δὲν ὑπάρχει κτηνοτροφία εἰσῆχθησαν τελευταῖως ὑποδήματα κατεσκευασμένα ἀπὸ δέρμα καρχαρίου.

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι διατηροῦν πρεσβεῖας εἰς 50 κράτη τοῦ κόσμου. Ἐκάστης τῶν πρεσβειῶν αὐτῶν ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς ποικίλλει μεταξὺ 2.500 καὶ 10.000 δολλαρίων. Γενικῶς ὑπολογίζεται ὅτι ἐκ τοῦ συνολικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἀναλογεῖ εἰς κάθε κατὼκον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ποσὸν 12 σέντς ἑτησίως.

τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῶν τριῶν δημοκρατιῶν εἶναι περιορισμένη. Καὶ ὁμῶς καὶ εἰς τὰς τρεῖς αὐτάς χώρας ὑπάρχουν πλούσιαι πηγαὶ πετρελαίου καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ Κολομβία, καταλαμβάνουσα ἐμβαδὸν 1.162.240 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, δηλαδὴ ἐνεαπλάσιον τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν ἀπέραντον δὲ αὐτὴν χώραν ζοῦν μόνον περὶ τὰ 9 ἑκατομμύρια κατοίκων, οἱ ὅποιοι παρ' ὅλον τὸν φυσικὸν πλοῦτον διαβιοῦν ὑπὸ συνθήκας πρωτοφανοῦς πολέμου ἀθλιότητος. Ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας πόλις Μπογκοτὰ ἀριθμεῖ πληθυσμὸν 260.000 κατοίκων. Ἡ Βενεζουέλα ἔχει ἐκτασιν 912.000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ εἶναι ἐτι ἀραιότερον κατοικημένη ἀριθμοῦσα 3.300.000 κατοίκων. Ἡ πρωτεύουσα Καράκας ἔχει 150.000 κατοίκους. Ὁ Ἰσημερινός τέλος μικρότερος τῶν δύο ἄλλων ἔχει ἐκτασιν 490.000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, πληθυσμὸν 2.500.000 κατοίκων καὶ πρωτεύουσά τιν ὁ Κίτο ἀριθμοῦσαν 95.000 κατοίκων.

Καὶ αἱ τρεῖς δημοκρατίαι ἀποτελοῦν παλαιὰν ἀποικίαν τῶν Ἰσπανῶν. Πρῶτη ἀνεκαλύφθη ἡ Βενεζουέλα ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, ὁ ὅποιος κατὰ τὸ τρίτον τοῦ ταξιδίου εἰς Ἀμερικὴν προσήγγισεν τὰς ἀκτὰς τῆς τὸ 1498. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ διάσημος περιηγητὴς Βεσπούκιος ἐξερεύνησεν τὴν χώραν ἔδωκε δὲ εἰς μικρὸν ἐν αὐτῇ ἰνδικὸν χωρίον ἐκτισμένον ἐπὶ πασσάλων ἐντὸς μικρᾶς λιμνοθαλάσσης τὸ ὄνομα Μικρὰ Βενετία (εἰς τὴν Ἰσπανικὴν Βενεζουέλα). Ὁ ἀποικισμὸς τῆς Βενεζουέλας καὶ τῶν δύο ἄλλων δημοκρατιῶν συνετελέσθη βραδέως, λόγω τοῦ ἀνθυγιεινοῦ τῶν κλίματος καὶ αἱ 3 δὲ γῶραι ἀπετέλεσαν ἐνιαίαν ὑπὸ τοῦς Ἰσπανοὺς διοίκησιν. Τὸ 1810 πρώτη ἡ Βενεζουέλα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σίμωνα Βολιβάρ ἐπανεστῆσεν πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ἰσπανικοῦ ζυγοῦ καὶ τὸ 1811 μετὰ τὴν περιφθονίαν ἐν Σάλτα μάχην ἀπέντησε τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Τὸ παράδειγμα τῆς Βενεζουέλας ἠκολούθησαν μετ' ὀλίγον ἡ Κολομβία καὶ ὁ Ἰσημερινός αἱ ὁποῖαι ἐξεδίαξαν ἐπίσης τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀκολούθως δὲ αἱ τρεῖς γῶραι ἀπέτελεσαν ἐνιαίον κράτος εἰς τὸ ὅποιον ἐδόθη ἡ ὀνομασία Νέα Γρενάδα. Ἡ ἐνωσις διετηρήθη μέχρι τοῦ 1829 ὅποτε ἀπεσχίσθη πρώτη ἡ Βενεζουέλα καὶ ἀκολούθως ὁ Ἰσημερινός. Ἡ Κολομβία ἀρχικῶς ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Παναμά τὸν ὅποιον περιελάμβανε. Ὅταν ὁμῶς αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἤρχισαν τὴν κατασκευὴν τοῦ ἰσθμοῦ, ἐπέτυχαν τὸ 1903 τὴν ἀπόσχισιν τῆς περιοχῆς τοῦ Παναμά καὶ τὴν διοργανώσιν αὐτῆς εἰς ἀνεξάρτητον κράτος. Ἀπὸ τοῦ 1922 ὁμῶς ἐδέχθησαν νὰ παρέχουν εἰς τὴν δημοκρατίαν τῆς Κολομβίας ἀποζημιώσεις ἐνός ἑκατομμυρίου δολλαρίων κατ' ἔτος διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς ζώνης τῆς διώρυγος. Μέχρι περίπου τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος αἱ τρεῖς δημοκρατίαι ἔζησαν ἐξαιρετικῶς ἀνώμαλον ἐσωτερικὴν ζωὴν λόγω τῶν συνεχῶν ἐπαναστάσεων, τῶν ἐρίδων τῶν διαφόρων κομμάτων καὶ τῆς συνεχοῦς οἰκονομικῆς δυσπραγίας.

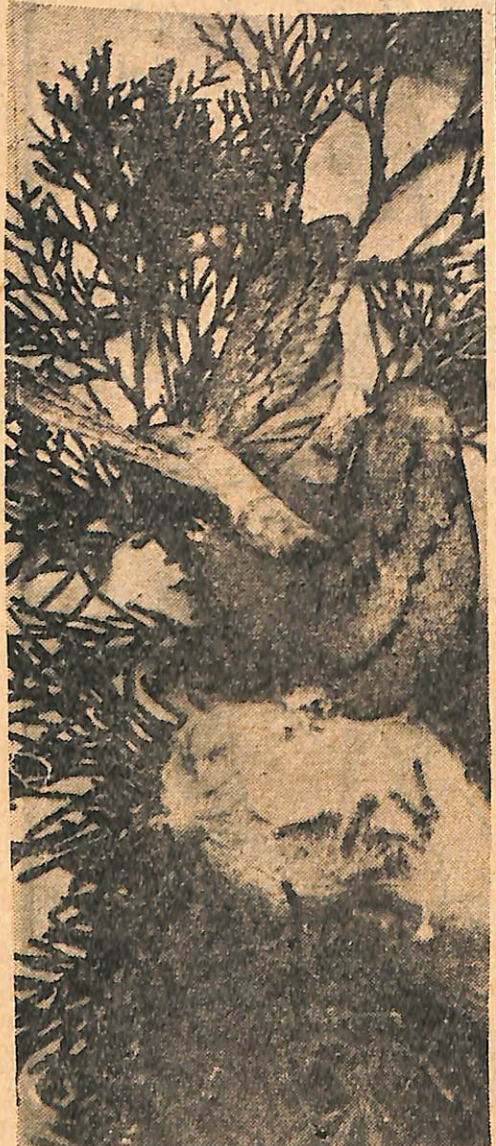

Παχυπάσα ή Ώτος Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΥΚΤΟΒΙΟΣ ΨΥΧΗ

Μελέτη του φυσιολόγου Κ. Χ. Ν. ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

Είς τους Έλληνικούς κήπους μέ-
χρι πρό όλίγων ήμερών ήσαν συχνά
αί έπισκέψεις ψυχών με πτέρυγας

Οι δομικές άρρεν και θήλυ Παχυπάσας
της Ώτου, βομβύκια, ώρια και μικρά
κάμπι έξερχόμενα αυτών. Η κάμπη εϋ-
ρίσκεται συχνότατα κατά τόν Αύγουστον
και Σεπτέμβριον επί πιπεριών και δύνα-
ται νά παρακολουθήση την ζωήν του
έντόμου εις τας δειροστοιχίας της Λεω-
φόρου Συγγρού, καθώς και επί κυπα-
ρίσσων.

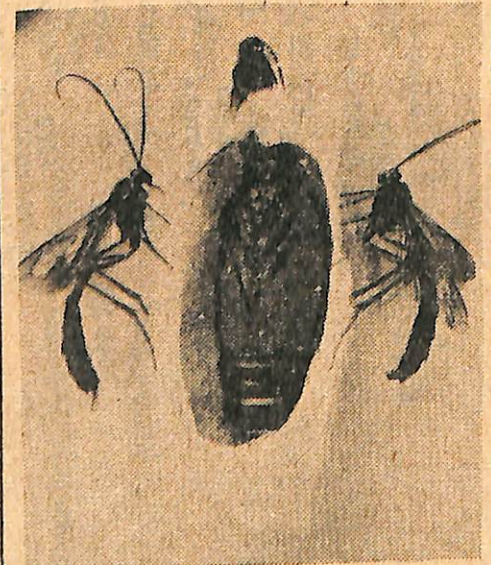
χρώματος ύπικιτρίνου, αι όποιαι φέ-
ρουν μικράς κηλίδας και δύο πρινο-
ειδείς γραμμάς χρώματος καστανού
άνοικτου εις τώ μέσον και μάλλον ά-
νοικτου κατά τας άκρας των. Αι
ψυχάι αϋται άνήκουν εις τώ είδος
Παχυπάσα ή Ώτος, είνε δέ νυκτό-
βιοι, Όλην την ήμέραν μένουν εις

μέρη σκοτεινά, έξερχονται δέ πολύ
μετά την δύσιν του ήλιου και τρι-
γυρίζουν από κήπου εις κήπον διά
νά ροφήσουν τώ νέκταρ των άνθέων.

Άρρεν και θήλυ δέν διαφέρουν
κατά τώ χρώμα, αλλά εις τώ πρώ-
τον τας αίσθητήρια όργανα είνε δια-
σέα, λεπτά δέ εις τώ δεύτερον, τώ
όποιον είνε και μεγαλύτερον. Από
άκρου εις άκρον αι πτέρυγες της ψυ-
χής ταύτης φθάνουν τας δώδεκα έ-
κατοστόμετρα.

Η έξελίξις των φάσεων της ψυ-
χής ταύτης διαρκεί όλόκληρον έτος,
ένώ εις όλα τας άλλα λεπιδόπτερα
δέν υπερβαίνει τας 35 ήμέρας. Τας
πτερωτά έντομα, έξερχόμενα των
βομβυκίων των δέν ζούν περισσότε-
ρον των δεκαπέντε ήμερών καθ' ός
έκπληροῦται και ή άποστολή των
διά την διαιώνισιν του είδους. Αι
φάσεις της ζωής της Παχυπάσας έ-
χουν ως έξης:

Η κάμπη, έξερχομένη των ώρι-
ων κατά Σεπτέμβριον, ζή καθ' όλό-
κληρον τώ φθινόπωρον, τόν χειμώνα
και την άνοιξιν καθώς και τας πρώ-
τας ήμέρας του θέρους επάνω εις
κυπαρίσσια και πιπεριές. Έκεί κατά
τά τέλη Ιουνίου και μέχρι των μέ-
σων του Σεπτεμβρίου, γίνεται ή ύ-
φανσις των βομβυκίων (κουκουλιών)

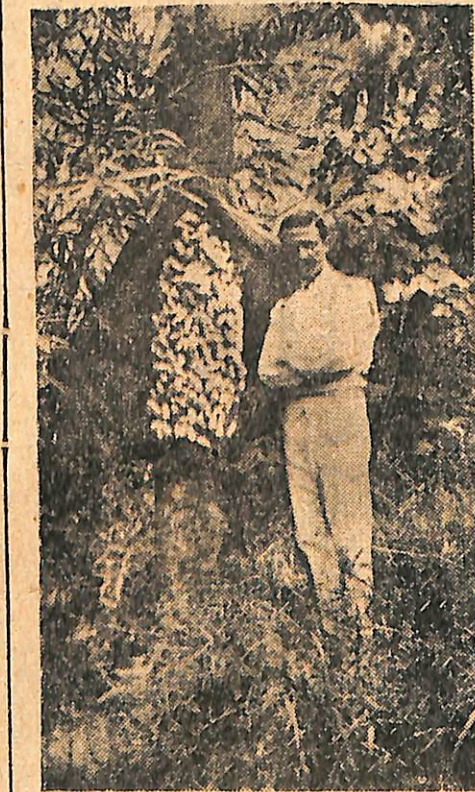

Τώ παράσιτον ά ν ώ μ α λ ο ν τ ό π ε-
ρ ι σ π ώ μ ε ν ο ν επί της κάμπης
Παχυπάσας της Ώτου. Τέσσαρες είνε αι
φάσεις της έξελίξεως του παρασίτου έν-
τός της κάμπης και της χρυσαλλίδος, δια-
κούς σχεδόν επί όλόκληρον έτος.

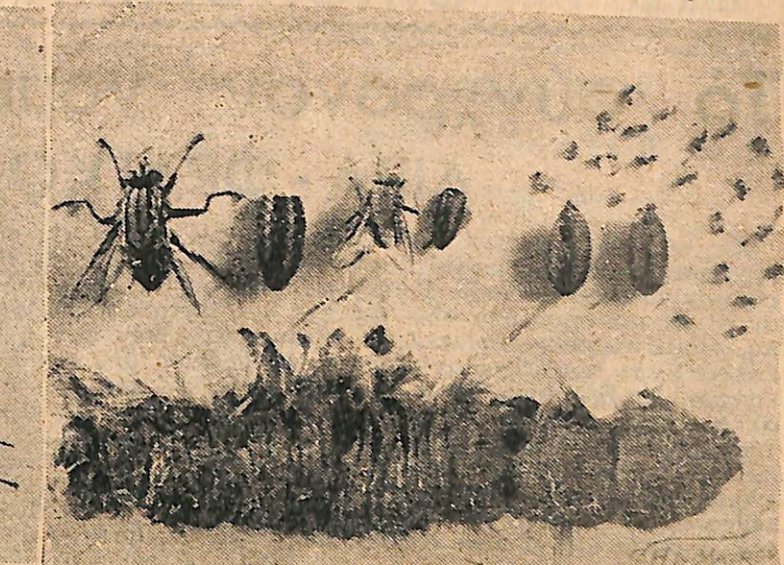
και ή μεταμόρφωσις εις χρυσαλλίδα
και πτερωτόν έντομον.

Επάνω εις πιπεριές της λεωφό-
ρου Συγγρού θα συναντήση τις συ-
χνά κάμπας αι όποιαι άνήκουν εις
την ψυχήν αϋτήν.

Παχυπάσα ή Ώτος, ένδι-
σασα καθ' έαυτήν, παρουσιάζει άκόμη
μεγαλύτερον ένδιαφέρον βιολογικόν
διά τας παράσιτα τας όποια την προσ-
βάλλουν. Αι φάσεις του παρασιτι-
σμού διαρκούν όσον σχεδόν αι φά-
σεις της έξελίξεως αϋτου του υπό έ-
ξέτασιν έντόμου. Τώ παράσιτον του-
το, καλούμενον ά ν ώ μ α λ ο ν
τ ό π ε ρ ι σ π ώ μ ε ν ο ν, κατά
τόν μήνα Μάιον, είνε πτερωτόν, Πε-
ριερχόμενον από δένδρου εις δέν-
δρον, άναζητεί κάμπην Παχυπάσας,
όταν δέ εύρη διά του λεπτοτάτου

Τρόπος κατά τόν όποιον, χωρίς κόπον,
εις τινες μέρη της Ανατολής έξασφαλί-
ζονται τας βομβύκια (κουκούλια) της Πα-
χυπάσας, από τας όποια κατασκευάζεται εί-
δος μετάξης. Κατά τόν Ιούλιον περι τόν
κορμόν των κυπαρίσσων τίθεται έν ύφα-
σμα, κατά τρόπον ώστε νά άφηνεται μι-
κρόν άνοιγμα πρός τας επάνω. Όλαι αι
επί του δένδρου κάμπαι κατέρχονται και
φωλεύουν εκεί και κατασκευάζουν τας
βομβύκια των.

Μία χαρακτηριστική φωτογραφία άνωμάτων των περισπομέ-
νων καθ' ήν στιγμήν προσβάλλουν την κάμπην Παχυπά-
σης της Ώτου.

Μυΐαι παράσιτοῦσαι κατά τας πρώτας στάδια της ζωής των επί
της κάμπης της Παχυπάσας και παράσιτα επί μιας αϋτών,
μυΐας της έμετικής.

και όξέος κέντρου του την τρυπή και
είσάγει έντός αϋτής τώ μικροσκοπι-
κόν ώριόν του. Η κάμπη δέν φαίν-
ται πάσχουσα έκ τούτου, νατασκευ-
άζει δέ έν καιρῷ τώ βομβυκίον της,
ένώ τώ παράσιτον ζή και έκκολά-
πτει έν αϋτή. Ο θάνατος της Πα-
χυπάσας επέρχεται όταν αϋτή είνε
χρυσάλλις. Τώ παράσιτον έχει άκόμη
νά διέλθῃ τας ύπολοίπους φάσεις
της ζωής του, τας δύο έξελίξεις του
σκώληκος και τας τρεις έγκυστώ-
σεις, μέδρις οδ γίνῃ πτερωτόν. Τώ
άνώμαλον είνε μέλαν κατέ τώ άνω
και κόκκινον κατά τώ κάτω μέρος
του σώματος, εις την πλήρη δέ ανά-
πτυξιν του φθάνει εις μήκος πέντε

έκατοστών του μέτρου.
Εκτός του άνωμάλου, δύο είδη
μυΐων προσβάλλουν άκόμη την κά-
μπην της Παχυπάσας και έναποθέτουν
έντός αϋτής τας ώας των. Τώ έν των
είδων είνε σ α ρ κ ο φ ά γ ο ς ή
κ ρ ε α τ ο φ θ ό ρ ο ς και τώ άλ-
λο μ υ ρ ι α ή έ μ ε τ ι κ ή. Τας
παράσιτα ταῦτα καταστρέφουν κατ'
έτος μέγαν αριθμόν έντόμων. Άλλά
μυΐα ή έμετική καταστρέφεται και
αϋτή υπό παρασίτου, θ η λ ε ο υ
τ ο υ έ λ α φ ρ ο τ ά τ ο υ. Τώ
δραμα τούτου, τώ όποιον ήμπορεί πας
τις νά παρακολουθήσῃ εις τας δει-
ροστοιχίας των Αθηνών, εικονίζει
μία των ένταῦθα παρατιθεμένων φω-
τογραφιών.

Η κάμπη της Παχυπάσας είνε
χρώματος θαυφαίου. Τώ δέρμα της
είνε τριχωτόν. Πρός τώ μέρος της
κεφαλής φέρει δύο σειράς λεπτοτά-
των κέντρων, χρώματος έρυθρου, τας
όποια άνορθοῦνται όταν ή κάμπη έν-
οχλήται και διά των όποιων αϋτή έ-
πιτίθεται κατά των έχθρών της.

Τας βομβύκια της ψυχής ταύτης
είνε αρκετά μεγάλα, φθάνουν δέ έ-
νίοτε εις μήκος δέκα έκατοστομέ-
τρων. Έξ αϋτών εις τινες μέρη της
Ανατολής παράγεται μετάξα. Η
συλλογή των βομβυκίων είνε εύκο-
λος, ως δεικνύει ή σχετική φωτο-
γραφία μας.

ΜΕΤΑΞΩΤΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΙΣΤΟΥΣ ΑΡΑΧΝΗΣ!

Η Έλληνική Μυθολογία παρουσιάζει
την Αράχνην, ως νεάνιδα, ή όποια ένι-
σε την Αθηνάν εις διαγωνισμόν ύφαντι-
κής, διότι τώ νήμα της ήτο άπειρώς λε-
πτότερον από τώ της θεάς και τώ ύφασμά
της τεχνικώτερον. Η θεά, έκδικουμένη
διά την ήτταν της, μετεμόρφωσεν εις τώ
γνωστόν μικρόν ζώον την νεάνιδα Αρά-
χνην. Η ήττα της Αθηνάς θα ήτο πολύ
δεινότερα, άν ή θεά συνηγωνίζετο με μίαν
Αράχνην της Μαδαγασκάρης.

Πράγματι, εις την μεγάλην Αφρικανι-
κήν νήσον υπάρχουν αράχναι τεραστίου
μεγέθους, γνωσταί υπό τώ όνομα «άλά-
βαι». Πρὸς αρκετών έτών έγέγοντο πειρά-
ματα πρὸς συλλογήν του ιστού των έν
λόγῳ αράχων και της χρησιμοποίησώς
του ως νέου είδους μετάξης.

Η «καλλιέργεια» όμως των «άλάβαι»
έν αντιθέσει πρὸς την καλλιέργειαν του
κοινού μεταξοσκώληκος παρουσιάζει μεγά-
λας δυσχερείας, διά δύο λόγους:

1ον) Αι αράχναι του είδους αϋτου είνε
σαρκοβόρα έντομα, και επομένως ή δια-
τροφή των είνε δυσχερεστάτη, ένῳ οι
μεταξοσκώληκες τρέφονται με φύλλα μω-
ρεάς, πού συλλέγονται εύκολα.

2ον) Όπως όλα αι αράχναι, αι «άλά-
βαι» είνε άγρια και άπειθήνητοι. Δέν
έννοῦν νά άνεχθῶν κοντά των άλλων α-
ράχνην και είνονται άμέσως εναντίον
της διά τήν καταστροφήν. Επειτα
ή μετάξινης κλωστή, δέν περισυλλέγεται
από κοινού, όπως του μεταξοσκώληκος
και της παχυπάσας αϋτου, περι ής άνω-
τέρῳ, αλλά από την ίδίαν την αράχνην,
πράγμα επίσης άνώτατο.

Εν τούτοις, τορβάνουν παρά τας με-
γύλας αϋτας δυσχερείας, διά της τοποθε-
τήσεως έκάστης αράχνης εις χωριστόν χώ-
ρον, νά συλλέγουν τώ ιστόν μετάξι-
νους. Η συλλογή γίνεται κατά περιεργό-
τατον τρόπον. Αρχεί νά έγγίσῃ κανείς
τώ στόμα των, διά νά άρχίσουν νά έκπι-
ουν τόν σείλόν των, πού μεταμορφώνεται
σε μετάξι και τυλίγεται εις τις ειδικές
μπομπίνες.

Η ποσότης της μετάξης, πού ήμπορουν
νά παράγουν αι αράχναι είνε τεραστία :
εις διάστημα ενός μηνός μία αράχνη άπο-
δίδει μέχρι 12.500 μέτρων νήματος. Η
συλλογή τας αράχνομετάξης γίνεται έν
τούτοις μόνον τέσσαρες φορές τόν χρόνο.

Η μετάξα της αλάβης είνε χρυσοῦ
χρώματος και ή ποιότης κατά πολύ άνω-
τέρα της με- της του μεταξοσκώληκος.
Τώ νήμα της έχει πάχος 7 χιλιοστ. του χι-
λιοστομέτρου, ένῳ του μεταξοσκώληκος
είνε πάχος 11 χιλιοστών του χιλιοστο-
μέτρου. Η άνωμέταξα είνε κατά συνέ-
πειαν αίσθητῶς λεπτότερα. Η πρώτη άν-
τέχει εις βάρος 4 γραμμαρίων και έχει έ-
λαστικότητα 22 %. Της δευτέρας τώ νήμα
δύναται νά σηκώσῃ βάρος μόνον 3.76 γραμ-
μαρίων και έχει έλαστικότητα 13 %.

Τας ύφασματα πού κατασκευάζονται από
μετάξαν αράχνης είνε πανάκριβα. Τώ χα-
ρακτηριστικόν τους είνε ή έξαιρετική άν-
τοχή των και ή μοναδική μαλακότης των.

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΝ

Τώ μεγαλύτερον γραμματόσημον
του κόσμου έχει έκδοθῇ εις την Κί-
ναν. Έχει διαστάσεις 8 X 10 έκατο-
στών, δηλαδή φθάνει δά νά καλύψῃ
ολόκληρον την επιφάνειαν συνήθους
φακέλλου.

Τὸ σύγχρονον νομισματικὸν σύστημα ΛΙΡΑ - ΦΡΑΓΚΟΝ - ΜΑΡΚΟΝ

Εἰς τὸ προηγούμενον σημείωμα ἐξηγήσαμεν τὸ καθιερωθέν μετὰ τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν τοῦ 1929 νομισματικὸν σύστημα ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Γαλλίας καὶ τῶν ἄλλων μικροτέρων κρατῶν. Ἡ Γερμανία, μαζί με τινὰ ἄλλα μικρὰ κράτη, ἀπέτελεσε δευτέραν ομάδα, ἡ ὁποία ἐφήρμοσεν ἐκτοτε διάφορον νομισματικὸν σύστημα. Ἀπὸ τῆς κηρύξεως εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ συστήματος τούτου ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία.

Ἦδη εἰς τὸν κόσμον μόνον αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, ἡ Ἑλβετία, ἡ Ὁλλανδία καὶ τὰ Σκανδιναυικά κράτη ἐξακολουθοῦν νὰ ἐφαρμόζουν τὴν καθιερωθεῖσαν μετὰ τὴν κρίσιν τοῦ 1929 νομισματικὴν πολιτικὴν. Ἐξηγήσαμεν ἤδη ὅτι αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ὑποτίμησιν ἀφ' ἐνὸς τοῦ νομίσματος, καὶ εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ συναλλάγματος τῶν ἐπὶ τὰ χρηματιστήρια καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἀγορᾶς, πωλήσεως καὶ ἐξαγωγῆς χρυσοῦ.

Ἀντιθέτως ἡ Γερμανία ἀπὸ τοῦ 1929 ἐφήρμοσε περιορισμοὺς εἰς τὸ νόμισμα καὶ τὸ συναλλάγμα καθώρισε δὲ ὅτι τὸ μάρκον ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ προσδεδεμένον τυπικῶς μετὰ τὸν χρυσὸν καὶ μάλιστα εἰς τὴν τιμὴν, πού εἶχε καθορισθῇ ἀπὸ τοῦ 1923, ὁπότε ἐγένετο ἡ ἐπανασύνδεσις τοῦ μάρκου πρὸς τὸν χρυσόν. Συγχρόνως ὅμως ἐδημιούργησε μίαν σειρὰν ἀπὸ 70 μάρκων μετὰ τὸν χρυσόν ἑκάστον τιμὴν, τὰ ὁποία ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἀγορὰν ἐμπορευμάτων, τὴν ἐξόκλησιν ἀπαιτήσεων, τὸν τουρισμὸν κλπ.

Παραλλήλως ἀπηγορεύθη ἡ ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλάγματος, ἐκτὸς μόνον ὑπὸ τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς τῆς Γερμανίας τῆς Ραίχσμπανκ. Οἱ κάτοχοι ξένου συναλλάγματος ὑπεχρέωθησαν νὰ πωραιοῦσιν αὐτὸ εἰς τὴν Ραίχσμπανκ ἢ δὲ ὑποχρέωσις αὕτη ἴσχυσε καὶ διὰ τοὺς κατόχους χρυσοῦ καὶ χρυσῶν νομισμάτων, καθὼς καὶ διὰ τοὺς κατόχους ξένων τίτλων (ὁμολογιῶν καὶ μετοχῶν).

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐφαρμοσθέντος νομισματικοῦ συστήματος ἦτο ὅτι μετὰ τὴν ἐπίσημον τιμὴν τοῦ μάρκου καὶ ἐκείνης ἡ ὁποία ἐδημιουργεῖτο εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐκ τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως εἰς τὰ χρηματιστήρια, ἐσημειώθη διαφορά, φθάσασα μέχρι 30 %.

Τὸ ἐφαρμοσθέν ὑπὸ τῶν διαφόρων ἄλλων μικρῶν κρατῶν νομισματικὸν σύστημα, εἶνε σχεδὸν ὅμοιον μετὰ τὸ γερμανικόν ἢ μόνον δὲ διαφορά ἦτο ὅτι τὰ μικρὰ κράτη ἐπέμεινον εἰς τὴν διατήρησιν ἐνὸς καὶ μόνου νομίσματος, ἐναντι τῶν 70, τὰ ὁποία ἐδημιουργήθησαν εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἦδη, μετὰ τὴν κηρύξιν τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία

προσεχώρησαν εἰς τὸ νομισματικὸν τοῦτο σύστημα, τὸ ἐφαρμόζον δὲ ἀπὸ μηνὸς ἡδὴ, ἀλλὰ μετὰ σημαντικὰς μεταβολὰς. Βάσις τοῦ συστήματος αὐτοῦ εἶνε ἡ ἐλλείψις τῆς ἐλευθερίας διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς τιμῆς τοῦ ξένου συναλλάγματος καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς τιμῆς τοῦ ἀπὸ ἑνὸς ἐπὶ τούτῳ ἐντεταλμένου ὁργανισμοῦ, συνήθως τὴν Ἐκδοτικὴν Τραπεζάν. Ἐπίσης ἡ ἀπογορεύσις τῆς ἐξαγωγῆς χρυσοῦ καὶ ξένου συναλλάγματος. Πράγματι, ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις καθιέρωσε τὰ μέτρα ταῦτα τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν κηρύξιν τοῦ πολέμου καὶ ἡ γαλλικὴ μίαν ἐβδομάδα κατόπιν. Ἡ Τραπεζὰ τῆς Ἀγγλίας, συμφώνως μετὰ τὸν ἐκδοθέντα νόμον, καθορίζει καθ' ἡμέραν τὰς τιμὰς, εἰς τὰς ὁποίας θὰ ἀγοράζονται καὶ θὰ πωλοῦνται τὰ ξένα συναλλάγματα. Οὕτως ὥρισεν ὅτι 4.04 δολλάρια, πρέπει νὰ δίδῃ ὁ θέλων νὰ ἀγοράσῃ μίαν λίραν. Προκειμένου διὰ νὰ πώλῃ δολλάρια ὀφείλει νὰ δίδῃ 4.02 δολλάρια καὶ ἐναντι αὐτῶν θὰ λαμβάνῃ μίαν λίραν. Ἐπὶ τῇ θὰ σῇ τῆς τιμῆς ταύτης ρυθμίζονται καὶ τὰ ἄλλα νομίσματα. Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλάγματος ἐπιτρέπεται νὰ γίνεταί ἀπὸ τὰς διαφόρους Τραπεζὰς μετὰ τὰς τιμὰς ταύτας.

Κατ' οὐσίαν, μετὰ τὸ σύστημα τοῦ καθιερωθέντος μετὰ τὴν κηρύξιν τοῦ πολέμου ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ συστήματος τοῦ ὁποῖον ἀκολουθεῖ ἡ Γερμανία ἀπὸ τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως τοῦ 1929 δὲν ὑφίσταται διαφορά. Καὶ τὰ τρία νομίσματα ἔχουν τιμὰς ἐκ τῶν προτέρων καθοριζόμενας, καὶ τῶν τριῶν νομισμάτων αἱ τιμαὶ ἀνεξαρτοποιοῦνται ἀπὸ τὰς ἐλευθέρως σχηματιζόμενας τιμὰς εἰς τὰ ξένα χρηματιστήρια. Χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι εἰς τὸ χρηματιστήριον τῆς Ν. Υόρκης ἡ τιμὴ τῆς λίρας εἶνε κάτω τῶν 4.00 δολλαρίων, ἐν ὅτι πρὶν τοῦ πολέμου εὐρίσκειτο σταθερῶς ἀνω τῶν 4.00 (4.02—4.04). Ἐνῶ ὅμως κατ' οὐσίαν δὲν ὑφίσταται διαφορά μετὰ τῶν νομισματικῶν συστημάτων, τὰ ὁποία ἀκολουθοῦν Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Γερμανία, ἐν τούτοις τυπικῶς ὑφίστανται πλείστα διαφοραὶ. Διότι ἡ Γερμανία διαθέτει καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν στιγμὴν 70 εἶδη μάρκων, ἐνῶ αἱ δύο ἄλλαι χώραι, πρᾶγματι ἔχουν μίαν μόνον νομισματικὴν μονάδα, μετὰ ἐνιαίαν τιμὴν. Τὸ διὰ τίνος λόγους ἡ Γερμανία ἐδημιούργησε τόσα εἶδη μάρκων, δὲν εἶνε τοῦ παρόντος καὶ θὰ δοθῇ εἰς ἄλλο σημείωμα εὐκαιρία διὰ νὰ ἐξηγηθῶν οἱ λόγοι οὗτοι.

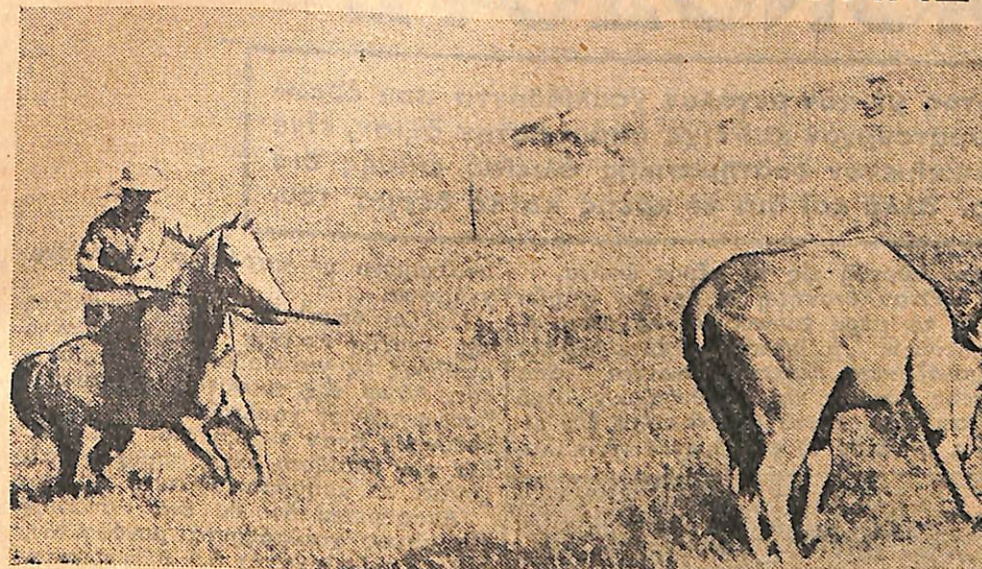
Ἐκτὸς ὅμως τῆς κατ' οὐσίαν ὁμοιότητος τῶν τριῶν νομισμάτων καὶ τὰ ἄλλα μέτρα τὰ ὁποία ἐλήφθησαν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, παρουσιάζουν πολλὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ μετὰ τὰ ἱσχύοντα ἀπὸ ἐτῶν ἡδὴ εἰς τὴν Γερμανίαν. Οὕτω καὶ εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς χώρας ἀπαγορεύεται ἡ

ἐξαγωγή χρυσοῦ, ξένων συναλλαγμάτων καὶ κινητῶν τίτλων (μετοχῶν, ὁμολογιῶν κλπ.). Ἐπίσης οἱ κάτοχοι χρυσοῦ ὑπεχρέωθησαν νὰ πωλήσουν αὐτὸν εἰς τὴν Τραπεζάν τῆς Ἀγγλίας — εἰς τὴν ὑποχρέωσιν αὕτην ὑπόκεινται, ὅχι μόνον οἱ Ἀγγλοὶ ὑπήκοοι, οἵτινες ἔχουν καταθέσει αὐτοῖσι χρυσὸν εἰς ἀγγλικὰς Τραπεζὰς, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι ὑπήκοοι, οἵτινες μονίμως κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπεχρέωθησαν οἱ κάτοχοι χρυσοῦ, συναλλάγματος καὶ κινητῶν ἀξιών, ἐν γένει νὰ δηλώσουν τὰ ποσά, ἐφόσον τὰ ἔχουν τοποθετημένα εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

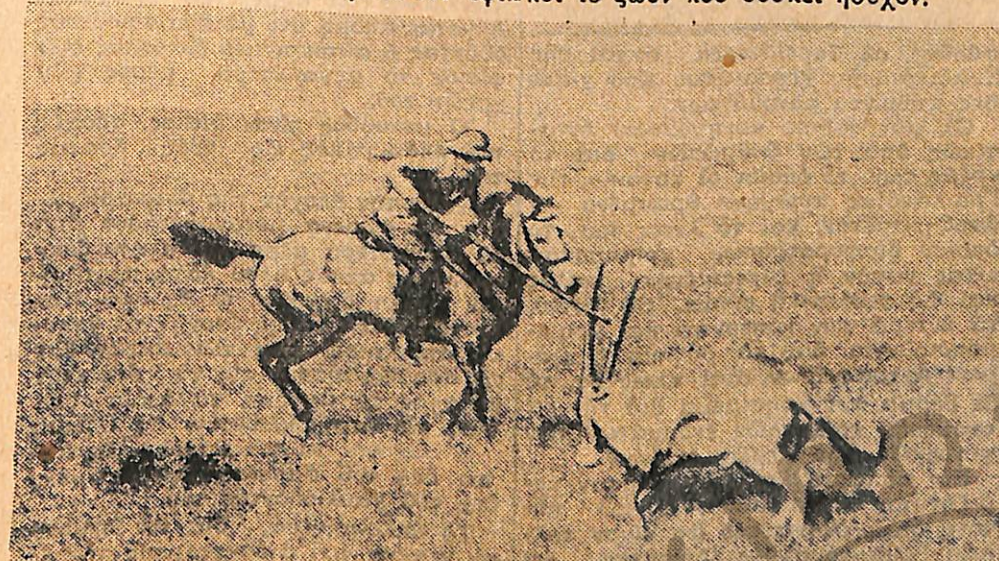
Καὶ εἰς τὰ μέτρα αὐτὰ ὑφίστανται διαφοραὶ, ἀλλὰ πάντως αὐταὶ δὲν εἶνε οὐσιαστικαί. Ἄλλως τε καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν δὲν ἐλήφθησαν ἐξ ἀρχῆς ὅλα τὰ ἤδη ἱσχύοντα περιοριστικὰ μέτρα. Ἀναλόγως μετὰ τὰς παρουσιαζόμενας δυσχερεῖας ἐλαμβάνοντο, μέχρις ὅτου ἐδημιουργήθη ἑνα σύνολον, μετὰ χαρακτηριστικῶν τοῦ συστήματος. Ἐπιτεινόμενων τῶν δυσκολιῶν καὶ αἱ δύο Κυβερνήσεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, θὰ ὑποχρεωθοῦν ἴσως νὰ λάβουν καὶ συμπληρωματικὰ μέτρα, τὰ ὁποία, ὅλον ἐν καὶ περισσώτερον θὰ ἀνεξαρτοποιοῦν τὰ νομίσματά των, ἀπὸ τὰς ξένας ἀγορᾶς. Συμπερασματικῶς πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον νόμισμα, τὸ ὁποῖον νὰ βασίζεται εἰς τὸ ἱσχύον πρὸ τοῦ 1930 νομισματικὸν σύστημα, ἰδηλαδὴ τὸ χρυσὸν κανόνος. Ἐπίσης, ἐκτὸς τοῦ δολλαρίου, τοῦ Ὁλλανδικοῦ φιορινίου καὶ τοῦ Ἑλβετικοῦ φράγκου, οὐδὲν ἄλλο νόμισμα ὑπάρχει τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν συναλλαγμάτων, νὰ δύναται νὰ τραπῇ εἰς χρυσόν. Ἐνεκεν ἀκριβείας τοῦ λόγου τούτου, ἡ λίρα, ἡ ὁποία μέχρι τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου ἀπέτελε τὸ ἀνσπληροῦν τὸ χρυσὸν νόμισμα εἰς τὰς διεθνεῖς συναλλαγὰς, ἀποτελεῖ σήμερον τὸ νόμισμα τῆς Βρετανικῆς Αυτοκρατορίας μόνον. Διὰ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν προηγούμενην θέσιν τῆς εἰς τὸν κόσμον θὰ πρέπει νὰ τρέπεται ἐλευθέρως εἰς χρυσόν. Τοῦτο ὅμως προϋποθέτει ὅτι θὰ πρέπει ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξαγωγήν χρυσοῦ, πράγμα ὑπὸ τὰς σημερινὰς πολεμικὰς περιστάσεις ἴσχυον ἀδύνατον, δεδομένου ὅτι τὸ ὑπάρχον εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπόθεμα χρυσοῦ, μὴ ὑπερβαίνον τὰ 500.000.000 λιρῶν τρεχούσης ἀξίας, εἶνε ἀπαραίτητον διὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἀφ' ἐνὸς αἱ πολεμικαὶ ἀνάγκαι καὶ αἱ διαφοραὶ ἄλλαι ἀνάγκαι τοῦ πληθυσμοῦ. Τὴν θέσιν τοῦ διεθνούς νομίσματος κατέλαβεν σήμερον τὸ δολλάριον, τὸ μόνον νόμισμα μεγάλου κράτους εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον τρέπεται ἐλευθέρως εἰς χρυσόν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ
ΣΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Αἱ ἐμπορικαὶ ἀνταλλαγαὶ (Κληρικ).

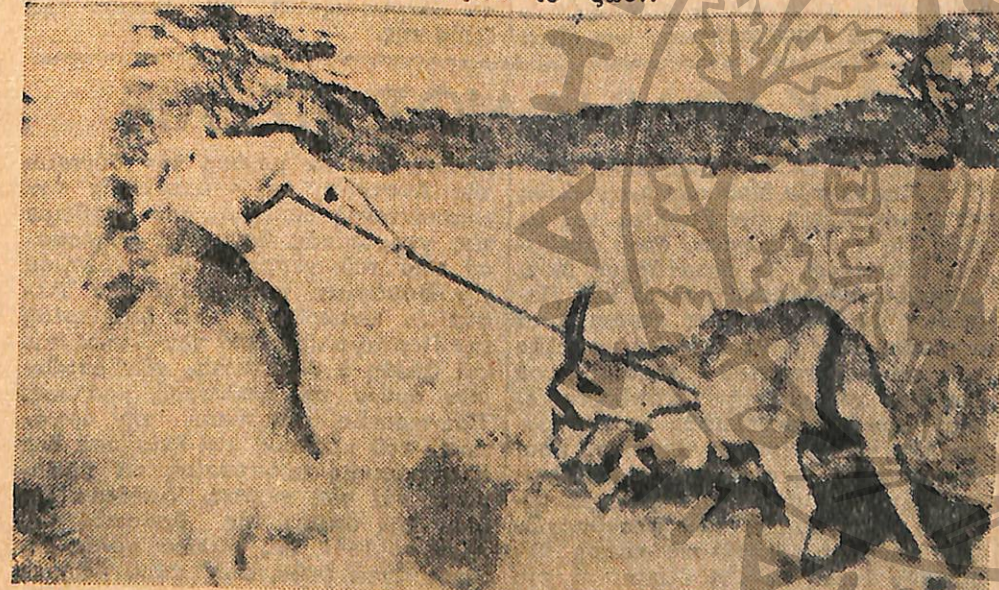
ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΛΟΠΗΣ

Οι κυνηγοὶ τῶν ἀντιλόπων χρησιμοποιοῦν κυρίως τὴν λόγχην. Κατορθώνουν νὰ πλησιάσουν ἐφίπποι τὸ ζῶον πού βόσκει ἡσυχον.

Ἀλλὰ ἡ ἀντιλόπη, ζῶον δειλὸν συνήθως, ὅταν δὲν κατορθῶνῃ διὰ τῆς φυγῆς νὰ σωθῇ, ἀντιμετωπίζει μετ' ἀπελπισίας τὸν κίνδυνον. Ὁρμᾷ κατὰ τοῦ ἵππου καὶ, ἂν ὁ κυνηγὸς δὲν δείξῃ ἐτοιμότητα, τὰ κέρατά της ἐκκοιλιάζουν τὸ ζῶον.

Ἡ ἀντιλόπη τότε φεύγει. Ὁ ἵππεὺς τὴν καταδιώκει. Τὸ θῆραμα χάνει διαρκῶς αἷμα... Σταματᾷ καὶ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἐπιτίθεται. Ἀλλὰ ἡ λόγχη τοῦ κυνηγοῦ τὸ διαπερᾷ καὶ τὴν φορᾷ αὐτὴν, τὸ φονεύει.

Η ΜΕΤΑΓΓΙΣΙΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Ὅταν ὁ Ἀγγλος Οὐίλλιαμ Χάρβεϋ ἀνεκάλυπτε πρὸ ἑκατὸν καὶ πλέον ἐτῶν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος — μετὰ τὸν Ἑλλήνα Πυλαρινόν, ὅστις δὲν κατέστησεν εὐρύτερον γνωστὴν τὴν σχετικὴν θεωρίαν του — δὲν ἐφάνταζετο ὅτι θὰ ἤρχετο ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ θεωρία του θὰ ἐχρησίμευε διὰ τὴν διάσωσιν μεγίστου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων. Ἡ μεταγγίσις αἵματος ὑγεινῶν ὁργανισμῶν — ὑπὸ τὸν ἀπαράτητον ὅρον νὰ εἶνε τοῦτο ἀφομοιωσῖμον — εἰς ἀσθενεῖς καὶ ἐξηντημένους εἶνε μία ἀπὸ τὰς ἐφαρμογὰς τῆς θεωρίας τοῦ Χάρβεϋ καὶ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἴη ἂν δὲν ἦτο γνωστὸν ὅτι τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ εἰς τὰς ἀρτηρίας καὶ διατηρεῖ ἐν ζωῇ τὴν καρδίαν.

Λέγεται, ὁποσοῦποτε, ὅτι πρῶτον τῷ 1654, ἑνα καὶ ἡμισυ αἰῶνα πρὸ τοῦ Χάρβεϋ, ὁ Ἰταλὸς ἱατρός Φόλλι ἐκαίμεν τὰς πρῶτας μεταγγίσεις αἵματος. Ἄλλοι ἱατροὶ, ὁ Γάλλος Ντεν καὶ ὁ Ἀγγλος Λάουερ, ὀλίγον βραδύτερον, ἔκαμαν καὶ αὐτοὶ μεταγγίσεις αἵματος ἀπὸ ζῶου εἰς ζῶον. Ὁ Γάλλος μάλιστα ἱατρός προέβη, μετὰ τὰ πρῶτα πειράματα, καὶ εἰς μεταγγίσεις αἵματος ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἀνθρώπον.

Κατὰ τὸ σχετικὸν χρονικὸν τῆς ἐποχῆς, ἡ νέα μέθοδος ἐγίνε δεκτὴ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν ἱατρῶν καὶ ἐφημέριον αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἐντίθετον ἀπὸ τὰς προσδοκίας των. Ἀντὶ νὰ βελτιοῦται, ἡ κατάσταση τῶν ἀσθενῶν ἐχειρωτέρευσεν. Συνέβησαν θάνατοι. Ἐπενεβή τὸ κράτος καὶ ἡμπόδισε τὴν μεταγγίσιν τοῦ αἵματος. Ἡ μέθοδος εἶνεν ἐφαρμοσθῇ κατ' ὅθλον τρόπον, ἐπὶ μολύνσεις, περὶ τῶν ὁποίων οὔτε ἴσο δυνατόν νὰ σκεφθοῦν οἱ ἐπιστήμονες τῆς τότε ἐποχῆς καὶ ἡ μεταγγίσις ἐγκατελείφθη. Νεώτεροι ἐπιστήμονες ἐμελέτησαν πάλιν τὸ ζήτημα.

Ὅποσοῦποτε, μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτὴ ἐγίνε εἰς μεγάλην κλίμακα ἐφαρμογὴ τῆς μεταγγίσεως αἵματος. Οἱ Γερμανοὶ ἐπιστήμονες Ντίφφελπαχ καὶ Μπίσσοφ εἶχον ἤδη ἀποδείξει ὅτι τὸ αἷμα δὲν ὑφίσταται ἀλλοίωσιν ὅταν ἀπορροφῇ ὑπὸ τῆς σύριγγος. Γενικώτερον ὅμως αἱ μεταγγίσεις αἵματος ἐγένοντο, πρὸ παντὸς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, κατὰ τὸν Παγκόσμιον Πόλεμον 1914—1918 διὰ τὴν ἀποσόδησιν θανάτων ἐκ μεγάλης αἱμορραγίας. Οὕτως ἐβίβητο καιρὸς διὰ τὴν ἐπίδωσιν τραυμάτων. Εἰς τὴν Γαλλίαν αἱ μεταγγίσεις ἤρχαν τῷ 1916, ἐν περίπτῳ ἑτοῦς ἀφ' οὗ ἐφήρμοσαν τὴν μέθοδον οἱ Γερμανοὶ, εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως αἱ μεταγγίσεις ἐγένοντο συστηματικώτερον. Ἀφ' ἑτέρου, οἱ Γερμανοὶ ἐπιστήμονες ἠδυνήθησαν νὰ εὕρουν τρόπον δι' οὗ τὸ αἷμα καθίστατο εὐχερῶς ἀφομοιωσῖμον πρὸς τὸ αἷμα τοῦ τραυματίου εἰς ὃν θὰ ἐγίνετο μεταγγίσις.

Αἱ ἐφαρμοσθεῖσαι κατὰ τὸν Μέγαν Πόλεμον μέθοδοι ἀπέτελεσαν τὴν βῆσιν ἐπὶ τῆς ὁποίας μεταγενεστέρως ἐγένοντο ἐργασίαι, αἱ ὁποιαὶ ἐβελτίωσαν ἐπαισθητῶς τὰς μεθόδους μεταγγίσεως αἵματος ἀπὸ ἀνθρώπου ἐν ὄψει εἰς πάσχοντα.

Ο ΜΟΝΟΔΟΥΣ

Τό παράδοξον κήτος με τόν μέγανον χαυλιόδοντα πού έδεω-
ρείτο άλλοτε θαυματουργόν και είχε παρμεγίστην άξίαν, είχε
και σήμεραν άντικείμενον συστηματικής άλειςας, επίσης διά
τόν χαυλιόδοντα, αλλά και διά τό κρέας και τό δέρμα του.

Ο μονόδους, δύναται ίσως νά χα-
ρακτηρισθί ώς τό παραδοξώτερον
τών ζώων. "Αν και ζή εις την θά-
λασσαν, είναι θηλαστικόν και ανή-
κει εις την κατηγορίαν των κητών.
Τό χαρακτηριστικώτερον γνώρισμα
του περιέργου κήτους είναι ο χαυλι-
όδους τόν όποιον φέρει επί της άνω
σισαγόνος του, ο όποιος είναι έλικω-
τός κατά την έπιφάνειάν του και έ-
χει μήκος 3 περίπου μέτρων. Χαυλι-
όδοντα φέρει μόνον τό άρρεν. Διά
τό παράδοξον αυτό ζών όχι μόνον
οι άρχαιότεροι, αλλά και οι σύγ-
χρονοι κάτοικοι πολλών μερών της
βορείου θαλάσσης, όπου άπαντά, έ-
χουν δημιουργήσει τούς παραδοξο-
τέρους μύθους και τερατολογίας.

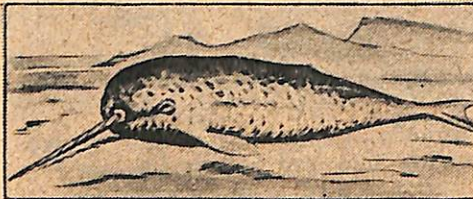
Ο μονόδους φθάνει εις μήκος 6
μέτρων, έχει δε κεφαλήν σχετικώς
μέ τό μήκος του σώματός του μι-
κράν, κυρτήν και καταλήγουσαν εις
θραχύ ρύγχος από του οποίου έκφύ-
εται ο χαυλιόδους. Τά πτερύγια του
στήθους του (στηθιαία) είναι θρα-
χέα και ώσειδη τό δε πτερύγιον της
ούρας είναι μεγάλο, παχύ και χω-
ρίζεται εις δύο εις τό άκρον του. Τό
δέρμα τό όποιον καλύπτει τό σώμα
του είναι μαλακόν ώσαν βελούδο
και άναδίδει άργυροχρύσους άνα-
λαμπάς, οι όποιοι κατά την νύκτα
φωσφορίζουν και παρουσιάζουν έκ-
τάκτως θαυμαστόν θέαμα. Πολλάκις
κατά τας νεφελώδεις νύκτας εις τας
θαλάσσας των βορείων ευρωπαϊκών
χωρών και ιδίως εις τας περίξ της
Σκανδιναβικής χερσονήσου φαίνον-
ται εις την θάλασσαν πελώριοι
όγκοι φωσφορίζοντες και κινούμε-
νοι θραδέως προς όλας τας διευθύν-
σεις. "Ενίοτε οι φωσφορίζοντες αύ-
τοι όγκοι άνορθούν και άκούον-
ται ιδιόρρυθμοι κύττοι εις τά περίξ.
Οι όγκοι αυτοί είναι μονόδοντες, οι
όποιοι μονομαχούν με τούς πελωρί-
ους χαυλιόδοντας των δια την από-
κτησιν της λείας. Οι μονόδοντες
ζούν κατά μικράς ή μεγάλας οικο-
γενείας, κατά δε την εποχήν της με-
ταναστεύσεώς των, από τόν βορείον
πόλον προς τας άκτάς της Σουηδίας
και Νορβηγίας, ταξιδεύουν κατά χι-
λιάδας. Κατά την εποχήν αυτήν γί-
νεται και τό κυνήγιόν των.

Η μετανάστευσις αυτή των χιλιά-
δων μονόδοντων δίδει την εντύπωσιν
παραδόξου ήπικου τό όποιον διασχί-
ζει με τας λόγχας προτεταμένας
την θάλασσαν.

Ο μονόδους δεν κολυμβά ήσύ-
χως εις την θάλασσαν, αλλά πότε
άνέρχεται επί της έπιφανείας και
προχωρεί με μεγάλην ταχύτητα και
πότε δι' αποτόμων τιναγμών κατέρ-
χεται εις τά βάθη συνταράσσων κα-
τά τας κινήσεις του ταύτας τόσον
την θάλασσαν, ώσε νά άναντρέπη και
τας λέμβους, οι όποιοι τυχόν ήθε-

λον εύρεθί εις τό μέρος εκείνο.

"Όταν ένσκήψη ο δριμύς χειμών
εις τά μέρη εκείνα και παγώσει ά-
ποτόμως ή θάλασσα, τότε πολλοί
μονόδοντες καταπλανάωνται από
τούς πάγους και άποθνήσκουν από
άσφυξίαν. Κατά την άνοιξιν δεν ει-
ναι σπάνιον τό φαινόμενον νά καλυ-

φθούν οι βορειότεροι άκται της
Σκανδιναβικής χερσονήσου από χιλιά-
δες πτώματα μονόδοντων.

Οι μονόδοντες κυνηγούν: αι έντα-
τικώς υπό των ανθρώπων διά τό
κρέας των. Τό όποιον οι κάτοικοι της
Γροιλανδίας τρώγουν θραυμένο ή
άποξηραμένο, και τό λίπος των, τό
όποιον διαφοροτρόπως χρησιμοποι-
είται νωπόν ή έθρασμένον καθώς
και ως φωτιστική ουσία. "Εξ άλλου,
τά έντερα των κόπτονται και χρησι-
μοποιούνται διά τό ράψιμο διαφό-
ρων άντικειμένων άντί κλωστής, τό
δε δέρμα των χρησιμεύει διά την κα-
τασκευήν πολυτελών ένδυμάτων των
γυναικών των μερών εκείνων.

Εις παλαιότεραν εποχήν ήσαν πε-
ριζήττοι οι χαυλιόδοντες του κή-
τους διότι έπιστεύετο ότι είχαν πολ-
τούς θαυματουργούς ιδιότητας, ότι
διετρώπων τά κακά πνεύματα και
άπεμάκρυνον τας μαγανείας. Ε-
πίσης ήσαν περιζήττοι οι χαυλιό-
δοντες διότι έξ αυτών κατασκευά-
ζοντο διάφορα κομψοτεχνήματα και
κάθε σπίτι εύγενοϋς ή πυργοδεσπό-
του έπρεπε άπαραιτήτως νά είναι

στολισμένο με παρόμοια κομψοτε-
χνήματα.

Πολλοί βασιλείς και μεγιστάνες
της εποχής εκείνης μετεχειρίζοντο
ράβδους έκ χαυλιόδοντων μονόδον-
τος. Λόγω της τοιαύτης χρησιμοπο-
ήσεώς των οι χαυλιόδοντες των μο-
νόδοντων ήσαν περιζήττοι και ή ά-
ξία των έπαίξετο όπως σήμεραν παί-
ζονται οι χρηματιστηριακά άξία.

"Αναφέρεται ότι δι' ένα σπάνιον
εις μήκος χαυλιόδοντα μονόδοντος,
ο όποιος έφθανε τά 3,5 μέτρα, προ-
σεφέρθη υπό του δόγου της Βενετι-
ας Πριούλη κατά τό 1559 τό ποσόν
τών 5.000.000 σημερινών δραχμών.
Λέγεται ακόμη ότι με δύο τοιούτους
όδόντας ο αυτοκράτωρ Κάρολος έξώ-
φλησε τό μεγαλύτερο μέρος των
χρεών του.

Ο μονόδους είναι θάιος, τραχύς
και έκδικητικός εις τούς έρωτάς
του.

Κατά την άποχήν της άναπαραγω-
γής τά άρρενα μεταναστεύουν από
τά βορειότερα μέρη και πλησιάζουν
προς τας άκτάς όπου κατά προτίμη-
σιν μένουν διαρκώς τά θηλυκά. Κα-
τά την ιδίαν έπίσης εποχήν τά θηλυ-
κά άπομακρύνονται των άκτών διά
νά προϋπαντήσουν εις τό άνοικτόν
πέλαγος τά άρρενα, τά όποια άμέ-
σως τά περικυκλώνουν. Η θήλεια
ή όποια θα φανή ύστροτροφη φονεύε-
ται υπό του άρρενος διατρυπωμένη
διά του χαυλιόδοντός του.

Τό θηλυ-μητέρα, διά νά θηλάσθ
τά νεογνά του άνέρχεται εις την έ-
πιφάνειαν του ύδατος. Οι μαστοί εύ-
ρίσκονται κατά τό όπίσθιον μέρος
του σώματος. Η μητέρα περιποιεί-
ται έξαιρετικά τά παιδιά της, τά
προφυλάσσει από κάθε κίνδυνον και
τά υπερασπίζεται με θυσίαν της
ζωής της.

Ο ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΣ ΡΙΣΕΛΙΕ

(Συνέχεια έκ της 24ης σελίδος)
τη ή Μαρία των Μεδίκων ήναγκάσθη
νά έγκαταλείψη την Γαλλίαν και με-
τέβη εις την Κολωνίαν, όπου απέβη-
γεν άργότερα. Ο στρατάρχης Μο-
μορανσύ τότε έκίνηθη κατά των Πα-
ρισίων με ξένα κυρίως στρατιωτικά
σώματα, άλλ' ο Ρισελιέ επί κεφαλής
του πιστού στρατού έξεστράτευσε
έναντίον του και την κατενίκησε. Ο
Μομορανσύ συνελήφθη και έκάρα-
τομήθη και οι συνεργάται του όσοι
έπρόφθασαν έφυγαν από την Γαλλί-
αν. Τότε ο Ρισελιέ κατέλυσε τά με-
γάλα δικαιώματα των φεουδαρχών
και επέτυχε επί τέλους πλήρη την
έθνικην ένότητά. Η έξωτερική του
πολιτική ύπήρξε μεγαλοφυής. Ενώ
έκτύπησε τούς προτεστάντας εις την
Γαλλίαν, τούς έβοήθησε εις την Γερ-

μανίαν διά νά μειώση την δύναμιν
της Αυστρίας και υπεκίνησε τόν
τριακονταετή πόλεμον, πού έφθειρε
τας γερμανικάς δυνάμεις. "Απέσπα-
σε από του γερμανικού συνδέσμου
την Βαυαρίαν, προσήρτισε την Άλ-
σατίαν, κατώρθωσε νά διαχωρίση
την Πορτογαλίαν από την Ισπανίαν,
και απέβη ο θεμελιωτής των σταθε-
ρών όρίων του γαλλικού κράτους.
Εσωτερικώς άνεκαίνισε την οργά-
νωσιν του κράτους και ένίσχυσε διά
πραγματικής προστασίας τά γράμ-
ματα και τας τέχνας. "Απέθανε εις
όλην την άκμήν της δράσεώς του
κατά τό 1641, εις ηλικίαν μόλις πε-
νήντα έπτά έτών, άλλ' άφοϋ άφησεν
εις τας έπερχομένας γενεάς μίαν
μεγάλην κληρονομίαν: Την ισχυράν
Γαλλίαν. ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Η ΣΑΛΑΓΓΑΝΗ

Τό πουλί πού κτίζει με τόν σιελόν του φωλεάς, τας όποιας οι
Κινέζοι άκριβοπληρώνουν διά νά κατασκευάσουν την «σου-
παν πολυτελείας», άπαραίτητον διά τά έπίσημα γεύματα.

Η σαλαγγάνη, δεν είναι πολύ γνω-
στή. Γνωστότερα είναι ή φωλεά της, πού
άποτελεί έδεσμα πολυτελείας εις την
Κίνα. Αι φωλεαί της σαλαγγάνης ά-
ναφέρονται έκάστοτε ως χελιδονοφω-
ληές και δεν είναι τοϋτο παράδοξον,
διότι ή σαλαγγάνη είναι είδος θαλασ-
σίας χελιδόνος των ανατολικών θαλασ-
σών.

Εις τας Φιλιππίνας νήσους, την Κεϋ-
λάνην καθώς και τας Ινδίας και την
Νέαν Γουινέαν αι σαλαγγάναί άφθο-
νούν. Από τά όκτώ είδη τά όποια πε-
ριλαμβάνει τό είδος γνωστότερον είναι
σαλαγγάνη ή κοινή, ή όποια άπαντά
εις τας άκτάς των Φιλιππίνων νήσων.
Τό μήκος της δεν υπερβαίνει τά 13 έ-
κατοστόμετρα, τό ράμφος της είναι βρα-
χύ και κυρτόν εις τό άκρον, αι πτέρυ-
γές της είναι μακράι και τό χρώμα της
είναι καστανομέλαν εις την ράχιν και
φαιότεφρον εις την κοιλίαν.

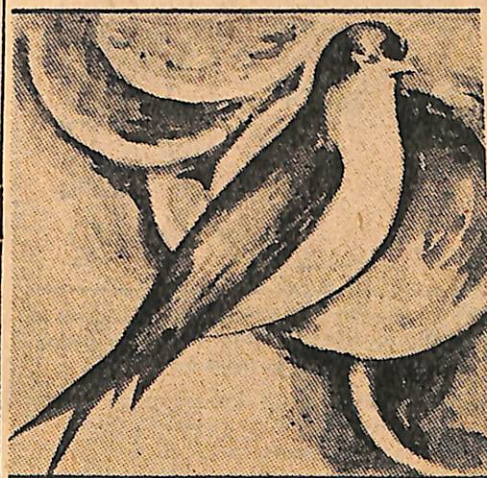
Κυριώτερον χαρακτηριστικόν γνώ-
ρισμα όλων των ειδών του γένους αυ-
τού είναι οι σιελολόνοι άδένες, οι ό-
ποιοι κατά την την εποχήν της άναπα-
ραγωγής διογκούνται υπερβολικά και
έκκρίνουν άφθονον ύγρόν.

Αι σαλαγγάναί κατασκευάζουν τας
φωλεάς των ή εις άποκρήνους θρά-
χους των άκτών ή εις σκοτεινά σπή-
λαια των όρέων. Αι φωλεαί των σα-
λαγγανών είναι άσθαθείς κτισμένα ή μία
πολύ πλησίον της άλλης και έχουν σχή-
μα τριγωνικόν, κατασκευάζονται δε ά-
πό θήλεια πτηνά με μεγάλην τέχνην από
τό ιξώδες ύγρό πού έκκρίνουν οι άδέ-
νες των και πού όμοιάζει με πυκνήν
γόμαν. Κατά τό διάστημα πού τό θήλυ
κατασκευάζει την φωλεά του τό άρρεν
του μεταφέρει την τροφήν. Εις την φω-
λεάν τό θήλυ γεννά δύο κάτασπρα αυ-
γά τά όποια έπωάζει, ενώ τό άρρεν
φροντίζει διά την τροφοδοσίαν.

Εις την Κίνα είναι περιζήτητα αι
φωλεαί των πτηνών αυτών και χρησι-
μοποιούνται διά την παρασκευήν έξαι-
ρέτου ζωμού, ο όποιος θεωρείται άπα-
ραίτητος διά κάθε έπίσημον γεύμα του
Κινέζου. Κάθε φωλεά ζυγίζει 6 περί-
που γραμμάρια και δι' ένα καλό πιάτο
ζωμού χρειάζονται τρεις τουλάχιστον
φωλεαί.

Εις πολλά μέρη της Κίνας γίνεται
μεγάλο έμπόριον από φωλεάς σαλαγ-
γάνης. Αι φωλεαί αυταί μαζεύονται
τρεις φορές τό χρόνο τόν Άπρίλιον, τόν
Αύγουστον και τόν Δεκέμβριον. Τό μά-

ζεμα είναι πολύ επικίνδυνον, διότι οι
συλλέκται των είναι αναγκασμένοι νά
κρεμώνται με σχοινία ή πελωρίας κλί-

μακας από τούς αποτόμους θράχους.

Κατ' έτος καταστρέφονται εκατοντά-
δες χιλιάδων νεοσσών, διότι διά νά μα-
ζεύσουν τας φωλεάς πολλοί πετούν τά
έντός αυτών ώα ή και τούς νεοσσούς.

Η ΤΑΧΥΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΥ

Έλέγετε νά μάθετε άκριβώς την ταχύτη-
τα του άνέμου; Κυττάξετε τριγύρω σας!
Φυσά έλαφρό άεράκι, αλλά παρατηρεί-
τε πως τά φύλλα παίζουνε στα κλαδιά
των δένδρων; ή ταχύτης του άνέμου
είναι τότε 7 χλμ. 200 την ώρα: τό βήμα
του κυνηγού.

Νοιώθετα ένα δροσερό άεράκι πού λυ-
γίζει τις κορφές του γειτονικού δάσους:
14 χλμ. 400 την ώρα.

Ο άέρας σηκώνεται και τά κλαδιά γέρ-
νουν τριγύρω σας: 21 χλμ. 600 την ώρα,
δυνατή αύρα.

Τά δένδρα κινούνται τώρα: 28 χλμ. 800
την ώρα. «Δυνατό άέρι» λένε οι ναυτικοί.
"Αν τά φύλλα πέφτουν με δύναμι: κα-
λύτερα νά επιστρέψετε από την έξοχή. 46
χλμ. 800 την ώρα.

Μέσα από τό τεάμι του δωματίου σας
βλέπετε τά κλα' ή πού σπάνε: 75 χλμ. 600
την ώρα. "Αρχίζει ή μπόρα.

Η μπόρα δυναμώνει, χτυπάει τά δέν-
τρα: 100 χλμ. 800 την ώρα. "Υστερα χτυ-
πάει τά σπίτια όσην ώρα θέλει ο Θεός:
122 χλμ. 400: καταιγίς.

"Αν φτάση νά παίρνη και σπίτια τότε
είναι κυκλών: 144 χλμ. την ώρα.

"Ας έλπίσουμε ότι ποτέ δεν θα αισθαν-
θοϋμε μεγάλες ταχύτητες του άνέμου, στο
ύπαιθρο τουλάχιστον.

Παρά ταϋτα οϋδεμία ελάττωσις των
πτηνών παρατηρείται. Περισσότερον
περιζήτητες και άκριβώτερες πωλούν-
ται αι φωλεαί πού περιέχουν νεοσσούς
πού μόλις θγάζουν πτερά. Αι φωλεαί
άντιθέτως πού περιέχουν νεοσσούς τε-
λειώς πτερωμένους δεν είναι κατάλλη-
λοι διά τό έμπόριον έπειδή έχουν ήδη
χάσει την νοστιμάδα των.

Εις την Ιάβαν υπάρχουν τά περί-
φημα «σπήλαια των σαλαγγανών», ο-
που φωλεύουν και παραμένουν εκα-
τοντάδες χιλιάδων από τά πτηνά ταϋτα
και έκ των όποιων έξάγονται εκατομ-
μύρια φωλεών κατ' έτος και πωλούν-
ται άποκλειστικώς εις τό Χόγκ-Κόγκ,
την μεγάλη αγορά των φωλεών της
σαλαγγάνης.

Η σαλαγγάνη εξημεροϋται εύκόλως,
άλλ' έκτός του ότι δεν ζή πολύν και-
ρόν εις την αιχμαλωσίαν οϋδέποτε κα-
τασκευάζει φωλεάν.

Εις την νήσον Κεϋλάνην άπαντά τό
είδος σαλαγγάνη ή παράδοξος. Τό εί-
δος αυτό είναι κατά την μεγαλύτερον
του προηγούμενον, άλλ' ο χρωματι-
σμός του είναι κυανότεφος με πορφυ-
ράς και χρυσωπάς άποχρώσεις.

Σαλαγγάνη ή παράδοξος κτίζει την
φωλεάν της γύρω από έδωδύμους καρ-
πούς. Κυρίως δεν κτίζει φωλεάν αλλά
περιβάλλει τόν καρπόν με τόν ιξώδη
σιελόν της και κατόπιν τρυπά τό σαρ-
κώδες μέρος του και εκεί γεννιά τά
αυγά της. Κατά τόν Ιούλιον, ότε γεν-
νούν τά πτηνά, άντί καρπών διακρίνει
ο επισκέπτης των μερών εκείνων δέν-
δρα από τά όποια κρέμονται ανά χι-
λιάδας αι παράδοξοι φωλεαί των σα-
λαγγανών. Κατά την εποχήν αυτήν
έκατοντάδες ιθαγενών άναρριχώνται έ-
πί των δένδρων και άντί καρπών μα-
ζεύουν τας νοστιμωτάτας φωλεάς των
πτηνών.

Εις τας Φιλιππίνας νήσους υπάρχει
τό είδος σαλαγγάνη ή πολική, ή όποια
έχει χρώματα λευκόν και μέλαν και
κατασκευάζει την φωλεάν της μέσα εις
τις κοιλότητες των βραχιδών άκτών
από διάφορα φύκη τά όποια συγκολ-
λά με τόν σιελόν της. Αι φωλεαί του
είδους αυτού είναι οι περισσότερον περι-
ζήτητες και ή κάθε μία πωλείται από
150 έως 200 δραχμάς, άλλ' είναι και
δυσεύρετες, διότι κατατρώνονται μετά
των ώων ή των νεοσσών των από τά
διάφορα μεγάλα θαλάσσια πτηνά.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

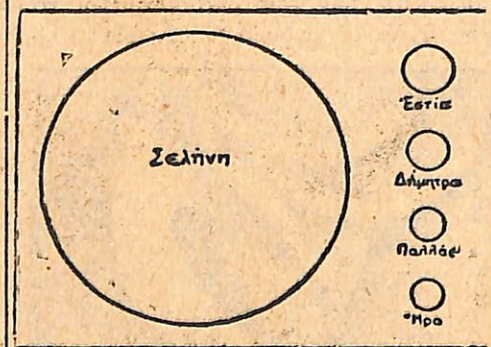
ΑΣΤΕΡΟΕΙΔΕΙΣ

«ΗΛΙΟΣ»

Είς προηγούμενον άρθρον μας περί τοῦ πλανητικοῦ συστήματος εἵπομεν ὅτι τὸ ἀστρικὸν τοῦτο σύστημα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Ἡλίου, ὁ ὁποῖος κατέχει τὴν κεντρικὴν θέσιν, τῶν ἐννέα μεγάλων πλανητῶν, οἱ ὁποῖοι διαγράφουν τροχιάς περί τὸν ἥλιον, τοὺς περιστρεφόμενους περί τοὺς πλανήτας δορυφόρους αὐτῶν καὶ τοὺς ἀστεροειδεῖς ἢ πλανητοειδεῖς ἢ μικροὺς πλανήτας. Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ ἂν καὶ μικρότεροι καὶ αὐτῶν τῶν δορυφόρων, ἔχοντες ἐλάχιστον ὄγκον διαγράφουν ὅλοι μεγάλας τροχιάς ὅπως καὶ οἱ μεγάλοι πλανῆται, περιστρεφόμενοι περί τὸν ἥλιον. Οἱ ἀστεροειδεῖς ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους πλανήτας κατέχουν θέσιν μετὰ τοῦ Ἀρεως καὶ τοῦ Διός. Ἐλέχθη ὅτι δηλαδὴ ἦδη ὅτι κατὰ σειρὰν ἀποστάσεως ἀπὸ τὸν ἥλιον ὁ ἐγγύτερος πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν μεγάλων πλανητῶν εἶνε ὁ Ἑρμῆς, μετ' αὐτὸν δὲ ἄκολουθοῦν κατὰ σειρὰν ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, (ἐδῶ παρεμβάλλονται οἱ ἀστεροειδεῖς), ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανός, ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων. Ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος οἱ ἀστρονόμοι ἐπρέσβευαν ὅτι καὶ μετὰ τοῦ Ἀρεως καὶ Διός θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη καὶ ἄλλος πλανῆτης, λόγω ὅμως τῆς ἀτελείας τῶν τότε ἐν χρήσει ἀστρονομικῶν ὁργάνων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνιχνεθῇ ὁ αὗτος. Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἦλθον οἱ ἀστρονόμοι ἐπὶ τῇ θέσει ὑπολογισμῶν τῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἡ πρώτη ἐπαλήθευσις τῆς θεωρίας ἐγένετο τὸ 1801 ὁπότε ὁ Ἰταλὸς ἀστρονόμος Πιάτς ἀνεκάλυψε εἰς τὴν ἀπόστασιν περίπου ὅπου ὑπεδείκνυν οἱ ὑπολογισμοὶ μικρὸν πλανήτην εἰς τὸν ὅποιον ἔδωκε τὸ ὄνομα Δημήτηρ. Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι οὗτος ἦτο πολὺ μικρὸς ἤγαγε τὸν Γερμανὸν ἀστρονόμον Ὀλμπερς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι θὰ ἔπρεπε εἰς τὴν ἰδίαν περίπτωσιν ἀπόστασιν μετὰ τὴν Δημήτρα νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πλανῆται. Πράγματι ἐν ἔτος βραδύτερον τὸ 1802 ὁ Ὀλμπερς ἀνεκάλυψε τὸν δευτέρον μικρὸν πλανήτην εἰς τὸν ὅποιον ἔδωκε τὸ ὄνομα Παλλὰς. Ἐκτοτε νέοι μικροὶ πλανῆται ἀνεκαλύπτοντο διαρκῶς (ἡ Ἡρα, ἡ Ἑστία, ἡ Ἀστράια κλπ.) Αἱ ἀνακαλύψεις ἐπιτηδύνοντο ἐφ' ὅσον ἐπελειοποιούντο τὰ ἀστρονομικὰ ὄργανα καὶ πρὸ πάντων ὅπου τοῦ 1891 ὁπότε ἤρχισεν ἐφαρμοζομένη εἰς τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις ἡ φωτογραφία. Οὕτω τὸ 1919 ἦσαν γνωστοὶ 914 μικροὶ πλανῆται, τὸ 1924 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνῆλθεν εἰς 1024, τὸ 1926 εἰς 1160 καὶ σήμερον ὑπερβαίνει τοὺς 2000. Πάντως παρὰ τὰς συντελεσθεῖσας προσόδους ἡ ἀστρονομία δὲν εἶνε ἀκόμη εἰς θέσιν νὰ προσδιορίσῃ τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν τῶν ἀστεροειδῶν ἢ πλανητοειδῶν. Κατὰ τινὰ θεωρίαν διατυπωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βέλγου ἀστρονόμου Στρώμπαντ τὸ 1917, ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀστεροειδῶν ἐκάστοι ἀστρικοὶ μεγέθους, εἶνε διπλάσιος τῶν τοῦ προηγουμένου μεγέθους δηλ. ὁ ἀριθ. τῶν μικρῶν πλανητῶν οἵτινες ἔχουν 15ον μέγεθος εἶνε διπλάσιος τῶν τοῦ 14ου. Ἐπὶ τῇ βάσει

τῶν ἀνωτέρω, ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπάρχουν ἀστεροειδεῖς μέχρις 20ου μεγέθους, τότε τὸ σύνολον τῶν μικρῶν αὐτῶν πλανητῶν θὰ πρέπει νὰ εἶναι 100.000.

Ὁλόκληρος πάντως ὁ χώρος τοῦ στερεώματος ὁ μετὰ 1.458 ἀστρικοῦ

Σχετικὰ μεγέθη (ἀνάλογος τῆς διαμέτρου αὐτῶν) τῆς σελήνης καὶ τῶν τεσσάρων μεγάλων ἀστεροειδῶν

μονάδων ἀπὸ τοῦ ἡλίου μέχρι 5.71 πληροῦται ἀπὸ τοὺς περιέργους αὐτοὺς μικροτάτους ἀστέρας. Λαμβάνεται δὲ ὡς βᾶσις τῆς ἀστρικής μονάδος ἡ ἀπόστασις μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ Γῆς, ἥτις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀριθμὸν 1. Ὁ Ἄρης ἀντιστοιχεῖ πρὸς 1,52 ἀστρικός μονάδος καὶ ὁ Ζεὺς πρὸς 5,20. Κατὰ συνέπειαν ὑπάρχουν ἀστεροειδεῖς ἐγγύτεροι τοῦ Ἀρεως ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὅπως τ.χ. ὁ Ἑρως (1,458 ἀστρικοί μονάδες) καὶ ὁ Ἄρης (1,458 ἀστρικοί μονάδες) τοῦ Διός ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὅπως ὁ Ἰδαλγός (5,71 ἀστρικοί μονάδες). Οἱ ἀστεροειδεῖς ἐκλήθησαν οὕτω διότι λόγω τοῦ μικροῦ μεγέθους τῶν φαίνονται ἀμυδρῶς ὅπως οἱ ἐλάχιστοι ὄρατοι ἐκ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων τοῦ στερεώματος. Ὅπως ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω ὅλοι οἱ μικροὶ πλανῆται διαγράφουν περί τὸν ἥλιον τρο-

ΤΑ ΥΔΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου δὲν ὑπάρχουν μεγάλοι ποταμοὶ ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον χείμαρροι, εἰμεθα συνηθισμένοι εἰς τὸ θέμα νὰ βλέπωμεν κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας τὴν κοίτην τῶν ἐξηρανομένην σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου, κατὰ δὲ τοὺς χειμερινοὺς καὶ ἰδίως κατόπιν ραγδαίας καὶ συνεχούς βροχῆς κατακλυζομένην καὶ ἐκχειλίζουσαν εἰς τὰς γύρω ἐκτάσεις. Τὸ φαινόμενον παρατηρεῖται ἀλλ, εἰς βαθμὸν μικρότερον καὶ εἰς τοὺς μεγάλους πλωτοὺς ποταμούς, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸν χειμῶνα διέρχονται περίοδον πλημμυρῶν, ἐνῶ κατὰ τὸ θερινὸν ρέουν ἥρεμα καὶ τὰ ὕδατά τῶν περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον. Οὕτω ὁ γαλλικὸς Σηκουάνας ὁ ὁποῖος διασχίζει τοὺς Παρισίους ῥίπτει εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τοὺς μῆνας τῆς ἐξαρσίας 75 μόνον κυβικά μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, ἐνῶ κατὰ τὴν περίοδον τῶν βροχῶν τὸ ποσὸν τοῦ ἐκρέοντος εἰς τὴν θάλασσαν ὕδατος φθάνει τὰ 1400 κυβικά μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον. Οὕτω ἡ σχέση τῶν ὑδάτων μετὰ τοῦ χειμῶνος καὶ θεροῦς εἰς τὸν ποταμὸν αὐτὸν εἶνε 20 πρὸς ἓν.

χιάς, ὅπως καὶ οἱ μεγάλοι. Τινὲς τῶν ἔχουν τροχίαν πολὺ ἐκκεντρον ὅπως εἶνε καὶ ἡ τῶν περιοδικῶν κομητῶν. Πλησιάζουν δηλαδὴ ἐγγύτατα τοῦ Ἡλίου καὶ ἀκολουθῶς ἀπομακρύνονται εἰς τεραστίαν ἀπόστασιν.

Οἱ ἀστεροειδεῖς εἶνε σώματα πολὺ μικρά. Ὁ μεγαλύτερος ἐξ αὐτῶν εἶνε ἡ Δημήτηρ ἔχουσα διάμετρον 760 χιλιομέτρων. Μετ' αὐτὸν ἔρχονται ἡ Παλλὰς (490 χιλιομέτρα) καὶ ἡ Ἡρα (180 χιλιομέτρα). Μικρότατος εἶνε ὁ Ἑρως τοῦ ὁποῖου ἡ διάμετρος εἶνε 15 μόνον χιλιομέτρων ὅση δηλαδὴ καὶ ἡ τῆς νήσου Αἰγίνης.

Τὸ πῶς ἐδημιουργήθησαν οἱ ἀστεροειδεῖς δὲν εἶνε γνωστόν. Κατ' ἀρχὰς ἐνομιζόντο ὡς λείψανα μεγάλου τινὸς πλανήτου διαρραγέντος συνεπεία τῆς ἐλκτικῆς ἐνεργείας τοῦ Διός. Ἡ μαθηματικὴ ὅμως ἀνάλυσις ἀντικρούει τὴν ἀνωτέρω ἀπόψιν, ἡ ὁποία καὶ ἐγκατελείφθη. Ἀλλὰ καὶ ἡ σύστασις καὶ ἡ πυκνότης τῶν ἀστεροειδῶν ἀπέδειξαν ὅτι ὑπάρχουν ὁμάδες ἀστεροειδῶν καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος. Ἀντιθέτως ὁ Ἰάπων ἀστρονόμος Χιραγιμάα ἀπέδειξε ὅτι ὑπάρχουν ὁμάδες ἀστεροειδῶν κοινῆς προελεύσεως. Ποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ κοινὴ ἀρχὴ ἐκάστης ὁμάδος δὲν εἶνε γνωστόν.

Ἀπὸ ἀπόψεως μάζης ὑπολογίζεται ὅτι οἱ χίλιοι μεγαλύτεροι ἐκ τῶν γνωστῶν ἀστεροειδῶν ἀντιπροσωπεύουν μόνον τὸ 1:3000 τῆς γῆνης. Τὰ δυνάματα τῶν μικρῶν ἀστεροειδῶν ἔχουν ληφθῇ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας καὶ τῆς ἱστορίας. Χάριν διακρίσεως κάθε γνωστὸς ἀστεροειδὴς φέρεται πλὴν τοῦ δνόματός του καὶ τὸν αὐξοῦσα ἀριθμὸν, ὁ ὁποῖος δεικνύει τὴν σειρὰν τῆς ἀνακαλύψεώς του. Οὕτω ἡ πρώτη ἀνακαλυφθεῖσα Δημήτηρ, σημειοῦται ὡς Δημήτηρ 1, ἡ Παλλὰς, ὡς Παλλὰς 2 κ.ο.κ. Ἐξ ἀστεροειδῶν ἀπὸ τελοῦντες ἰδίαν ὁμάδα καλουμένην ὁμάδα τῆς Τροίας εἶνε οἱ: Ἀχιλλεύς 588, Πάτροκλος 617, Ἐκτωρ 624, Νέστορ 659, Πρίαμος 884 καὶ Ἀγαμέμνων 911. Οἱ μικροὶ πλανῆται τῆς ὁμάδος αὐτῆς παρουσιάζουν τὴν ἰδιομορφίαν ὅτι κατὰ τὴν περί τὸν ἥλιον περιφορὰν τῶν εὐρίσκονται πάντοτε εἰς θέσιν ἀπέχουσαν ἐξ ἴσου ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὸν Δία. Ἄλλος ἀστεροειδὴς, ὁ Ἀλθέριος 719 πλησιάζει ἐγγύτατα πρὸς τὴν Γῆν τὴν ὁποίαν προσεγγίζει μέχρις ἀποστάσεως 29 ἐκατομμυρίων χιλιομέτρων. Ἐγγύτατα ἐπίσης πρὸς τὸν πλανήτην μας εὐρίσκεται ἡ τροχιά τοῦ Γανυμήδους 1036. Ἀλλ' ὁ προσεγγίζων τὴν Γῆν ὅσον οὐδὲν ἄλλο οὐράνιον σῶμα, ἐξαίρεσει φυσικὰ τῆς Σελήνης εἶνε ὁ μικρὸς Ἑρως 433, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐγγυτέρα πρὸς τὴν Γῆν ἀπόστασις εἶνε 21 ἐκατομμύρια χιλιομέτρα. Δέον νὰ τονισθῇ ὅτι αἱ τοιαῦται προσεγγίσεις εἶνε σπάνιαι, ἀλλ' ἔχουν ἰδιαίτερον σημασίαν διὰ τὴν μελέτην ὁρισμένων ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὰς τροχιάς καὶ τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων. Ἡ τελευταία προσέγγισις τοῦ Ἑρως πρὸς τὴν Γῆν ἐγένετο τὴν 30 Ἰανουαρίου 1931.

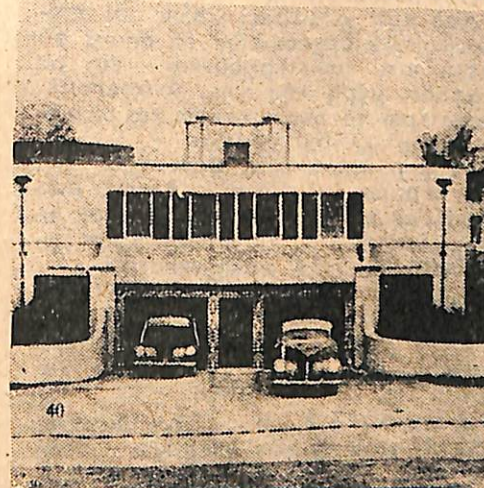
ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΝ

ΘΑ ΕΠΙΔΡΑΣΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸ αὐτοκίνητον χρησιμοποιοῦται τόσο ἐν εὐρέως ὥστε θεωρεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν ὡς εἶδος πρώτης ἀνάγκης, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε δυνατόν νὰ λείπῃ ἀπὸ κανένα σπιτί. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρομεν ὅτι εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀναλογεῖ ἐν αὐτοκίνητον ἐπὶ πέντε ἀτόμων. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ἡ ἐκθεσις τῆς Νέας Ὑόρκης ἀπέδωκεν ὅλους ἰδιόχουσας σημασίαν εἰς τὸ μέλλον καὶ τὰς ἐπιδράσεις τοῦ μεταφορικοῦ αὐτοῦ μέσου.

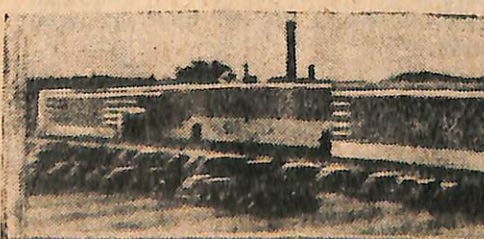
Εἰς προηγούμενον φύλλον τοῦ «Ἡλίου»

ἐγράφομεν περὶ τῆς «Φουτουράνας» τοῦ ἐκθέματος δηλαδὴ τῆς ἐταιρείας «Τζένεραλ Μότορς», τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἐν σμικρογραφίᾳ πῶς θὰ εἶνε οἱ δρόμοι τοῦ μέλλοντος καὶ πῶς θὰ γίνεται ἐπ' αὐτῶν ἡ κυκλοφορία. Πλὴν ὅμως τῆς «Φουτουράνας» εἰς τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τμήμα τῆς ἐκθέσεως ἔχουν ἐκτεθῇ καὶ σχέδια οἰκῶν ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ αὐτοκινήτου, εἰς βαθμὸν ὥστε τὴν παλαιὰν ἐν χρήσει εἰσοδὸν ἀντικαθιστοῦν σήμερον δύο ἢ περισσότεροι θύραι δι' αὐτοκίνητα. Ἀνωτέρω παραθέτομεν ἐν τῶν μᾶλλον ἐπιτυχῶν σχεδίων ὅπου ἡ ἐπίδρασις τοῦ αὐτοκινήτου ἐπὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶνε καταφανής.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΑΟΥΡΑ

Εἰς τὴν πόλιν Φίτσμπουργκ τῆς ἀμερικανικῆς πολιτείας Μασσαχουσέτης ἤρχισε λειτουργοῦν πρὸ ὀλίγων μηνῶν τὸ τελειότερον ἐργοστάσιον τοῦ κόσμου. Στερεῖται ἐντελῶς παραθύρων καὶ φυσικοῦ ἀερισμοῦ. Δύνανται νὰ περιλάβῃ 700 ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους. Ὁ φωτισμός, ὁ ἀερισμός, ἡ θέρμανσις καὶ ἡ ἀναγκαία ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας παρέχονται διὰ τεχνικῶν μέσων καὶ εἶνε ἀπολύτως σταθεραὶ αἱ ἐντὸς αὐτοῦ συνθήκαι διαβιώ-

ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΥΓΗΝ

ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΙΣΤΙΚΩΝ

ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν καταβάλλονται σύντονοι προσπάθειαι πρὸς περιορισμὸν τῶν αὐτοκινητιστικῶν δυστυχημάτων, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς αὐξάνει κατὰ λόγον ἀνάλογον πρὸς τὴν αὐξησιν τῆς ταχύτητος τῶν αὐτοκινήτων. Τελευταίως εἰς τὸ Σικάγον ἐφημερίσθη νέα ἐφεύρεσις χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ὁδὸς χωρίζεται εἰς δύο τμήματα, τὸ ἐν διὰ τὰ ἀνερχόμενα καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὰ κατερχόμενα αὐτοκίνητα. Ἡ νέα ἐφεύρεσις συνίσταται εἰς τὴν χρησιμοποίησιν χαλυβδίνων καλωδίων ἐπενδεδυμένων δι' ὑφάσματος καὶ τενωμένων εἰς διπλὴν σειρὰν καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ χωρίσματος τῆς ὁδοῦ. Ἀν ἐν αὐτοκίνητον ἐκτραπῇ τῆς εὐθείας καὶ ἐπιπέσης κατὰ τοῦ φράγματος δὲν ὑφίσταται οὐδεμίαν σχεδὸν ζημίαν διότι συγκρατεῖται ὑπὸ τῶν ἐλαστικῶν καλωδίων.

ΠΑΓΟΪΣΤΙΟΦΟΡΟΝ

Εἰς τὸ Πολωνικὸν περίπτερον τῆς ἐκθέσεως τῆς Νέας Ὑόρκης ἐκτίθεται τὸ ἐκονιζόμενον κατωτέρω παγοῖστιοφόρον. Εἶνε μικρὸν ὄχημα με παγοπέδιλα φέρον μέγα ιστίον καὶ κινούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Τὸ παγοῖστιοφόρον εἶνε καταλλήλο-

στατον διὰ χώρας τῶν βορείων κλιμάτων δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον συγκοινωνίας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν παγομένων λιμνῶν. Ὑπὸ εὐνοϊκῶν ἀνέμων κατώρθωσε νὰ ἀναπτύξῃ ταχύτητα 60 μιλίων τὴν ὥραν χωρὶς νὰ ἀνατραπῇ.

ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟ... ΑΝΘΗ

Ὁ Λινναῖος ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, ὁ πρῶτος ποὺ παροήγησε τὸ φαινόμενον τοῦ ὕπνου τῶν φυτῶν. Ποῖος ὅμως θὰ ἐπίστευε ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ αὐτοῦ ἔχρησιμους διὰ τὴν κατασκευὴν ἐνός... λουλουδινοῦ ὁρολογίου;

Καὶ ὅμως ἕνας Ἀμερικανὸς, μισοῦμενος ἐν προκειμένῳ τοὺς ἀρχαίους Ρωμαίους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὡς σύμβολα τῶν ὥρων διάφορα φυτὰ, κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ ἕνα ὁρολόγιον ἀπὸ ἀνθῆ, τὸ ὁποῖον δείχνει τὴν ὥραν με ἀκριβὴν ἀκρίβειαν. Τὸ πρωτοφανὲς αὐτὸ ὁρολόγιον ἀποτελεῖται μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ ἑνα κλάδον τῆς Ἰαμαϊκῆς, τοῦ ὁποῖου τὰ ἀνθὶ σφαλοῦν ὡς γνωστὸν τὸ μεσονύκτιον. Ὑπάρχει μία γαλάζια μαργαρίτα, τῆς ὁποίας τὰ πέταλα κλείνουν ἀκριβῶς εἰς τὰς τέσσαρες τὸ ἀναρχητικὸν φυτὸν ὁρολόι, ποὺ εἶνε γνωστὸν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τοῦ ὁποῖου τὰ πέταλα κλείνουν εἰς τὰς 6 μ. μ. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Τὸ ὁρολόγιον τοῦ Ἀμερικανοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 διάφορα εἶδη φυτῶν, τὰ ὁποῖα κλείνουν τὰ πέταλά των εἰς διαφορετικὰ ὥρας ἐπειδὴ κυρίως προσέχονται ἀπὸ διαφορετικὰ γεωμετρικὰ μῆκη τοῦ πλανήτου μας.

ΤΑ ΟΡΧΕΟΕΙΔΗ

Φυτά με περίεργα σχήματα και χρώματα, πού είνε τής μόδας.—Αί ποικιλίαι των καί ή καλλιέργειά των.

Τά ὀρχοειδή είνε γνωστά ἀπό τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων λόγῳ δὲ τῶν περιέργων σχημάτων των ὑπῆρξαν καί είνε πάντοτε τής μόδας.

Ἡ μεγάλη οἰκογένεια τῶν ὀρχοειδῶν περιλαμβάνει πᾶς μονοτείς, διετεῖς ἢ πολυτεῖς αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων είνε ἐπιφύτοι, δηλαδή φύονται ἐπάνω εἰς ἄλλα φυτά, ἀλλὰ καί δὲ ἐπίγειοι, δηλαδή φύονται ἀπ' ἐλῆας εἰς τὴν γῆν.

Τὰ φύλλα των ἔχουν διάφορον μέγεθος καί σχήμα καί φέρουν πολλὰς νευρώσεις. Τὰ φύλλα τῶν ἐπιφύτων εἰδῶν είνε ροβοειδή, τὰ δὲ φύλλα τῶν ἐπιγείων εἰδῶν είνε βολβοειδή. Ἡ οἰκογένεια τῶν ὀρχοειδῶν περιλαμβάνει περὶ τὰ 330 γένη καί 5.000 εἶδη καί ποικιλίας. Απαντῶνται εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς ἀλλὰ ἰδίως εἰς τὰς θερμὰς χώρας τῶν δύο ἡμισφαιρίων καί σπανιωτάτα εἰς τὰς πολικὰς χώρας.

Τὸ εἶδος τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ καί ἀντέχει εἰς τὰς ψυχρότερας χώρας τῆς γῆς είνε καλυψὼς ἢ θόρειος.

Τὰ ἐπιφύτα εἶδη φύονται εἰς τὰ δάση τῶν τροπικῶν χωρῶν καί ἐπάνω εἰς τοὺς κορμούς τῶν δένδρων.

Μερικὰ εἶδη, ὅπως τὸ εὐθραυστον ἢ κοραλλόριζα καί ἄλλα δὲν ἔχουν φύλλα καί εἰς τὴν θέσιν τῶν φύλλων ἀναφαίνονται ἀχρωμοὶ ἀποφύσεις, ὅμοιαι μὲ λείπια.

Γενικῶς τὰ ἀνθὶ τῶν ὀρχοειδῶν είνε ἰδιορρυθμότατα τόσο ὡς πρὸς τὸ σχῆμα των, ὅσον καί διὰ τοὺς χρωματισμούς, οἱ ὅποιοι είνε γενικῶς σχεδὸν ὠραῖοι. Τὰ ἐπίγεια ὀρχοειδή ἔχουν ρίζωμα κλαδωτὸν καί τὰς περισσότερας φορές, ἀντὶ παραρρίζων, ἔχουν σαρκώδεις ἀποφύσεις.

Τὰ ἐπιφύτα ἔχουν ἑναερίους ρίζας καί διάφορα ἐξογκώματα, τὰ ὁποῖα ἀναφαίνονται ἀπὸ τοῦ κατωτέρου μέρους τῶν ἑναερίων κλάδων των καί ὀνομάζονται ψευδοβολβοί.

Τὰ φύλλα τῶν ἐπιγείων ὀρχοειδῶν είνε ἀπαλά καί τρυφερά, ἐνῷ τὰ φύλλα τῶν ἐπιφύτων ὀρχοειδῶν είνε σκληρὰ καί σαρκώδη. Τὰ χρώματά των είνε πράσινον, τεφρὸν, λευκότεφρον, κοκκινόν, κοκκινόλευκον, ἀργυροκόκκινον, χρυσοπράσινον, πρασινοκίτρινον κτλ.

Τὰ περισσότερα εἶδη τῶν φυτῶν αὐτῶν ἀπαντοῦν εἰς τροπικὰ δάση. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουν καί πολλὰ εἶδη ὠφελιμώτατα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἡ βανίλλια, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ζαχαροπλαστικὴν, τὸ ἀγροίκον, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν φαρμακευτικὴν καί ἐνδείκνυνται κατὰ τῶν σπηθικῶν παθήσεων, ἐπιπλεονεκτήματα τῆς ἑλβεθρίνης, ἡ ὁποία περιέχει πικρὰν οὐσίαν, τὴν ἑλβεθρίνην, ἀριστον φάρμακον διαφόρων ὀργανικῶν παθήσεων κτλ.

Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὰ ὀρχοειδή

καλλιεργοῦνται ἐντατικῶς ὡς διακοσμητικὰ φυτά, διὰ τὰ ὠραιότατα ἀνθὶ των, τὰ ὁποῖα ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς λεπτοτάτους χρωματισμούς των ἀναδίδουν καί μεθυστικὸν ἀρώμα.

Γενικῶς ἡ καλλιέργεια τῶν ὀρχοειδῶν δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε εἰδικὰς ἐγκαταστάσεις οὔτε πολλὰς ἀνθοκομικὰς γνώσεις καί κόπον.

Τὰ ὀρχοειδή εὐδοκιμοῦν εἰς ἐλα-

1. Ἀνθος ἀγροίκου. 2. Ὁδοντόγλωσσα. 3. Καττλεῦα. 4. Κυπριπέδιλον. 5. Λυκάστη. 6. Βανίλλη. 7. Καρπὸς βανίλλης.

φρὸν χώμα, τὸ ὁποῖο νὰ λιπαίνεται μὲ φυτικά ἔνδοθεν λιπάσματα. Ἀντέχουν πέντε περίπου μῆνας χωρὶς νερὸ, φῶς καί ἀρκετὸν ἀέρα. Ἡ διατήρησις των καί ὁ πολλαπλασιασμός των δὲν στοιχίζουσι πολὺ. Ἐπειδὴ, ὅταν φυτευθοῦν, διατηροῦνται ἐπὶ πολλοὺς μῆνας καί ἀπὸ ἑνα μόνον κλαδάκι περᾶγονται πολλὰ ὅμοια, τὰ ὁποῖα ἐπὶ πολλὰ εἰς διατηροῦν τὰς βλαστικές των ἰδιότητες. Τὰ διατηρούμενα μέσα εἰς θερμοκήπια τῆς Εὐρώπης καί ἄλλων χωρῶν πολλαπλασιάζονται μὲ τεχνητὴν βονιμοποίησιν. Διὰ τὴν ὠριμάνθησιν τοῦ σπέρματος τῶν φυτῶν χρειάζεται ἕνα ἔτος.

Διὰ τὴν καλλιέργησιν μὲ ἐπιτυχία τὰ ὀρχοειδή χρειάζονται :

1) Τὰ δοχεῖα καί τὰ καλάθια μὲ τὰ ὁποῖα μεταφέρονται αὐτὰ τὰ φυτὰ νὰ εἰνε τελείως καθαρὰ.

2) Νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται μεγαλύτερα ἀπὸ ὅτι πρέπει κασόνια καί γλάστρες διὰ τὴν μεταφύτευσιν των καί νὰ μὴ πιέζονται αἱ ρίζαι των μέσα εἰς τὰς γλάστρας.

3) Νὰ ποτίζονται κατὰ προτίμησιν μὲ βρόχινον νερὸν καί ὁμοίας θερμοκρασίας μὲ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ περιβάλλοντος.

4) Νὰ καθαρίζονται προσεκτικὰ τὰ φυτὰ ἀπὸ τὰ σαλινγκάρια καί τὰ διάφορα ἐπιβλαβῆ ἕντομα.

5) Νὰ ἀποφεύγονται τὰ ψυχρὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος καί νὰ φωτίζονται ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερον ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

6) Νὰ κόπτεται ἀμέσως κάθε περὶ τὸν κλαδὶ τοῦ.

Ἀπὸ τὰς χιλιάδας εἰδῶν καί ποικιλιῶν τῶν ὀρχοειδῶν τὰ ὁποῖα φύονται καί καλλιεργοῦνται εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς, ἀναφέρονται κατωτέρω τὰ γνωστότερα καί περισσότερα καλλιεργούμενα.

Ἀγροίκον. Εἶνε ἰθαγενὲς τῶν θερμῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας. Γνωστότερον εἶδος εἶνε τὸ ἀγροίκον τὸ μεγαλοπέταλλον, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν φαρμακευτικὴν.

Βανίλη. Καλλιεργεῖται εἰς δὲ κα ποικιλίας καί εἶνε ἰθαγενὲς τῶν θερμῶν χωρῶν τῆς γῆς. Γνωστότερα ποικιλία εἶνε ἡ θάνη ἢ ἰώδης, ἰθαγενὴς τῆς νήσου Βόρνεο.

Δενδρόβιον. Εἶνε ἰθαγενὲς τῶν θερμῶν χωρῶν. Μερικῶν εἰδῶν τὰ ἀνθὶ εἶνε εὐσμία καί ἀντιθέτως ἄλλων ἔχουν δυσάρεστον ὀσμήν. Ἀπὸ τὰς ποικιλίας μὲ εὐώδη ἀνθὶ εἶνε τὸ δενδρόβιον τὸ ἰώδες καί τὸ δενδρόβιον τὸ εὐγενὲς, ἀμφοτέρω ἰθαγενῆ τῶν νήσων τῆς Ἑταιρείας.

Ἐπίδενδρον. Εἶνε ἰθαγενὲς τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικής καί καλλιεργεῖται εἰς εἰκοσι περίπου ποικιλίας ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότερα εἶνε τὸ ἐπίδενδρον τὸ ἐρυθρόν.

Ζυγοπέταλον. Καλλιεργεῖται εἰς πενήντα περίπου ποικιλίας καί εἶνε ἰθαγενὲς τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικής. Γνωστότερα ποικιλία εἶνε τὸ ζυγοπέταλον τὸ μικρὸν θές, καλλιεργούμενον διὰ τὴν εὐώδη ἀνθὶ του.

Καττλεῦα. Ἐκ τῶν 30 περίπου ποικιλιῶν τοῦ εἶδους γνωστότερα εἶνε ἡ καττλεῦα ἢ μεγανθὴς, τῆς ὁποίας τὰ ἀνθὶ φέρουν ὀδοντώσεις ὡσάν δαντέλλα καί τὸ ἀρώμα των εἶνε μεθυστικόν. Πάντα τὰ εἶδη καί αἱ ποικιλίαι εἶνε ἰθαγενεῖς τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικής.

Κυπριπέδιλον. Καλλιεργεῖται ὡς διακοσμητικὸν εἰς ἐξήκοντα περίπου ποικιλίας καί ἀπαντᾷ εἰς τὰς εὐκράτους χώρας τῆς Εὐρώπης, τῆς βορείου Ἀμερικής καί τοῦ Μεξικοῦ. Εἰς τὸν τόπον μας ἀπαντᾷ αὐτοφύεον κυπριπέδιλον τὸ ὑποδημάτιον, ἀπαντῶν εἰς τὸ δρος Τυμφρηστός.

Λαίλια. Εἶνε ἰθαγενὴς τῆς Αὐστραλίας καί ἐκ τῶν εἰκοσι ποικιλιῶν τῆς γνωστότερον εἶνε λαίλια ἢ πορφύρα, ἡ ὁποία ἔχει θαυμάσια πορφύρα ἀνθὶ μὲ ἀποχρώσεις τοῦ αὐτοῦ χρώματος.

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 41)

ΤΟ ΠΥΡΙΤΙΟΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ

Τὸ πυρίτιον εἶνε ἐκ τῶν περιζωτέρων διαδεδομένων στοιχείων εἰς τὴν φύσιν. Οὐδέποτε εὑρίσκεται μεμονωμένον, ἀλλὰ πάντοτε ἠνωμένον μὲ ἄλλα στοιχεία.

Τὸ πυρίτιον ἔχει μεγάλην χημικὴν συγγένειαν μὲ τὸ ὀξυγόνον, ἐνὸς μὲν δὲ μετὰ, σχηματίζει τὸ διοξειδίου τοῦ πυριτίου καὶ ἐν καθαρᾷ καταστάσει ἀποτελεῖ τὸν χαλαζίαν. Τὸ πυρίτιον, ὑπὸ μορφὴν διαφόρων ἀλάτων ἐμφανίζεται ὡς ἄστριος, μαρμαρυγίας, γρανίτης. Πυρίτιον ὑπάρχει ἐπίσης εἰς τὸ ὕδωρ καί εἰς τὸν ὀργανισμόν τῶν ζῴων καί τῶν φυτῶν.

Πᾶς πᾶρσκει αἰ. Τὸ πυρίτιον εἰς τὰ ἐργαστήρια παρασκευάζεται διὰ θερμάνσεως πυριτοφθορίου καλίου μὲ μεταλλικὸν κάλιον ἢ νάτριον καί ἐκχυλίσσεως τοῦ τήγματος μὲ ὕδωρ, ὅποτε λαμβάνεται ὁ ἀμορφὸν ὑπὸ μορφῇ καστανοχρόου κόκκους πυρίτιον. Ἡ κόκκινος αὐτὴ εἶνε ἀδιάλυτος εἰς τὰ ὀξέα ἐκτὸς τοῦ ὕδροφθορικοῦ ὀξέος καί τῶν ἀλκαλίων.

Τὸ ἀμορφὸν πυρίτιον θερμαίνον ἐν τὸν ἀέρα καίεται καί σχηματίζει διοξειδίον τοῦ ἀνθρακος.

Διὰ θερμάνσεως τοῦ πυριτοφθορίου καλίου μετὰ ἀργιλίου, λαμβάνεται κρυσταλλωμένον πυρίτιον χρώματος μελανοῦ (γραφίτοις πυρίτιον).

Διὰ διαλύσεως τοῦ ἀμόρφου πυριτίου μὲ τετηγμένον ψευδάργυρον, λαμβάνεται τὸ ἀδαμαντοειδὲς πυρίτιον.

ΤΟ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΠΥΡΙΤΙΟΥ

Τὸ διοξειδίον τοῦ πυριτίου εὑρίσκεται εἰς τὴν φύσιν ὡς ἀμορφὸν ἢ κρυσταλλωμένον.

Ὑπὸ τὴν κρυσταλλωμένην του μορφὴν ἀποτελεῖ τὰς διαφόρους ποικιλίας τοῦ χαλαζίου, ὅπως τὸν ἀμέθυστον ἢ τὸν ἰώδη χαλαζίαν, τὸ τοπάζιον ἢ τὸν κίτρινον χαλαζίαν, τὸ ρουθίνιον ἢ ἐρυθρὸν χαλαζίαν. Πάντα τὰ ἀνωτέρω σώματα ὀφείλονται τὴν μεταλλικὴν των λάμψιν εἰς τὸ πυρίτιον.

Ἐπίσης ὁ ἀχάτης καί ὁ ἱάσπισ, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ δεύτερος εἶνε χρήσιμος εἰς τὴν κοσμηματοποιίαν, εἶνε ἀμορφὸν διοξειδίον τοῦ πυριτίου. Τὸ ὁπάλιον εἶνε ἑνυδρὸν διοξειδίον τοῦ πυριτίου.

Ἐπίσης ἡ ἄμμος, ὁ πυρίτης λίθος (κοινῶς τσακμακόπετρα), ἡ τριπολιτις γῆ (κ. τριπολι) εἶνε διοξειδία τοῦ πυριτίου μὲ ἀργίλλον, ὀξειδίον τοῦ σιδήρου κτλ.

Ἡ σκληρότης πολλῶν εἰδῶν φυτῶν καί ἰδίως τῶν δημητριακῶν καρπῶν ὀφείλεται εἰς τὸ διοξειδίον τοῦ πυριτίου.

Τὸ διοξειδίον τοῦ πυριτίου λαμβάνεται διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ πυριτικοῦ νατρίου μὲ ὕδροχλωρικὸν ὀξύ καί σχηματίζει ἱζημα πικτοματῶδες, τὸ ὁποῖον διὰ πλύσεως, ἐξηράσεως καί διαπυρώσεως ἀποδίδει καθαρὸν διοξειδίον τοῦ πυριτίου.

Τὸ διοξειδίον τοῦ πυριτίου εἶνε σῶμα λευκόν, ἄοσμον καί τόσο σκληρόν, ὥστε χαράσσει τὴν ὕαλον.

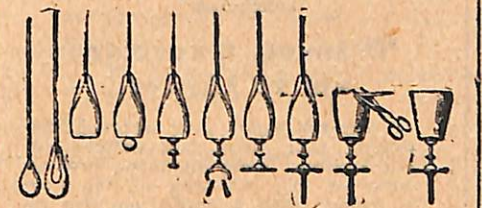
Τὸ ἑνυδρὸν διοξειδίον τοῦ πυριτίου

εἶνε ἀδιάλυτον εἰς τὸ ὕδωρ τὸ δὲ ἑνυδρὸν ὀλίγον διαλυτόν.

Τὸ διοξειδίον τοῦ πυριτίου δὲν προσβάλλεται ἀπὸ τὰ διάφορα ὀξέα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὕδροφθορικόν ὀξύ.

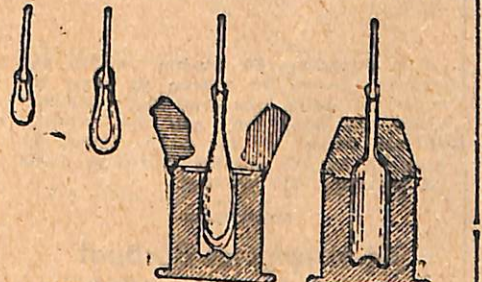
Η ΥΑΛΟΣ

Ἡ ὕαλος εἶνε σῶμα διαφανές καί σκληρόν, ἔχει ἰδίαν λάμψιν, ὑαλώδη

Πῶς κατασκευάζονται τὰ ποτήρια.

ὀνομαζομένην καί δὲν προσβάλλεται ἀπὸ τὸ ὕδωρ καί τὰ ὀξέα πλὴν τοῦ ὕδροφθορικοῦ ὀξέος. Χημικῶς ἡ ὕαλος ἀποτελεῖται ἀπὸ πυριτικῶν καλίων.

Πῶς κατασκευάζονται αἱ φιάλαι.

ὡς ἡ νάτριον καί πυριτικὸν ἀσβεστῖον ἢ μόλυβδον.

Τὸ πυριτικὸν κάλιον, καθὼς καί τὸ πυριτικὸν νάτριον ἂν καί εἶνε ἀμορφὰ καί ἄτικτα σώματα δὲν εἶνε δυνα-

ΕΝΑ ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΟΝ ΠΤΗΝΟΝ

Ἐνας Γάλλος φυσιολόγος, ὁ Ζωρὴ Ρομπέν, ἀνεκάλυψε εἰς τὴν Μαδαγασκάρῃ τὰ ἀπολιθώματα τοῦ σκελετοῦ ἑνὸς ἀγνώστου πτηνίου, πού πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πού ὑπῆρξαν εἰς τὸν κόσμον. Πρόκειται περὶ τῆς Αἰλιόβιθος, τῆς ὁποίας τὰ αὐτὰ ἔχον περικυκλῶτα 8-10 λίτρων καί τῆς ὁποίας τὸ ὕψος ἵπερέβαινε τὰ τρία μέτρα.

Τὸ γιγαντιαῖον αὐτὸ πτηνὸν ἦτο ἀνίκανον νὰ πετάξῃ λόγῳ τοῦ βάρους του καί ἦτο ἄλλως τε καί ἐπὶ τῆς ἡμέρας λίαν δυσκίνητον. Τὰ πτερά του ἦσαν ἐξαιρετικῶς μικρὰ καί εἰς τοὺς πόδας του ἔφερε μόνον τρεῖς δακτύλους, ὅπως ἔχουν καὶ σήμερον τὰ πουλιὰ τῶν Φιλιππίνων, πού ὀνομάζονται ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς Καζοῦρ.

Ἰσως ἀπὸ τὸ τεράστιον αὐτὸ πουλὶ νὰ ἐνεπνεύσθη καὶ ὁ συγγραφεὺς τῶν Χιλιῶν καὶ Μιάς Νεκτῶν, περιγράφων τὸν Γρίφωνα, τὸ τεράστιον πουλὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε ὁ Σεβὰχ Θαλασσινός. Τὸ πουλὶ αὐτὸ εἶχε, κατὰ τὴν περιγραφὴν, πλάτος πτερύγων 25 μέτρων, εἶχε δὲ τόσο γαίφους ὄνυχας, ὥστε ἠδύνατο νὰ σηκώσῃ εἰς τὸν ἀέρα ὀλοκλήρους ἐλέφαντας καὶ κολοσσαιοὺς δράκους!

τὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν κατασκευὴν ὕαλου, διότι ἀποτελοῦν τὴν πρῶτην ὕαλον, ἡ ὁποία εἶνε διαλυτὴ εἰς τὸ ὕδωρ. Ὅταν ὁμως τὸ πυριτικὸν νάτριον καί κάλιον ἀναμιχθοῦν μὲ πυριτικὸν ἀσβεστῖον καί πυριτικὸν μόλυβδον, τὰ λαμβανόμενα ἀμορφὰ προϊόντα αὐτῶν δὲν διαλύονται οὔτε εἰς τὸ ὕδωρ οὔτε εἰς τὰ ὀξέα, ἐκτὸς ὡς ἀνωτέρω ἐλέγχθη— εἰς τὸ ὕδροφθορικόν ὀξύ. Τήκονται ὁμως εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν καί γίνονται ἀπαλά καί εὐπλάστα ὅταν θερμανθοῦν εἰς τὴν κατάλληλον θερμοκρασίαν, ὅποτε καί εὐκόλως κατεργάζονται.

Διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὕαλος συντίθενται ἐντὸς εἰδικῶν χωνευτηρίων, πυρίμαχος ἀργίλος, χαλαζίακῆ ἄμμος μὲ ἀσβεστον καί σόδα.

Ἡ κοινὴ ὕαλος κατασκευάζεται διὰ τῆς συντήξεως ἄμμου λευκῆς μὲ ἀσβεστον καί σόδα.

Ἀπὸ τὴν τετηγμένην ὕαλον λαμβάνει ὁ ἐργάτης, μὲ μακρὸν ζυλινὸν σωλῆνα, ὀριζομένην ποσότητα, φέρει τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων τοῦ σωλῆνος εἰς τὸ στόμα του καί εἰσάγει τὴν τετηγμένην μάζαν εἰς καλούπια, εἴτα δὲ χωρὶς νὰ ἀποσπασθῇ ὁ σωλὴν ἐμφυσαίνεται ρεῦμα ἀέρος, διὰ τοῦ ὁποίου διαγκοῦται ἡ τετηγμένη ὕαλος καί λαμβάνει τὸ σχῆμα τῶν τύπων.

Ἡ κοινὴ ὕαλος τῶν παραθύρων λαμβάνεται δι' ἐκχύσεως τῆς τετηγμένης ὕαλος ἐπὶ θερμῆς σιδηρᾶς πλάκας καί εἴτα πιέσεως διὰ κυλίνδρου.

Ἡ ὕαλος τῶν κοινῶν ποτηρίων κατασκευάζεται ἀπὸ ἄμμου λευκῆς μὲ ἀνθρακικὸν νάτριον, ἀσβεστον καί συντρίμματα ὕαλου.

Ἡ ὕαλος τῶν κοινῶν φιαλῶν κατασκευάζεται μὲ κατωτέρας ποιότητος ὕλικα, ὡς ἀνθρακικὸ ἀσβεστῖον, ἀκαθάρτου σόδας, συντρίμματων φιαλῶν καί ἀργιλλώδους ἄμμου, ἡ ὁποία, ἐπειδὴ πάντοτε περιέχει σίδηρον, δίδει καί εἰς τὴν ὕαλον τὸ χαρρακτηριστικὸν πράσινον χρῶμα.

Ἡ Βορρική ὕαλος κατασκευάζεται ἐκ τῶν ἀλάτων τοῦ καλίου. Ἀπὸ τὴν ὕαλον ταύτην κατασκευάζονται ἀνωτέρας ποιότητος ὕαλινα ἀντικείμενα διὰ χημικὰ ἐργαστήρια κτλ.

Ἡ κρυστάλλος ἡ ἢ διὰ μόλυβδου ὕαλος παρασκευάζεται διὰ συντήξεως πυριτικοῦ καλίου μὲ πυριτικὸν μόλυβδον. Ἡ κρυστάλλος, ἐπειδὴ εὐκόλως διαθλά τὸ φῶς, χρησιμοποιεῖται καί διὰ τὴν κατασκευὴν ὀπτικῶν ὀργάνων καθὼς καί διὰ τὴν ἀπομίμησιν πολυτίμων λίθων. Πρὸς τοῦτο χρωματίζεται διὰ διαφόρων ὀξειδίων μετάλλων.

Ἡ τετηγμένη ὕαλος, πρὶν στερεοποιηθῇ καί λάβῃ τὴν ὀριστικὴν της μορφήν, διέρχεται ἀπὸ ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀπαλότητος, ἀκριβῶς δὲ χάρις εἰς αὐτὸ τὸ πρὸς τὴν εἶνε δυνατόν νὰ δοθοῦν εἰς αὐτὴν διάφορα σχήματα διὰ πιέσεως ἢ φυσήματος.

Ἡ ὕαλος θραύεται εὐκόλως ὅταν θερμαίνεται καί τοῦτο ἐπειδὴ εἶνε κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ὕαλος δὲν πρέπει νὰ θερμαίνεται ἢ νὰ ψύχεται ἀποτόμως.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΑΛΓΕΒΡΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ

Τὰ ἀλγεβρικά παράδοξα εἶνε συλλογισμοὶ ἀληθοφανεῖς, κατὰ βάθος ὁμῶς λανθασμένοι. Στήριζονται εἰς ἀλγεβρικές πράξεις αἱ ὁποῖαι γίνονται δίχως νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ὠρισμένοι θεμελιώδεις κανόνες τῶν μαθηματικῶν. Οὕτω π.χ. ἡ διαίρεσις ἐνὸς ἀριθμοῦ ἢ ἐνὸς μαθηματικοῦ τύπου διὰ τοῦ μηδέν δὲν ἔχει κανένα νόημα. Ἐὰν διαιρέσωμεν τὰ δύο μέρη μιᾶς ἐξισώσεως, δι' ἐνὸς τύπου ποῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μηδέν, τὰ πηλικά θὰ εἶνε κατ' ἀνάγκην ἴσα.

Ἐπάρχουν παρόμοια παράδοξα καὶ εἰς ἄλλους κλάδους τῶν μαθηματικῶν, λ.χ. εἰς τὴν γεωμετρίαν. Στήριζονται εἰς ἕνα ἐσφαλμένον συλλογισμόν, ἢ εἰς ἕνα γεωμετρικὸν σχῆμα, τοῦ ὁποῦ ἡ χάραξις δὲν εἶνε ἀκριβής.

★

Παράδοξον πρῶτον: 1=2

Ἄς ὑποθέσωμεν δύο ἀριθμοὺς α καὶ β ἴσους. Ἐχομεν λοιπὸν α=β, ἢ αβ=α²

καὶ αβ-β² = α²-β²

Ἡ ἐξίσωσις αὕτη εἶνε:

β (α-β) = (α+β) (α-β)

Διαιροῦντες τὰ δύο μέρη διὰ α-β, ἔχομεν:

β=α+β ἢ β = 2β, ἀφοῦ α=β

Ἐπομένως 1=2

✱

Τὸ παράδοξον αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐξηγεῖται εὐκόλως: Εἶνε δυνατὴ ἡ διαίρεσις τῶν δύο μερῶν μιᾶς ἐξισώσεως διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ, ὑπὸ τὸν ὅρον ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς νὰ εἶνε διάφορος τοῦ μηδένος. Ἀφοῦ λοιπὸν διαιρέσαμεν τὰ δύο μέρη μιᾶς ἐξισώσεως διὰ τοῦ α-β, ποῦ εἶνε μιὰ ἐξίσωσις ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὸ μηδέν, τὸ ἐπιτευχθὲν ἀποτέλεσμα ὁδηγεῖ εἰς ἕνα παραλογισμόν.

✱

Παράδοξον δεύτερον: "Ολοι οἱ ἀριθμοὶ εἶνε ἴσοι

Ἄς ὑποθέσωμεν γ τὴν διαφορὰν δύο ἰσωνήποτε ἀριθμῶν α καὶ β

Ἐχομεν: α-β=γ

Πολλαπλασιάζομεν τὰ δύο μέρη διὰ -β

(α-β) 2 = γ (α-β)

ἢ: α²-2αβ+β²=αγ-βγ

Ἡ ἐξίσωσις αὕτη δύναται νὰ διατυπωθῇ:

α²-αβ-αγ=αβ-β²-βγ

ἢ: α²-2αβ+β²=αγ-βγ

Διαιροῦντες τὰ δύο μέρη διὰ α-β -γ, ἔχομεν

α = β

Οἱ ἀριθμοὶ α καὶ β εἶνε ἴσοι πρὸς ἀλλήλους.

✱

Ἡ ἐξηγησις αὐτοῦ τοῦ παραδόξου εἶνε ἡ ἴδια μετὴν προηγουμένην περιπτώσειν: Διαιρέσαμεν τὰ δύο μέρη τῆς ἐξισώσεως διὰ α-β-γ, ποῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς μηδέν.

Ὁ λύκος, ἡ κατσίκαι καὶ τὸ λάχανο

Εἰς τὴν δόχην ἐνὸς ποταμοῦ θρῖσκονται ἕνας λύκος, ἕνα κατσίκαι καὶ ἕνα λάχανο. Ἐπείτα θὰ γυρίσῃ νὰ πάρῃ τὸν λύκο. Ἐὰν ἀφίσῃ τὸν λύκο εἰς τὴν ἐναντίον δόχην, θὰ πάρῃ καὶ τὸν κατσίκαι, θὰ τὸν ἀφίσῃ εἰς τὴν ἄλλην δόχην, θὰ φέρῃ τὸ λάχανο καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν νὰ μεταφέρῃ τὴν κατσίκαι.

✱

Ὁ θάρκαρς θὰ περάσῃ πρῶτα τὴν κατσίκαι, ἔπειτα θὰ γυρίσῃ νὰ πάρῃ τὸν λύκο. Ἐὰν ἀφίσῃ τὸν λύκο εἰς τὴν ἐναντίον δόχην, θὰ πάρῃ καὶ τὸν κατσίκαι, θὰ τὸν ἀφίσῃ εἰς τὴν ἄλλην δόχην, θὰ φέρῃ τὸ λάχανο καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν νὰ μεταφέρῃ τὴν κατσίκαι.

Οἱ τριψήφιοι ἀριθμοὶ καὶ ὁ ἀριθμὸς 1089

Λάβετε ἕνα τριψήφιον ἀριθμὸν (μὲ ἀνάμοια ψηφία). Ἀναστρέψατε τὴν διάταξιν τῶν ψηφίων καὶ ἀφαίρεσατε τὸν πρῶτον ἀριθμὸν ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀνεστραμμένον. Ἐὰν τὸν νέον ἀριθμὸν ποῦ ἐπιτυχάνετε διὰ τῆς ἀφαίρεσεως τὸν ἀναστρέψετε καὶ τὸν προσθέσετε εἰς τὸν πρῶτον θὰ ἔχετε πάντοτε ἀριθμὸν 1089.

✱

Π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α :

Ἄς πάρωμεν τὸν ἀριθμὸν 421. Μὲ ἀνεστραμμένον τὴν διάταξιν τῶν ψηφίων τοῦ ἔχομεν 124:

421 - 124 = 297 ἢ ἀνεστραμμένον 792

297 + 792 = 1089

✱

Ἀ λ λ ο π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α :

987 - 789 = 198, ἀνεστραμ. 891

198 + 891 = 1089

Ἡ ταυτότης τοῦ ἀποτέλεσματος ἐξηγεῖται εὐκόλως. Ἄς ὑποθέσωμεν Ε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑκατοντάδων τοῦ δεδομένου ἀριθμοῦ, Δ τὸν ἀριθμὸν τῶν δεκάδων, Μ τὸν ἀριθμὸν τῶν μονάδων:

Ὁ ἀριθμὸς εἶνε: 100Ε + 10Δ + Μ

Ὁ ἀριθμὸς ἀνεστραμμένος εἶνε:

100Μ + 10Δ + Ε

Ἄν ἀφαιρέσωμεν τὰς δύο ἐξισώσεις

θὰ ἔχομεν:

100(Ε-Μ) + Μ-Ε ἢ 100(Ε-Μ-1) +

10 Χ 9 + 10 + Μ-Ε

Ὁ ἀνεστραμμένος ἀριθμὸς εἶνε:

100(10+Μ-Ε) + 10 Χ 9 + Ε-Μ-1, καὶ

προσθέτοντας τοὺς δύο ἀριθμοὺς ἔχομεν:

100(10-1) + 10 Χ 9 + 10-1 ἢ 1089

ΚΑΣΤΑΝΙΕΤΕΣ

Πῶς κατασκευάζονται καὶ πῶς χρησιμοποιοῦνται

Ὁ πολὺς κόσμος πιστεύει ὅτι ἡ καστανιέτα ἢ κρόταλον, ὅπως ἀποκαλεῖται εἰς τὴν καθαρῆνυσαν, δὲν ἔχει καμμίαν τεχνικήν, ἀλλ' ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο οἰαδήποτε τεμάχια ξύλου, τὰ ὁποῖα συγκρούμενα ἀποδίδουν τὸν συνοδευόντα τοὺς ἰσπανικοὺς χοροὺς ἤχον. Καὶ ὁμῶς ἡ καστανιέτα ὅπως καὶ τὸ βιολί ἢ τὰ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα ἔχει τὴν τεχνικήν της.

Διὰ τὴν κατασκευὴν της χρειάζεται ἐιδικὸς τεχνίτης, ἀπαιτοῦνται δὲ δύο ἢ τρία μόνον εἰδικὰ ξύλα καὶ συγκεκριμένως ἡ ροδιά, ἡ ἑλλά καὶ ὁ ἔβενος. Τὸ σχῆμα τῶν μικρῶν αὐτῶν ὀργάνων εἶνε ὠοειδές, ἡ ἀξία τῶν δὲ, ὅπως συμβαίνει καὶ μετὰ τὸ βιολί, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡλικίαν τῶν. Οἱ πολλοὶ νομίζουν ἐπίσης ὅτι ὑπάρχει ἕνας μόνον τύπος καστανιέτας. Ἄν προσέξουν ὁμῶς θὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι ἡ καστανιέτα ἢ κρατούμενη διὰ τῆς δεξιᾶς, ἀποδίδει ἤχον διαφορετικὸν ἀπὸ τὴν κρατούμενην διὰ τῆς ἀριστερᾶς. Ἡ πρώτη ἀποδίδει ὀξύτερον ἤχον καὶ ἡ δευτέρα βαρύτερον. Ἐξ ἄλλου διὰ τὰ ἀποδόση καλὸν ἤχον ἡ καστανιέτα πρέπει νὰ εἶνε ἑλαφρῶς θερμὴ, διὰ τοῦτο δὲ αἱ ἰσπανίδες χορεύτριαι πρὶν χορεύσουσαν θερμαίνουν εἰς τὸ στήθος τῶν τὰ κρόταλα. Εἰς τὴν ἰσπανίαν ὅπου ἡ χρῆσις τῆς καστανιέτας εἶνε εὐρύτατα διαδεδομένη αἱ μικραὶ νεάνιδες ἐκμανθάνουν τὸν χειρισμὸν τῶν ἀπὸ ἡλικίας τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν. Συνηθέστατα εἰς τὰ νηπιαγῶγια ἡ ἐκμάθησις τοῦ ρυθμοῦ γίνεται τῇ βοηθείᾳ τῆς καστανιέτας, τὸ μικρὸν δὲ αὐτὸ ὄργανον εἶνε ἀναποσπάτως συνδεδεμένον μετὰ τὴν ἰσπανικὴν ζωὴν. Ἡ ἐκμάθησις τοῦ χειρισμοῦ τῆς καστανιέτας ἀπαιτεῖ χρόνον καὶ ἐξάσκησιν, ὁ δὲ θιασάρχης Μεντράνο ὑποβάλλει τὰς χορευτρίαις μαθητρίαις τοῦ πρὶν τὰς ἐμφάνισιν πρὸ τοῦ κοινῶς εἰς ἐξάσκησιν 700 ὥρων, ἐξασκῶν αὐτάς ἐπὶ ὀκτάμηνον τρεῖς ὥρας καθ' ἑκάστην. Ὁ Μεντράνο εἶνε κάτοχος καὶ πλουσιωτάτης συλλογῆς ἐκλεκτῶν εἰδῶν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ὀργάνου. Ἡ συλλογὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ 87 ζεύγη καστανιέτες, ἡ ἀξία τῶν δὲ ὑπολογίζεται εἰς 10.000 δολλάρια.

ΤΙ ΚΑΤΑΝΑΛΙΣΚΕΙ ΕΝΑΣ ΠΑΡΙΣΙΝΟΣ

Κατὰ μίαν πρόσφατον στατιστικὴν, καθ' ἑκατοντάδας καταναλίσκει κατὰ μέσον ὅρον 400 γραμμάρια γάλα, 300 γρ. ψωμί, 180 γρ. κρέας ἢ ψάρι, 25 γρ. αὐγά, 70 γρ. διάφορα λίπη, 20 γρ. τυρὶ, 650 γρ. λαχανικά, 150 γρ. φρούτα, 600 γρ. διάφορα ποτά. Αἱ τροφαὶ αὗται περιέχουν 3000 περίπου θερμίδας, ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται ἡμερησίως περίπου 2500 θερμίδας διὰ νὰ συντηρηθῇ εἰς τὴν ζωὴν. Τὸ συμπέρασμα ἐπομένως τῆς στατιστικῆς εἶνε ὅτι γενικῶς ὁ Παρισινὸς τρέφεται καλῶς.

Οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν ΠΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΙ ΚΙΝΟΥΝΤΑΙ

Καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν εἶνε κανεὶς σπουδαῖος φωτογράφος, γνωρίζει ὠρισμένα πράγματα πρωταρχικὰ καὶ στοιχειώδη τῆς φωτογραφικῆς τέχνης. Γνωρίζουν, λ.χ. καὶ τὰ νήπια, ὅτι, διὰ νὰ φωτογραφῇ τις ἀπὸ τῆς πλατείαις τοῦ Συντάγματος τὴν ὁδὸν Σταδίου δὲν δύναται νὰ ἔχη τὸν φακὸν τοῦ φωτογραφικοῦ του μηχανήματος ἐστραμμένον πρὸς... τὴν ὁδὸν Φιλελλήνων. Ἐξ ἄλλου, ὀλίγον ἢ πολὺ, ὅλοι μας ἔχομεν ἰδίᾳ φωτογραφικὰ μηχανήματα ἄρτια, στηριζόμενα ἐπάνω σ' ἕναν περιστροφικὸν μοχλόν, οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτρέπουν τὴν λήψιν ὠρισμένης γωνίας ἢ ὠρισμένου φωτογραφικοῦ πεδίου, ποῦ δυνατόν νὰ εὑρίσκειται ὀλίγον δεξιότερα ἢ ἀριστερώτερα τοῦ φωτογράφου.

Τὰ τόσοι στοιχειώδεις ἀπλᾶ αὐτὰ ποῦ δυνατόν νὰ φανοῦν ἀκόμη καὶ ἀπλοϊκὰ, ἐξηγοῦν ἀπαξ διὰ παντός, τὸν ρόλον τῶν πολυτίμων βοηθητικῶν ὀργάνων τῶν ὀφθαλμῶν μας ποῦ λέγονται «ὀφθαλμικοὶ μῦες». Δηλαδή, τὸ, τέλειον καὶ ἀρτιώτατον φωτογραφικὸν μας μηχανήμα, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν «ὀφθαλμοῦς», εἶνε ἐφωδιασμένον μὲ ἕνα σύστημα μυῶν ποῦ μᾶς ἐπιτρέπει δίχως κἄν νὰ μετακινήσωμεν τὸ ὅλον σῶμά μας, νὰ μετακινῶμεν τὸ ἰδεώδες φωτογραφικὸν μας μηχανήμα, πότε δεξιότερα καὶ πότε ἀριστερώτερα, πότε νὰ περιστρέφωμεν αὐτομάτως τὸν «φωτογραφικὸν μας φακόν», καὶ πότε νὰ συνδυάζωμεν τὴν θέσιν του, ὡς λόγου χάριν, ὑψηλὰ καὶ δεξιὰ, χαμηλὰ καὶ ἀριστερά, κτλ. κτλ.

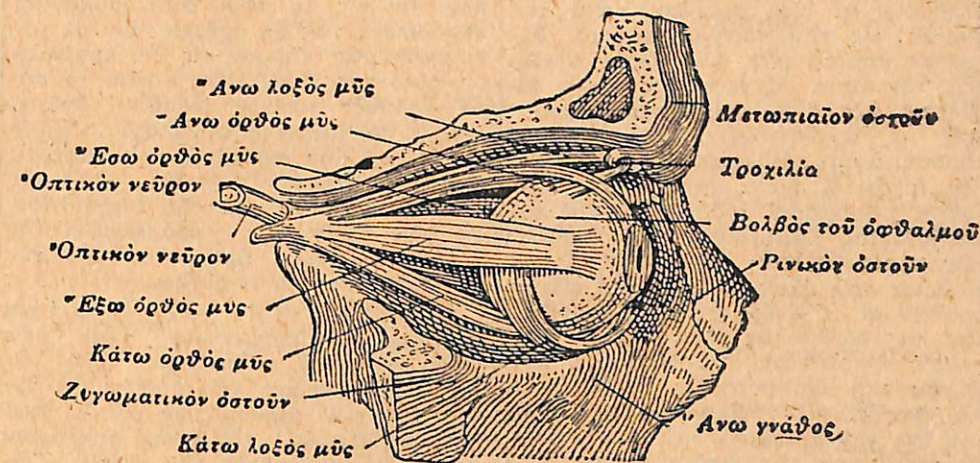
Ὁ ρόλος τοῦ κινητικοῦ αὐτοῦ συστήματος εἶνε πολὺ βαρύτερος ἀπ' ὅ,τι τὸν φανταζόμεθα ἐκ πρώτης ὁψεως. Ἐν πρώτοις, ἐὰν ὁ βολβὸς μας ἦτο στερεωμένος καὶ ἀκίνητος, ὅπως ὁ φακὸς εἰς τεχνιτὰ μηχανήματα, ἡ κάθε λήψις εἰκόνας θὰ ἀπότην ὅλην ἐκείνην τὴν προετοιμασίαν ποῦ βλέπομεν νὰ κάμνουν οἱ φωτογράφοι, πρὶν ἀποφασίσουν νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὸν φακὸν νὰ φωτογραφῇ. Καὶ τότε ὅχι μόνον θὰ ἐβλέπομεν μὲ φανεράν βραδύτητα, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ ἐβλέπομεν, τὰ περισσότερα τῶν κινουμένων πραγμάτων, ποῦ θὰ ἀντιπαρήρχοντο ἀπὸ τὸ ὀπτικὸν μας πεδὸν μέχρις ὅτου στρέφωμεν τὸ σῶμά μας ἢ ἀπλῶς τὸν λαιμὸν μας. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ποῦ θὰ ἐβλέπομεν, θὰ περιλαμβανόντο εἰς ἕνα ἐλάχιστον ὀπτικὸν πεδίων. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ πάσης φύσεως ἐξωτερικοὶ ἐχθροὶ θὰ εἶχον τὸ πλεονέκτημα νὰ μᾶς προσβάλουν ἐξ ἀπροόπτου, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐξωτερικὸς μας κόσμος θὰ ἐξηκολούθει νὰ εἶνε πλήρης μυστηρίου.

Οὕτω, ἀξιολογοῦμεν τὸν ρόλον τῶν ὀφθαλμικῶν μυῶν, ποῦ δυνάμεθα ἐπὶ τὸ παραστατικώτερον νὰ συγκρίνωμεν μὲ ἕξ ἐλάσματα ἢ ἐξ λάστιχα, προσδεδεμένα εἰς τὸν βολβὸν διὰ τὸν τὸν κινεῖν.

Τὸ ὅλον σύστημα χωρίζεται εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς τοὺς «ὀρθοὺς» καὶ εἰς τοὺς «λοξοὺς» μῦς. Οἱ «ὀρθοὶ» εἶνε τέσσαρες καὶ στρέφουν τὸν βολβὸν πρὸς τὰ ἐπάνω ἢ πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὰ ἀριστερά ἢ πρὸς τὰ δεξιά. Αὐτοὶ εἶνε, ὁ «ἄνω ὀρθός», ὁ «κάτω ὀρθός», ὁ «ἔσω ὀρθός» καὶ ὁ «ἔξω ὀρθός». Οἱ λοξοὶ πάλιν χρησιμεύουν διὰ τὰς συνδυασμένας κινήσεις. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἄνω ἢ «μέγας» λοξός, στρέφει τὸν βολβὸν πρὸς τὰ ἔσω καὶ κά-

τὰ ἔξω κατὰ τὴν ὁριζοντίαν. Εἰς τοὺς «ὀρθοὺς» καὶ εἰς τοὺς «λοξοὺς» μῦς. Οἱ «ὀρθοὶ» εἶνε τέσσαρες καὶ στρέφουν τὸν βολβὸν πρὸς τὰ ἐπάνω ἢ πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὰ ἀριστερά ἢ πρὸς τὰ δεξιά. Αὐτοὶ εἶνε, ὁ «ἄνω ὀρθός», ὁ «κάτω ὀρθός», ὁ «ἔσω ὀρθός» καὶ ὁ «ἔξω ὀρθός». Οἱ λοξοὶ πάλιν χρησιμεύουν διὰ τὰς συνδυασμένας κινήσεις. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἄνω ἢ «μέγας» λοξός, στρέφει τὸν βολβὸν πρὸς τὰ ἔσω καὶ κά-

τὰ ἔξω κατὰ τὴν ὁριζοντίαν. Εἰς τοὺς «ὀρθοὺς» καὶ εἰς τοὺς «λοξοὺς» μῦς. Οἱ «ὀρθοὶ» εἶνε τέσσαρες καὶ στρέφουν τὸν βολβὸν πρὸς τὰ ἐπάνω ἢ πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὰ ἀριστερά ἢ πρὸς τὰ δεξιά. Αὐτοὶ εἶνε, ὁ «ἄνω ὀρθός», ὁ «κάτω ὀρθός», ὁ «ἔσω ὀρθός» καὶ ὁ «ἔξω ὀρθός». Οἱ λοξοὶ πάλιν χρησιμεύουν διὰ τὰς συνδυασμένας κινήσεις. Ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἄνω ἢ «μέγας» λοξός, στρέφει τὸν βολβὸν πρὸς τὰ ἔσω καὶ κά-

Μῦες τοῦ ὀφθαλμοῦ

Βολβοὶ καὶ μῦες τοῦ ὀφθαλμοῦ.

τω. («Ἐσω» ἢ «ἔξω» ὅταν λέγωμεν, ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας, τὸν κάθετον ἄξονα τοῦ σώματος ὡς βάσιν). Ὁ δεύτερος πάλιν «λοξός», λέγεται «κάτω» ἢ «μικρός» λοξός καὶ στρέφει τὸν βολβὸν πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἄνω.

Θὰ παρετήρησε βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ὅτι οἱ χαρακτηριστικοὶ ὡς «ἄνω» μῦες στρέφουν τὸν βολβὸν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀντιστρόφως.

Διὰ τὰς ἑξῆς «ἀναποδιά» αὕτη εἰς τὴν ὀνομασίαν; Διότι εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ ἐργασία ποῦ ἐκτελεῖ ὁ κάθε μῦς ἀποβλέπει εἰς ἀποτέλεσμα ἀντίστροφον ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ ἀντιστοίχου μῦος. Δηλαδή, ὁ ἄνω ὀρθός, ἐκτελεῖ τὴν ἀντίστροφον ἐργασίαν τοῦ κάτω ὀρθοῦ, ὁ ἔσω ὀρθὸς τὴν ἀντίστροφον ἐργασίαν τοῦ ἔξω, ὁ μέγας λοξὸς τὴν ἀντίστροφον ἐργασίαν τοῦ μικροῦ λοξοῦ. Δι' αὐτὸ δὲ καὶ λέγονται «ἀνταγωνισταί».

Ἐφ' ὅσον τοὺς ἐφαντάσθημεν ὡς ἑξῆς «λάστιχα», ἂς ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ στρέψῃ ὁ βολβὸς πρὸς τὰ ἐπάνω, εἶνε νὰ συμπυκνῇ τὸ «κάτω λάστιχο», δηλαδή ὁ κάτω ὀρθός, ὁπότε φυσικὰ τὸ «ἐπάνω λάστιχο», ὁ ἄνω ὀρθός, ἀδρανεῖ, ἢ μάλλον «ἐλασκάρεται», καὶ οὕτω διαστέλλεται, ἐπιτρέπων τὴν ἐνέργειαν εἰς τὸν ἀνταγωνιστὴν του. Τὸ ἀντίστροφον φυσικὸ γίνεται μετὰ τὸν ἄνω ὀρθόν, ὁσάκις πρόκειται νὰ στραφῇ ὁ βολβὸς πρὸς τὰ κάτω.

ὀφθαλμοῦς μας εἰκόνας. Θὰ ἐκτυτᾶζομεν δηλαδή, πότε χαμηλὰ, πότε ὑψηλὰ, πότε δεξιὰ, πότε ἀριστερά, ἀλλὰ ποτὲ ἴσα! Ἐνῶ τὸ «ἀνταγωνιστικόν» σύστημα, τὸ κάθε «λάστιχο», ἀρρεῖ ἀναλόγως τὸν βολβόν, ὅταν δὲ παύσῃ νὰ ὑπάρχῃ λόγος, ὁ εἰσταλμένος ἀνταγωνιστὴς, χάρις εἰς τὴν ἐλαστικότητά του ἐπαναφέρει τὸν βολβόν εἰς τὴν κανονικὴν του θέσιν, ἑτοιμοὶ νὰ ἐπαναρχῇ τὸ «παιγνίδι».

Αἱ κινήσεις αὗται εἶνε τὸσον ἀρμονικαί, τὸσον θαυμασίως κεκατασκευασμέναι, ὥστε ἕνα ὠρισμένον σημεῖον ποῦ εὑρίσκειται ἐντὸς τοῦ βολβοῦ, ὡς θὰ γνωρίσωμεν εἰδικῶς, μένει πάντοτε σταθερὸν καὶ ἀμετακίνητον, οἰαδήποτε καὶ ἐὰν εἶνε αἱ κινήσεις τῶν μυῶν. Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀνομασία τοῦ σταθεροῦ τούτου σημείου, εἶνε «σημεῖον περιαγωγῆς».

Διὰ τὴν νὰ συμβαίῃ τὰς αὐτὰς: Ἐὰν εἶχομεν ἕνα καὶ μόνον βολβόν, ὅπως οἱ Κύκλωπες, τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ εἶχε σημασίαν. Ὅμως, ὡς γνωρίζομεν, ἡ ἰδεώδης «φωτογραφικὴ μηχανή» μας, ἀνωτέρα παντὸς ἄλλου ἀναλόγου μηχανήματος, ἔχει ὅχι ἕνα «φακὸν λήψεως», ἀλλὰ δύο. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς συμβαίνει πρᾶγμα τὸσον περίεργον ἀλλὰ καὶ τὸσον ἀξιοθαύμαστον, ποῦ οὔτε τὰ φαντάζεσθαι τις ἐκ πρώτης ὁψεως καὶ τὰ ἐκ ποῖα μᾶς ἐξασφαλίζουν τὴν λήψιν εἰκόνας, τὴν ὁποῖαν κανὲν ἀκόμη φωτογραφικὸν μηχανήμα δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ.

ΠΟΣΑΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΧΟΜΕΝ;

“Ολοι γνωρίζομεν ότι έχομεν πέντε αίσθήσεις. Μιά νέα όμως θεωρία υποστηρίζει ότι μία μόνη είναι ή αίσθησις, αϊ δέ άλλαι αϊ νομιζόμεναι έως τώρα αίσθήσεις, είναι έκδηλώσεις αυτής.

Εἶνε γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι ἔχομεν πέντε αἰσθήσεις: τὴν ἀφὴν, τὴν ὄρασιν, τὴν ἀκοήν, τὴν γεύσιν καὶ τὴν ὀσφρησιν.

Ἐκ πρώτης ὁμως ὀψεως, καταπλήσσοιεν αἱ νέαι θεωρίαι, κατὰ τὰς ὁποίας, εἰς τὴν πραγματικότητα, δὲν ἔχομεν παρά... μίαν καὶ μόνην αἴσθησιν: τὴν ἀφὴν. Αἱ τέσσαρες ἄλλαι αἰσθήσεις δὲν εἶναι καὶ αὐταί, παρά... ἀφὴ ἢ ἀκριβέστερα, διαφορετικαὶ μορφαὶ ἀφῆς. Μορφαὶ ἀφῆς δηλαδὴ εἶνε ἡ ἀκοή, κατὰ τὴν ὁποίαν ὠριζόμενοι κραδασμοὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβάλλοντος ἐφάπτονται τῶν ἀκουστικῶν μας τυμπάνων καὶ προκαλοῦν τὸ αἶσθημα τοῦ ἤχου, ἐνῶ ἄλλου εἴδους κραδασμοὶ, τῆς ὕλης τοῦ ἐξωτερικοῦ μας περιβάλλοντος ἐφάπτονται ὠριζόμενης ἐπιφανείας, τοῦ ὀπτικοῦ μας νεύρου καὶ δημιουργοῦν τὸ αἶσθημα τοῦ φωτός, τῶν χρωμάτων κλπ. Ὅσον διὰ τὴν ὀσφρησιν καὶ τὴν γεύσιν, τὰ πράγματα εἶνε ἀκόμη πλέον ἐύληπτα, διότι ἡ ἐπαφὴ ὠριζμένων μορίων τοῦ ὕλικου ἐξωτερικοῦ μας κόσμου προκαλεῖ τὸ αἶσθημα τῆς γεύσεως καθὼς καὶ ἐκεῖνοι τῶν ὁσμών.

Μὲ τὸ νὰ ἔχουν στενοτάτην μεταξὺ τῶν συγγένειαν αἱ αἰσθήσεις, δὲν σημαίνει ὅτι εἶνε ἀμελητέα ἡ μεταξὺ τῶν διαφοροποιήσεων. Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τὴν διαφοροποίησιν αὐτὴν καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διακρίνομεν τὴν ἀνωτερότητα τῶν ὁργανισμῶν ἐπὶ τῆς πυραμίδος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Εἰς τὰ κατώτερα δηλαδὴ ζῶα ἡ ἀφὴ εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον διαφοροποιημένη, ἀναλόγως δὲ τῆς θαμνίδος τοῦ ὁργανισμοῦ ποικίλλει καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰσθήσεων ποὺ παρουσιάζουν τὰ ζῶα αὐτά. Ἀλλὰ δὲν εἶνε αὐτὸ καὶ μόνον τὸ κύριον γνώρισμα θαυματογίσεως τῶν ὁργανισμῶν. Μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ ἐναρμόνισις μεταξὺ τῶν αἰσθήσεων. Λόγου χάριν, μὲ τὸ νὰ ἔχῃ δευτάτην ὀσφρησιν ὁ κύων, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἀνήκει εἰς ἀνώτερον ζωϊκὴν θαμνίδα ἐκείνης τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἔχει κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένην τὴν αἴσθησιν τῆς ὀσφρήσεως. Οὕτε ὁ ὁργανισμὸς τοῦ ἀετοῦ ἢ τοῦ ἰέρακος εἶνε ἀνώτερος τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ, διότι τὰ πτηνὰ αὐτὰ ἔχουν δευτάτην τὴν ὄρασιν. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὁ λαγωὸς ἔχει δυσαναλόγως πρὸς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις τοῦ ἀνεπτυγμένην τὴν ἀκοήν, ἐνῶ ἡ νυκτερίς βλέπει εἰς τὸ σκότος κλπ. Διάφοροι θεωροῦν ἔξηγον τὴν ἀνισομερὴ αὐτὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων αἰσθήσεων τῶν ζώων, ἢ δὲ ἐπικρατεστέρα μέχρι στιγμῆς, εἶνε ἐκεῖνη ποὺ συνοψίζεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνάγκης διὰ τὴν προσρμογὴν εἰς ὠριζόμενον περιβάλλον.

ἐνὸς ὁργανισμοῦ.

Καὶ δι' ὅτι μὲν ἀφορᾷ τὰς λεπτομερείας τῆς λειτουργίας ἐκάστης τῶν αἰσθήσεων, θὰ γνωρίσωμεν τὴν μὲν ἀνατομικὴν καὶ φυσιολογικὴν αὐτῶν πλευρὰν εἰς τὸ περὶ ἀνθρωπολογίας κεφάλαιον, τὰς δὲ σχέσεις τῶν μὲ τὸν ψυχικόν μας κόσμον εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τῆς βιολογίας, καίτοι τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς «θέμα» διεκδικεῖ ἐπίσης καὶ ἡ πειραματικὴ ψυχολογία. Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ πρωτίστως ἐνδιαφέρει, εἶνε κάτι ἄλλο, τὸ ὅποιον, πλὴν τῆς διαφοροποιήσεως καὶ τῆς ἐναρμόνισεως τῶν αἰσθήσεων, χαρακτηρίζει τὴν θέσιν ἐκάστου ὁργανισμοῦ εἰς τὴν πυραμίδα τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου.

Πρόκειται περὶ τῶν λεγομένων «ὁργανικῶν αἰσθημάτων» περὶ τῶν εἰδῶν καὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν. Ὅσον μεγαλυτέραν καὶ θαυτέραν συνείδησιν τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν ἔχει εἰς ὁργανισμὸς, εἰς τὸσον ἀνώτερον ἐπίπεδον καὶ περιβάλλον ἀνήκει. Ὅσον μεγαλυτέρα εἶνε ἡ ποικιλία τῶν, τὸσον ἐκδηλωτέρα εἶνε ἡ ἀνωτερότης ἐνὸς ζωντανοῦ ὁργανισμοῦ ἐν σχέσει μὲ ἄλλον, ὁ ὁποῖος ἐπηρεάζεται ἀπὸ ὀλιγώτερα εἶδη ὁργανικῶν συναισθημάτων.

Ἀλλὰ τί ἀκριβῶς καὶ συγκεκριμένως εἶνε τὰ αἰσθήματα αὐτά; Ὅπως ἤδη γνωρίζομεν ἀπὸ τὰ προηγούμενα, ἡ φύσις δὲν μᾶς ἐπρόκεισε μόνον μὲ ἰκανότητα νὰ αἰσθανώμεθα τὸν ἐξωτερικὸν μας κόσμον. Μᾶς ἐπρόκεισεν ἐπίσης μὲ ἰκανότητα αἰσθήσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου, τὸν ὁποῖον ἐπίσης «ἀκούομεν, βλέπομεν», —κατὰ ὠριζόμενον τρόπον— «ὀσφραίνωμεθα» κλπ. Ἀκόμη ἀπλούστερον, ὁργανικὰ αἰσθήματα εἶνε ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα —ὅπως αἱ πέντε αἰσθήσεις μας πληροφοροῦν περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου— μᾶς πληροφοροῦν περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ἐγῶ. Ἡ πείνα, λόγου χάριν, ἡ δίψα, ἡ κόπωση κτλ. μᾶς κύνουν τρόπον τινὰ νὰ θλέπωμεν ἐντός μας καὶ νὰ πληροφορούμεθα περὶ ὠριζμένων καταστάσεων τοῦ ὁργανισμοῦ μας. Προδρόχονται καὶ αὐτὰ ἐξ αἰσθήσεων. Καὶ ἐδῶ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα. Ἐνῶ ἔχομεν πέντε αἰσθήσεις, ποὺ μᾶς πληροφοροῦν περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, πόσα εἶνε ἐκεῖνα ποὺ μᾶς πληροφοροῦν περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου; Καὶ, ἐν σχέσει μὲ τὰ αἰσθητήριά μας ὅργανα, ποῖα νὰ εἶνε ἡ ποικιλία τῶν ὁργανικῶν αἰσθημάτων μας — ὡς τὰ ὀνομάσαμεν.

Οὐδεμίαν ἔχομεν σαφὴ ἀντίληψιν περὶ τῆς ποικιλίας τῶν. Καὶ τοῦτο διότι τὸ ὁργανικὰ αὐτὰ αἰσθήματα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐμφανίζονται ὡς γενικὰ καὶ

ἀκαθόριστα, ἀφ' ἑτέρου δὲ, τὰ «αἰσθητήριά» τῶν δὲν εἶνε σαφῶς ἐντοπισμένα ὡς τὰ αἰσθητήρια, διὰ τῶν ὁποίων ἀνιλαμβάνομεθα τὸν ἐξωτερικόν μας κόσμον. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἀγνοοῦμεν τὴν ὑπαρξίν των οὔτε ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξακριβώνομεν ὅλο καὶ περισσότερα εἶδη των. Ἀρκεῖ μάλιστα ὀλίγη προσοχὴ διὰ νὰ πεισθῶμεν ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ποικιλίας τῶν διαφορᾶς. Ἐν πρώτοις, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν συνείδησιν τῆς καταστάσεως τοῦ ὁργανισμοῦ μας, καὶ ἔχομεν τὴν κάπως ὑπόκωφον ἀλλὰ διαρκὴ ἀντίληψιν τῶν μελῶν τοῦ σώματός μας καὶ τῶν μερῶν τοῦ ὁργανισμοῦ μας.

Τὸ σύνολον ἢ μᾶλλον ἡ συνισταμένη, τῶν ἀκαθόριστων αὐτῶν ὁργανικῶν αἰσθημάτων μας ἀποτελεῖ αὐτὸ ποὺ ὀνομάζομεν «διάθεσιν» ἐκάστης στιγμῆς. Εἰς τὸν συνήθη ὁργανικὸν βίον, ἡ διάθεσις αὐτὴ παρουσιάζεται ὡς αἰσθημα εὐεξίας, καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸ μεταίχιμιον τοῦ συνειδητοῦ καὶ τοῦ ὑποσυνειδητοῦ, δι' αὐτὸ δὲ καὶ μόλις μᾶς εἶνε ἀντιληπτὴ. Ἐκεῖνο ποὺ τὴν χαρακτηρίζει εἶνε ὅτι ἀφῆνι ἀπερίσπαστον τὸν ὅλον ὁργανισμὸν μας εἰς τὰς κανονικὰς καὶ συνήθεις λειτουργίας του. Ἐν τούτοις εἰς πᾶσαν διατάραξιν τῶν λειτουργιῶν τοῦ ὁργανισμοῦ μας ἡ γενικὴ αὐτὴ ὁργανικὴ αἴσθησις παρουσιάζεται μὲ ζωηρότητα ἐξαιρετικὴν καὶ ἐπιτακτικὴν. Καὶ αὐτὸ μὲν ὡς πρὸς τὴν γενικὴν «ἀδιαθεσίαν». Μερικώτερον ὅμως, ἕκαστον ὄργανόν μας ποὺ ἀρχίζει νὰ μὴ λειτουργῇ κανονικῶς μᾶς πληροφορεῖ δι' ἰδιαίτερας αἰσθήσεως. Αἱ αἰσθήσεις αὐταὶ δὲν εἶνε ὁμοίομορφοι. Ὁ καθεὶς μας γνωρίζει ὅτι ἄλλο εἶνε ἡ αἰσθησις τῆς δίψης, ἄλλο τῆς πείνης, τοῦ ψύχους κλπ. καὶ κατὰ πόσον διαφέρει ἡ δύσπνοια ἀπὸ τὴν κεφαλαλγίαν.

Ὅπως δὲ ἀνάγομεν τὰς πέντε «ἐξωτερικὰς» μας αἰσθήσεις εἰς μίαν πρωταρχικὴν, τὴν ἀφὴν, οὕτω δυνάμεθα ν' ἀναγάγωμεν καὶ τὰς ἐσωτερικὰς μας αἰσθήσεις εἰς δύο γενικοὺς τύπους, εἰς τὴν πείσιν καὶ τὸν πόνον. Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Τὰ εἶδη τῶν ὁργανικῶν μας αἰσθημάτων.

Η ΛΥΣΣΑ

ΠΩΣ ΑΡΧΙΖΕΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΚΔΗΛΟΥΤΑΙ

Ἀσχετῶς τῶν τεχνητῶν τρόπων μολύνσεως —ὡς γίνεται εἰς τὰ πειραματικὰ ἐργαστήρια— ἡ λύσσα μεταδίδεται φυσικῶς, εἴτε διὰ δῆγματος λυσσῶντος ζώου ἢ ἀνθρώπου, εἰς οἰκτιρῶντες χόραν τοῦ σώματος ὕγειου, εἴτε δι' ἀμυχῶν προερχομένων ἀπὸ τοὺς δυνάεις λυσσῶντος ζώου, μεμολυσμένους θεαίως διὰ τοῦ σιέλου του, εἴτε διὰ λειχής (γλυψήματος) προσφάτου τραύματος ἢ ἀκόμη καὶ δι' ἐκδορᾶς, ἔστω καὶ μικροσκοπικῆς, ἀπὸ μέρους τοῦ λυσσῶντος.

Συμβαίνει ἐνίοτε ἡ μόλυνσις νὰ μὴ εἶνε μεγίστης σοβαρότητος, τοῦτο δὲ ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων, ἐκ τοῦ κατὰ πόσον τὸ τραῦμα εὐρίσκεται εἰς νεύροισι, χεῖρας, θραχίνας κλπ.— ὅποτε εἶνε καὶ ἐπικινδυνότερον.

Ἀκόμη ἔχει παρατηρηθῇ ὅτι ἡ μόλυνσις εἶνε θαυτέρα εἰς τραύματα ἐπὶ γυμνῆς σαρκὸς ἢ ἐπὶ κεκαλυμμένης, ἐφ' ὅσον ἐν μέρους τοῦ τοῦ, ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰ ἐνδύματα. Ἐπίσης ἐάν τὸ λυσσῶν ζῶον μολύνει σειρὰν δλην παθόντων, ὁ πρῶτος δηχθεὶς εἶνε καὶ πλέον ὑποκείμενος εἰς σοβαρὰς συνεπείας καὶ τοῦτο διότι τὸ ποσὸν τοῦ τοῦ ἐν τῷ σιέλῳ εἶνε μεγαλυτέρον πρὸ πάσης δῆξεως.

Ἀκόμη ρόλον παίζει ἡ κατὰ χώρας ἰκανότης ἀπορροφήσεως τοῦ τοῦ, ἐπίσης δὲ τὸ βάθος τοῦ δῆγματος. Ὑπάρχουν πολλὰ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ ἀκρωθιοσμός τοῦ δηχθέντος ἀτόμου δὲν σῶζει ἀπὸ τὸν θάνατον, ἐάν ἐγγὺν μετα πέντε μόλις ἢ δέκα λεπτά τῆς ὥρας.

Ὁ χρόνος πάλιν τῆς ἐπώσεως τῆς νόσου ἐξαρτᾶται πολὺ ἐκ τῆς λοιμωγόνου δυνάμεως τοῦ τοῦ, ἐκ τῆς βαρύτητος καὶ τῆς θέσεως τοῦ δῆγματος. Πάντως, ἐάν λάθωμεν ὑπ' ὅψιν μᾶς ὅτι ὁ τοῦ ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν τῶν κεντρομόλων νεύρων καὶ ὅχι τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων, μεταδιδόμενος ἀπὸ νεύρων εἰς νεύρων, ἡ ἐπώσις εἶνε μακροτέρα ἢ εἰς οἰκτιρῶντες ἄλλην νόσον μεταδιδόμενην διὰ τοῦ αἵματος. Διαρκεῖ δὲ αὕτη μεταξὺ 20 καὶ 60 ἡμερῶν, δίχως τὰ ὅρια αὐτὰ νὰ εἶνε ἀπαράβστα. Τὴν θραχυτέραν περίοδον ἐπώσεως διεπιστώσεν ὁ ἐκ τῶν ἡμετέρων Ἀλιβιζάτος (διάρκεια 10 ἡμερῶν) τὴν δὲ μακροτέραν περίοδον ὁ Μπαμπές, μὲ διάρκειαν δύο καὶ ἡμίσεος ἔτων.

Ἡ νόσος παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ παρουσιάζει τρία κλασσικὰ στάδια: α') τὸ προδρομικόν, β') τὸ μανικόν, γ') τὸ παραλυτικόν.

Τὸ προδρομικόν στάδιον, τὸ ὁποῖον διαρκεῖ μέχρις ἐβδομάδος καὶ πέρας, χαρακτηρίζεται μὲ διάφορα ψυχικὰ φαινόμενα τοῦ ἀσθενούς, ὡς ὁ φόβος, ἡ ἀνησυχία, ἡ μελαγχολία, ἡ ψυχικὴ κατάπτωσης κλπ. Ὁ ἀσθενὴς προτιμᾷ τὴν μόνωσιν καὶ εὐχαριστεῖται εἰς μακροὺς μονήρεις περιπάτους ἀπαράλλακτα ὡς συμβαίνει μὲ τοὺς λυσσῶντας κύνας, οἱ ὁποῖοι ἐκτελοῦν περιπλανήσεις κατὰ τὸ στάδιον αὐτό.

Εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον ἐξετέθησαν αἱ ἀντιλήψεις τῶν διαφόρων λαῶν, κατὰ τὴν Ἀρχαιότητα καὶ τὸν Μεσαίωνα, περὶ λύσεως καὶ ἐξιστορήθη ἡ δριματικὴ ἀνακάλυψις τοῦ ἀντιλυσσικοῦ ὁρροῦ. Ἐνταῦθα ἐκτίθενται τὰ συμπτώματα καὶ τὰ στάδια τῆς λύσεως.

Ὁ ὕπνος τοῦ ἀσθενούς εἶνε κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο διακεκομμένος καὶ ἀνήσυχος, συνοδεύεται δὲ ὑπὸ φρικτικῶν θασανιστικῶν ὀνείρων. Ἐνίοτε, τὸ στάδιον τοῦτο διακόπτεται ὑπὸ ἀδικαιολογήτου ἱλαρότητος καὶ ζωηρότητος τοῦ ἀσθενούς, ὁ ὁποῖος καθίσταται εὐθυμότερος. Ἐπειτα ὅμως περιπίπτει εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν. Τὰ συμπτώματα αὐτὰ συνοδεύει πυρετὸς καὶ ἀπίστανσις ραγδαία, μέχρι 3—4 χιλιογράμμων ἡμερησίως. Ὁ ἀσθενὴς ἔχει ἀνορεξίαν, εὐραϊσθίαν τοῦ δέρματος, αἰσθάνεται δὲ καὶ γύρω ἀπὸ τὸ δῆγμα, τὸ ὁποῖον παραμένει ἐλαφρῶς ὑπερέρυθρον, κάποτε δὲ καὶ ἐξωγκωμένον. Ἐπίσης ὁ ἀσθενὴς παθαίνει ὀσφρητικὰ καὶ ὀπτικὰ παραισθήσεις. Τὸ μανιακὸν στάδιον ἐπακολουθεῖ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, δι' ἐμφανίσεως συμ-

ΤΑ ΟΡΧΕΟΕΙΔΗ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 36)

Λίξ α. Εἶνε ἰθαγενὴς τῶν ψυχρῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας καὶ καλλιεργείται διὰ τὰ ὠραιότατα ἐρυθρὰ ἀνήθη τὰ ὁποῖα ἀναδίδουν ἐλαφρὸν ἄρωμα.

Λυκαστή. Εἶνε ἰθαγενὴς τῆς Κεϋλάνης καὶ καλλιεργείται εἰς εἰκοσι πέντε ποικιλίας, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότερα εἶνε Ἀκούστη ἢ κομφή.

Μασθενθία. Καλλιεργείται εἰς 150 περίπου ποικιλίας, πάσας ἰθαγενεὶς τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς. Γνωστότερα ποικιλία εἶνε μαρδενβαλγία ἢ ἰδιόρρυθμος ἢ ὁποῖα διακρίνεται διὰ τὰ ἀνήθη τῆς τὰ ὁποῖα ἔχουν περίεργον σχῆμα.

Ογκιδιον. Εἶνε ἰθαγενὴς τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἀπὸ τὰς 250 ποικιλίας τοῦ γνωστότερον εἶνε τὸ ογκιδιον τὸ χαριέν τὸ ὁποῖον καλλιεργείται διὰ τὰ περίεργα, ἐρυθρὰ καὶ εὐώδη ἀνήθη του.

Οδοντογλωσσον. Εἶνε ἰθαγενὴς τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ καλλιεργείται εἰς δέκα ποικιλίας ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότερα εἶνε ὀδοντογλωσσον τὸ μέγα, τοῦ ὁποίου τὰ ἀνήθη ἔχουν σχῆμα ἰδιόρρυθμον καὶ εἶνε εὐωδέστατα.

Φαλαίνοςψις. Εἶνε ἰθαγενὴς τῆς νήσου Βόρνεου καὶ ἀπὸ τὰς 50 ποικιλίας τοῦ καλλιεργείται κυρίως φαλαίνοςψις ἢ μεγανθὴς, ὡς κατ' ἐξοχὴν διακοσμητικὸν φυτὸν.

Δ. Ν. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

πτωμάτων, προερχομένων ἐκ θλασθῶν τοῦ προμήκου μυελοῦ. Ὁ ἀσθενὴς αἰσθάνεται ἄγχος, ὁ σφυγμὸς ταχύνεται, ἡ ἀναπνοὴ μεταβάλλει ρυθμόν, γίνεται θαρεαὶ καὶ διακοπτομένη ἀπὸ θαυτάτας εἰσπνοάς, ἐν εἰδῇ στεναγμῶν. Συχνὰ ἐπέρχεται ἐμετός, κατ' ἀρχὰς δὲ δυσχέρεια κατὰ τὴν κατάποσιν τῶν τροφῶν.

Ἐξαφνα ὁμοῦ ἐμφανίζεται ὁ πρῶτος σπασμὸς, ὁ ὁποῖος κατὰ κανόνα ἐπέρχεται καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἀσθενὴς φέρει εἰς τὰ χεῖλη του δοχεῖον ἢ ποτήριον ὕδατος ἢ ἄλλου τινὸς ὕγρου (οἴνου, ζύθου κλπ.). Τὸ συναίσθημα τοῦ πάσχοντος εἶνε δυσπερίγραπτον, πρόκειται δὲ περὶ ὀδυνηροτάτων σπασμῶν τοῦ φάρυγγος, οἱ ὁποῖοι συνοδεύονται ἀπὸ σπασμοὺς ἄλλων ὁργάνων καὶ πρὸ πάντων τῆς καρδίας, τῆς ὁποίας οἱ παλμοὶ εἶνε ὀδυνηροί.

Ταυτοχρόνως αἱ χεῖρες τρέμουν, αἱ σιαγῶνες συσπώνται, τὸ θλέμμα εἶνε προσηλωμένον καὶ τὸ ὄλον σώμα ἔχει φρικκίσεις.

Συνήθως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προσβολῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία διαρκεῖ ὀλίγα μόνον λεπτά, ὁ ἀσθενὴς ἐκβάλλει ἀνάρθρους κραυγὰς. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅμως τοῦ πρώτου σπασμοῦ, ὁ ἀσθενὴς ὑποφέρει ἕνα φοβερὸν μαρτύριον. Ἀν καὶ διψᾷ πάρα πολὺ, δὲν τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ ποτήριον ὕδατος εἰς τὰ χεῖλη του, διότι ἔχει τὴν ἀνὰ μνησιν τῶν φοβερῶν σπασμῶν. Ἐάν δὲ, πιεζόμενος ἀπὸ τὴν δίψαν ἐπιχειρήσῃ νὰ πῇ, οἱ σπασμοὶ ἐπαναρχίζουσιν τρομερώτεροι, ὅποτε παραιτεῖται πᾶσης πόσεως.

Ταυτοχρόνως οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ διαστέλλονται, ἡ γλῶσσα τοῦ τρέμει καὶ τὸ πρόσωπόν του συσπᾶται. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπέρχεται ἀφθονὸς σιελόρροια, ἡ ὁποία, ἐκτός τοῦ κινδύνου ποὺ παρουσιάζει διὰ τὸ ἔμμεσον περιβάλλον τοῦ ἀσθενούς, εἶνε θασανιστικὴ κατὰ τὴν ἀρρωστον. Διότι ὁ σιελὸς εἶνε κολλώδης καὶ ἀποσπᾶται μετὰ πολλῆς δυσκολίας. Ἀργότερον ὅμως, ὁ σιελὸς ἐκφεύγει ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου, ἐπὶ τοῦ προσκέφαλου.

Ὁ ἀσθενὴς ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ διιλιῇ, ἀλλὰ ἡ φωνὴ του τῶρα εἶνε ἡλλοιωμένη καὶ πολλὰκις τὰ λεγόμενα του ἀναθρα.

Μετ' ὀλίγον, οἱ σπασμοὶ ἐπανέρχονται τὸσον δριμύεις, ὥστε τὴν φωνὴν αὐτὴν, ὅχι πλέον ἡ ἐπαφὴ ὕδατος ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ νὰ ἀκούσῃ νὰ μιλοῦν περὶ αὐτοῦ ὁ ἀσθενὴς γίνεται ἔξω φρενῶν. Ὅποτε ἐπανέρχονται οἱ σπασμοὶ. Τὰ αὐτὰ συμβαίνει μὲ κάθε τι ποὺ δύναται νὰ τοῦ ἐνθουσιῇ ὕδατος ὡς ρεῖμα ἄερος ἢ φύσιμα κατὰ τὸ πρόσωπον κλπ.

Τὸ φρικκώτερον ὅλον εἶνε ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἔχει πλήρη συναίσθησιν τῶν ὅσων τοῦ συμβαίνουν καὶ τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἀκόμη τὰ φρικκώτεστα. Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Τὸ τρίτον στάδιον τῆς λύσεως, τὰ μέσα προφυλάξεως κλπ.

Η ΒΙΤΑΜΙΝΗ Β

Πού εύρίσκεται καί ποῖος ὁ ρόλος της

**ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΗΝ ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ, ΜΕ ΠΕΡΙΩΡΙ-
ΣΜΕΝΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΕΡΧΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΩΩΡΟΝ ΓΗΡΑΣ**

Μετά τας βιταμίνας Α, περί των οποίων ἐγράψαμεν, εἶνε καιρὸς νὰ γνωρίσωμεν τὰς βιταμίνας Β καὶ τὸν ρόλον των. Αἱ βιταμίναι αὗται λέγονται ἀκόμη καὶ «ὁ εἰς ὕδωρ διαλυτὸς συν-πλεστής Β» ἢ «ἀντινευρική βιταμίνη».

Ὁ ρόλος, τῆς βιταμίνης αὐτῆς εἰς τὴν θρέψιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διὰ τῆς θρέψεως ρύθμισιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἶνε ρόλος τεράστιος.

Αἱ πρῶται ἔρευναι ἀνάγονται εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ «Εἵγκαν, ὁ ὁποῖος, ἐπαναλαμβάνων τὸ πείραμα τοῦ Φούνκ με ἀπωφλοιωμένην κριθὴν διεπίστωσεν ὅτι, ὅρνιας τρεφόμεναι με ὅσον τὸ δυνατόν, ἀφθονωτέρας κόκκους, ἔστω καὶ ἀρίστης ποιότητος παθαίνον πολυνευρίτιδα, ἐὰν οἱ κόκκοι αὐτοὶ τῶν δημητριακῶν εἶνε ἀποφλοιωμένοι. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ με τὴν ὀρυζάν, τὴν σίκαλιν κλπ. Κατ' εὐθεῖαν ὡς πρὸς τὴν πολυνευρίτιδα, θαδίζουσιν οἱ τρεφόμενοι με λευκὴν «φραντζόλαν» ἀρίστης ποιότητος ἀ-εύρου, ἐὰν δὲν φραντζόλῃ νὰ ἀντικαθίστουν τὴν ἑλλειψίν των βιταμινῶν Β, με ἀφθονίαν δυοίων βιταμινῶν, περιεχομένων εἰς ἄλλα τρόφιμα. Ἀντιθέτως, πλουσιώτατος εἰς βιταμίναν Β, καὶ δι' αὐτὸ τονωτικώτερος τοῦ νευρικοῦ μας συστήματος καὶ θρεπτικώτερος εἶνε ὁ πυριτύχος ἄρτος, ἢ ἀκόμη καλύτερος ὁ λεγόμενος «πλήρης ἄρτος». Ἡ ἀλήθεια ὅπως δὴποτε εἶνε ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶνε ὅσον ἀπλά.

Τὸ «μαῦρο» ψωμὶ τοῦ ἐμπορίου, πολλάκις ἀσυγκρίτως προτιμότερον ἀπὸ τὸν λευκὸν ἄρτον, δὲν ἀνταποκρίνεται, ἐν τούτοις, πάντοτε εἰς τοὺς ὅρους τῆς διατηρήσεως των βιταμινῶν Β, διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους ἐμπορισμοῦ, κακῆς παρασκευῆς κλπ. Δι' αὐτὸ, ἰδεώδης ἄρτος θὰ ἦτο ὁ «σπιτικό ψωμὶ» καὶ μάλιστα τὸ ψωμὶ ἐκεῖνο ποὺ ὄχι μόνον θὰ ἐξυμῶντο καὶ θὰ ἐψήνετο εἰς τὴν οἰκίαν, ἔστω καὶ εἰς μικροὺς φούρνους φωταερίου, — ἀλλὰ, ἀκόμη περισσότερο ὁ ἄρτος ποὺ θὰ παρεσκευάζετο ἀπὸ οἷον τὸν ὅποιον ἀφοῦ ἐκκαθαρίζαμεν ἀπὸ τὰ ξένα σώματα καὶ τὸν ἐπλύναμεν, θὰ τὸν ἐτοποθετοῦμεν εἰς ἕνα γυροῦλον, θὰ τὸν ἀλέθοαμεν καὶ θὰ ἐλαμβάνομεν τὸ ἀλευρόν του ὡς ἔχει ἀναμεμιγμένον με τοὺς φλοιούς. Οὕτω ἐξηγεῖται διὰ τί εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπαίθρον, τὴν τὸσον λιτοδίαιτον, οἱ γωρικοὶ μας εἶνε τὸσον ρωμαλέοι. Πλὴν τούτου, ὁ «πλήρης ἄρτος» παρουσιάζει νοστιμάδα, τὴν ὅποιαν ἀσφαλῶς θὰ ἐκτιμῇσιν καὶ τὰ ἐκφυλισμένα μας γούστα, ἐὰν συνηθίσωμεν. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ κάτοικοι τῶν πόλεων, οἱ ὅποιοι εἶνε ἀδύνατον νὰ τραφοῦν με λευκὸ ψωμὶ, ὅταν ἔχουν συνηθίσιν τὸν πλήρη ἄρτον, ἀσυ-

κρίτως πολυτιμότερον, ἀπὸ ὅλα τὰ «ἐπτάζυμα», τὰ «χάσιμα» κλπ.

Πλούσια εἰς βιταμίναν Β εἶνε ἐπίσης τὰ χορταρικά, τὰ ὅποια ὡς εἶδομεν, περιέχουν ἀφθονίαν βιταμινῶν Α. Τὰ γεώμηλα, πολλὰ λαχανικά, τὰ σταφύλια, τὰ σῦκα, τὸ πεπόνι, καρπούζι, πρὸ πάντων δὲ τὰ κρύμυα ὡμὰ θεβαίως, ἐφοδιάζουν τὸν ὄργανισμὸν με οὐσιώδεις δόσεις βιταμινῶν Β. Ἀπὸ τὰς ζωϊκὰς οὐσίας πλουσιωτάτη εἰς βιταμίναν Β εἶνε τὸ γάλα. Ἀλλ' αὐτῶς εἰς τὰς πόλεις, οὐδεὶς ἐπωφελεῖται ἀπὸ τὸν θησαυρὸν αὐτόν. Διότι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ θράζωμεν τὸ γάλα, μεταβάλλοντες αὐτὸ εἰς τέλειον νεκροταφεῖον, με ὅλα τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματά του.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

Προβλέπεται μεγάλη αὐξήσις ἐκδόσεως γραμματοσήμων — ἢ ἐπισημάνσεως γραμματοσήμων, πράγμα τὸ ὅποιον διὰ τοὺς συλλέκτας εἶνε ταυτόσημον — ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου. Καὶ δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῶν γενικωτέρων ἐκδόσεων ἢ ἐπισημάνσεων, ὅπως, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς τῆς Πολωνίας, ἀλλὰ περὶ μέτρων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοιαύτων ἀναγκῶν. Ὅπως, κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, παρέστη ἀνάγκη ἐπισημάνσεως γραμματοσήμων διὰ τοπικὰς ἀνάγκας καὶ ἔχομεν πολλὰς ἐκδόσεις διὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ διὰ πόλεις τῆς Οὐράνης — μόνον δὲ διὰ τὸ Δε-δεαγὰς ὑπάρχουν τόσαι ποικιλίαι — τὸ ἴδιον προβλέπεται ὅτι θὰ γίνῃ τώρα. Οἱ συλλέκται πρέπει νὰ εἶνε εἰς τὸ τίς εἶ διὰ νὰ μὴ χάσουν εὐκαιρίαν ὅχι μόνον πλουτισμοῦ τῶν συλλογῶν των, ἀλλὰ καὶ πλουτισμοῦ τῶν θυλακίων των, διότι δὲν ἀποκλείεται μερικὸ ἀπὸ τὰ γραμματόσημα αὐτὰ νὰ γίνων ἐπιζήτητα.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ Ἀγγλία ἀπηγόρευσε τὴν ἀγορὰν νέων Γερμανικῶν γραμματοσήμων, ἢ ὅποια διὰ νόμον χαρακτηρίζεται ὡς «ἐμπόριον μετὰ τοῦ ἐχθροῦ», ἔστω καὶ ἂν γίνετο ἐμμέσως. Ἀκόμη ὅμως ἀπηγόρευσε καὶ τὴν ἀγορὰν οφραγισμένων γραμματοσήμων νέων ἐκδόσεων τῆς Γερμανίας, διότι ἐκρίθη ὅτι εἶνε δυσχερὴς ἡ διάκρισις γραμματοσήμων ἀγοραζομένων ἀπὸ οὐδέ-τερον ἀπὸ γραμματόσημα προερχόμενα ἀπὸ ἀλληλοφροσῖαν με τὴν Γερμανίαν, ἐμμέσως διεξαγομένην.

δίχως κανένα ὄφελος. Τὰ περὶ ἡμιμέτρων, ὡς λόγου χάριν ἡ «παστερίωσις» κλπ. περιέχουν περισσότεραν... μυθολογίαν παρὰ ἄλλας ζωϊκὰς οὐσίας, αἱ ὅποια δύνανται νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν ἑλλειψίν. Ἀφθονωτάτας βιταμίναν Β περιέχει ὁ κρόκος τοῦ αὐγοῦ, ὁ ὡμὸς φυσικὸς κρόκος, ἢ τέλος πάντων, ὁ μελάτος. Τὰ λεγόμενα «θραστὰ αὐγολέμονα» σκοτώνουν τὰς βιταμίναν Β τὸσον τοῦ κρόκου ὅσον καὶ τοῦ λεμονίου. Φυσικὰ, ἀκόμη χειρότερον συμβαίνει με τὰ «αὐγά σὸ σαχνί» τὰ σφικτὰ κλπ.

Τέλος, γενναῖον ἀνεφοδιασμὸν εἰς βιταμίναν Β δύναται νὰ κάμῃ τις με τὰς διαφόρους «σηκοταρίες». Τὸ ἥπαρ κυρίως οἱ νεφροί, ἡ καρδιά, ὁ σπλὴν, περιέχουν ἀφθονοὺς βιταμίναν Β. ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὅμως ὅρον νὰ μὴ τηγανίζωνται ἀλλὰ νὰ ρίπωνται ἀπλῶς ἐπὶ τῆς ἐσχάρας καὶ ὅσον τὸ δυνατόν νὰ ὀλιγοφῶνται.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν χημικὴν σύστασιν τῶν οὐσιῶν αὐτῶν, οὐδὲν μέχρις ὥρας εἶνε ἀκόμη γνωστὸν. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ πρακτικῶν ἀναγκῶν καὶ πρακτικῆς ὠφελείας, μᾶς ἀρκοῦν τὰ μέχρι στιγμῆς ἐπιστημονικὰ δεδομένα.

Ἐχει δηλαδὴ ἀπολύτως διαπιστωθῇ ὅτι ἀπὸ ἑλλειψίν βιταμινῶν Β προέρχονται αἱ πλέον ὑποῦλοι νευροπαθολογικαὶ διαταραχαί, τὰς ὁποίας μάλιστα δὲν δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν εὐκόλως, οὐδὲ ἐγκαίρως. Ἐξ αὐτῶν πάλιν προέρχονται ἡ γενικὴ ἢ εἰδικὴ ἀτονία, ἡ ἀνικανότης, τὸ πρό-ωρον γῆρας, αἱ ὑπνηλίδαι κλπ.

Ἐξ ἄλλου ἡ κρεωφαγία, δίχως τὴν ἐξασφάλισιν τῶν βιταμινῶν Β, ὠθεῖ πρὸς τὴν ὑπεργλυκαιμίαν.

Ἀς ἔχομεν ἀκόμη ὑπ' ὄψιν μας ὅτι τὸ πολὺ μαγειρευμένον ἄλας εἰς τὰ φαγητὰ μας, φονεῖ τὰς βιταμίναν Β. Ἐπίσης τὰς φονεύουν τὰ διάφορα ἀλκαλικά ὕδατα, ἡ σόδα κλπ. Δι' αὐτὸ καλὸν εἶνε, ὅταν εὐρίσκωνται τις ἡναγκασμένος, διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον λόγον, νὰ ροφήσῃ ἀλκαλικά ὑγρά, νὰ φροντίξῃ νὰ ἐφοδιάξῃ τὸν ὄργανισμὸν του με τὰς ὡς ἀνω οὐσίας, τὰς περιεχομένας βιταμίναν Β.

Τέλος, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πολυψημένα φαγητὰ, τὰ ὀλέθρια τηγανιτὰ κλπ. ἐντέλως ἐστερημένα βιταμινῶν Β εἶνε τὰ καπνιστὰ, τὰ «λιόπαστα» — ἀποξηραμένα δηλαδὴ εἰς τὸν ἥλιον — καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλα ἐστερημένα βιταμινῶν, εἶνε τὰ «καθουριστὰ», τὰ «ταγαριστὰ» καὶ τὰ «γιαχνιστὰ».

Ἀτυχῶς ὅμως, ὁ πολὺς κόσμος, δὲν θέλει νὰ ἀλλάξῃ τὰς παλαιὰς κακὰς συνηθείας.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ βιταμίνη Γ καὶ ὁ ρόλος της.

Ο ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ ΜΙΚΡΟΚΟΚΚΟΣ ΚΑΙ Η ΝΟΣΟΣ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑΝ ΠΡΟΚΑΛΕΙ

Ὁ Μελιταῖος μικροκόκκος εἶνε τὸ μικρόβιον τὸ προκαλοῦν τὸν μελιταῖον πυρετόν, ἀκριβέστερον, τὴν «μελιτοκοκκίαν».

Ὁ χαρακτηρισμὸς «μελιταῖος» προέρχεται ἀπὸ τὴν ὀνομασίαν τῆς νήσου Μελίτης, (Μάλτας) ὅπου κατὰ τὸ 1887, ὁ Ἀγγλος μικροβιολόγος Μπρούτς ἐμελέτησε συστηματικῶς καὶ καθώρισε τὴν νόσον, ἀνακαλύψας τὸν μικροκόκκον αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ὀνομάσθη καὶ «Μπροτσεῖλλα». Ἀπὸ τότε ἐφ' ὅσον διεπιστώθη ὅτι ἡ κακὴ αὐτὴ νόσος εἶνε διαδεδομένη ἀνὰ τὴν Μεσόγειον, — φυσικὰ δὲ καὶ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα — ὅπως ἐπίσης ἀνὰ τὴν βόρειον Εὐρώπην, ἀνὰ τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Ἀσίαν, ἔγιναν συνεχεῖς μελέται καὶ ἔρευναι. Ἐκ τῶν ἡμετέρων, ὁ διευθυντὴς ἐργαστηρίου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Παστέρ κ. Ι. Καμινόπετρος ἔγραψεν εἰδικὰς μελέτας με πολὺτιμα πορίσματα.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μικρόβιον εἶνε μικρὸς ὠδὴς ἢ στρογγύλος κόκκος, ὁ ὁποῖος συνήθως διατάσσεται ἀνὰ δύο ἢ ἀκόμη σχηματίζει βραχείας αλυσίδας. Ἀνιχνεύεται εὐκόλως πλέον διὰ τοῦ μικροσκοπίου, δὲν ἔχει ἰδίαν κίνησιν καὶ χρωματίζεται ἀρνητικῶς διὰ τοῦ συστήματος τοῦ Γράμ. Ἀντέχει πολὺ εἰς τὴν ἀποξηρανσίαν καὶ φονεύεται ὑπὸ ἐλαχίστην θερμότητα 55 βαθμῶν, ἐκτεθεὶς μόνος τοῦλάχιστον ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον ὥραν, εἰς τὴν θερμότητα αὐτὴν. Ἡ παθογόνος δράσις τοῦ ἐκδηλοῦται ἐπὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων, προσβάλλει δὲ ἰδιαίτερος τὰ χηλοφῶρα (πρόβατα, αἰγας, ἀγελάδας κτλ.). Εἰς τὸν ἀνθρώπον μεταδίδεται βιθανώτατα διὰ τοῦ ἀβράστου γάλακτος ἢ τοῦ βουτύρου, δύναται ὅμως νὰ μεταδοθῇ ἐπίσης διὰ τοῦ δερματος ἢ τῶν βλεννογόνων, ἀπὸ άτομα μεμολυσμένα, τὰ ὅποια περιποιοῦνται ἀσθενεῖς.

Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν ἔχουν περιγραφῇ, διάφορα εἶδη μελιταίου, ἔξ αὐτῶν ὅμως ἡ κλασσικὴ μορφή εἶνε ἡ τῆς μελιτοκοκκίαν. Ὁ νόσος ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ «κυματοειδὴς πυρετός», διότι παρουσιάζει ὕψωσιν πυρετοῦ μακρὰς διαρκείας, ἐναλλασσομένην με ὑφέσεις ἐπίσης μακρὰς διαρκείας, ὅποτε ἡ πυρετικὴ κίνησις ἔχει ποιεῖαν κυματοειδῆ. Τέλος, ὀνομάζεται ἀκόμη καὶ «Νόσος τῆς Μεσογείου», ὡς εἰδικῶς ἐνδημοῦσα ἀνὰ τὴν Μεσόγειον.

Πρόκειται περὶ βαρέως μολυσματικῆς νοσήματος μακρὰς διαρκείας, οὐδέποτε βραχυτέρας τῶν τριῶν μηνῶν.

Εἰς τὴν Μάλταν διεπιστώθη ὅτι ἡ νόσος εἶνε λίαν διαδεδομένη εἰς τὰς ἐντοπίους αἰγας, συχνότατα δὲ ἀνευρίσκεται τὸ μικρόβιον εἰς τὰ γάλα των.

Συνήθως ὁ μελιταῖος μικροκόκκος ἐγκαθίσταται καὶ πολλαπλασιάζεται εἰς τοὺς γαλακτοφόρους ἀδένες τῶν αἰγῶν, ὅποτε προκαλεῖ μαστίτιδας. Ἐκτὸς τοῦ γάλακτος, εἶνε δυνατόν

νὰ μεταδοθῇ τὸ μικρόβιον καὶ διὰ τοῦ κρέατος τῶν πασχόντων ζώων. Ἡ κλινικὴ διάγνωσις τῆς νόσου εἰς τὰ ζῶα δυσκόλως πραγματοποιεῖται, μόνον δὲ δι' ἐργαστηριακῆς μεθόδου. Ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ νόσος διαγιγνώσκεται δυσκόλως, διότι πολλὰ συμπτώματα αὐτῆς ἀνευρίσκονται καὶ εἰς ἄλλα νοσήματα, ὡς εἰς τὴν πυματίωσιν, τοὺς ὀξείς ρευματισμούς, τὴν ἐλονοσίαν ἢ τὴν ἐκ στρεπτοκόκου σηψαιμίαν. Δὲν μένει δὲ ὡς μέσον ἀκριβοῦς διαγνώσεως παρὰ ἡ μικροβιολογικὴ ἐξέτασις.

Αἱ πρῶται ἐκδηλώσεις τῆς νόσου εἶνε ὕψηλός πυρετός, συχινὰ ρίγη, πόνοι εἰς τὰς ἀρθρώσεις καὶ ἀφθονος ἰδρῶς. Μετὰ πάροδον ἐνὸς ἢ καὶ δύο μηνῶν, παρουσιάζεται διόγκωσις τοῦ σπληνὸς καὶ τοῦ ἥπατος, τοῦτο δὲ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ μικρόβιον πολλαπλασιάζεται ἐντὸς τοῦ λυμφατικοῦ συστήματος. Οἱ νεφροὶ παρουσιάζουν μικρὰς βλάβας, ἀν καὶ τὸ μικρόβιον διέρχεται ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπεκρίνεται διὰ τῶν οὐρῶν. Ἀργότερον, τὸ μικρόβιον ἐγκαθίσταται ἐνδεχομένως εἰς τοὺς πνεύμονας, ὅποτε παρουσιάζονται συμπτώματα βρογχικά. Ὅμοιως δυνατόν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ περιτόναιον, με ὕγρον συνήθως ἀφθονον εἰς τὴν κοιλίαν ὡς συμβαίνει ἐπὶ πυματιώδους περιτονίτιδος. Κατὰ τὸ στάδιον αὐτὸ ἐκδηλοῦται ἡ ἀπίστανσις τοῦ ἀσθενοῦς δι' αὐτὸ δὲ ὀνομάσθη ἡ νόσος καὶ φθίσις τῆς Μεσογείου. Μετὰ τὴν ἀμείλικτον μακροχρόνιον διαδρομὴν του, ἐπιφέρει θάνατον ἐπὶ πλοκάς, ὡς ἐπὶ τὸ συνθέστε-

ρον, ἀρθρίτιδας, ὀρχίτιδας, μαστίτιδας κτλ.

Παρ' ὅλα ὅμως αὐτὰ, ἡ θνησιμότης δὲν εἶνε σχετικῶς μεγάλη, ἐφ' ὅσον δὲν θνήσκουσι παρὰ 5—6 τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν ἀσθενούντων, οὗτοι δὲ εἶνε ἄλλως τε ἐκ τῶν μὴ φρονιζόντων νὰ διαπιστώσουν ἀμέσως τὴν ἀσθένειαν.

Διὰ τοῦτο, καλὸν εἶνε, ὅταν παρουσιασθῶσιν ἀνάλογα συμπτώματα, νὰ προστρέξῃ τις εἰς μικροβιολόγον ἢ καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικὸν Ἰνστιτούτον Παστέρ (παρὰ τὸ τέμα Ἀμπελοκήπων), ὅπου ἡ διάγνωσις καὶ ἡ νοσηλεία δὲν στοιχίζουν τίποτε.

Εἰς περίπτωσιν ἐνδημίας ἢ ἐπιδημίας, τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα εἶνε ὁ τέλειος βρασμός τοῦ γάλακτος, ἡ ἀποφυγὴ νωποῦ ἢ ὡμοῦ βουτύρου καὶ τέλος ἀντισηπτικά μέτρα, ὅταν ἐρχώμεθα εἰς ἐπαφὴν με πρόσωπα νοσηλεύοντα ἀσθενεῖς. Οὕτε ὁ πυρετός, οὕτε τὸ δέξυγαλα (γιαούρτη), μεταδίδουν τὸν μελιταῖον μικροκόκκον, διότι αὐτὰ βράζονται ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν παρασκευὴν των.

Εἰδικὴ θεραπεία, ὑπάρχει μόνον ἡ ἐμβολιοθεραπεία, ἡ ὅποια νὰ μὲν δίδει ἀμέσως ἀποτελέσματα, ἀλλὰ ἔχει εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐφ' ὅσον ἐφαρμόζεται διὰ σειρὰς ἐνέσεων. Κατὰ τὸν Ι. Καμινόπετρον, διὰ 3 μέχρι 5 ἐνέσεων, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ἐπιτυγχάνεται ἡ σημαντικὴ ὑποχώρησις τῶν ἐπιπλοκῶν.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Διάφορα εἶδη μικροκόκκων.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟ ΔΥΟΜΙΣΗ ΑΙΩΝΩΝ

Αἱ ἀνασκαφαὶ αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς τὴν Μεσοποταμίαν διὰ τὴν μελέτην τοῦ Ἀσσυροβαβυλωνιακοῦ πολιτισμοῦ, ἔφεραν εἰς φῶς περιεργώτατα εὐρήματα ἀπὸ τὰ ὅποια συνάγεται ὅτι καὶ πρὸ Χριστοῦ ἐφηρόμενον αἱ ἴδιαι περίπτω με τὰς σημερινὰς μέθοδοι συναλλαγῶν.

Οὕτω μεταξύ τῶν εὐρημάτων εὐρέθησαν καὶ μικρὰ τεμάχια πλίνθων με ἐπιγραφὰς ἐγχαρακτοῦς. Τὰ γράμματα καὶ οἱ ἀριθμοὶ ἔχουν χαραχθῇ δι' ὀξέος ὀργάνου ἐπὶ τοῦ νωποῦ πηλοῦ, ὁ ὁποῖος ἀκολουθῶς ἔχει ψηθῇ διὰ νὰ ξηρανθῇ καὶ νὰ κατα-

στῇ οὕτω ἡ γραφὴ ἀναλλοίωτος. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι χρεώστικα ὁμολογὰ διαφόρων εἰδῶν, πολλὰ τῶν ὁποίων ὁμοιάζουν καταπληκτικῶς πρὸς τὰς σημερινὰς συναλλαγματικές. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ τίτλοι εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέου, εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος κατεῖχεν ἐκάστοτε τὸ πῆλιν ὁμολόγον. Τὰ βαβυλωνιακά εὐρήματα ἀνάγονται εἰς τὰ 700—600 πρὸ Χριστοῦ, ὅποτε ὡς συνάγεται ἐξ ἄλλων ἀσφαλῶν ἐνδείξεων ἐλειτούργει εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰδικὴ Τράπεζα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐλκιμ-πι καὶ Σια».

σαν παταγαλίτιστες.

Ἡ προσοχή μου ἦταν τόσο ἀπορροφημένη ἀπὸ αὐτὲς τὲς λεπτομέρειες ὥστε οὔτε νὰν παρατηροῦσα τὸ μονοπάτι ποὺ ἀκολουθοῦσαμε. Σὲ λίγο περάσαμε κοντὰ ἀπὸ κάτι πελεγεμένους καὶ καψαλισμένους κορμούς δέντρων, ὅστερα σ' ἕνα ξέφωτο, ὅπου τὸ χῶμα ἦταν ἐδῶ καὶ κεῖ ἀνοιχτοκίτρινο καὶ ἀνάδινε μιὰν ἀψιὰ μυρωδιὰ ποὺ σ' ἐπιανε στὴ μύτη καὶ στὸ λαρόγγι. Δεξιά, πάνω ἀπὸ μιὰ σειρά ψηλούς βράχους προβάλλε ἡ γαλανὴ ἐκτασι τῆς θάλασσας. Τὸ μονοπάτι ἐστρίβε ἀπὸτομα καὶ περνοῦσε ἀνάμεσα σὲ κάτι μαύρα θεόρατα ὑψώματα καὶ ἀπὸ κεῖ κατηφόριζε σὲ μιὰ μικρὴ λαγκαδιά.

Τὸ πέρασμα ἀπὸ κεῖνο τὸ μέρος, ὅστερα ἀπὸ τὴν ἐκτυφλωτικὴ λάμψη ποὺ ἀντανάκλουσε τὸ θειοκίτρινό ἐδαφος, μοῦ φάνηκε πολὺ σκοτεινὸ. Τὰ ὑψώματα ἐκεῖνα, ποὺ θάχαν δέβαια σχηματισθῇ ἀπὸ λάβα ὠρθώνονταν σὰ νάβελαν νὰ ἐνωθοῦν πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας. Πράσινα καὶ κόκκινα ἀντιφλεγγίσματα, χόρευαν ἐμπρὸς στὰ μάτια μου. Ὁ ὁδηγός μου σταμάτησε ξαφνικά:

—Σπίτι μου, εἰπε.

Βρέθηκα στὸ βάθος μιᾶς ρωγμῆς τοῦ ἐδάφους, ποὺ στὴν ἀρχή, μοῦ φάνηκε θεοσκοτεινὴ. Ἀκουσα διάφορους παράξενους θορύβους, καὶ ἐτριψα δυνατὰ τὰ μάτια μου γιὰ νὰ δῶ καλύτερα. Μιὰ δυσάρεστη μυρωδιὰ μοῦ ἐρχόταν στὰ ρουθούρια, ὅμοια μὲ κείνιν ποὺ ἀναδίδει τὸ δρώμικο κλουβὶ ἐνὸς πηχίου. Ὑποχώρησα πρὸς τὴν ἐξοδὸ τῆς σπηλιάς. Πέρα ἀπὸ τὸ μονοπάτι ποὺ προχωροῦσε ἀνάμεσα στοὺς ὄγκους τῆς λάβας φαινόταν μιὰ καταπραΰνη ἡλιολουμένη πλαγιά. Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ὥρμουσε πρὸς τὸ σκοτεινὸ πέρασμα, καὶ οἱ φωτεινὲς ἀκτίνες ποὺ ἐορίμαν μὲ τὴ σκιά ἐδείχναν μακριὰ, τὸ τοπίο σὰν ὄνειρομένο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

Ἡ διδασχὴ τοῦ Νόμου

Ξαφνικά, ἕνα πρᾶγμα κρῦο ἄγγιξε τὸ χέρι μου. Ἀνατρίχιασα τρομαγμένος καὶ γυρνώντας, εἶδα ἀπὸ τὴν εἰσοδὸ τῆς σπηλιάς ἕνα κοκκινωπὸ ὄγκο, ποὺ ἐμοίχε μᾶλλον μ' ἕνα παιδί γδαρμένο ζωντανό, παρὰ μὲ μιὰν ἀνθρώπινη ὑπαρξία. Τὸ παράξενο πλάσμα εἶχε τὰ ἴδια ἀποκρουστικά χαρακτηριστικά μὲ τὸν ὁδηγό μου, τὸ ἴδιο χαμηλὸ μέτωπο, καὶ τὲς ἴδιες ἀργεὲς κινήσεις. Ὅταν τὰ μάτια μου ἄρχισαν νὰ συνιθίζουν στὸ σκοτάδι, μπόρεσα νὰ διακρίνω καλύτερα μέσα στὴ σπηλιά. Τὸ μικρὸ ὄν ἐκείνο ποὺ μετ' ἄγγιξε, ἦταν ὄρθιο μπροστά μου καὶ μὲ περιεργαζόταν. Ὁ ὁδηγός μου εἶχε ἐξαφανισθῇ.

Ἡ ρωγμὴ ποὺ ὑπῆρχε στὴ λάβα εἶχε σκαφῇ ἀπὸ μέσα καὶ σχημάτιζε μιὰ θαυμάσια σπηλιά μέσα στὸν ὄγκο τῆς λάβας. Κυττάζοντας καλύτερα εἶδα καὶ ἄλλες τέτοιες τρύπες ἕνα γύρω, ποὺ εἶχαν ἀνοιχτῇ στὰ μαύρα ὑψώματα καὶ κατὰλαβαν πῶς οἱ «καλύβες» γιὰ τὲς ὁποῖες μοῦ μίλησε ὁ ὁδηγός μου, ἦσαν αὐτὲς οἱ πρωτόγονες σπηλιές, ὅπου ζοῦσαν τὰ τέρατα. Ἡ σπηλιά, ὅπου μετ' εἶχε ὁδηγήσει ἦταν στρωμένη μὲ χόρτα, καλάμια καὶ κλαδιά. Εἶχε πλάτος ὡς τρία μέτρα καὶ μήκος ὡς πέντε καὶ τὸ ὕψος τῆς δύσκολα μπορούσε νὰ χωρήσῃ τὸ ἀνθρώπινο ἐνὸς κανονικοῦ ἀνθρώπου. Κάτω, ἐπάνω στὰ ξερὰ χόρτα, ἦταν πεταμένα κοτσάνια ἀπὸ φαγωμένα φρούτα καὶ κάθε λογῆς σκαπίδια καὶ θρωμίες, πρᾶγμα ποὺ ἐξηγοῦσε τὴν δυσάρεστη μυρωδιὰ ποὺ ἐπικρατοῦσε ἐκεῖ μέσα.

Τὸ μικρὸ κοκκινωπὸ πλάσμα ἐξακολουθοῦσε νὰ μὲ περιεργάζεται μὲ περιέργεια, ὅταν ὁ πιθηκάνθρωπος ποὺ μετ' εἶχε

ὁδηγήσει ὡς ἐκεῖ φάνηκε στὴν εἰσοδὸ καὶ μοῦ ἔκανε νόημα νὰ μῶ μέσα. Τὴν ἴδια στιγμὴ, ἕνα τέρας βαρὺ καὶ ἀδέξιο, θύγηκε ἀπὸ μὴν ἄλλη σπηλιά, ποὺ βρισκόταν στὴν ἄκρῃ ἐκείνου τοῦ ἀλλόκοτου δρόμου. Ὁρῶσε τὴν κακόμορφη σιλουέττα του, στὸ πράσινο φόντο τῆς λαγκαδιᾶς ποὺ φαινόταν στὸ βάθος, καὶ μετ' ἐκείνη ἐπὶ μόνον. Δίστασα κάπως —συλλογίζομενος ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ φύγω ἀμέσως ἀπὸ τὴν καταραμένη ἐκείνη γειτονιά, ἀκολουθώντας τὸ δρόμο ἀπ' ὅπου εἶχα ἐλθεῖ — ὅστερα ἀποφασισμένος νὰ δῶ ποῦ θὰ κατέληγε ὅλη αὐτὴ ἡ ἀπίστευτη περιπέτεια, ἐσφίξα δυνατότερα τὸ ραβδί ποὺ κρατοῦσα στὸ χέρι, καὶ προχώρησα στὸ ἐσωτερικὸ τῆς σπηλιάς ἀκολουθώντας τὸν ὁδηγό μου.

Τώρα μπορούσα νὰ δῶ καλύτερα τὸ «σπίτι» τῶν τεράτων. Σχημάτιζε μέσα στὴ λάβα ἕνα ἡμικύκλιο σκαμμένο ἀκονίστα. Σὲ μιὰ γωνία διέκρινε ἕνα κοίλωμα, ποὺ χρησίμευε φαίνεται ὡς εἶδος ἀποθήκης, γιὰτὶ ἦταν σωριασμένα ἐκεῖ ἕνα σωρὸ φρούτα, ἰνδικὲς καρδὺες καὶ ἄλλα. Χονδροειδῆ σκεύη φτιαγμένα ἀπὸ λάβα σκαλισμένη καὶ ξύλο ἦσαν σκόρπια χάμα καὶ ἐνὰ ἀπ' αὐτὰ μάλιστα βρισκόταν τοποθετημένο ἐπάνω σ' ἕνα χαμηλὸ πρωτόγονο τραπέζι. Δὲν ὑπῆρχε πούθεν φως. Στὴν πὶδ σκοτεινὴ γωνία τῆς σπηλιάς εἶδα σωριασμένη μιὰν ἀμορφη μάζα, ποὺ τὴν ἀκουσα νὰ μουγκρίζῃ καθὼς πλησίαζα. Καθὼς σήγαινα νὰ καθίσω σὲ μιὰν γωνιά, ὁ πιθηκάνθρωπος ποὺ εἶχε μείνει ὄρθιος, φωτίζομενος ἀπὸ τὸ λιγοστὸ φῶς τῆς εἰσοδου, μοῦ ἔτεινε μιὰν ἀνοιγμένη καρδὴ. Ἀρχισα νὰ τρώγω, προσπαθώντας νὰ δείχνω μαι ὅσο τὸ δυνατόν πὶδ ἀμέριμνος, παρὰ τὸν ἐντονο φόβο ποὺ με κατεῖχε καὶ τὴν ἀνυπόφορη θρόνα τῆς σπηλιάς.

Τὸ μικροκαμωμένο κοκκινωπὸ πλάσμα ξαναφάνηκε στὴν εἰσοδὸ τῆς σπηλιάς καὶ κάποιον ἄλλον δίδωπο δὲ σκοῦρο πρόσωπο καὶ μετ' ἄλλοι μᾶτια, ἦρθε καὶ αὐτὸ νὰ με κυττάξῃ μὲ περιέργεια.

—Εἰ, μοῦγκρισε ὁ σκοτεινὸς ὄγκος ποὺ βρισκόταν στὴ γωνία.

—Εἶνε ἕνας Ἀνθρωπος, ἕνας Ἀνθρωπος, ἔρχισε νὰ λέῃ ὁ ὁδηγός μου. ἕνας Ἀνθρωπος, ἕνας Ἀνθρωπος ζωντανὸς σὰν καὶ μένα!

—Πάψε! τὸν διέκοψε μ' ἕνα ἄλλο μοῦγκρισμα ἡ φωνὴ ποὺ προερχόταν ἀπὸ τὸ σκοτάδι.

Βάδηνκα νὰ τρώγω τὴν καρδὴ ποὺ κρατοῦσα. Γύρω μου ἐπικρατοῦσε τώρα μιὰ ἀπόλυτη καὶ ἀβάσταχτη σιωπὴ. Μάτια προσπαθούσα νὰ ἐξεχωρίσω εἰς συνέβαινε μέσα στὸ σκοτάδι.

—Εἶνε ἕνας Ἀνθρωπος, ξανάτε ἡ φωνή. Κι' ἦρθε νὰ ἴσῃ μαζί μας!

Ἡ φωνὴ αὐτὴ δυνατὴ, μὰ διστακτικὴ, εἶχε κατὰ τὸ παράξενο, ἦταν θραυχὴ καὶ σφυριχτὴ σὰν νὰ τὴν ἐπρόφερε κάποιον ὑπερφυσικὸ πλάσμα.

Ὁ Πιθηκάνθρωπος μὲ κυττάζε σὰν νὰ ἤλπιζε κατὰ μὲνα. Σχημάτισα τὴν ἐντύπωσιν πῶς ἡ σιωπὴ ἐκείνη ἦταν ἐρωτηματικὴ.

—Εἶνε ἕνας Ἀνθρωπος. Πρέπει νὰ μάθῃ τὸν Νόμο!

Ἀρχισα τώρα νὰ διακρίνω κατὰ τὸ πὶδ σκοτεινὸ μέσα στὸ σκοτάδι, τὴν ἀόριστη σιλουέττα ἐνὸς ὄντος ποὺ βρισκόταν σωριασμένο χάμα, μὲ τὰ κεφάλια χωμένο ἀνάμεσα στοὺς ὄγκους. Παρατήρησα τότε πῶς τὸ ἀνθρώπινο τῆς σπηλιάς εἶχε σκοτεινιάσει ἀπὸ τὴν παρουσίαν δύο νέων ἐπισκεπτῶν. Ἐσφίξα τὸ ραβδί δυνατότερα στὸ χέρι μου. Ἡ σκιά μέσα στὸ σκοτάδι, μίλησε τώρα μὲ δυνατότερη φωνή:

—Πέστε τὰ λόγια.

Τὰ τέρατα, ποὺ βρισκόνταν μέσα στὰ σπηλιά κινῆθηκαν ἀνήσυχτα, ἀλλὰ κανένα δὲν ἀποκρίθηκε. Τότε σ' ἕναν τόνον τελετουργικὸ, κουνώντας ρυθμικὰ τὰ μέλη του, ὁ σκοτεινὸς ὄγκος ποὺ καθόταν μεζήμενος στὴ γωνία ἄρχισε μιὰ πρωτοφανῆ ψαλμωδία:

—Μὴν περπατᾶς ποτὲ μὲ τὰ τέσσερα. Εἶνε ὁ Νόμος...

Ἦμουν κατάπληκτος.

—Πέστε τὰ λόγια! μοῦγκρισε ξανά ὁ πιθηκάνθρωπος.

Ὁ ἴδιος, τὰ ἐπανάλαβε, καὶ τότε ὅλα τὰ ὄντα ποὺ εἶχαν μεζευτῇ στὴν εἰσοδὸ τῆς σπηλιάς, σχημάτισαν χορὸ, καὶ ἄρχισαν νὰ ψαλμωδοῦν μὲ κατὰ τὸ ἀπειλητικὸ στὴ φωνὴ τους.

Δὲν ἄργησα νὰ καταλάβω πῶς ἔπρεπε νὰ ἐπαναλάβω καὶ γὼ τὰ ἴδια ἐκεῖνα λόγια. Καὶ τότε, ἄρχισα μιὰ ἀπίστευτη, μιὰ παράφρων ἱεροτελεστία. Ἡ φωνή, μέσα στὸ σκοτάδι, ἀπήγγελλε ρυθμικά, φράσαι πρὸς φράσαι μιὰ σειρά ἀπὸ ἐξωφρενικὲς ἐντολὲς ποὺ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι τὲς ἐπαγαλμαθίναμε. Καθὼς ἐπρόφεραν τὴν ἐκάθε λέξη, τὰ τερατομορφα ὄντα ταλαντεύονταν ρυθμικὰ, χτυπώντας ὀλοένα τὰ στήθη καὶ τοὺς μηρούς των, πρᾶγμα ποὺ ἀναγνώστηκα σὲ λίγο νὰ κάμω καὶ γὼ. Μπορούσα νὰ φαντασθῶ πῶς ἦμουν νεκρός, πῶς βρισκόμουν ἤδη σ' ἕναν ἄλλον κόσμο, μέσα σ' αὐτὴ τὴν κολασμένη σπηλιά, ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ φοβερά καὶ κτηνώδη ἐποκέιμενα, ποὺ κυριευμένα ἀπὸ ἕνα πάθος ζωώδους φανατισμοῦ, σάλευαν ρυθμικά, κλαυθμηρίζοντας ἕνα σωρὸ καταπληκτικὲς φράσεις:

—Μὴν περπατᾶς ποτὲ μὲ τὰ τέσσερα. Εἶνε ὁ Νόμος. Δὲν εἶμαστε Ἀνθρωποι;

—Μὴν ἀρκουδίζῃς γιὰ νὰ πιῃς. Εἶνε ὁ Νόμος. Δὲν εἶμαστε Ἀνθρωποι;

—Μὴν τρώῃς κρέας οὔτε ψάρι. Εἶνε ὁ Νόμος. Δὲν εἶμαστε Ἀνθρωποι;

—Μὴν ξεσχίζῃς μὲ τὰ νύχια τὲς φλούδες τῶν δέντρων. Εἶνε ὁ Νόμος. Δὲν εἶμαστε Ἀνθρωποι;

—Μὴν κυνηγᾶς τοὺς ἄλλους Ἀνθρώπους. Εἶνε ὁ Νόμος. Δὲν εἶμαστε Ἀνθρωποι;

Μπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ καὶ τὲς ὑπόλοιπες ἐντολές, ποὺ ἀπαγόρευαν τὰ πὶδ ἀπαγορευμένα, τὰ πὶδ παράλογα καὶ τὰ πὶδ ἀδύνατα πράγματα. Ὁ ρυθμὸς τῆς ψαλμωδίας ὀλοένα καὶ γινόταν πὶδ γρηγορὸς καὶ οἱ κινήσεις πὶδ ζωηρές, ὥσπου στὸ τέλος κατάντησε μιὰ ξέφρενη σειρά ἐπιληπτικῶν σπασμῶν. Ἀθελά μου, ἀκολουθοῦσα καὶ γὼ τὸ παράδειγμα τῶν τεράτων, ἀλλὰ μέσα μου τὸ γέλιο καὶ ἡ σιχαμάρα μετ' ἐκείνων. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν ἀηδιαστικά καὶ κομικά μαζί, ἀπίστευτα, ἀλλόκοτα καὶ ἀφάνταστα.

Ἀπαγγεῖλαμε ἕναν ἀτέλειωτο κατὰλογο ἀπαγορεύσεων, καὶ ἔπειτα ἡ ψαλμωδία ἔληξε αἶνον:

—Αὐτὸς ἔχει τὸ Σ. αὐτὸν βασανίζει.

—Αὐτὸς τὸ Χέρι ποὺ δημιουργεῖ.

—Αὐτὸς τὸ Χέρι ποὺ πληγώνει.

—Αὐτὸς τὸ Χέρι ποὺ γιατρεύει.

Καὶ στὸν ἴδιον τόνον ἄρχισα μιὰ νέα σειρά ψαλμωδιῶν, ποὺ μιλοῦσαν ὀλοένα γι' αὐτὸν. Ὁρῶσε νὰ πιστέψω πῶς ὄνειρευόμουν, μὰ ποτὲ ὡς τότε δὲν εἶχα ἀκούσει στὸν ὕπνο μου τέτοιες λογγὲς ψαλμωδίες.

—Αὐτὸς ἔχει τὴν Ἀστρατὴ ποὺ σκοτώνει.

—Αὐτὸς τὴν βαθεῖα θάλασσα...

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ συνέχεια.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗ Δ. Κ., Τὰ οἰκονομικά τοῦ Μεσολογγίου (1740—1825). Ἐν Ἀθήναις 1939. Σελ. 86 σχ. 8ον. ΜΑΜΑΛΑΚΙ Ι. Π., Γεωργίος Γεμιστός-Πλήθων. Ἀθήναι 1939. Σελ. 269 σχ. 8ον. (Παράρτημα τῶν «Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν Χρονικῶν»).

ΜΑΥΡΑΚΑΚΗ Ι. Ι., Ἀνάλεκτα Κρητικῆς Λαογραφίας. Τόμ. Α' Χανιά 1939 Δρχ. 40.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ Βίοι Παράλληλοι. Σόλων — Ποπλικόλας. Ἀρχαῖον κείμενον, Μετάφρασις καὶ σημειώσεις Α. Ι. Πουρνάρου. Ἐν Ἀθήναις 1939. Σελ. 119 σχ. 8ον Δρχ. 40 (Βιβλιοθήκη «Παπύρου»).

ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ ΑΝ. Μ., Στοιχειώδεις κλιματολογικαὶ γνώσεις πρακτικῆς ὠφελιμότητος. Ἀθήναι 1939. Σελ. 16 σχ. 8ον. (Μεθ' ἑνὸς πίνακος).

Βιβλιοκρισία

Ν. ΒΟΥΣΤΑΝΤΖΗ, Ἡ παιδικὴ χάρὰ καὶ ἡ σημασία αὐτῆς διὰ τὴν ζωὴν. (Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ «Περιοδικὸν δημοσίευμα Συλλόγου Γονέων: Πρακτικὲς ὁδηγίαι ἀνατροφῆς». Ἰούλιος 1939 σελ. 7—35). Ἀθήναι 1939.

Ἡ ἀνάγνωσις παιδαγωγικῶν πραγματειῶν — ὡς ἡ ἀγγελλομένη — μᾶς ἐξάγει ἀπὸ τὸ τέλμα τῆς θλοσυρῆς παρ' ἡμῖν παιδαγωγικῆς: τῆς παιδαγωγικῆς τῶν «μηχανῶν», τῶν «μεθόδων», τῶν «συστημάτων», τῆς παιδαγωγικῆς, ἡ ὅποια εἶτε ἐξ ὀλιζούσων εἶτε ἐξ ἰδανιστικῶν πηγῶν ἔλκει τὴν καταγωγὴν τῆς παύει νὰ εἶνε ἕτι πᾶς σφύρων ἄνθρωπος ἐννοεῖ λέγων «παιδαγωγικὴ». Καὶ τοῦτο διότι οἱ παιδαγωγοὶ καὶ οἱ παιδαγωγικοὶ μας — ἐπειδὴ βλέπετε, εἶχομεν πολλοὺς ἐν διαθεσίᾳ τῇ ἐκ τῶν πρώτων, παρέστη ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ τοὺς δευτέρους — ἐνῶ, ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτῶν πλειονότητι (αἱ ἐλάχισται ἐξαίρεσις ἐπικυρώνουν τὸν κανόνα), γνωρίζουν τὰ πάντα κατὰ τὸν τρόπον καὶ οἱ Μαργίται τοῦ Ὀμήρου, τοῦτο μόνον λησμονοῦν: τὸ παιδί —τὸ ἀποκείμενον δηλαδὴ τῆς ἐξεύρησιν των. Διὸ καὶ ἡ παιδαγωγικὴ, συνογούτων καὶ τῶν ἀρχοντοχωριατικῶν μας ἡθῶν, μεταβάλλεται εἰς παιδαγωγικὴν συνοδευομένην ἀπὸ τὸ δνομα τοῦ αὐτοῦ τοῦ διασώμου ἡ ἀσώμου καθηγητοῦ τῆς «σοφῆς» πάντοτε Γερμανίας, —πλὴν, φεῖ!, τῆς λείπει ὅτι καὶ μόνον ἔχει ἀξίαν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν: ἡ προσωπικὴ ἐμπειρία, παρχοῦ

σης τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας ἐν οἷα, ὅποτε ἐρεῦνη, καὶ ὅχι μόνον ἐν τῇ παιδαγωγικῇ, ὑπάρχει κριτήριον, ὅποτε καὶ μόνον δυνάμεθα νὰ χρῴσασθαι ποιήσωμεν ἀποτελεσματικῶς, λελογισμένως καὶ ἀνευ ἀναιδεῖας τὰς γνώσεις, τὴν βιβλιογραφίαν καὶ ὅτι ἄλλο συντελεῖ εἰς τὴν πληρεστέραν διαφώτισιν καὶ ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡμῶν: «καθὼς οὐ στοιχειωδῶς εὐπρεπῆς ἄνθρωπος καὶ εἰδικώτερον ὁ ἐπιστήμων, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὴν διαφώτισιν τῶν ἄλλων, ἑαυτὸν πρῶτα ὀφείλει νὰ πληροφορήσῃ καὶ διαφώτισθαι».

Τοιοῦτοτρόπως παρατηροῦμεν — πρὸς κακὴν παρηγορίαν μας ὅχι μόνον παρ' ἡμῖν — νὰ ἐμφανίζονται διὰ διδάγματα τῶν μεγάλων, τῶν ζωντανῶν παιδαγωγῶν κατὰ τὸν τρόπον ἀγνώριστον καὶ τελείως ἀπαστεωμένα ὑπὸ τῶν κεχηναίων καὶ ἀψύχων μαθητῶν. Διότι μὲ τὸν ἔξοχον παιδαγωγὸν συμβαίνει ὅτι καὶ μὲ τὸν ἔξοχον ποιητὴν καὶ πάντα ἐν γένει ἐξέχοντα: λαμβάνομεν ὅτι ἡ διανοητικὴ καὶ γενικώτερον ἡ ψυχικὴ μας ἱκανότης ἐπιτρέπει. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὰς περὶ φημα ἐκπαιδευτικὰ συστήματα καὶ τὴν καθόλου ἐκπαιδευτικὴν ἰδεολογίαν τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ μάλιστα τῆς Γερμανίας ὅπου κυρίως σπουδάζομεν. Μεταφέρομεν ἐκεῖθεν εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ὅτι «κυριαρχεῖ ἐκεῖ ἡ—τὸ ἐπὶ χειρότερον — ὅτι ἐκεῖ εἶνε ἀκόμη τὸ συζητήσιον ἡ... ἐξεθλήθη. Πρόχειρον παρὰ δειγμα τὸ διαβόητον «Σχολεῖον Ἐργασίας» («Ἀεργίας» παρ' ἡμῖν), τὸ ὅποιο, ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶνε πολυσύνθετον καὶ δυσχερὲς καὶ προϋποθέτει πολλὰ, ἐνεκρῶθη εἰς αὐτὸν τὸν τόπον τῆς γενεᾶς τοῦ, τῆς Γερμανίας. Τοῦτο μετηνέχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπετελέσθη σχετικὴ βιβλιογραφία «πρῶτον τύπος» καὶ μεταφραστικὴ ὑπερβολί-νουςα ἴσως τὴν περὶ τοῦ θέματος τοῦτου παγκόσμιον. Τὶ δὲ κατήντησε παρ' ἡμῖν μέχρι πρὸ τριῶν ἐτῶν, συμπαιδαγωγικὴ καὶ τῆς τότε κοινωνικῆς ἀναρχίας; Ἐγκατάλειψις ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου, εἰσβολὴ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν εἰς τὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, λεηλασία τῶν Ἐγκυκλοπαίδειῶν πρὸς συγγραφὴν ἡ συρραφὴν «διαλέξεων» καὶ «μαθημάτων», γινόμενων ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἀπὸ τῆς ἐβρας, τοῦ διδασκάλου καθαιρεθέντος ἀπ' αὐτῆς ἀκρωμένου δὲ ἀπὸ τῶν...θρανίων καὶ

πολλάκις ἐπιτιμωμένου. Οἱ αἰσχροὶ δὲ οὗτοι πειραματισμοὶ ἐγίνοντο εἰς τὴν ῥαχὴν τῶν Ἑλληνοπαίδων, τῶν ὁποίων αἱ ἀρεταί, παρ' ὅσα καὶ αἱ λέγωμεν, εἶνε ὑπέρτεραι πολλῶν ἐπιχρῶτων Εὐρωπαίων, ἀλλὰ πάντως δυσηνίων καὶ φύσει ἀπειθαρχήτων, τῶν ὁποίων ἡ πειθαρχία δύνανται νὰ ἐπιτελεσθῇ διὰ τῆς «αὐθεντίας»: τῶν γονέων πρῶτον, τοῦ διδασκάλου κατόπιν, τοῦ ἐθνικοῦ ἡγήτορος τέλους. Τοιαύτην κατάληξιν εἶχε παρ' ἡμῖν τὸ «Σχολεῖον Ἐργασίας», τὸ ὅποιο, ὁρθῶς νοούμενον, εἶνε θεοβαίως λαμπρὸν — ἀλλ' ὅμως ἐπὶ ἀδυνάτων.

Ὅσον δὲ ἀμεταβλητότερον, κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν θεωρίαν τοῦ ἐλάσσονος κόπου, μεταφέρομεν τὸ παιδαγωγικὸν ἐμπόρευμα, τόσον σοφώτεροι καὶ ὁδοῦκατεροι θεωροῦμεθα. Ἀλλὰ τὸ ὁρθὸν θὰ ἦτο νὰ ἀντεμετωπίζομεν τὰ ἐκπαιδευτικὰ συστήματα ἐν ὅψει τῆς ἐκασταχοῦ πραγματικότητος πρᾶγμα τὸ ὅποιον θὰ μᾶς ἐδίδο καὶ τὴν μέθοδον πρὸς μελέτην τοῦ πρακτικοῦ ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν θεμελίωσιν Ἑλληνικῆς παιδαγωγικῆς. Ἀλλὰ τὰυτα πάντα, ἐννοίαι ἀπλᾶ καὶ λιταὶ καὶ πρόσφοροι εἰς πάντα κοινὸν νοῦν, εἶνε πολὺ τέλεια ἐκεῖ ὅπου δὲν κατενόηθη ὅτι τὰ συστήματα περιέχουν τόσον περισσώτερον ποσοστὸν ἀληθείας καὶ βιωσιμότητος, ὅσον περισσώτερον ἀληθεῖς καὶ ζωντανοὶ καὶ αὐτόφωτοι εἶνε οἱ φορεῖς αὐτῶν, οἱ ἄνθρωποι. Καὶ ἐν προκειμένῳ, πρὸ παντὸς συστήματος, ἀνάγκη ὁ ἐκπαιδευτικὸς κόσμος νὰ ἀποτελῇται ἀπὸ «γεννημένων» διδασκάλους, ἐγγραμμάτους, ζώντας ὅτι ἐν ὅτῳ τῇ ἐθνικῇ καὶ θρησκευτικῇ παράδοσιν τοῦ λαοῦ μας, ἀγαπώντας τὸ παιδί, νοοῦντας αὐτὸ ὡς ψυχικὴν ὁλότητα καὶ ὅχι ὡς «σύνολον ψυχικῶν φαινομένων», πιστευόντας εἰς τὸ ἔργον των ὡς ἀποστολὴν καὶ ὅχι μόνον ὡς ἐπάγγελμα.

Αἱ γενικαὶ αὐταὶ σκέψεις, τὰς ὁποῖας ἄλλοτε θὰ συμπληρώσωμεν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ λαμπροῦ τελευταίου βιβλίου τοῦ κ. Χατζέλη, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐδωσαν ἀφορμὴν ἡ σφριγῶσα πραγματεία τοῦ κ. Βουστάντζη, δὲν ἐπέτρεψαν εὐρύτεραν ἀπασχόλησιν μὲ τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἀλλ' ὅμως προτιμώτερον εἶνε, ἀντὶ νὰ ἀναδύωνται, νὰ μελετῶνται αἱ ζωὴν καὶ προσωπικὴν ἐμπειρίαν ἀποπνεύουσαι πραγματεῖαι.

Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Γράφει κάπου ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος:

«Ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ κοινωνικῷ βίῳ τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ὑπάρχει ἰδέα γόνιμος μὴ προσχθεῖσα ἐκ τοῦ ἔθνους τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἐν ταύτῃ ὅμως ὅλοι ἐκείνοι αἱ ἰδέαι, ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ ἀρχαί, αἵτινες, προκύψασαι εἰς μέσον διὰ τῆς Ἑλληνικῆς εὐφυίας, κατέστησαν εὐτυχῇ τοσοῦτα ἄλλα ἔθνη, σπανίως καταρρώθη νὰ γίνωσι πρᾶγμα παρ' ἡμῖν».

Εἰς μίαν μελέτην ἀνακοινωθεῖσαν προσφάτως ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου Στόν

καὶ ἀποδείκνυται, ὅτι διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἡ ἀπόστασις μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικής αὐξάνεται κατὰ τρία ἑκατοστόμετρα ἐτησίως. Ὅτι γίνεται μίαν τοιαύτην αὐξήσιν τῆς μεταξὺ τῶν δύο ἡπείρων ἀποστάσεως ἦτο ἡδὴ ἀπὸ πολλοῦ γνωστὸν διὰ ἔρευναν τοῦ Βέγκινερ, ἀλλὰ τὸ σχετικὸν ποσοστὸν ἐθεωρεῖτο τεσσάρωνκατοστῶν περίπου.

«Τὰ βιβλία ἔχουν τοὺς ἰδίους ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι: ἐχθροὺς: τὸ πῦρ,

'Αντιμέτωπος με τὰ θηρία τῆς Βραζιλιανῆς ζούγκλας

(ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. —

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου μαζί με τὸν ἑμπειρὸν κυνηγὸν Τζάκ Μέρλοπ, ξεκινῶν ἀπὸ τὰς ἐκδόλας τοῦ Ἀμαζονίου διὰ νὰ ἐξερευνήσουν τὴν παρθένον περιοχὴν ποὺ ἐκτείνεται ἐκατέρωθεν τοῦ παραποτάμου Κაკουέτο. Ὑστερα ἀπὸ πολλὰς περιπέτειας ἀλλάζουν ὁρομολόγιον καὶ κατευθύνονται πρὸς τὸ Παρά, μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ πλεύσουν κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς τοῦ Ἀτλαντικοῦ, νὰ κάμνουν τὸ ἀκρωτήριο Χόρν καὶ νὰ ἀνέλθουν τὴν ἀκτὴν τοῦ Εἰρηνικοῦ μέχρι τοῦ Καλλάο, ἐπινείου τῆς Λίμας).

14ον

Μόνον ὅταν ἤκουσε τὰ θήματά μας ἐτρόμαξε καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν. Εὐτυχῶς ποὺ δὲν τοῦ ἤλθε ἡ ἐμπνευσις νὰ πάρῃ καὶ τὴν καρμπάνα μαζί του, ἄλλως θὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τὸν καταδιώξουμε καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τὸν σκοτώσουμε.

—Βλέπεις τί κάνεις μετὰ τὴν ἐπιτολαιότητά σου; μοῦ εἶπε ὁ Τζάκ. Ἄλλῃ φορὰ, νὰ φροντίξῃς γιὰ τὴν ἀσφάλεια τοῦ ἰαίλου σου, ὅταν παίρνουμε τὸ λουτρό μας.

Τοῦ ἀπεκρίθην πὼς εἶχε ἄδικον. Διότι δίκως τὴν τυχαίαν αὐτὴν ἀπρονουσίαν μου, ἦτο πιθανὸν νὰ παθαίναμε μεγάλας συμφορές, νὰ ἀπέρχετο δηλαδὴ ὁ πιθανὸς συναποκομίζων τὰ ρούχα μας καὶ τὴν μιὰ καρμπάνα.

Ὁ Τζάκ ἀνεγνώρισε τὸ ὄρθον τοῦ συλλογισμοῦ μου καὶ ἐχαμογέλασε. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ μικρὴ ἐκείνη περιπέτεια εἶχε λήξει ἀνεὺς ἀπεικταίου. Ἐντυθήκαμε μετὰ τὴν ἡσυχίαν μας καὶ ἐξαπλωθήκαμε πάλι κάτω ἀπὸ τὴν σκιὰ ἐνὸς δένδρου γιὰ νὰ καπνίσουμε μιὰ πίπα.

Δὲν ἐπερλάβαμε ὅμως νὰ τραβήξουμε μερικὲς ρουφηξιές, ὅταν ἀκούσαμε ἕνα στριγγὸ κρόξιμο καὶ ταυτοχρόνως ἀκούσαμε τὸν χαρακτηριστικὸ θόρυβον ἀπὸ τὸ πέταγμα ἐνὸς μεγάλου πουλιτοῦ.

Ἀμέσως σχεδὸν εἶδαμε ἕνα μαῦρον ὄγκον, νὰ ὁμᾷ πρὸς τὴν ρίζα τοῦ μεγάλου δένδρου, ποὺ εὐρίσκειτο εἰκοσι μέτρα μακρύτερα μας καὶ ὅπου εἶχαμε ἀφήσει τὰ πράγματά μας.

—Τὸ κρέας ! ἐφώνησε ὁ Τζάκ καὶ ἐσηκώθηκε ταχύτατος.

Δίχως κἂν νὰ σκοπεύσῃ, ἐπυροβόλησε ἀμέσως πρὸς τὸ μέρος τοῦ δένδρου. Δὲν κατάλαβα εὐθὺς ἀμέσως τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τοῦ βιαστικοῦ πυροβολισμοῦ. Ἀλλὰ ἀργότερα εἶδα ποῖον ἦτο τὸ σχέδιον τοῦ Τζάκ: Ἦθελε νὰ τρομάξῃ τὸ ὄρνεον, νὰ τὸ «σπρώξῃ» καὶ μετὰ νὰ τὸ πυροβολήσῃ εἰς τὸν ἀέρα, προτοῦ προλάβῃ νὰ μᾶς ἀρπάξῃ τὸ μεγάλο κομμάτι τοῦ πτωχοῦ κρέατος ποὺ εἶχαμε μαζί μας.

Τὸ μικρὸ του αὐτὸ στρατήγημα ἐπέτυχε θαυμάσια. Τὸ πουλὶ τραυματισμένο ἔπεσε στὰ ὑψηλὰ χόρτα, καὶ ἐμεῖς ἐγλυτώσαμε τὴν πολὺτιμον προμήθειάν μας, τὴν ὁποίαν πράγματι ἀνεξήτει τὸ ἀρπακτικόν. Ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς «οὐρουμποῦ», τοῦ τρομεροῦ μαύρου γυπὸς τοῦ Ἀμαζονίου, ἐνὸς ὀρνέου ποὺ ἀποτελεῖ ἀληθὴ μάστιγα διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῷα τῆς περιοχῆς.

Οἱ γύπες εἶνε κοινὸτατοι εἰς ὀλόκληρον τὴν Νότιον Ἀμερικὴν. Εἰς τὴν Βραζιλίαν εἶνε γνωστοὶ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «οὐρουμποῦ καρινταίρα». Εἶνε κα-

Τοῦ Βέλγου ἐξερευνητοῦ μαρκησίου ΝΤΕ ΒΑΒΡΕΝ

τάμαυροι, ὁ δὲ λαϊκὸς καὶ τὸ κεφάλι τους, ποὺ εἶνε δίκως περὶ εἰς ἐπίσης μαῦρα. Τὸ χαρακτηριστικὸν τὸν οὐρουμποῦ εἶνε ἡ θαρσύτης καὶ ἡ ἀρπακτικότης του. Ἀκόμη καὶ σὲ μεγάλα ζῷα ἐπιτίθενται, τὰ τραυματίζουν μετὰ τὸ ἰσχυρὸν ῥάμφος των, καὶ κατόπιν τὰ κυνηγοῦν, ἀποσπώντας μεγάλα κομμάτια ἀπὸ τὴν πληγὴν τὸν θανάτων τους. Οἱ μαῦροι γύπες συχάζουν ἐπίσης καὶ εἰς τὰς πόλεις τὸν θερμὸν περιοχὸν, καὶ φτερογίζουν διαρκῶς εἰς τὰ περίεξ τὸν σφαγεῖον. Τὸ περιεργὸν εἶνε ὅτι δὲν συνήθιζον νὰ τοὺς κυνηγοῦν, ἴσως διότι ἐκτελοῦν ἕνα εἶδος ὑπηρεσίας καθαρισμοῦ. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀσυνδοσία τὸν ὀρνέων τὰ ἀποθρασύνει μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε νὰ μπαίνουν ἀκόμη καὶ εἰς κατοικίας γιὰ νὰ κλέψουν τὸ κρέας ἀπὸ τὴν κουζίνα. Εἰς τὸ ὑπαίθριον, ὅταν οἱ κυνηγοὶ ἐσκόταναν ἕνα καλὸ θήραμα, καὶ πρέπει νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸν καταυλισμὸν τους, ἡ ἀρπακτικότης τὸν οὐρουμποῦ ἀποτελεῖ δι' αὐτοὺς πηγὴν ἀνησυχίαν. Ἐπιπλέον στὸ κοινοστραβισμὸν κρέας, ἀκόμη καὶ στὰ δέρματα σκοτωμένων ζώων ποὺ εἶνε κρεμασμένα στὸν ἥλιο γιὰ νὰ στεγνώσουν.

Μᾶς συνέβη πολλὰς φορὲς νὰ υποστοῦμε παρομοίας λεηλασίας ἐκ μέρους μύρων γυπῶν. Μίαν ἡμέραν ὅμως ἐκάναμε ἕνα πείραμα, ποὺ μᾶς ἐχρησίμευσε πολὺ κατόπιν. Μεγάλια κομμάτια κρέατος ποὺ τὰ εἶχαμε ἀλατίσει, εἶχαν καταξεσκισθῇ, καὶ τὴν ἰδίαν τύχην εἶχαν ὑποστῇ κατὰ θαυμάσιες δορὲς ποὺ τίς εἶχαμε ἀπλώσει γιὰ στένγωνα. Ἐξῶ φρενῶν, ἐσκόπευσα καὶ ἔριξα κάτω ἕναν γύπα. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ποὺ ἐτριγύριζαν περὶ τοῦ καταυλισμοῦ μας — καὶ ἦσαν ὀλόκληρο κοπάδι — ἔσπευσαν νὰ φύγουν. Τοὺς κυνήγησα καὶ περὶ τὰ πενήντα μέτρα πρὸς τὸν ἐσκότωσα ἄλλον ἕνα. Παρατήρησα τότε ὅτι κανεὶς πλέον γύψ δὲν μᾶς ἐπλησίαζε. Ἀπὸ τότε, ὅσκις ἐπρόκειτο νὰ ἀπομακρυνθῶμε πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τὸν καταυλισμὸν μας, καὶ ὑπῆρχαν λόγοι νὰ φοβούμεθα μίαν ἐπιδρομὴν, ἐπρόσπαθοῦσαμε πρῶτα νὰ σκοτώσουμε ἕνα γύπα, τὸν ὁποῖον ἐκρεμοῦσαμε κοντὰ εἰς τὰ ἀντικείμενα καὶ εἰς τὰ τρόφιμα, ποὺ ἠθέλαμε νὰ προφυλάξουμε. Ἡμῶς πορῶσαμε τότε νὰ ἀποσιμώμεν ἀκόμη καὶ ὀλόκληρον ἡμέραν, βέβαιοι ὅτι τὰ ὄρνεα δὲν θὰ ἐτολμοῦσαν νὰ πλησιάσουν.

Κάποτε, ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς μου, μοῦ παρετήρησεν ὅτι τὸ φόβητρον μπορούσε νὸ εἶνε καλύτερον ἐάν δὲν ἐκρεμοῦσαμε σκοτωμένον τὸν γύπα, ἀλλὰ ζωντάνον. Διὰ νὰ μοῦ τὸ ἀποδείξῃ, ἔκαμε ἕνα πείραμα διασκεδαστικόν, ἐν καὶ πολὺ σκληρόν.

Σ' ἕνα ἀγκίστρι δεμένο στὴν ἄκρῃ ἐνὸς γεροῦ σχοινοῦ, ἔβαλε ἕνα κομμάτι ὀμὸ κρέας, τὸσον μεγέθους ὥστε ὁ γύψ νὰ ἤμπορῇ νὰ τὸ καταπιῇ μονομιάς,

καὶ τὸ ἔριψε εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. Ἐνῶς οὐρουμποῦ ὠρμησε σὲ λίγο εἰς τὸ δόλωμα. Τὸ ἄλλο ἀκρον τοῦ σχοινοῦ το ἐκρατοῦσε ὁ Ἰνδός. Ὅταν τὸ ὄρνεον θέλησε νὰ πετάξῃ βρέθηκε πιασμένο σὲν ἕνα ψάρι. Οἱ λοιποὶ Ἰνδοὶ ποὺ μᾶς συνώδευαν διεσκέδαζαν βλέποντας τὸν γύπα νὰ φτεροκοπᾷ ματαίως καὶ τοὺς ἄλλους νὰ φεύγουν γρήγορα ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου ὁ συνάδελφός των εἶχε πέσει εἰς τὴν παγίδα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀκόμη καὶ ἂν ἐμένανε πολλὰς ἡμέρας εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνον, κανένας οὐρουμποῦ δὲν θὰ ἐτολμοῦσε πιά νὰ ζυγώσῃ εἰς τὸν καταυλισμὸν μας.

Τὰ πουλιὰ αὐτὰ εἶνε ἐξυπνότατα. Ἀντιλαμβάνονται ἀμέσως τὸν κίνδυνον ποὺ εἶνε δυνατόν νὰ διατρέξουν καὶ μαθαίνουν γρήγορα νὰ ἀποφεύγουν τὰς παγίδας. Γνωρίζουν ὅτι ὁ κυνηγὸς ποὺ ὑπηρετεῖ εἶνε εἰς θέσιν νὰ τοὺς προμηθεύσῃ πλουσίαν λείαν. Διὰ τοῦτο τὸν συνωδεύουν πετώντας ἀπὸ ψηλά, ὅπως ἐπί οὐδεὶς πετώντας ἀπὸ ψηλά, ὅπως ἐπίσης παρακολουθοῦν καὶ τὰ γαυγίσματα τὸν σκυλίου. Ἐπίσης παρακολουθοῦν καὶ τὸν λαγούρον μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ θηρίον συλλαβὴ κάποιου μικρότερου ζώου θὰ εὑρὼν ἀπὸ τὰ ὑπολείμματα τοῦ θύματος τοῦ πλουσιοπάροχον γεῦμα.

Καθὼς εἶπα, μαῦροι γύπες ὑπάρχουν εἰς ὀλόκληρον τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, ἀλλὰ δὲν εἶνε γνωστοὶ εἰς ὅλας τὰς χώρας μετὰ τὸ ἴδιο ὄνομα. Ἐστὶ, λ. γ. οἱ οὐρουμποὶ τῆς Βραζιλίας, ὀνομάζονται «κουέροδος» εἰς τὴν Ἀργεντινὴν, μολοντὶ δὲν ἔχουν καμμίαν ἄλλην ὁμοιότητα μετὰ τὸν κόρακα ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μαῦρα των περὰ. Εἰς τὸ Περού καὶ τὸν Ισημερινὸν τοὺς ὀνομάζουν «γαλλιναίος». Εἰς τὴν Κολομβίαν ἀποκαλοῦνται «σαῦλος». Εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ὀρενὸκο εἰς τὴν Βενεζουέλαν λέγονται «θαμῶρος». Τὴν ποικιλίαν αὐτὴν τὸν ὀνομάτουν, ἔχουν τὰ περισσότερα ζῷα εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

Ἐνα ἄλλο εἶδος μαύρου γυπὸς λέγεται «κοκκινωκέφαλος». Πράγματι τὸ πουλὶ ἐνὸς εἶναι κατὰ τὰ ἄλλα κατὰμαυρο, ἔχει ἐρυθρὰν κεφαλὴν καὶ λαϊμόν, πρᾶγμα ποὺ ὀφείλεται εἰς τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον κυκλοφορεῖ ἐντὶ τὴν διαφανὴ του ἐπιδερμίδα. Ὁ λαϊκὸς καὶ ἡ κεφαλὴ μαυρίζουν, μολὶς τὸ ὄρνεον φρονεῖται. Ὁ γύψ αὐτὸς ἔχει πολὺν μεγαλύτερον περὰ, πρᾶγμα ποὺ τοῦ ἐπιτρέπει νὰ διασπύξῃ μεγάλας ἀποστάσεις ξεκούραστα. Συνήθως τρέφεται μετὰ φίδια καὶ μικρὰς λείας καὶ ἀποφεύγει τοὺς συναδέλφους του μαῦρους γύπας μετὰ τοὺς ὁποίους εὐρίσκεται εἰς διαρκὴ καὶ ἀνεξήγητον πόλεμον.

Μόλις βραδυάσῃ, οἱ κοκκινωκέφαλοι γύπες μαζεθύνονται καθ' ὁμάδας γιὰ νὰ κουνιάσων εἰς τὰ ἴδια δέντρα, ἐνῶ οἱ μαῦροι μένουν ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκεται ἡ λεία των, ἡ ἐκεῖ ὅπου τοὺς βρῖσκει τὸ σάουρπο.

Τέλος ὑπάρχει ἕνα ἄλλο εἶδος γυπὸς ποὺ ὀνομάζεται εἰς τὴν Βραζιλίαν «οὐρουμποῦ μαράνκο» ἢ «οὐρουμποῦ ρεάλ» (βασιλεὺς τὸν γυπῶν). Τὸ εἶδος αὐτὸ ἀνήκει μάλλον εἰς τὸν οἰκογένειαν τὸν κανδόσον. Ὁ βασιλικὸς γύψ ἔχει εἰς τὰς παρθένας δάση καὶ εἶνε πολὺ μεγαλύτε-

ρος ἀπὸ τοὺς συνήθεις οὐρουμποῦ. Τὸ χρώμα του εἶνε κίτρινο σκούρο καὶ οἱ ἄκρες τὸν περὶ τὸν καθῶς καὶ ἡ οὐρὰ του μαῦρες. Ὁ λαϊκὸς του ποὺ δὲν ἔχει περὰ εἶνε κοκκινός. Ἀδ κεφάλι του ἄπτερον ἐπίσης φέρει ἕνα περίεργον λευρὸ κοκκινωκίτρινον. Εἰς τὸ στήθος ἔχει μίαν σειρὰν ἀπὸ γκριζὰ περὰ ἐν εἰδει περιδεραιοῦ.

Τὰ πουλιὰ αὐτὰ πετοῦν γενικῶς κατὰ ζεύγη, πολὺ ὑψηλὰ καὶ εἶνε ἐξαιρετικῶς δύσπιστα καὶ ἄγρια. Ὅταν οἱ μαῦροι γύπες ἐπιπύδων κατὰ μίαν λείαν, μολὶς ἀναφανῇ ἕνας βασιλικὸς γύψ, ἀποσύρουνται ἀμέσως μερικὰ μέτρα μακρύτερα καὶ ἀναμένουν ὅπως ὁ ὑψηλὸς συγγενὴς των ἀποτελειώσῃ τὸ γεῦμα του, διὰ νὰ λάβουν ἔπειτα καὶ αὐτοὶ τὸ ταπεινὸν τους μερίδιον.

Εἰς τὸν ἄνω Γκουαβιάρε, ὁ Τζάκ κατῳρῶσε νὰ πλησιάσῃ ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κύνδρους ἐπάνω εἰς ἕνα πτώμα κροκοδείλου ποὺ εἶχαμε φονεύσει τὴν προτεραίαν. Τὸ ὄρνεον εἶχε σπασμένο τὸ ἕνα φτερό του καὶ κατωρθώσαμε νὰ τὸ συλλάβωμε ζωντανό. Τοῦ ἐδέσαμε ἕνα γερό σχοινὶ στὸ πόδι καὶ τὸ ἐφέραμε εἰς τὸν καταυλισμὸν μας. Κατ' ἀρχὰς ἡ παρουσία του δὲν ἦτο καὶ τὸσον εὐχάριστος, λόγῳ τῆς φθορᾶς δυσοσμίας του. Ἀλλὰ σιγὰ - σιγὰ, λόγῳ ἴσως τὸν ὑποχρεωτικὸν λουτροῦ ποὺ ἔπαιρνε καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι τὸν ἐτρέφαμε μετὰ φρέσκο κρέας, ὁ αἰχμάλωτος βασιλικὸς γύψ ἐπαυσε νὰ βρωμᾷ.

Τὰς πρώτας ἡμέρας ἦτο πολὺ ἄγριος. Σιγὰ - σιγὰ ὅμως ἄρχισε νὰ συνήθιζῃ καὶ νὰ τρώγῃ μετὰ ὀρεξιν τὰ κομμάτια τοῦ ὀμοῦ κρέατος ποὺ τοῦ ἐπετούσαμε. Μέσα σὲ μίαν ἐβδομάδα, βλέποντας ὅτι δὲν τοῦ ἐκάνεμε κακὸ, ἔπαιρνε τὴν τροφή του μετὰ ἀκριβῆς λεπτότητα ἀπὸ τὸ χεῖρ μου, ὅπως ἐπίσης δὲν ἄγχιζε νὰ πίνῃ ἐλευθέρα ἀπὸ τὸ δοχεῖον ποὺ τοῦ εἴτενα. Εἶχε πολὺ ἡμερέψει.

Οἱ Ἰνδοὶ ποὺ μᾶς συνώδευαν δὲν τὸν ἐτρόμαξαν πιά καὶ τόσο, μολοντὶ δὲν εἴδειν καὶ πολὺ καλὰς διαθέσεις ἀπέναντί των, ἴσως διότι αὐτοὶ δὲν τὸν ἐφρόντιζαν ὅπως ὁ Τζάκ καὶ ἐγὼ. Ὁ τὸν ἐπλησίαζαν προσπαθοῦσε μετὰ κάθε τρόπον νὰ δείξῃ τὴν δυσἀρεσίαν του καὶ συχνὰ τοὺς ἐκτιποῦσε καὶ τοὺς αἰτᾷ μάταια τὰ πόδια, ὅταν ἦταν χῆμα καὶ ἐπηρεατοῦσαν γύρω του. Ὅσον γιὰ μένα μοῦ εἴδειν λιγὰν περισσότερον σεβασμὸν ἂν καὶ δύο ἢ τρεῖς φορὲς ἐπεχειρήσει νὰ δαγκώσῃ τὸ χονδρὸν μου παπούτσι. Ἰσως νὰ ἀντελήφθῃ ὅτι δὲν μπορούσε νὰ μοῦ κἀνῃ κανένα κακὸ. Ἐξ ἁλλου εἰς καθὲ παρατηρήσειν του, τὸν ἐτιμωροῦσα μετὰ μερικὰς ξυλίας.

Ὁ βασιλικὸς γύψ ἔμεινε μαζί μας δυὸ μῆνες. Τέλος ὅμως ἐφόφισε, ἴσως διότι εἶχε στερηθῇ τῆς ἐλευθερίας του, ἴσως ἐπίσης διότι δὲν ἔτρωγε πλέον κρέας ἀποσυνθετιμένων πτωμάτων, ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶχε πιθανὸν ἀνάγκη ὁ ὀργανισμὸς του.

Εἶχε περάσει πρὸς πολλοὺ τὸ μεσημέρι καὶ ἡ ζέστη εἶχε ὑποχωρήσει αἰσθητῶς. Ἀποφασίσαιμε νὰ γυρίσωμε καὶ πάλι τὴν πορείαν, κάτω ἀπὸ τὰ πυκνὰ φυλλώματα τὸν δένδρων. Ἐπρεπε νὰ κερδίσωμε χρόνον, νὰ ἀναπληρώσωμε τὰς ὑποχρεωτικὰς στάσεις τοῦ μεσημεριοῦ, ἄλλως τὸ ταξίδι μας θὰ καταντούσε ἀτελείωτον καὶ δὲν θὰ ἐφθάναι ποτε εἰς τὴν ἀκτὴν.

Ἐπροχωροῦσαμε συνομιλοῦντες ἀλλὰ καὶ προσέχοντες γύρω μας μήπως τυχὸν δοκιμάσωμε καμμίαν δυσἀρεστον ἐκπληξιν ἀπὸ κάποιαν ἀπροσδόκητον καὶ ἀπειροκαίαν συνάντησιν. Εἰς τὴν προαίτην κόλασιν δὲν ἔξερε ποτε κανεὶς τί πρό-

κειται νὰ συναντήσῃ.

Ποταμάνια, ρυάκια, χεῖμαρροι, λιμνοῦλες, δὲν εἶχαν τελειώσω. Ἡ πλουσιωτάτη, ὀργιαστικὴ βλάστησις τὸν τροπικόν, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πολὺ νερό, χεῖμαρροι - καλοκαίρι, καὶ ἡ φύσις ἔχει προβλέψει καλὰ περὶ αὐτοῦ.

Ἐσκέφθηκα, λοιπόν, πὼς ὅλα αὐτὰ τὰ ποταμάνια, κάπου θὰ κατέληγαν, σὲ κάποιο μεγαλύτερον ποτάμι. Ἐάν ἐφθάναι ὡς ἐκεῖ καὶ κατασκευάζαμε προχειρῶς μίαν πύργον, κατὰ τὸν τρόπον τὸν ἀγρίων, θὰ ἐπροχωροῦσαμε ταχύτερα εἰς τὸν ὕψρον ἐκεῖνον δρόμον, μετὰ τὴν προϋπόθεσιν πάντοτε ὅτι δὲν θὰ ὑπῆρχαν ἐκεῖ κροκοδείλοι.

Ὁ Τζάκ ἔμεινε σύμφωνος μετὰ τὴν πρότασιν αὐτήν. Καὶ τὸν ὑπεχρέωσα νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι κάπου - κάπου εἶχα καὶ ἐγὼ πρώτη τάξεως ἰδέες.

Ἀκολουθήσαμε τὸν ροῦν τοῦ πρώτου μικροῦ ποταμοῦ ποὺ συναντήσαμε καὶ μετὰ πορείαν δύο ὥρων ἐφθάσαμε εἰς τὴν συμβολὴν του. Ἦτο ἕνα μεγαλύτερον ποτάμι, πλωτὸν ἀπὸ πύργον, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο ἀσφαλὸς παραπόταμος τοῦ Ἀμαζονίου. Ἐπρεπε νὰ βάλωμε ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν τὸ σχέδιόν μας.

Ἡ κατασκευὴ μίας πύργας ἀπὸ κορμὸν δένδρου, ἀπὸ ἐκείνας ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ἰθαγενεῖς, ἀπαιτεῖ ἀρκέτον χρόνον διάθεσιν καὶ εἰδικὰ ἐργαλεῖα. Οὐτε τὸ ἕνα ὅμως, οὔτε τὸ ἄλλο εἶχαμε εἰς τὴν διάθεσιν μας. Ἐπρεπε νὰ ἐπινοήσωμε ἕνα ἄλλο σχέδιον. Ἀλλὰ δὲν ἐπρόλαβα νὰ σκεφθῶμε, διότι σὲ λίγο, ἀκούσαμε πάλιν τοὺς ἰδίους ὑπόπτους θορύβους ποὺ τὸσον μᾶς εἶχαν ἀσχολήσει τὸ μεσημέρι. Τώρα ὅμως ἦσαν εὐκρινέστεροι καὶ ἐπλησίαζαν διαρκῶς.

Ἦτο προφανὲς ὅτι κάποιο μεγάλο ζῷον ἤρχετο νὰ πηθῇ στὸ ποτάμι. Ἐπρεπε νὰ λάβωμε τὰ μέτρα μας.

— Ἐπειδὴ δὲν ξέρομε τί συμβαίνει θὰ ἦτο φρόνημον νὰ ἀνασχηθῶμε σὲ κανένα δέντρο, ἐπρότεινε ὁ Τζάκ.

Χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω, ἀγκάλιασα τὴν πρῶτον κορμὸν ποὺ εἶδα ἐμπρὸς μου καὶ ἤρξατο τὴν ἀναρρίχισιν. Ὁ Τζάκ με ἀκολουθῶν ἀμέσως. Εἶχαμε κρεμάσει τὰ ὅλα μας ἀπὸ τὸν ὄμω, ἀλλὰ γρήγορα ἐκαταλάβαμε ὅτι δὲν θὰ ἦτο καὶ τὸσον εἰκόλο νὰ τὰ χρησιμοποιήσωμε ἀφοῦ μετὰ τὰ χέρια μας ἐκρατούμεθα γιὰ νὰ μὴ πέσωμε!

— Ἰαγούρος ! ἀκούω ἔξαφνα νὰ ψιθυρίζῃ ὁ Τζάκ. Ἐκείτταξέ με πρὸς τὸ μέρος ποὺ μοῦ εἴδειν. Ἐνας θαυμάσιος μαῦρος πύργος μετὰ κατὰστρίπτον δέμα, ἐπρωχόρῳσε μετὰ τὸ ἐλαστικὸν του βάδισμα. Ποῦ καὶ ποῦ ἐσθίετο τὸ κεφάλι καὶ ὡσφραίνετο τὸν ἀέρα. Ἀσφαλὸς τὸ θηρίον διησάμετο κάπου ἐκεῖ τὸν κίνδυνον. Ἐμείναμε ἀκίνητοι, ἡτὸν τοιμῶντας οὔτε νὰ ἀναπνεύσωμε, ἐκ φόβου μήπως μᾶς ἀντιληφθῇ ὁ ἰαγούρος, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ ἀναρρίχαιται σὲν γὰρ στὰ δέντρα, καὶ νὰ κάμῃ τόσο μεγάλη πηδήματα ὥστε θὰ μπορούσε ἐνολοτάτα νὰ μᾶς φθάσῃ στὸ καταφύγιόν μας.

Εὐτυχῶς, φαίνεται ὅτι ὁ πύργος μας ἦτο χορτάτος καὶ δὲν κατεῖχετο ἀπὸ τὴν ἐπιπλέον ἐκείνην ἀνησυχίαν, ποὺ τὸν κατέχει ὅταν πεινᾷ. Εἶχε φαίνεται γυμνασθεῖ πρὸς ὀλίγον καὶ ἐρχόταν τώρα νὰ πηθῇ καὶ νὰ χωνεύσῃ.

Ἐπρωχόρῳσε κατ' εὐθείαν στὸ ποτάμι δίκως νὰ μᾶς ἀντιληφθῇ. Θὰ ἐδιψόρῳσε πολὺ, διότι μολὶς ἀντίκρουσε τὸ νερό, τὸν εἶδαμε νὰ τρέχῃ. Αἰφνέδμως ἐσταμάτησε εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπὸ τὴν ὄχθην. Τί συνέβη ; Γιατί τὸ θηρίον ἐτρόμαξε ; Δὲν ἀργήσαμε νὰ τὰ μά-

Κρυμμένοι ὅσο μπορούσαμε καλύτερα στὰ φυλλώματα τοῦ δένδρου, ὅπου εἶχαμε σκαρφαλώσει παρακολουθοῦσας τὴν σκηνήν. Ὁ πύργος ἐπρωχόρῳσε κατὰ ἕνα βήμα, ἀλλὰ μετὰ κάποιαν προφύλαξιν, σὲν νὰ διέκρινεν ἕναν ἐχθρὸν ποὺ ἐνῆδρενε, κάπου ἐκεῖ κοντὰ του. Ὅλη ἡ προσοχὴ τοῦ ἦταν στραμμένη πρὸς τὸν ποταμόν. Ἀπὸ ἐκεῖ, λοιπόν, προήρχετο ὁ κίνδυνος. Καὶ πραγματικῶς, ἕνας κροκοδείλος ἐπρόβαλε σὲ λίγο μετὰ προφύλαξιν τὴν σιανόνα του εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νεροῦ καὶ ἐξαφανίσθη πάλιν, διὰ νὰ παρουσιασθῇ ἀπὸ ἄλλο σημείον. Ἐπειτα ἀπὸ λίγο ἄφησε ἔξω ἀπὸ τὸ νερό μόνον τὰ μάτια του, τὰ ὁποῖα, ἐξογκωμένα καθὼς εἶνε εἰς τὸ ὑψηλότερον σημείον τῆς κεφαλῆς, χρησιμεύουν ὡς γνωστὸν εἰς τὸν κροκοδείλον ὡς ἕνα εἶδος περισκοπίου.

Ἐπεριμέναμε μετὰ ἀγωνιώδες ἐνδιαφέρον τὴν συνέχειαν. Ὁ πύργος, ποὺ ἦτο φαίνεται πολὺ διψασμένος ἐπέμενε νὰ πηθῇ νερό, καὶ ἄρχισε νὰ προχωρῇ μετὰ μικρὰ βήματα, ἐπιφυλακτικῶς, ὁσφραίνοντας τὸν ἀέρα, γυρίζοντας τὸ κεφάλι πρὸς ὅλα τὰ σημεία, διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν τὸν ἀπειλοῦσε κανεὶς κίνδυνος. Ἐπειτα ἐπρωχόρῳσε κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ ποτάμι, ἔχων τὸ ρύγχος του στὸ νερό γιὰ νὰ δροσιθῇ καὶ μετὰ ἄρχισε νὰ πίνῃ ἀργά, ρυθμικά, σὲν νὰ ἐγγίψει τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νεροῦ.

Ἐξαφνα, ἕνα μούγκρισμα ἀκούσθηκε, ποὺ ὁ ἀντίλαλός του ἐσχύθηκε τρομερὰ στὸ βάθος. Ἀπὸ τὴν θέσιν ποὺ βρισκόμαστε δὲν μπορούσαμε νὰ διακρίνομε καλὰ τί συνέβαινε. Ἐβλέπαμε μοναχὰ τὸν πύργον, ποὺ κατέβαλε ἀπεγνωσμένως προσπάθειες γιὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ κατὰ τὸν ἐκκρατοῦσε κερκωμένον στήν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ. Ὁ κροκοδείλος δὲν διεκρίνετο ἀκόμη, ἀσφαλὸς ὅμως ἀπὸ κάπου θὰ εἶχε ἀρπάξει τὸ ἀντίπαλον θηρίον.

Σιγὰ - σιγὰ, παλαίοντας ὀλοένα ἄγρια, μετὰ τὸ τρίχωμά του ἀνορθωμένο σὲν τοῦ σκαντζόχοιρου, ὁ πύργος κατῳρῳσε νὰ ἀποσυρθῇ μετὰ κάποιο τὴν ὄχθην. Πίσω του ὅμως ἔσπερνε τὸν κροκοδείλον, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ τὸν συγκρατήσῃ, νὰ τὸν ἀρπάξῃ καλύτερα, νὰ κρατήσῃ ἔστω καὶ ἕνα μέρος τοῦ σώματος τοῦ πύργου.

Τώρα, ἡ τρομερὰ αὐτὴ μονομαχία διεξήγετο εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἡμπορούσαμε νὰ τὴν παρακολουθήσωμε μετὰ ὅλην μας τὴν ἀνυσιν. Ἦτο ἕνα θέαμα φρικιαστικόν, ὑποβλητικόν στήν ἀγριότητά του. Δύο

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Η Ελλάς είνε χώρα μεταναστευτική. Ταυτή υπήρξεν άλλως τε πάντοτε.

Το σύνολον τῶν ἀνὰ τὰς διαφόρους χώρας κατεσπαρμένων Ἑλλήνων, συμφώνως μὲ μίαν στατιστικὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τοῦ 1928, ναυθίζεται εἰς 1.500.000 ἄτομα. Ἐξ αὐτῶν περὶ τοὺς 600.000 Ἕλληνες διαθιοῦν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, ἐνῶ εἰς τὴν Νότιον καὶ τὴν Κεντρικὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν δὲν υπερβαίνει τοὺς 40.000. Εἰς τὴν Αὐστραλίαν ζοῦν περὶ τοὺς 25.000 Ἕλληνες, ἐξ ὧν 8.000 εἶνε Κυθριοί. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν εὐρίσκεται σημαντικὸς ἀριθμὸς. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ζῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὑπολογίζεται δὲ περὶ τὰ 80.000 ἄτομα. Εἰς τοῦτους, ἐννοεῖται, δὲν ὑπολογίζονται οἱ Ἕλληνες τοῦ γένους, ἀλλὰ ξένοι ὑπηκοοί, ἀνερχόμενοι εἰς 40.000. Ἐπίσης ὄχι μεγάλος ἀριθμὸς παραμένει εἰς τὰς Γαλλικὰς κτήσεις τῆς Τύνιδος καὶ τοῦ Μαρόκου, εἰς τὴν Ἀλγερίαν καὶ τὰς ἄλλας Γαλλικὰς ἀποικίας ἐπὶ τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου. Περισσότεροι δὲ, διαμένουν εἰς τὰς κτήσεις τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας καὶ ἰδιαίτερως εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν.

Ἀκριβὲς ἀριθμὸς δὲν ὑπάρχει περὶ τῶν ἐκεῖ διαθιόντων, ἀλλὰ πάντως αὐτὸς φθάνει τὰς 8000. Ἕλληνες εἶνε ἐγκατεστημένοι καὶ εἰς τὸ Βελγικόν Κογκό.

Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Ἡπείρου, ὑπολογίζεται ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐγκατεστημένων ἐπ' αὐτῆς Ἑλλήνων, ἀναριθμίζεται εἰς 75.000. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἐκ τούτων διαμένει εἰς τὴν Κίαν καὶ τὰς Βρετανικὰς καὶ ὀλλανδικὰς Ἰνδίας.

Ἐπίσης σημαντικὸς ἀριθμὸς Ἑλλήνων εἶνε ἐγκατεστημένοι εἰς τὰ διάφορα Εὐρωπαϊκὰ Κράτη.

Ὁ Ἑλληνικὸς αὐτὸς πληθυσμὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον ἐνεργητικὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομίας μας. Διότι μέρος τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας του τοῦ ἀποστέλλει πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς ἐν Ἑλλάδι παραμενέουσας οἰκογενείας του ἢ τὸ καταθέτει εἰς Ἑλληνικὰς Τραπεζὰς ἢ ἀκόμη τὸ ἀποστέλλει ὡς κεφάλαιον, χρησιμὸν ποιοῦμενον διὰ τὴν ἀγορὰν ἀκινήτου ἢ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῆς πατρικῆς οἰκίας. Ἰὰ διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἀποστέλλομενα ποσὰ ἀποτελοῦν σημαντικὸν ἐνεργητικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας.

Συμφώνως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας στατιστικὰς τὰ ἐμβλήματα τῶν μεταναστῶν ἀπὸ τοῦ 1933 καὶ ἐφεξῆς ἔχουν ὡς ἐξῆς:

Ἔτη	Ποσὰ
1933	δρχ. σταθερ. 1.084.980.000
1934	» » 676.868.000
1935	φράγκα χρυσὰ 32.331.000
1936	» » 55.377.000
1937	» » 91.029.410
1938	» » 74.052.497

Διὰ τὰς γίνῃ ἀντιληπτὴ ἡ κολοσσιαία σημασία τῶν ἐμβασμάτων ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς καὶ Οἰκονομίας, ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ἡ ἀπόδοσις τῶν ἄλλων ἐνεργητικῶν πηγῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἰσοζυγίου. Οὕτω τὸ ἐκ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου προερχόμενον ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα κατὰ τὸ 1937 ἀνῆλθεν εἰς 112.863.156 φράγκα χρυσὰ, κατὰ δὲ τὸ 1938 εἰς 109.967.604 φράγκα χρυσὰ. Ἐπίσης τὸ ἐκ τῆς ναυτιλίας, ἐνὸς ἐπίσης σημαντικοῦ κλάδου τῆς Ἑθνικῆς καὶ οἰκονομίας εἰσάχθεν συνάλλαγμα ἀνῆλθε κατὰ μὲν τὸ 1938 εἰς 31.055.847 φράγκα χρυσὰ, κατὰ δὲ τὸ 1937 εἰς 25.008.252 φράγκα χρυσὰ.

Ἄλλὰ καὶ ὁ κροκόδειλος δὲν ἔμενε φαίνεται εὐχαιριστῆναι ἀπὸ τὴν λύσιν αὐτῆν. Ἦθελε ἀσφαλῶς ὀλοόληρον τὴν λείαν καὶ ἔκανε κάθε προσπάθειαν, γὰρ νὰ μὴν τοῦ διαφύγῃ. Μὲ μίαν εὐκίνησαν καταπληκτικὴν, μὲ συστροφές, μὲ κτυπήματα τῆς οὐρᾶς, προσπαθοῦσε νὰ καταβάλῃ τὸν ἀντίπαλον ποὺ ἀρχισε νὰ κουράζεται. Σὲ μίαν στιγμὴν ἄφησε τὸν πάνθηρα ἀπὸ τὸ πόδι καὶ τὸν ἀρπάξε ἀμέσως ἀπὸ τὸ πλευρόν, μὲ τὴν ὁλοπάθειαν προφανῶς νὰ κλεισθῇ εἰς τὰς τρομερὰς σιαγόνας τοῦ ὀλόκληρου τοῦ σώματος τοῦ πάνθηρος. Ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Καὶ προτοῦ ἐκείνος προσπαθῇ νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὴν νέαν ἐπίθεσιν, μὲ μίαν κίνησιν ποὺ θὰ τὴν ἐξήλενε καὶ αἰλουρος, ἀρπάξε τὸν πάνθηρα ἀπὸ τὸν λαιμό.

— Πάει πιά... ὁ κροκόδειλος ἐνίκησε! εἶπε ὁ Τζάκ μὲ ὕφος μάλλον εὐχαριστημένο.

— Γιατί χαίρεσαι; τὸν ρώτησα. Μήπως πρόκειται νὰ εἰσπράξῃς τὸ μεριδίό σου ἀπὸ τὴν λείαν;

— Μὰ δὲν καταλαβαίνεις. Λοιπόν, ὅτι αὐτὸ μὰς συμφέρει; Ἄν ἐνίκησε ἡ τίγρις ἔτσι καθὼς εἶνε ἐξαγριωμένη θὰ μπορούσε νὰ ἐπιτεθῇ ἀργότερα καὶ ἐναντίον μας. Τώρα αὐτὸς ὁ κίνδυνος δὲν ὑπάρχει, γιατί ὁ κροκόδειλος δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ μὰς καταδιώξῃ μέσα στὸ δάσος.

— Καὶ ἡ περὶ τῆς; — Αὐτὴ πάει πιά. Πρέπει νὰ τὴν ἐγκαταλείψωμε. Δὲν εἶνε βέβαια δυνατό νὰ μπούμε στὸ ποτάμι, τώρα ποὺ ἔξορμε ὅτι ὑπάρχουν τόσοι ἐπιθετικοὶ κροκόδειλοι.

Ὡστόσο, ὁ κροκόδειλος εἶχε ἀρπάξει καλὰ τὸν πάνθηρα ἀπὸ τὸν λαιμό καὶ ἡγωνίζετο νὰ τοῦ κόψῃ τὸ κεφάλι. Δὲν ἐξορμῶσε μεγάλη προσπάθεια. Ἐσφιγγε περισσότερο τὰς σιαγόνας του, καὶ ὁ πάνθηρ στὸ σφίξιμο αὐτῆς τῆς τρομερῆς κατάβλας ἐκπρόβαλε σπαρακτικὰ. Σὲ λίγο ἀκούσθηκε ἕνα περίεργο τρίξιμο. Ἀ-

σφαλῶς θὰ εἶχε σπάσει ἡ σπονδυλικὴ στήλη τοῦ θηρίου. Πραγματικῶς εἶδαμε τὸν πάνθηρα νὰ σωριάζεται, νὰ σπαρατίζεται νὰ μὲν ἀκίνητος.

Τότε ὁ κροκόδειλος ἀπεφάσισε νὰ ξεκουρασθῇ. Ἀφῆσε τὸ θῆμα του, ὡπιοθὸς χόρησε λιγάκι, ἔκαμε τὸν γυρὸν τοῦ νεκροῦ θηρίου, τὸ ἀνέστησε μὲ τὴν ἄνω σιαγόνα του, ἀπομακρύνθηκε πάλι, προσπάθησε νὰ τὸ σύρῃ.

— Καὶ τώρα τί θὰ γίνῃ; ἐρώτησα.

— Αὐτὸ ποὺ συμβαίνει πάντα σὲ τέτοιες περιπτώσεις. Ὁ κροκόδειλος θὰ σύρῃ τὸ θῆμα του μέσα στὸ νερό, θὰ τὸ τοποθετήσῃ σὲ κάποιο μέρος ἀπ' ὅπου νὰ μὴν ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ τὸ παρυσύρῃ τὸ ρεῖμα καὶ θὰ τὸ ξεκολλήσῃ ἀργότερα μὲ τὴν ἡσυχία του. Πράγματι σὲ λίγο, ὁ κροκόδειλος ἀρπάξε τὸν πάνθηρα ἀπὸ τὸν λαιμό καὶ ἀρχισε νὰ τὸν σύρῃ πρὸς τὴν ὄχθη. Τὸ σῶμα ὅμως ἦταν βαρὺ καὶ ἡ προσπάθεια μεγάλη. Τέλος ἐφθασε στὴν ὄχθη. Καὶ ὅταν ἐφθασε κοντὰ στὸ νερό, ἡ δύναμις του σὰν νὰ ἐδραστηριοποιήθη. Μὲ ἕνα τίναγμα ἀκόμη, οἱ δύο ἐκείνοι ὄγκοι κατακυλίσαν μέσα στὸν ποταμό. Τὸ δρᾶμα εἶχε τελειώσει.

Γιὰ νὰ δώσω μίαν ἰδέαν τῆς τρομερᾶς πάλης ποὺ εἶχε διεξαχθῇ ἐμπρὸς στὰ μάτια μας θὰ πρέπει ἴσως νὰ ἀναφέρω μερικὰ περὶ λαγούρων.

Ὁ λαγούρος εἶνε τὸ μεγαλύτερον σαρκοβόρον θηρίον τῆς Ἀμερικῆς. Ἀπαντᾷ εἰς τὴν βορείον Ἀργεντινὴν, εἰς ὀλόκληρον τὴν περιοχήν τοῦ Ἀμαζονίου καθὼς καὶ εἰς τὰς δασώδεις περιοχὰς ποὺ ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ, βορειοδυτικῶς τῆς νοτιοαμερικανικῆς Ἡπείρου. Προτιμᾷ νὰ ζῇ συνήθως στὰ θερμὰ, τροπικὰ δάση κάποτε δὲ καὶ τὰς ἐλώδεις ἐκτάσεις. Σπανίως συναντᾷται εἰς τὰς βραχώδεις περιοχὰς, ὅπου εὐρίσκει καταφύγιον εἰς τὰς σπηλίδες καὶ

τὰς μεγάλες κοιλότητες τῶν βράχων. Ὁ λαγούρος ἔχει μακρὸ σῶμα. Ἡ οὐρὰ του ἔχει τὸ τρίτον τοῦ μήκους τοῦ σώματός του. Τὸ κεφάλι τοῦ αἰλουροειδοῦς εἶνε μεγάλο καὶ μᾶλλον στρογγυλὸ καὶ ἔχει ἕνα σαγόνι παρομοιωδὲς γιὰ τὴν δύναμίν του. Τὰ αὐτιά του εἶνε μικρά. Ὅπως εἶπα ἤδη, σκαρφάλενε θαυμάσια στὰ δέντρα. Τὸ περπάτημά του σὲ ἔδαφος εἶνε τόσο ἐλαστικόν, ποὺ δὲν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς τὴν προσέλευσίν του ἀκόμα καὶ ἀπὸ πολὺ κοντὰ, ἔστω καὶ ἀν' ἐπικρατὴ ἀπόλυτος ἡσυχία. Πρέπει νὰ ἐκπληκτίζῃ τὴν ἀκοή τόσο εὐαίσθητη ὡς οἱ ἐρυθρόδεσμοι, γὰρ νὰ ἀντιληφθῇ καὶ πάλιν ὄχι πάντα — τὴν παρουσίαν τοῦ θηρίου, ὅταν τριγυρίσῃ κάπου ἐκεῖ κοντὰ μέσα στὴν σιωπηλὴ νύχτα.

Ὑπάρχουν πολλὰ εἴδη λαγούρων, μὲ διαφορετικὰ χρωματισμένα τὴν οὐράν των. Γενικῶς τὸ χρῶμα τους εἶνε κίτρινο κοκκινωπὸ, μὲ σκοῦρες δοῦλες. Ὁ μεγαλύτερος, τοῦ ὁποίου τὸ μήκος τοῦ σώματος φθάνει πλέον τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου καὶ πλέον τῶν δύο μέτρων ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦς ὡς τὴν ἄκρην τῆς οὐρᾶς, εἶνε αὐτὸς ποὺ ἔχει τρίχωμα μάλλον ἀνοικτόχρωμον.

Ὑπάρχει καὶ μὴν ἄλλη ποικιλία μὲ χρωματισμὸν σκορδαρότερον. Οἱ δοῦλες εἶνε πὺ μαύρες καὶ πὺ πικνές. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς λαγούρος εἶνε γενικῶς ἀγριώτερος, αἰμοβορώτερος καὶ περισσότερον ἐπιθετικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Τέλος ὑπάρχει ἡ ποικιλία τοῦ μαύρου λαγούρου, πλὴν τὸν ὀνομάζουν ἄλλοτε «πᾶνθηρα» καὶ ἄλλοτε «μαῦρον τίγριν», καὶ ποὺ ἰθαγενεὶς τῆς Βραζιλίας τὸν ἀποκαλοῦν «όνια πρέτα».

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ συνέχεια.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ ΣΑΣ

Ἡ συντήρησις τῶν καλλυντικῶν

Ἐννέα φορές στὶς δέκα θὰ ξεχάσετε ξερούλωτο τὸ βερνίκι τῶν νυχιῶν σας ἢ δὲν θὰ τὸ πωμάσετε καλὰ. Μὴ παραπονεῖσθε πὼς σὰς τελείωσε γρήγορα τὸ βερνίκι, γιατί, ὅταν δὲν σκεπάζεται ἐρμητικὰ, ξεθυμαίνει καὶ ἀδειάζει γρήγορα τὸ μπουκάκι. Γιὰ νὰ μὴ ξεθυμαίνῃ καὶ χάνεται τὸ βερνίκι σας, διατηρεῖτε τὸ σὲ μπουκαλάκι μὲ μέταλλινον βιδωτὸ πώμα.

— Πὼς νὰ διατηρήσετε τὶς κρέμες σας

Γιὰ νὰ διατηροῦνται καλὰ οἱ κρέμες ποὺ μεταχειρίζεσθε γιὰ τὸ πρόσωπό σας, μὴν ἀφήνετε τὰ βάζα ξεσκέπαστα ἢ μέσα στὸ λουτρό σας ποὺ κάνει πολὺ ζέστη. Ἐπίσης μὴ τὰ τοποθετεῖτε καὶ κοντὰ στοὺς σωλήνες τοῦ καλοριφέρ γιατί ἀλλοιοῦνται καὶ ἀντὶ νὰ ὠφελησθῇ, βλάπτουν. Προσπαθήστε νὰ τοποθετήτε τὰ βάζα μὲ τὶς κρέμες σας σὲ εὐαερό καὶ δροσερὸ μέρος.

— Πὼς νὰ διατηρήσετε τὶς δοῦρτες τῶν μαλλιῶν σας

Γιὰ νὰ διατηροῦνται πολὺ καιρὸ οἱ δοῦρτες τῶν μαλλιῶν σας μὴ τις πλένετε συχνά, μὰ πρὶν καὶ μετὰ ποὺ θὰ τις μεταχειρίζεσθε τις σκουπίζετε μὲ ἕνα μαλακὸ πανί. Ἐτσι διατηροῦνται πάντοτε καθαρές καὶ δὲν θέλουν πλύσιμο παρὰ μὴν φορὰ τὸν μῆνα. Οἱ δοῦρτες τῶν μαλλιῶν καθαρίζουν ἀποτελεσματικὰ, ὅταν τις βουτήσωμε ἐπὶ ἀρκετὸ διάστημα σὲ μίαν διάλυσι ἀμμωνίας.

— Πὼς νὰ διατηρήσετε τὸ σαποῦνι σας

Μετὰ τὸ πλύσιμό σας, τοποθετήστε τὸ σαποῦνι μέσα σὲ μεταλλινὴ σαποουνιέρα μὲ τροπική βάση. Ἐτσι στραγγίζουν εὐκολα καὶ γρήγορα τὰ νερά, γιατί πρέπει νὰ ἔχετε ὅτι ὄχι μόνον τὸ νερό, μὰ καὶ ἡ ὑγρασία λυώνει πέντε φορές περισσότερο τὸ σαποῦνι σας παρ' ὅσον ὅταν τὸ διατηρεῖτε σὲ ξηρὸ μέρος.

Ὅταν τὸ πράσινον σαποῦνι ποὺ μεταχειρίζονται γιὰ τὶς κοινὲς χρήσεις τοῦ ναυικοῦ εἶνε νωπὸ, ὄχι μόνον δὲν κάνει καλὴ σαποουνάδα, ἀλλὰ λυώνει γρήγορα. Γιὰ νὰ ἀποφύγετε αὐτὴ τὴν ἀσκόνη δαπάνη, ὑπάρχει μὴ λαμπρὰ μέθοδος: Στεγνώστε τὸ σαποῦνι, ἐκθέτοντάς το στὸν ξηρὸν ἀέρα, ἢ στὴ θερμὴ ἀτμόσφαιρα τῶν δωμάτων. Τὸ στεγνὸ πράσινο σαποῦνι διακρίνεται ἀπὸ ἕνα ὑπόλευκο στρώμα ποὺ σχηματίζεται στὴν ἐπιφάνειά του. Τὸ πράσινο σαποῦνι ποὺ στεγνώνεται μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ξύνεται εὐκολα, καὶ μὲ τὰ μικρὰ κομμάτια καὶ τοῦ γίνεται μὴ καλὴ σαποουνάδα κατὰλληλὴ γιὰ τὸ πλύσιμο τῶν πα-

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

— Πὼς νὰ καθαρίζετε τὰ πέτσινα γάντια σας

Τὰ πέτσινα γάντια, καθὼς καὶ τὰ σουὲτ καθορίζονται μὲ βενζίνη καὶ σαποῦνι. (Σὲ κάθε λίτρο βενζίνης διαλύετε 15 — 20 γραμμάρια ἀσπροῦ σαποουνιοῦ). Ἄν τὰ γάντια σας εἶναι πολὺ λερωμένα, τότε τὰ βουτᾶτε στὸ παραπάνω διάλυμα ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρες. Αὐτὸ τὸ κάνετε ἂν τὰ γάντια σας εἶναι ἄσπρα ἢ ἔχουν ἀνοικτὸ χρῶμα. Ἄν τὰ γάντια σας ἔχουν σκοῦρο χρῶμα, τότε τὰ βουτᾶτε στὴν παραπάνω διάλυσι ἐπὶ ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας. Κατόπιν φορᾶτε τὰ γάντια σας, τὰ βουρτσίζετε καλὰ καὶ κατόπιν τὰ ξεπλένετε μὴν — δύο φορές μὲ καθαρὰ βενζίνη. Τέλος πιέζετε καλὰ τὰ γάντια σας, τὰ σκουπίζετε δυνατὰ μὲ ἕνα καθαρὸ, στεγνὸ πανί καὶ τὰ ἀπλώνετε γιὰ νὰ στεγνώσουν τελείως.

— Πὼς καθαρίζονται οἱ λεκέδες τοῦ νεροῦ ἀπὸ τὰ ρούχα σας

Γιὰ νὰ βγάλετε τοὺς λεκέδες ποὺ ἀφήνει πολλὲς φορές τὸ νερό στὰ ρούχα σας, ὅταν εἶναι ἀπὸ μπαμπούκι ἢ μεταξὶ τὰ τρίβετε ἐπάνω σ' ἕνα λεῖο τραπέζι, κυλώνοντας ἀπὸ ἐπάνω μὴν μποτιλλία. Ἄν εἶναι μάλλινον περνᾶτε τὸ λεκιασμένο μέρος μὲ κατὸ σίδερο.

— Πὼς καθαρίζονται τὰ δέρματα

Γιὰ νὰ καθαρίσετε ἕνα δέμα αἰγάγου (ἀγριοκάτσικον), τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεσθε συνήθως γιὰ τὸ καθάρισμα τῶν ἀσθητικῶν σας, τὸ σαποουνίζετε χωρὶς νερό καὶ τὸ τρίβετε ὕστερα κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε τὸ σαποῦνι νὰ μῇ στοὺς πόρους του. Κατόπιν τὸ βουτᾶτε ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρες μέσα σὲ ἀραιὰ διάλυσι ποτάσσης. Κατόπιν τὸ στίβετε καλὰ, τὸ ξεπλένετε μὲ καθαδὸ νερὸ καὶ στὸ τέλος τὸ βουτᾶτε σὲ χλιαρὸ νερό ποὺ ἔχετε προσθέσει λίγο σαποῦνι, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ διατηρῇ τὴν μαλακότητά του τὸ δέμα. Τέλος τὸ σκουπίζετε μὲ ἕνα στεγνὸ πανί, τὸ ἀπλώνετε κάπου γιὰ νὰ στεγνώσῃ καὶ τὸ μεταχειρίζεσθε.

— Ἡ χρησιμότης μερικῶν ὀξέων καὶ ὑγρῶν

Τὸ «ὀξάλικόν ὀξύς» εἶναι ἄσπρο ἀλάτι καὶ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ βγάξῃ τοὺς λεκέδες τῆς σκουρίας ἀπὸ τὰ ρούχα σας.

Τὸ «βορικό ὀξύ» ἀποτελεῖται ἀπὸ κρυσταλλικὰ λεπιδωτά, ἡμιδιαφανή τεμάχια καὶ χρησιμεύει γιὰ γαργαρισμούς, πρὸς πλύσιν τῶν ματιῶν, ὡς ἀντισηπτικὸ κτλ.

Τὸ «ἀμμωνιακόν» εἶναι πτητικὸ ὑγρὸ, μὲ χαρακτηριστικὴν, δριμύνη ὀσμὴ καὶ ἐρε-

ΠΩΣ ΝΑ ΣΤΟΛΙΖΕΤΕ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΑΣ

Μία ἐξωτερικὴ γωνία μέσα στὸ σαλόνι σας

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πᾶτε στὶς μακρυνὲς ἐξωτερικὲς χώρες γιὰ νὰ ἀπολαύσετε τὴν θαυμαστὴν βλάστησίν τους, μὲ λίγα ἔξοδα καὶ λίγη ὑπομονή, μπορεῖ κάθε κυρία νὰ δημιουργήσῃ μέσα στὸ σαλόνι της μὴ ἀνθισμένη ἐξωτερικὴ γωνία.

Ἐνα δοχεῖο φαρδύ καὶ ρηχὸ ἀπὸ πορσελάνη ἢ γυαλί στὸ βάθος τοῦ ὁποῖου τοποθετεῖτε μερικὰς πέτρες ἢ κροκάλες ἢ καλύτερα ἕνα τεχνητὸ βραχάκι. Στὸ δοχεῖο βάζετε λίγο νερό. Στὰ κειὰ ποὺ σχηματίζει τὸ τεχνητὸ βραχάκι τὰ παραγεμίζετε μούσκλια (βρύα) καὶ ἐπάνω σ' αὐτὰ μπορεῖτε νὰ καλλιεργήσετε σπόρους διαφόρων ἐξωτικῶν, διακοσμητικῶν φυτῶν, ὅπως διάφορα εἶδη φτέρης, καλαδία, μπιγκόνιες στενόφυλλες βρομελίες, σελαγιές καὶ πολυτρίχια.

Ὅταν ἀναπτυχθῶν αὐτὰ τὰ φυτὰ, καὶ ἀναπτύσσονται πολὺ γρήγορα, καὶ βγάλουν φύλλα, τὰ φύλλα τους τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν ὅλες τὶς ἀποχρώσεις τοῦ πρασίνου, ἀπὸ τοῦ πρασινόλευκου, τοῦ πρασινόκκινου, τοῦ πρασινόκιτρινου μέχρι τοῦ πρασινολαδιοῦ παρουσιάζουν μὴ ἐξαιρετικὴν στοὺς μάτι ἀντίθεσιν μὲ τὰ σκοῦρα χρώματα τοῦ μικροῦ βράχου ἢ τὰ ποικιλόχρωμα τῶν κροκαλῶν. Ἐτσι θὰ ἔχετε μέσα στὸ σαλόνι σας ἕνα θαυμάσιο ἐξωτικὸ κήπο.

Ὅλα τὰ φυτὰ ποὺ ἀνέφερα παραπάνω καὶ πολλὰ ἄλλα τῆς οἰκογενείας τῶν «λυκοποδιῶν», μολονότι δὲν βρίσκουν καθόλου χώμα, ἐκπλώνουν τὶς ρίζες τους ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ βράα ποὺ διατηροῦνται διαρκῶς ὑγρά, ἀναπτύσσονται εὐκολα καὶ διατηροῦνται γιὰ πολὺ καιρὸ.

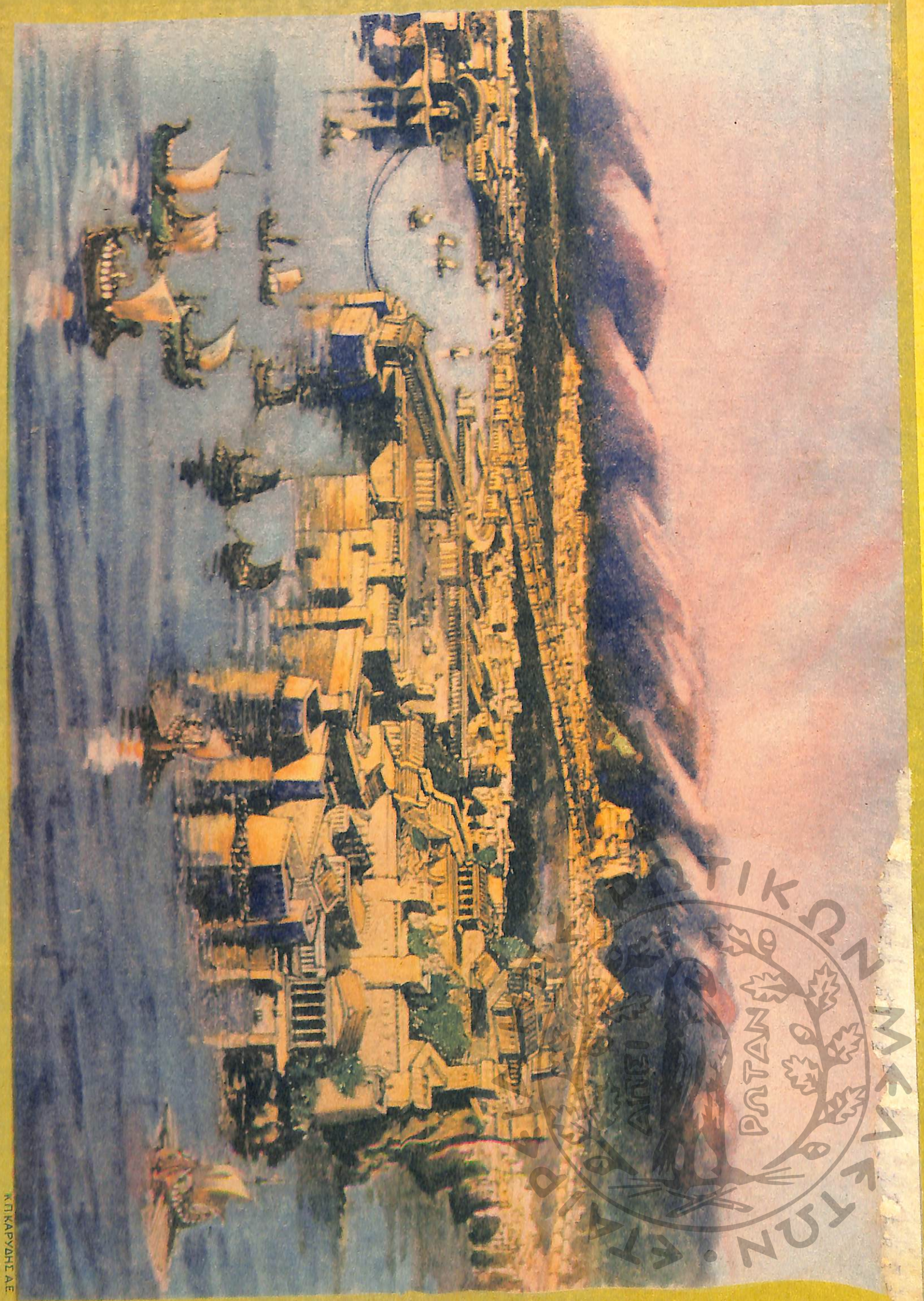
Τὰ φυτὰ τῶν δοχείων αὐτῶν ἀνήκουν ὅλα στὶς τροπικὲς χώρες τῆς γῆς καὶ ἀναπτύσσονται καὶ διατηροῦνται κανονικῶς σὲ σέρρες, μὰ διατηροῦνται, καθὼς ἀναφέραμε καὶ παραπάνω καὶ στὶς αἰθούσες τῶν σπιτιῶν μας, ἀρκεῖ ὅταν κάνην πολὺ ζέστη νὰ τὰ ραντίζετε μὲ νερό μὲ τὸν ψεκαστήρα καὶ νὰ προσθέτετε νερό στὸ δοχεῖο ὅταν βλέπετε πὼς λιγοστεύει.

Ἀντὶ βρύων μπορεῖτε νὰ γεμίσετε τὰ κειὰ διαστήματα τοῦ τεχνητοῦ βράχου μὲ κοπρόχλωμα ἢ φυτόχλωμα μὲ τὴν διαφοράν ὅτι τὰ φυτὰ σας θὰ διατηρηθοῦν λιγώτερον χρονικὸ διάστημα ἀπὸ ὅτι θὰ διατηρηθοῦν στὰ βρύα.

Εἶζει τὰ μάτια. Χρησιμοποιεῖται γιὰ τὸ πλύσιμο τῶν δαγκωματιῶν καὶ τῶν τσιμημάτων διαφόρων ζώων, καθὼς καὶ γιὰ τὸν καυτηριασμό τους.

Ο ΠΕΡΙΔΙΕΥΣΤΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ

Κ. ΚΑΡΑΥΑΝΙΔΗΣ